

Riksdagens protokoll

2013/14:116

Onsdagen den 28 maj

Kl. 09.00 – 17.57

Protokoll
2013/14:116

1 § Anmälan om subsidiaritetsprövning

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2013/14:29 för tisdagen den 27 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från civilutskottet.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:478

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:478 Användandet av OPS-lösningar
av Ingela Nylund Watz (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 26 juni 2014.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 22 maj 2014

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:486

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:486 Minskad köttkonsumtion
av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 juni 2014.

Skälet till dröjsmålet är att interpellanten inte kunde inom svarstiden.
Stockholm den 22 maj 2014
Landsbygdsdepartementet
Eskil Erlandsson (C)
Enligt uppdrag
Mats Wiberg
Expeditions- och rättschef

3 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Propositioner
2013/14:230 och 231 till skatteutskottet
2013/14:232 till justitieutskottet
2013/14:234 till trafikutskottet
2013/14:237 till justitieutskottet

Redogörelse
2013/14:RR5 till finansutskottet

Motioner
2013/14:Ju27 och Ju28 till justitieutskottet

4 § Säkerheter vid clearing hos central motpart

Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU29
Säkerheter vid clearing hos central motpart (prop. 2013/14:111)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

*En databas för
övervakning av
och tillsyn över
finansmarknaderna*

5 § En databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna

Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU31
En databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna (prop. 2013/14:161)
föredrogs.

Anf. 1 BO BERNHARDSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationen, vilket innebär stöd för ett antal motioner med krav på att det ska upprättas en sammanhållen och detaljerad statistik över hushållens förmögenhetsutveckling. Till historien hör att förmögenhetsstatistiken försvann i samband med att förmögenhetsskatten avskaffades 2007.

Varför är då en bra förmögenhetsstatistik viktig? Skälen till det är flera. Ett av dem som lyfts fram är att vi måste kunna förebygga risker i det finansiella systemet. Det handlar om att förhindra nya härdsmlåtar som den vi upplevde med början 2008 och under 2009. Det fick allvarliga konsekvenser i form av ekonomisk stagnation, massarbetslöshet och välfärdsförluster. Vi kan konstatera att kostnaden för att göra misstag och vara dålig på att förebygga kriser är oerhört hög. Det måste alltså vara möjligt för Riksbanken och Finansinspektionen att noga följa hur hushållens skuldsättning utvecklas.

Det råder förvisso delade meningar om hur stort skuldsättningsproblemet är, och det är också ett skäl för detta. Anna Hedborg, som har utrett överskuldsättningen på uppdrag av regeringen, anser att detta problem överdrivs. Hon är inte ensam om det. Men poängen är att vi behöver veta mer. Anna Hedborg säger att bolånen är koncentrerade hos dem som har råd. Samtidigt varnar hon för bristen på statistik när det gäller att dra slutsatser.

Anna Hedborg säger vidare: Man behöver löpande statistik på individbasis. SCB jobbar under absolut statistiksekretess och borde få inkludera detta i den offentliga statistiken utan att man riskerar den personliga integriteten.

Självklart ska den personliga integriteten värnas. Finansinspektionen och Riksbanken, eller för den delen forskarsamhället, har inte för avsikt att hänga ut enskilda personer eller hushåll. Den personliga integriteten ska och kan skyddas.

En bra förmögenhetsstatistik är viktig också för att vi ska kunna följa hur jämlikhet eller ojämlikhet utvecklas och om klyftorna växer eller minskar.

För en tid sedan nåddes vi av den mindre smickrande nyheten att klyftorna växer snabbare i Sverige än i något annat OECD-land. Vi har halkat ned från första till fjortonde plats. Vi kan säkert kivas om vems fel det är. Men där har vi en utgångspunkt, och där behöver vi också veta mer.

Helt klart är att den här utvecklingen inleddes när de nyliberala idéerna om marknadskrafternas nästan gudomliga förtjänster på alla områden började gripa omkring sig för ett par tre årtionden sedan och när politiken trängdes tillbaka.

Jag kan också konstatera – jag tillåter mig att göra den utvecklingen, även om det handlar om statistik som jag kommer till senare – att Sverige aldrig har återhämtat sig från den jobbkris som drabbade oss i början av 90-talet då kanske så många som 600 000 jobb försvann.

Klyftorna växer över hela världen, men i Sverige växer de särskilt fort. Vi kan, som jag sade, kivas om vems fel det är, vilket vi också gör med jämna mellanrum. Vi kan vända Gini-koefficienten ut och in, och det gör vi också med jämna mellanrum. Vi kan också välja mätpunkter som passar det ena eller andra budskapet bäst.

Fakta är – vi har vissa fakta – att gruppen fattiga har ökat från 4 procent 1995 till 9 procent 2010. Klyftorna växer. Vi kan dessutom konstatera att det i Sverige är framför allt gruppen pensionärer, sjukskrivna och arbetslösa som har fått det sämre.

Jag refererar gärna vetenskapliga källor i detta sammanhang. Det finns ju vetenskap. Vi saknar inte allt.

Hans Heggemann på Statistiska centralbyrån sade i Svenska Dagbladet den 15 maj förra året att från 2006 och framåt beror mycket av de ökade inkomstskillnaderna på jobbskatteavdraget och på sänkta ersättningar i försäkringarna.

Detta vet vi, men vi behöver veta mer. Poängen är att vi socialdemokrater och övriga reservanter vill att det ska vara möjligt att följa inkomstutvecklingen och förmögenhetsutvecklingen nära och noga, vilket majoriteten uppenbarligen inte vill. Varför vill man inte det?

En bra förmögenhetsstatistik är viktig för att man ska kunna förebygga finansiella kriser och för att man ska kunna följa om klyftorna växer eller minskar. Det är viktigt inte bara för politiker, Finansinspektionen och Riksbanken utan för hela forskarsamhället. Det handlar inte bara om förmögenhetsutvecklingen utan också om arbetsmarknadens funktionssätt och sambandet mellan förmögenhetsfördelning och ekonomisk utveckling.

Detta kan vara mitt sista anförande i riksdagen. Men det är inte säkert. Jag kan mycket väl komma tillbaka igen som representant för gruppen pensionärer som är rätt stor. Därför ska jag avrunda mitt anförande med följande:

Jag tror att jämlikhet gynnar alla. Det står bland annat i boken *Jämlikhetsanden*. Det kan tyckas som en högravande utgångspunkt för denna debatt. Men jag vill gärna landa där. Det handlar om, som jag har sagt, att vi måste kunna förebygga kriser men att vi också måste kunna följa hur samhället utvecklas om klyftorna växer eller minskar. Det är jätteviktigt. Därför yrkar jag bifall till reservationen.
(Applåder)

Anf. 2 PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag vill också börja med att yrka bifall till den reservation som finns i betänkandet.

Vi vet alla att det finns finansiella risker i vårt ekonomiska system. En av de stora riskerna som nu har kommit upp på den politiska dagordningen, vilket jag tycker är bra, är den privata skuldsättningen hos Sveriges hushåll.

Miljöpartiet har under lång tid försökt att lyfta fram denna fråga eftersom vi har sett att en hög skuldsättning hos hushållen ger stora risker för det finansiella systemet. I Sverige har vi en skuldsättning bland hushållen som internationellt är på en mycket hög nivå om man jämför med andra länder, och den stiger dessutom från den redan höga nivån. Hushållens skuldsättning ligger i genomsnitt över 170 procent av deras inkomster. Tittar man på de största riskhushållen ligger deras skuldsättning på flera hundra procent av den disponibla inkomsten. Det är klart att det medför stora risker för det ekonomiska systemet.

I Sverige borde vi ha lärt oss av tidigare historiska händelser. Vi har under 90-talet gått igenom en ganska svår finanskris. Vi såg att hushållens skuldsättning, som steg i snabb takt då också, utlöste en finansiell kris som gjorde att staten var tvungen att gå in och rädda banker som var på fallrepet. Det gjorde att Sverige gick från att ha bland världens stark-

aste statsfinanser till att efter bara några år ha bland Europas sämsta statsfinanser. Så snabbt kan det gå om man utlöser en finansiell kris.

Vi har också sett mer närliggande exempel i vår omvärld – hur Spanien och Irland har gått från att ha stabila ekonomier till att väldigt snabbt hamna i stora ekonomiska problem. Därmed vet vi också att kostnaden om en finansiell kris utlöses är enormt hög och får stora konsekvenser. Det blir svårt att värna välfärden och svårt att klara av våra gemensamma åtaganden. Därför är det enormt viktigt att skydda Sverige från finansiella kriser i framtiden.

När vi har byggt upp en så stor privat skuldsättning som vi har gjort i Sverige är det väldigt känsligt; det är lätt att problem uppstår. Jag skulle vilja säga att det här är regeringens och finansminister Anders Borgs blinda fläck. Det har varit mycket diskussioner om statsskulden från regeringens sida. Man har pratat om riskerna med att ha en hög stats-skuld, och man har gjort ett bra arbete med att minska statsskulden i Sverige – förutom möjligtvis under de sista budgetåren, då man i stället faktiskt har tagit ganska stora lån för att finansiera sina skattesänkningar.

Däremot har man konsekvent bortsett från, ignorerat och till och med eldat på problemen med den privata skuldsättningen. Många av de reformer regeringen har genomfört, till exempel då man ganska ogenomtänkt tog bort fastighetsskatten, har såklart också påverkat och bidragit till att vi har fått en större privat skuldsättning. Det är väldigt bekymmersamt.

Miljöpartiet har tvärtom drivit på mycket för att få upp frågan – för att vi ska ta hand om och kunna diskutera riskerna samt komma med lösningar. Vi har bidragit till att öka kunskapen genom att ordna kunskapsseminarier, vi har fått igenom och genomfört en aktuell debatt i kammaren om just privata skuldsättningar och vi har gång på gång bjudit in regeringen och sagt: Låt oss sätta oss ned tillsammans! Låt oss diskutera hur vi kan få bukt med problemen med den stora privata skuldsättningen, så att vi inte får en finansiell kris också i vårt land.

Regeringen har tyvärr inte tagit våra varningar på allvar. Man har inte tagit den utsträckta handen och inte velat föra den typen av samtal, utan man har hela tiden försökt minimera diskussionen kring problemet. Det är bland annat därför vi nu ställer oss bakom en reservation som säger att man åtminstone måste ta ett steg mot att få fram bättre statistik när det gäller skuldsättning och förmögenhet – för att vi ska kunna veta vilka åtgärder som är lämpliga. Vi måste ge våra myndigheter, som ändå har ett utpekat ansvar, möjligheten att agera. Vi måste ge dem kunskapen så att de faktiskt kan gå vidare och ta de steg de tycker är nödvändiga.

Riksbanken har också lyft fram behovet. Man har lyft fram att det i dag saknas en löpande och sammanhållen statistik över de svenska hushållens förmögenhetsutveckling och skuldsättning. När vår riksbank tar ett sådant steg och uttryckligen går ut i debatten och säger att det behövs bättre kunskaper har vi svårt att förstå varför man från regeringens sida inte vill tillgodose det. Vi har svårt att se varför man nu säger nej till motionen.

Vi hoppas alltså att regeringspartierna tänker om i det här fallet – att man faktiskt tar frågan på större allvar än vad man har gjort under de åtta år man har suttit i regeringsställning och att man återkommer till riksdagen med förslag på åtgärder och regler som ger Riksbanken och Finans-

Prot. 2013/14:116
28 maj

*En databas för
övervakning av
och tillsyn över
finansmarknaderna*

inspektionen tillgång till löpande och mer detaljerade uppgifter om hushållens tillgångar och skulder.

Jag gissar att en av anledningarna till att regeringspartierna kanske är lite motvilliga när det gäller att införa det här är att de är rädda för att det ska vara kopplat till förmögenhetsskatten – att man, om man ska ha bättre kunskaper om förmögenhet och skulder, också skulle kunna införa en förmögenhetsskatt. Där vill jag direkt säga att Miljöpartiet inte har några planer på det. Vi har inga sådana förslag i vår budget. Vi har sett de risker och problem som fanns med den tidigare förmögenhetsskatten, som inte var särskilt väl utformad.

Det är dock inte heller så att det här förslaget och den här kunskapen har en koppling till en förmögenhetsskatt. Vi ser att man i andra länder faktiskt klarar av att ta fram den här typen av statistik utan att för den skull införa eller planera att införa en förmögenhetsskatt. Om det är anledningen till att vara emot en förmögenhetsstatistik tycker jag alltså att det är en irrelevant anledning.

Självklart kan man ha synpunkter när det gäller integritet – om man skulle införa en sådan här statistik på ett okänsligt sätt skulle det kunna medföra sådana risker. Samtidigt ser vi att länder i vår omvärld lyckas göra det här utan att det på något sätt uppfattas som integritetskränkande och utan att någon känner sig utpekad. Självklart går det att även i Sverige ta fram sådan statistik utan att det skulle medföra risk för den enskildes integritet. Det går att göra på ett fullständigt anonymiserat sätt, så att det inte finns någon risk för att enskildas ekonomiska villkor blir offentliga.

Därmed, fru talman, vill jag än en gång yrka bifall till reservationen.

Anf. 3 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservationen.

Hushållens skuldsättning är något som oroar många – inte minst hushållen själva. Många är de som tvingas gå omkring med en oro i magen och undra hur de ska klara en kommande ränteuppgång eller vad som händer om de skulle bli sjuka eller arbetslösa. Det tär på hälsan, och det tär på livsutrymmet.

Sverige har gått från en stor offentlig skuldsättning till en stor privat skuldsättning. Tidigare offentliga utgifter för bostadspolitiken har lagts över på hushållen själva, och en växande bostadsbrist har lett till stora prisökningar. Också avskaffandet av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt samt införandet av ett permanent ROT-avdrag har starkt bidragit till prisökningarna, liksom möjligheten att skjuta upp sin reavinstdeskattning vid försäljning av en tidigare bostad.

Det här bryr sig regeringen inte så mycket om, och tyvärr inte heller Sverigedemokraterna. Man väljer hellre att dölja och inte ge Riksbanken och Finansinspektionen de verktyg de har efterfrågat för att de just ska kunna följa utvecklingen av hushållens skuldsättning och hur inkomsterna fördelas. Bostadsbristen är ett enormt problem. Det regeringen har gjort är att tillsätta 67 olika utredningar samt införa möjligheten att ta ut ockerhyror på andrahandskontrakt och möjligheten att bygga större frigebodar. Det löser knappast problemet med bostadsbristen.

För att lösa problemet måste byggandet av hyresrätter till rimliga priser komma i gång. Då vore det bra att göra som Vänsterpartiet har föreslagit, det vill säga införa ett investeringsstöd för byggandet kopplat till hyresnivåer och energieffektivitetskrav. Från högern får man dock höra: Nej, så kan man inte göra – man kan inte gå in med statliga stöd till bostadsbyggandet; det vore att störa marknaden. Men statliga stöd till privat städning hemma är helt okej.

Förutom att individerna drabbas väldigt hårt av den höga skuldsättningen ökar risken för finansiell instabilitet. Debatten kring hushållens skuldsättning har nu pågått i många år och även rönt internationell uppmärksamhet, eftersom Sverige sticker ut. Belåningsgrader på 450 procent är snarare regel än undantag i Stockholm. Riksbanken har försökt möta den växande skuldsättningen med ett väldigt trubbigt instrument: räntan. Oron har till och med varit så stor att Riksbanken har valt att avvika från det mål som ska styra deras arbete.

Trots det är varken regeringspartierna eller Sverigedemokraterna redo att ge Riksbanken och Finansinspektionen den statistik de behöver för att kunna följa utvecklingen och se hur detta förändras. Det kommer de inte att kunna göra efter att vi har beslutat om den här propositionen heller.

Den potentiella kostnad som finanskriser kan medföra är mycket stor och innebär omfattande välfärdsförluster för samhället. Så här skriver Riksbanken i en framställan till regeringen som man hade tänkt göra men som borgarna i riksbanksfullmäktige avstyrde.

”En hög skuldsättning hos hushåll och företag medför risker för hela det finansiella systemet. En finansiell kris innebär stora kostnader i form av produktionsbortfall, arbetslöshet och urholkade statsfinanser. Detta har tydligt illustrerats av de senaste årens skuldkriser i Europa.

Skuld tillväxten har en längre tid varit hög i Sverige. För att på ett effektivt sätt kunna bedriva ett krisförebyggande arbete krävs en djupgående analys av hushållens och företagens skulder samt av enskilda systemviktiga finansiella företags utlåning till dessa. Idag är de uppgifter som möjliggör sådan analys antingen inte tillgängliga eller saknas helt.

I många andra länder finns detaljerade uppgifter som möjliggör att man där kan göra bättre analyser och säkrare bedömningar av den privata skuldsättningen.

Riksbanken anser att detaljerade uppgifter om hushållens tillgångar och skulder väsentligt skulle stödja en fördjupad finansiell analys och stärka Riksbankens bedömningar i stabilitetsarbetet. Riksbanken ges då bättre förutsättningar att på ett tidigt stadium identifiera uppbyggnaden av risker i det finansiella systemet och i förlängningen att förebygga finansiella kriser.”

Så sade Riksbanken. Jag tycker att det är en väldigt tydlig framställan som visar på vilka behov de statliga myndigheterna har för att göra det arbete de faktiskt behöver göra.

När sedan högern och Sverigedemokraterna står och talar om oron för hushållens skuldsättning måste jag säga att det ekar rätt ihåligt. Viljan att dölja hur inkomstfördelningen ser ut i samhället är viktigare än att ge myndigheterna de verktyg de behöver för att kunna motverka finansiella kriser.

Vi menar däremot att det är en betydande vinst för samhället om detaljerade uppgifter rörande hushållens tillgångar och skulder kan ställas till förfogande i Riksbankens arbete just för att förebygga finansiella kriser. Dessa verktyg behöver Finansinspektionen och Riksbanken. Med bättre statistik skulle man kunna stödja en fördjupad finansiell analys och stärka deras bedömningar i stabilitetsarbetet.

De uppgifter om hushållens tillgångar och skulder som behövs i arbetet med att förebygga finansiella kriser är känsliga. Det tror jag att vi alla är överens om. Därför är något som vi också skulle kunna vara överens om att uppgifterna ska förses med ett starkt skydd, så att den enskildes integritet upprätthålls. Och dessa verktyg finns ju också om bara den politiska viljan finns.

Det är tråkigt att regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna avvisar en framställan som är så tydlig från de myndigheter som har ansvaret för att kontrollera den finansiella stabiliteten. Även regeringens särskilda utredare, Anna Hedborg, har efterfrågat den här statistiken. Det gjorde hon när hon var i finansutskottet.

Men ibland är det viktigare att dölja den politik man har fört än att ta ansvar för det man faktiskt har att ta ansvar för, den finansiella stabiliteten.

Fru talman! Jag vill bara tacka Bo Bernhardsson. Han kommer att saknas här.

Anf. 4 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Fru talman! Låt mig instämma i det sista Ulla Andersson sade. Jag kommer nämligen också att sakna Bo Bernhardsson här i kammaren.

I övrigt vill jag börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Det kanske är på sin plats att jag börjar med att kort redogöra för vad det här ärendet egentligen handlar om. Det är alltså en proposition som föreslår lagändringar för att nyttja SCB:s kompetens att samla in och bearbeta data från finansföretagen. Det gäller då data som redan samlas in av Riksbanken och Finansinspektionen, men man vill effektivisera och säkerställa en hög kvalitet på materialet genom att nyttja SCB:s kompetens. Avsikten är att bygga upp en databas som ger samma grundmaterial för Riksbanken och Finansinspektionen och att de ska ha tillgång till databasen för att kunna använda den primärdata som samlas in för egna körningar och statistikproduktion.

Ett av bekymren med en gemensam databas som olika parter kan använda sig av är de regelverk som finns kring sekretess. Ett bekymmer som man varit tvungen att försöka hantera är att SCB enligt sin reglering inte får lämna ut något material och någon primärdata till någon annan myndighet. För att lösa problemet har man haft för avsikt att särskilja databasen från annan verksamhet i SCB, detta för att inte undergräva den sekretess och de regelverk som finns kring detta. Det kanske är en av de viktigaste aspekterna och perspektiven på detta och egentligen det som ligger till grund för att vi inte tycker att man ska blanda in andra verksamheter och annan statistik i den här frågan.

SCB:s databas får bara innehålla uppgifter som redan i dag lämnas in i den periodiska rapporteringen från finansföretagen till Riksbanken och Finansinspektionen. Det är alltså inte något annat som ska läggas in i databasen. Den får inte innehålla uppgifter som samlas in för renodlad statistikproduktion. Dessutom anser vi att det ska finnas ett uttryckligt förbud mot personuppgifter i databasen. Det är som sagt viktigt för att inte undergräva de sekretessregler som finns. Det är det som är grunden för att vi tycker att man inte ska samla in förmögenhetsstatistik i den här databasen.

Detta är vad propositionen handlar om.

Låt mig kort bara kommentera den samlade vänsterns diskussion och förslag om förmögenhetsstatistik.

Jag tycker till att börja med att det är bekymmersamt att man åsidosätter den stora frågan om sekretess. Dessutom skulle jag vilja påstå att förslagen om förmögenhetsstatistik är felplacerade. De ska inte diskuteras i det här sammanhanget. Det ska inte blandas ihop.

Det råkar vara så att jag sitter i SCB:s insynsråd där vi har diskuterat den här frågan. Och SCB:s uppfattning är att det inte är lämpligt att ha en diskussion om företagsstatistik i den här frågan. Min uppfattning är att den helt enkelt är felplacerad.

Sedan är det inte så att uppgifterna inte finns att tillgå i dag. Både Riksbanken och Finansinspektionen kan begära in uppgifter på personnivå. Det pågår också i dag ett arbete i Riksbanken med att titta på detta.

Detta var kommentarer till varför vi yrkar avslag på motionerna.

Låt mig bara kort också kommentera Bo Bernhardssons anförande. Egentligen håller jag med Bo Bernhardsson om det mesta han säger, kanske inte precis allting.

När det gäller ökade klyftor är kanske den viktigaste åtgärden av alla att försöka få människor tillbaka i arbete. Det har varit inriktningen på regeringens politik alltsedan 2006. Det som utjämnar skillnaderna och minskar klyftorna är faktiskt att man får människor tillbaka i arbete. Jag skulle vilja påstå att det har varit väldigt framgångsrikt. Det är många människor som återigen har fått chansen att komma tillbaka i arbete.

Med den politik som den samlade vänstern vill föra kommer folk snarare att flyttas ut från arbete än tillbaka till arbete. Den här diskussionen kan vi gärna fortsätta. Den har jag fört med Bo Bernhardsson tidigare här i kammaren, och jag gör det gärna igen.

Anf. 5 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Ibland i debatter får man höra många krystade förklaringar, och den här var väl en av de kanske mer krystade jag har hört på länge.

Jörgen säger att man inte ska blanda ihop de här ämnena. Det är då lite märkligt att Riksbanken i propositionen säger att de vill ha den här statistiken, och Finansinspektionen säger samma sak.

Om vi går tillbaka lite i historien började det hela med att riksbanksdirektionen gjorde en framställan i riksbanksfullmäktige. Dina partikamrater, Jörgen Andersson, avfärdade dock riksbanksdirektionens framställan eftersom ni inte ville se någon statistik över hur förmögenheterna fördelar sig.

På initiativ av Vänsterpartiet tog då vi rödgröna i finansutskottet ett utskottsinitiativ utifrån Riksbankens framställan. Det ville ni inte heller vara med på. Det var ingen hopblandning med en proposition eller något sådant.

Sedan kom denna proposition, och då försökte vi igen få er att inse behovet i statliga myndigheter att ha tillgång till god statistik för att kunna förebygga finansiella kriser. Men inte heller denna gång vill ni göra ett försök.

Jag kan inte dra så många andra slutsatser än att det är viktigare för er att dölja hur förmögenheter och tillgångar fördelar sig i Sverige än att motverka finansiella kriser och hushållens höga skuldsättning.

Detta är vad Riksbanken har efterfrågat i våra utfrågningar. Det är vad Anna Hedborg efterfrågade när hon var i finansutskottet. Det är också vad Finansinspektionen efterfrågar i propositionen.

Du får tänka till igen, Jörgen Andersson, eller villigt erkänna att ni inte vill se en statistik som visar hur ojämlikheten breder ut sig.

Anf. 6 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik:

Fru talman! Det låter på Ulla Andersson som att statistiken inte skulle finnas och att Alliansen skulle försöka dölja något. Det är en märklig retorik och argumentation som inte alls stämmer överens med verkligheten.

Det finns statistik att tillgå. Denna fråga har väl diskuterats mer än de flesta andra. Vi har mycket information om skulder och tillgångsvärden i samhället och hur fördelningen ser ut ekonomiskt och så vidare.

80 procent av den statistik som behövs kan Riksbanken och Finansinspektionen få från UC. Resterande statistik klarar man av att begära in från andra håll så att man täcker nästan helt.

Det är dock inte detta det handlar om utan att denna proposition hanterar frågan om att kunna samköra statistik. Det handlar inte ett dugg om att försöka dölja någon annan form av statistik. Det handlar om att nyttja SCB:s kompetens för att samla in, hantera och bearbeta statistik som redan i dag lämnas från finansföretagen.

SCB:s bestämda uppfattning är att Vänsterpartiets hållning att försöka blanda in denna fråga i just denna proposition och i hanteringen av detta ärende är märklig. Det kan mycket väl vara så att SCB är lämpad att föra den statistik som föreslås, men det har inte med denna fråga att göra. Det var min poäng.

Anf. 7 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Det är märkligt att SCB kunde samla in denna statistik innan ni tillträdde. Det är också märkligt att SCB skulle ha synpunkter på den samlade vänstern, Riksbanken och Finansinspektionen. Är det vad du säger, Jörgen Andersson?

Jag har varit på utfrågningar med riksbankschefen. Det har du också, Jörgen Andersson. Jag har suttit i finansutskottet och lyssnat på regeringens särskilda utredare. Det har du också. Jag kan läsa propositionen. Det kan du också. I de svaren står det tydligt utskrivet att man behöver kunna följa detta löpande. Det är själva poängen.

När man inte kan följa det löpande ser man inte utvecklingen, och det behöver man göra. Det är tydligt uttalat från de statliga myndigheterna och från oss rödgröna i utskottet.

Om du, Jörgen Andersson, inte vill blanda ihop det i denna proposition, även om både Riksbanken och Finansinspektionen gör det, varför kunde du då inte ställa dig bakom vårt utskottsinitiativ? Det var ingen hopblandning alls; det var en ren framställan. Varför kunde inte dina partikamrater i riksbanksfullmäktige ställa sig bakom direktionens framställan? Det har du inte förklarat, men det tycker jag att du ska göra.

Anf. 8 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag vet inte om jag var otydlig eller om Ulla Andersson väljer att inte förstå vad jag säger.

Jag säger att all statistikproduktion för alla myndigheter omgärdas av starka sekretessregleringar. Man kan inte blanda in personuppgiftshantering där flera olika myndigheter ska hantera statistik sig emellan.

Jag säger inte att SCB inte klarar av att ta in statistik, för det är inte vad det handlar om. Det handlar om att det finns en reglering som säger att SCB inte får lämna ut uppgifter och primärdata till någon annan. Det är hela poängen.

Om vi ska ha statistik eller inte är en helt annan fråga, menar jag. Den kan vi naturligtvis också diskutera. Jag har absolut inget emot att vi producerar statistik. Jag tror att SCB skulle älska att producera statistik. Eftersom det är SCB:s specialområde skulle SCB säkert inte ha något emot att producera förmögenhetsstatistik.

Men det är som sagt inte det som denna fråga handlar om. Här ska vi behandla en proposition som ska ändra lagar och göra det möjligt för SCB att effektivisera och få en högre och bättre kvalitet på den datainsamling som sker för finansiell stabilitet och övervakning av densamma utan att inkräkta på de starka sekretessregleringar som finns.

Jag menar att det är två helt skilda frågor. Vi kan givetvis diskutera den andra frågan också, men det får vi göra vid ett annat tillfälle.

Anf. 9 BO BERNHARDSSON (S) replik:

Fru talman! Ulla Andersson har egentligen redan framfört de flesta goda argument, men jag kan inte låta bli att lägga till en del.

Jörgen Andersson säger att vi inte ska blanda ihop samkörning och propositionens innehåll med behovet av ytterligare statistik. Men det är ju redan hopblandat. Det är därför vi står här och diskuterar. Det föreligger tre motioner som kräver bättre statistik när det gäller förmögenhetsutveckling och skuldsättning, och det avvisar majoriteten. Det ligger alltså på bordet. Hade ni velat gå oss till mötes hade ni kunnat göra det. Så enkelt är det.

Jag har en känsla av att Jörgen Andersson försöker få denna viktiga politiska diskussion till någon sorts teknisk debatt om vad som är möjligt att göra när det gäller statistik och statistikdatabaser. Det är inte vår uppgift att ge oss in i, men det är väl ett sätt att komma bort från den politiska huvudfrågan.

Den politiska beställningen som ligger i motionerna är att vi behöver ett bättre statistikunderlag för att kunna följa förmögenhetsutveckling och skuldsättning för att se utvecklingen vad gäller växande klyftor och hur ojämlikheten breder ut sig. Vi behöver detta instrument. Sedan är det upp till dem som kan tekniken bättre än vi att se till att integriteten skyddas. Vi är helt överens om att förslagen måste utformas så.

När vi har lagt beställningen är det upp till regeringen och sedan myndigheterna att se till att den effektueras så att vi får statistikmaterialet och kan analysera bättre och värna den personliga integriteten. Det är den politiska beställningen, och det är den vi ska diskutera.

Anf. 10 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik:

Fru talman! Det är inte en fråga om tyckande. Det är en teknisk fråga. Det ärende vi behandlar är i allra högsta grad ett tekniskt ärende.

Vi har att förhålla oss till de sekretessregler som finns. Vi har att förhålla oss till de tolv lagändringar som föreslås i propositionen. Det går inte att slänga in något tyckande i det.

Det är klart att man kan initiera ett helt annat förslag, men man kan inte slänga in det i frågan om denna känsliga sekretesshantering. Det handlar om att hantera gemensamma data och att SCB ska lämna ut primärdata. Man måste skapa en särskild databas för att hantera detta.

Att man från vänsterhåll vill undergräva den starka trovärdighet som svenska myndigheter har och den sekretess och integritet som hanteras på ett effektivt sätt är, enligt min uppfattning, djupt bekymmersamt.

Det är inte fråga om tyckande, utan det är en teknisk fråga. Det är ett tekniskt ärende.

Anf. 11 BO BERNHARDSSON (S) replik:

Fru talman! Det handlar om att samköra, inte om att dölja, sade Jörgen Andersson. Det är tekniken igen – det handlar om samkörning. Det är det vi ska diskutera.

Jag konstaterar igen att på bordet ligger tre motioner som väcker frågan om att vi måste få ett bättre statistikunderlag så att vi kan följa för­mögenhetsutveckling och skuldsättning för att kunna förebygga framtida kriser i det finansiella systemet och följa hur välfärden och klyftorna utvecklas.

Det är den frågan som är väckt. Den ligger på riksdagens bord, och det är den vi har att diskutera när det gäller motionerna. Det är tre motioner. Jörgen Anderssons svar på den punkten är: Det ska vi inte diskutera här. Jag kan inte komma fram till något annat än att det är ett sätt att försöka dölja vad som egentligen håller på att hända med Sverige.

Anf. 12 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik:

Fru talman! Låt mig bara säga att jag definitivt inte har någonting emot statistik på området och att jag definitivt inte har någonting att dölja. Tvärtom skulle jag vilja påstå att jag inte på något sätt kommer att skämmas för någon statistik som produceras på det här området. Jag har väldigt svårt att tro det. Det finns definitivt ingen dold agenda i det avseendet.

På den samlade vänstern låter det som att det inte skulle finnas någon statistik och att det över huvud taget inte skulle finnas att få tag på. Så är det inte. Riksbanken samlar in statistik på det här området under tiden vi pratar här. Arbetet pågår. Det pågår ständigt ett arbete i den generella debatten och i samhällsdebatten om hur det ser ut på området.

Jag skulle vilja påstå det finns väldigt mycket underlag för att diskutera de här frågorna. Men i den *här* diskussionen och den fråga vi hantarer här i dag finns det andra aspekter. Detta är en teknisk fråga. Det är en fråga om att hantera de sekretessregleringar som finns.

Vi kan naturligtvis diskutera den andra frågan också, men vi ska inte blanda ihop den med den här frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Prot. 2013/14:116
28 maj

*En databas för
övervakning av och
tillsyn över
finansmarknaderna*

6 § Direktupphandling

Direktupphandling

Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU18
Direktupphandling (prop. 2013/14:133)
föredrogs.

Anf. 13 PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Miljöpartiets reservation 1.

Offentlig upphandling är en väldigt viktig fråga för Miljöpartiet. Vi har länge drivit på för att den ska användas för att åstadkomma goda ändamål i vårt samhälle.

Vi vet att den offentliga sektorn upphandlar för stora summor varje år. Beroende på hur man mäter brukar man prata om mellan 500 och 800 miljarder kronor per år. Det är klart att om de pengaströmmarna används på ett riktat sätt för att uppnå goda ändamål skulle det få väldigt stora positiva effekter i vårt samhälle.

Miljöpartiet har slagits för att vi ska ha en mer miljöanpassad upphandling där vi får större möjligheter i kommuner, landsting och stat att ställa relevanta och starka miljökrav för att till exempel minska utsläpp från offentlig upphandling och öka energieffektiviteten. Det finns stora möjligheter att göra detta mer än i dag. Än så länge har dock dessa möjligheter tyvärr inte utnyttjats, i alla fall inte i tillräckligt stor utsträckning.

Vi i Miljöpartiet har slagits för att man ska ha större möjligheter att upphandla lokalt och stödja lokala initiativ såsom sociala kooperativ som till exempel uppnår positiva effekter i närsamhället genom att anställa människor som normalt står långt från arbetsmarknaden. Det är ett bra sätt att använda offentlig upphandling för att få positiva effekter i vårt samhälle.

Vi tycker att det är bra som föreslås i propositionen att man höjer beloppsgränsen för direktupphandling. Det ger större möjligheter för lokala upphandlare att kunna fatta den typen av beslut.

Samtidigt anser vi att det finns risker man måste ta hänsyn till när man tar ett sådant steg. Man kan inte bara bortse från de risker som följer när man gör en sådan höjning av beloppsgränsen.

Sverige är ett av världens minst korrupta länder i dag. Det är en viktig seger för oss alla att vi har lyckats komma till den positionen. Samtidigt är det en position som man inte får ta för given. Vi ska inte tro att Sverige kommer att kunna behålla den positionen och bekämpa korruption

utan att det kräver ett fortsatt konsekvent arbete, dag efter dag, månad efter månad, år efter år.

Det finns några aspekter som oroar. EU-kommissionen har studerat korruptionen i medlemsländerna. När det gäller Sverige rekommenderar man att tvingande regler införs för att säkra insyn och offentlighet i avtalsförhållanden mellan offentlig och privat sektor. Jag tycker att det är en varning från EU-kommissionen som vi i Sveriges riksdag bör ta på allvar. Tyvärr kan vi se att regeringens förslag går i rakt motsatt riktning.

Som vi ser det behöver man inte göra ett val mellan att ge upphandlare i offentlig sektor större möjligheter att göra direktupphandlingar och att bekämpa felaktigheter och i värsta fall korruption. Det går att åstadkomma bäggedera. Det som skulle krävas är att man förutom det som står i propositionen tar ytterligare några steg, vilka föreslås i Miljöpartiets reservation.

Det handlar om några ganska enkla regler som inte behöver kosta särskilt mycket i form av administration. Det rör sig om att ställa krav på publicering och insyn i ekonomiska transfereringar när man gör direktupphandlingar så att det blir offentligt och tydligt vilka upphandlingar som görs. Därmed ger man fler aktörer möjlighet att komma in på marknaden. Det skulle också ge större möjligheter för till exempel innovativa lösningar så att företag som har en ny lösning på ett problem hos en stat, en kommun eller ett landsting kan komma in med sina anbud.

Vi tycker att det behövs tydligare direktiv om att man, när man gör upphandlingar, ska underlätta för små och medelstora företag att lämna anbud. Det är klart att när man som nu närmast fördubblar beloppsgränsen för direktupphandling är risken att de små företagen får svårare att delta i den typen av upphandlingar. Det är en negativ aspekt som vi tycker att man borde hitta verktyg för att agera emot.

Vi vill att det införs tydligare riktlinjer för direktupphandlingar än vad som finns i dag. En av de viktigaste aspekterna i sådana riktlinjer måste enligt vår syn vara att ha krav på uppföljning när man gör direktupphandlingar. Vi tycker inte att detta på något sätt framgår tillräckligt i den proposition som regeringen lägger fram. Det borde vara betydligt tydligare. Man måste följa upp upphandlingar och se till att man får det man betalar för.

Vi vill också att upphandlande myndigheter ska annonsera kommande inköp så att alla aktörer på marknaden får en rimlig chans att kunna delta. När man höjer beloppsgränsen så pass mycket finns en uppenbar risk för att man ger större möjligheter för upphandlande enheter att gå på rutin och bara använda de kontakter med företag de redan har. Då utesluter man tyvärr många företag som kanske har en bättre idé eller lösning på problemen än de befintliga.

Med denna typ av ganska enkla och inte särskilt omfattande regelförändringar tror vi att man skulle kunna såväl effektivisera den statliga offentliga upphandlingen och ge möjlighet för nya innovativa lösningar som motverka riskerna för att man förenklar sin vardag i stället för att fortsätta att aktivt och konsekvent arbeta mot alla risker för korruption i Sverige.

Anf. 14 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna är kritiska till regeringens förslag om höjda beloppsgränser för vad som ska kunna anses utgöra en direktupphandling utan offentligt anbudsförfarande.

Förslaget innebär att framför allt mindre företag får det svårare att konkurrera i den offentliga upphandlingen. Denna avsaknad av konkurrens kan medföra en samhällsekonomisk kostnad på flera plan. De eventuella kortsiktiga besparingar som mer generösa regler för direktupphandlingar kan medföra måste vägas mot den långsiktiga tillväxten och mot dynamiska effekter.

Ett större inslag av direktupphandling medför också en ökad risk för korruption, som i dag motverkas av den transparens som trots allt finns i det offentliga anbudsförfarandet. Det ska också poängteras att direktupphandlingar redan i dag utgör hela 73 procent av alla upphandlingar.

Konkurrenskommissionen menar att den föreslagna höjningen skulle riskera att små och medelstora företag förbigås vid offentlig upphandling och allvarligt motverka deras möjligheter att delta i upphandlingar. Man pekar också på att förslaget skulle öka risken för illojala arbetsmetoder, intressekonflikter, favorisering och bestickning.

Näringslivet ser i stort sett samma risker. Man menar att konkurrensen och ekonomin tjänas bäst av en hög grad av transparens och att den föreslagna höjningen kommer att medföra mycket skadliga inverknings på just konkurrensen. Tillika anser man att höjningen kommer att innebära en uppenbar risk för ökad korruption i alla led. Transparens inom offentlig upphandling är viktigt för att mota korruptionen.

De erfarenheter som kan göras från Norge, som höjde direktupphandlingsgränsen 2005, är att de grundläggande principerna om likabehandling och transparens inte efterlevs vid direktupphandling.

Fru talman! Det vore också olyckligt att genomföra de föreslagna ändringarna innan Överprövningsutredningens slutsatser har offentliggjorts. Det framstår som rimligt att utredningen kan belysa frågan utifrån ytterligare perspektiv och att det därmed finns motiv till att avvakta med eventuella förändringar inom lagen om offentlig upphandling. Det är en åsikt som delas av större delen av svenskt näringsliv.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation 2.

Anf. 15 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Finansutskottets betänkande om ändring av lagen om direktupphandlingar är välkommet. Att det redan från den 1 juli i år kommer att bli möjligt att direktupphandla för större summor än i dag, om upphandlingsenheterna kan förklara varför man väljer att göra så, kommer att underlätta. Det kommer att göra att man inte fastnar i långdragna upphandlingar i de fall man snabbt behöver få varan eller tjänsten på plats.

De ändrade reglerna ska gälla vid offentliga upphandlingar reglerade av LOU, det vill säga lagen om offentlig upphandling, LUF, det vill säga lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet samt LUF, lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.

Prot. 2013/14:116

28 maj

Direktupphandling

Det förenklade förfarandet utan offentlig upphandling ska få användas inom LOU om kontraktets värde uppgår till högst 28 procent av det tröskelvärde som gäller vid upphandlingar av varor och tjänster i våra kommuner och landsting. För närvarande är det beloppet 1 806 427 kronor. 28 procent av det beloppet innebär att kommuner och landsting kommer att få möjlighet att direktupphandla för högst 505 800 kronor.

För direktupphandling genom LUF och LUFSS kommer det att vara möjligt att upphandla för 26 procent av det tröskelvärde som gäller vid upphandlingar av varor och tjänster, som för närvarande uppgår till 3 612 854 kronor, vilket innebär 939 342 kronor. Då direktupphandling används ska dock skälet till detta anges. Förfarandet är tänkt att utvärderas då det har varit i kraft i tre år.

Detta ska, tror vi, visa sig innebära en ökad flexibilitet vid upphandlingar, något som har efterfrågats. Att exempelvis snabba på processen då en tjänst eller vara snabbt behöver finnas på plats är en av anledningarna till att de nya reglerna kan vara bra. Verksamheter hindras ibland i sin verksamhet beroende på att man fastnar i långa upphandlingar av varor och tjänster trots att det inte är stora investeringar. Hinder i verksamheter beroende på problem med upphandlingar förhindrar verksamheterna att fungera på ett bra sätt.

Finns det då någon risk med detta förenklade förfarande? Ja, det kan det finnas. Självklart är det alltid en risk då en enskild inköpare eller enskild inköpsavdelning kan ta beslut om stora inköp utan egentlig offentlig insyn. Inköpsfunktionen är viktig, och när man får möjlighet att handla för större summa utan upphandling ligger det ett större ansvar hos inköparen. Därför är regeringens stora satsning på förstärkt upphandlingskompetens en viktig pusselbit i detta. Dessutom kommer Konkurrensverkets roll att bli större.

Ökade möjligheter att direktupphandla är viktigt för konkurrensen och möjligheten att prova nya produkter och tjänster. Men självklart kan systemet missbrukas, och därför är Konkurrensverket viktigt.

Att våra kommuner och landsting har professionella upphandlare och upphandlingsavdelningar är grunden för att små och stora upphandlingar ska fungera. Att varor och tjänster som upphandlas håller önskvärd kvalitet och önskvärt pris är avgörande för att inte skattebetalarna ska få betala för mycket för de funktioner som finansieras med skattemedel. Lika viktigt är det att varor och tjänster som direktupphandlas finns på plats i tid. Verksamheter som får vänta på varor och tjänster på grund av att upphandlingar försenas eller på grund av att man ligger i tvist beträffande tidigare upphandlingar har i en del kommuner faktiskt varit ett problem.

Fru talman! Jag ser fram emot att de nya direktiven kommer på plats den 1 juli i år. Det kommer att göra det lättare för alla offentliga verksamheter att köpa in varor och tjänster som de behöver på ett enklare sätt, något som man efterfrågat.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU17

Ett medborgarskap som grundas på samhörighet (prop. 2013/14:143)
föredrogs.

*Ett medborgarskap
som grundas på
samsamhörighet*

Anf. 16 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservationerna 2 och 4.

I söndags sände valresultatet från Europaparlamentsvalet ut chockvågor runt om i Europa. Främlingsfientliga, extrema partier blev största parti i flera länder. I Storbritannien blev Ukip största parti, i Danmark Dansk folkeparti och i Frankrike Front National. Dessa framgångar är en följd av att främlingsfientlig politik gjorts rumsren av etablerade partier som har anpassat sin politik till de främlingsfientliga och på så sätt legitimerat dem. Etablerade partier som har förändrat sin retorik och politik har alltså banat vägen för främlingsfientliga partiers framgångar.

I Sverige ska vi tydligt stå upp för öppenhet och inte låta rädslans och hatets politik få inflytande. Även om Sverigedemokraterna tog två mandat i valet i Sverige blev valet också en tydlig framgång för feministiska och humanistiska rörelser.

Det är viktigt att vi fortsätter att stå upp för övertygelsen om alla människors lika värde och att vi möts över partigränserna för att säkerställa att detta förverkligas. Det bästa sättet att bemöta främlingsfientlighet är med mer humanism och mer demokrati.

Miljöpartiet har en vision om ett öppet och välkomnande Sverige där alla människor kan delta på sina egna villkor. Det är bra att medborgarskapets betydelse lyfts fram, då både den symboliska innebörd och den praktiska frihet som det innebär är något som är viktigt att lyfta fram och viktigt att individer inte stängs ute från. Oavsett om du kommer till Sverige som flykting, arbetskraftsinvandrare eller studerande eller om du föds här av utrikes födda föräldrar ska du kunna bli en del av det svenska samhället.

När det gäller medborgarskapet som ett uttryck för samhörighet och gemenskap är det viktigt att betona att det är bygget av vår gemensamma framtid som förenar oss snarare än gemensam hudfärg, religion eller bakgrund. Det är viktigt att medborgarskapstanken är framåtsyftande och utgår från att det som förenar oss är just vår gemensamma framtid, inte huruvida vi har en gemensam historia eller inte.

Det svenska medborgarskapet ska vara en symbol för att en är del av den demokratiska gemenskapen i Sverige.

Medborgarskapet ska inte vara en belöning till någon som har lärt sig svenska språket snabbare än andra. Medborgarskapet är nyckeln till fullständiga medborgerliga rättigheter.

Medborgarskapsceremonier lyfts fram som ett viktigt steg i integrationsprocessen för nya svenska medborgare. Miljöpartiet har inget emot medborgarskapsceremonier som säkerligen kan fylla en symboliskt viktig roll för vissa människor, men vi anser att det är långt viktigare att nya medborgare får en självklar plats på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden och andra svenska gemenskaper än att de deltar i en ceremoni vid en viss tidpunkt. Miljöpartiet anser därför att medborgarskapsceremonier inte

ska vara obligatoriska för kommunerna eftersom vi ser det som ett in-
trång i den kommunala självbestämmanderätten.

Dagens regler för hur lång tid du behöver ha vistats i Sverige för att
kunna bli svensk medborgare är också diskriminerande. Hur lång den
tiden är varierar, men i de flesta fall ska en person ha varit bosatt i Sve-
rige i fem år. För någon som inte kan styrka sin identitet gäller dock att
personen ska ha varit bosatt i Sverige i minst åtta år. För till exempel
människor från Somalia innebär detta att de får vänta längre tid än andra
för att kunna ansöka om svenskt medborgarskap eftersom somaliska
identitetshandlingar som är utfärdade efter januari 1991 inte godkänns i
Sverige. Somalia saknar också behöriga myndigheter som kan utfärda
legala dokument.

Självfallet innebär medborgarskapsprocessen ett ansvar från indivi-
dens sida att inkomma med de uppgifter som behövs. Miljöpartiet anser
dock att de som inte kan styrka sin identitet på grund av anledningar som
de inte själva kan rå över ska ha samma möjligheter till medborgarskap
som andra. Det är klart diskriminerande och till synes godtyckligt att
vissa personer ska behöva vänta i åtta år i stället för fem. Detta vill Mil-
jöpartiet ändra på, och jag hoppas att flera andra partier här i kammaren i
dag också ser det orimliga med dagens situation och är villiga att ändra
på detta.

Vidare anser Miljöpartiet att kraven för att ett barn ska få svenskt
medborgarskap vid födseln är alldeles för högt ställda. Medborgarskaps-
utredningens utgångspunkt var att barn som föds i Sverige och som för-
väntas växa upp i Sverige bör bli medborgare vid födseln. Utredningen
noterar även att det faktum att ett barn föds i Sverige starkt talar för att
barnet också kommer att växa upp här.

Medborgarskapsutredningens förslag om att barn som föds i Sverige
automatiskt ska förvärva svenskt medborgarskap vid födseln om en för-
älder till barnet dels är folkbokförd här i landet sedan fem år, dels har
permanent uppehållstillstånd ska enligt Miljöpartiet genomföras. På sikt
vill Miljöpartiet att människor som föds i Sverige automatiskt blir
svenska medborgare. Vi tycker att Medborgarskapsutredningens förslag
är ett viktigt steg åt det hållet men anser att det är märkligt att dra grän-
sen just vid fem års vistelsetid och krav på att föräldern har permanent
uppehållstillstånd.

Dagens lagstiftning får orimliga konsekvenser för vissa barn som
föds här och förväntas växa upp här men ändå inte får svenskt medbor-
garskap. Därför vill vi tillsätta en utredning om hur personer som föds i
Sverige automatiskt kan få svenskt medborgarskap.

Öppenhet är bra för individen som får en tryggare tillvaro där hon el-
ler han fullt ut kan delta i de demokratiska processer som Sverige har att
erbjuda. Men det är också bra för Sverige. Vi är ett litet land, och vi mår
bra av att växa tillsammans med vår omvärld. Öppenhet är en förutsätt-
ning för utveckling. Länder som sluter sig mot omvärlden stagnerar
också i utveckling. I den tid vi nu lever i är det viktigare än någonsin att
stå upp för humanism, öppenhet och demokrati.

Fru talman! Vi debatterar alltså socialförsäkringsutskottets betänkande nr 17 där vi har behandlat regeringens proposition 2013/14:143 *Ett medborgarskap som grundas på samhörighet*.

Jag ställer mig bakom Sverigedemokraternas samtliga reservationer men yrkar för tids vinnande bifall endast till reservation nr 5.

Jag vill börja med att citera en mening ur propositionen: "Medborgarskapet bör i högre utsträckning vara en symbol för delaktighet och samhörighet med Sverige, som förenar såväl nuvarande som nya svenskar." Citatet är hämtat från s. 13 i propositionen, och det är ganska bra skrivet. Men jag frågar mig varför regeringen vill rea ut och urvattna medborgarskapets betydelse ytterligare jämfört med vad som redan har gjorts. Det nåddes någon slags botten år 2010 – det tyckte i alla fall jag – när riksdagen avskaffade kravet på svenskt medborgarskap för Försvarsmaktens överbefälhavare. Sedan dess behöver man inte heller ha varit svensk medborgare i tio år för att bli statsråd med mera.

I det här fallet fortsätter regeringen att komma med nya konstiga förslag, även om det i den här propositionen är fråga om mindre steg i den riktningen. De förändringar som nu föreslås kommer förmodligen i syfte att göra det än mer attraktivt för utlänningar att ta sig till Sverige.

För det första anges i propositionen att uppehållsrätt för EES-medborgare och deras familjemedlemmar ska likställas med permanent uppehållstillstånd vid en ansökan om medborgarskap i Sverige. Lagförslaget preciseras inte närmare än att en medborgare från ett annat EES-land med tillfällig uppehållsrätt i Sverige automatiskt kan tillräknas permanent uppehållstillstånd när denne ska ansöka om medborgarskap. Förvaltningsrätten i Malmö har också påpekat att det kan medföra tillämpningssvårigheter att ta bort kravet på permanent uppehållsrätt.

För det andra menar regeringen att det ska bli enklare att återfå svenskt medborgarskap. Eller rättare sagt, det ska per automatik gå att återfå ett förlorat medborgarskap genom en enkel anmälan. Som anledning till det hänvisar man till 1950 års medborgarskapslag som byggde på principen om att dubbelt medborgarskap ska undvikas. Men man ska komma ihåg att dubbelt medborgarskap har varit tillåtet fullt ut i Sverige sedan 2001; det gäller alltså inte av urgammal hävd. Det handlar om människor som inte har varit medborgare och kanske inte ens har varit i Sverige på väldigt lång tid. Jag menar att samma krav ska gälla även för dessa och att möjligheten till dubbelt medborgarskap bör avskaffas.

För det tredje föreslår regeringen att en rad tidsgränser ska förändras. Förmyndare till statslösa minderåriga som föds i Sverige ska kunna anmäla medborgarskap upp till dennes 18-årsdag i stället för som i dag innan barnet fyllt fem år. Tidsgränsen för unga vuxna som vill anmäla medborgarskap ska förlängas från 20- till 21-årsdagen. Och den tid som krävs att en minderårig ska ha haft Sverige som hemvist för att erhålla medborgarskap ska kortas ned.

Fru talman! De exempel som jag nu har räknat upp kan knappast vara åtgärder för att betona medborgarskapets betydelse. Jag skulle vilja presentera ett par alternativ.

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med utgångspunkt i nationalismen. Vad som är viktigt att komma ihåg är att den nationalismen är inkluderande; den är inte exkluderande. Med det menas att det

absolut ska vara möjligt för utrikes födda att bli medborgare och en del av den svenska nationen. Precis som att medborgarskapet ska innebära fördelar ska det också innebära krav på motprestation – givande och tagande helt enkelt.

För det första måste de lära sig språket genom undervisning i svenska och sedan, om nödvändigt, det reguljära utbildningsväsendet. För det andra måste de lära sig hur vårt samhälle fungerar både praktiskt i termer av myndigheter och institutioner men naturligtvis även våra normer, vår kultur och identitet. Där spelar samhällsorienteringen en viktig roll. För det tredje måste de visa hänsyn till och följa våra lagar och regler. Kommer man hit och begår brott ska uppehållstillståndet alltid omprövas och i de flesta fall resultera i utvisning.

Utöver det, och kanske den viktigaste faktorn för att bli en del av samhället, måste de som är i arbetsför ålder arbeta och bidra till samhället, inte på bekostnad av infödda svenskar genom diskriminerande åtgärder som instegsjobb och kvotering utan på samma villkor som de som redan lever och verkar i Sverige. Här spelar förstärkt arbetsmarknaden en viktig roll, och vi har i vårt budgetförslag lyft fram betydande jobb-
skapande satsningar.

Detta är naturligtvis ingenting som sker över en natt. Men för dem som verkligen vill och har för avsikt att bli en del av det svenska samhället bör det inte vara en omöjlighet.

Om man efter en viss tid – exempelvis tio år som minimum för att bli medborgare – kan uppvisa de färdigheter som jag nyss har nämnt, det vill säga att man har lärt sig språket, respekterar våra lagar och regler, våra normer och vår kultur, arbetar och gör rätt för sig och kan uppvisa en klanderfriandel ska man kunna bli medborgare. Vi föreslår också ett medborgarskapstest inför en prövning av medborgarskap.

Medborgarskap ska inte vara ett symboliskt papper utan innebörd som man kan få per automatik efter en viss tid, så som regeringen föreslår. Det ska vara en ömsesidig relation och respekt mellan stat och individ.

Anf. 18 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! En del av de vänner jag växte upp med i Uppsala har lite mörkare hudfärg eller hårfärg än jag själv. De får ganska ofta frågan: Var kommer du ifrån? Eftersom man är stolt över att komma från Uppsala brukar de svara: Jag kommer från Uppsala. Då får de ibland frågan: Ja, men varifrån kommer du från början? Föddes du i Uppsala? Ja, det kanske de gjorde. Om man inte ger sig som frågeställare frågar man då: Varifrån kommer mamma och pappa? Då blir svaret att mamma och pappa föddes i Iran eller att de är kurder.

För mig är det där vardagliga samtalet en tydlig bild av den långsiktiga utmaning vi har i Sverige. Vi är ett land där 15 procent av befolkningen från början är födda i andra länder, men vi bygger vår samhörighet på var mamma och pappa kommer ifrån och inte på var vi har en gemensam framtid. Får man frågan om varifrån man kommer ställs till en person bara för att han eller hon har en lite annorlunda hudfärg är att man säger: Du hör inte riktigt till. Om man till slut hör att mamma och pappa kommer någon annanstans ifrån har vi till slut kategoriserat någon.

Detta är inte bara ett problem för Sverige. Vi har i princip samma utmaning i hela Europa. Vi kan se integrationsutmaningar i länder som Tyskland, där man har jobbat med ett gastarbeiter-system där människor inte har kommit in i det tyska samhället. De har inte lärt sig tyska, och de känner ingen samhörighet med samhället. Vi har en hel del att lära från äldre invandringsländer som USA, Kanada eller Australien där man egentligen från första dagen man kommer till landet får höra ett mycket tydligt budskap: Vi vill att du ska stanna i det här landet. Vi vill att du ska bli en del av det här samhället.

Den proposition och det betänkande som riksdagen i dag diskuterar handlar om en av pusselbitarna för att bygga mer av gemenskap och framtid. Det är att använda medborgarskapet i högre grad än vi har gjort tidigare. Jag tycker att vi ska vara ärliga mot oss själva och säga att vi har slarvat lite grann med det svenska medborgarskapet. Jag tror inte att jag är ensam om att ha träffat människor som har valt att ta steget och säga: Jag vill bli svensk medborgare. Men sedan har de uppfattat att det för samhället inte har varit någon stor sak. För den enskilde är det en ganska stor sak. Om man själv från början har flytt undan krig eller förföljelse och en dag bestämt sig för att ens nya framtid finns i ett nytt land, i det här fallet Sverige, är det ganska många identitetsfrågor man går igenom.

Om integrationen ska fungera är det bra om människor tar detta steg. Integrationen fungerar sämre i ett läge där samhället säger att vi inte riktigt vill ha dig här och där den som kommer har resväskan packad i hallen och känner att han eller hon egentligen borde vara där. Detta är också en del i den svenska migrationsdrömmen som vi har haft historiskt. Vi har haft system även i Sverige där vi har tyckt att människor som kommer hit ska vara här tillfälligt och den som själv har flytt har drömt om att återvända till sitt forna hemland. Jag kan inte styra dessa drömmar. Men om ett land ska lyckas ska man i detta läge vara väldigt välkomnande.

Vi gör ett antal förändringar – eller riksdagen gör eventuellt ett antal förändringar. Man ska vara lite försiktig som regering; det är riksdagen som är Sveriges högsta beslutande organ. Eventuellt röstar vi igenom ett antal förändringar. Regeringens förslag handlar om att vi ska tydliggöra det svenska medborgarskapet, först med en portalparagraf där vi faktiskt förklarar vad vi menar med ett svenskt medborgarskap. Det handlar om samhörighet, det handlar om att det bygger på rättigheter och skyldigheter och det handlar om just denna grundläggande idé att medborgarskapet skapar en gemensam framtid och ett gemensamt vi.

Den andra större förändring vi föreslår handlar om att alla kommuner ska vara skyldiga att anordna medborgarskapsceremonier. Det är ett sätt för samhället att säga att vi tycker att det är viktigt när man tar steget att bli svensk medborgare. Jag är säker på att flera av kammarens ledamöter har deltagit i några av medborgarskapsceremonierna runt om i landet. Det är rätt stort. Det är rätt spännande när man talar med människor som har valt att ta steget att bli svenska medborgare. Vi ska visa att vi som samhälle tycker att det är stort.

En viktig jämställdhetsförändring vi gör är att vi tar bort en gammal rest där vi har behandlat mammor och pappor olika. Mammor och pappor, kvinnor och män, ska i förhållande till sina barn och barnens medborgarskap behandlas lika. Om man har en pappa som är svensk med-

borgare ska det fungera på samma sätt som om man har en mamma som är svensk medborgare oavsett om man lever i Sverige eller i ett annat land.

Som ett par talare har varit inne på underlättar vi på några punkter barns och ungas möjlighet att bli medborgare. Det är ett par steg i riktning mot att vi säger att det ska bli lättare för barn att bli medborgare lite snabbare. Vi förlänger tidsperioden för dem som kallas unga vuxna att anmäla ett medborgarskap och gör därmed också detta lite lättare.

En fråga som är rätt stor för en grupp som man kan tycka är liten är möjligheten att återfå svenskt medborgarskap för svenska medborgare som under lång tid har vistats utomlands. Det är personer som har tappat det svenska medborgarskapet därför att det tidigare inte var möjligt med dubbelt medborgarskap. Man kan tycka att det är en liten fråga eftersom de inte bor i Sverige, men detta är människor som känner en stark identitet och en stark samhörighet med Sverige. Ibland har de varit ganska besvikna på Sverige därför att vi inte har gett dem denna möjlighet, men detta öppnas nu upp.

Jag skulle vilja anknyta till det som Maria Ferm tog upp i sitt inlägg. Vi hade ett valresultat i söndags som jag inte skulle beskriva riktigt lika entydigt som Maria Ferm gör. Men i några länder i Europa fick vi riktigt tråkiga valresultat. Vi har ett grannland, Danmark, där ett främlingsfientligt parti blev det största partiet. Vi har samma utveckling i Frankrike. Vi har en sådan utveckling i Storbritannien.

Min analys av vad som har skett i andra länder ligger ganska nära Maria Ferm: I ett antal år har ledande politiker jamsat med de främlingsfientliga. När man jamsar med de främlingsfientliga låter man dem sätta agendan, och sedan flyttas hela kartan. Och då är människor inte obegåvade. Vi ska inte dumförklara väljare. Då röstar man efter ett tag på originalet eftersom man märker att det är originalet som styr debatten.

Jag, som i likhet med kammarens ledamöter, har möjlighet att resa runt en del i Europa och tala med kolleger ser att detta sluttande plan har startat i land efter land. Jag sade att Maria Ferm's beskrivning av Europa inte fullt ut är min beskrivning. Det finns länder som har gått i motsatt riktning. I Nederländerna, där främlingsfientligheten under många år har stärkts kraftigt, gick den nu tillbaka i det senaste valet. Min analys av vad som skedde i Nederländerna var att det helt plötsligt var ett antal politiker och ett par partier som på allvar tog diskussionen för alla människors lika värde. Då lyckades man pressa tillbaka främlingsfientligheten.

Jag skulle vilja passa på att tacka Miljöpartiet och Maria Ferm för det samarbete vi har haft i Sveriges riksdag. Från den svenska regeringens sida har det varit viktigt, och det kommer att fortsätta att vara viktigt under kommande år, att vi inte tänker låta främlingsfientligheten sätta agendan.

Gör vi rätt eller fel? Vi får se om ett antal år. Vi gör rätt i en mening, och det innebär att vi gör rätt i att vi står upp för de värderingar vi själva tror på. Jag tror dessutom att vi gör rätt i den meningen att det är det långsiktiga sättet att stå upp för en idé om ett inkluderande samhälle.

Jag ska inte föregripa någon votering, men vad jag har förstått när jag läser betänkandet är att det finns en rätt stor uppslutning för de förändringar vi gör när det gäller medborgarskapslagstiftningen. Jag tycker att det är viktigt med denna ganska breda samsyn när det gäller frågan om

att bli medborgare i ett land. Det är viktigt att man känner att detta är den grundläggande relationen mellan individ och stat, och på det viset tror jag att det breda ansvarstagandet är viktigt.

Jag nämnde att av oss som bor här i Sverige är ungefär 15 procent födda i andra länder. Jag och regeringen har en vision om att vi ska skapa ett samhälle där det inte ska spela någon roll var man är född. Det ska inte spela någon roll vilken hudfärg man har. Det ska inte spela någon roll vilken hårfärg man har. Det ska inte spela någon roll vilken gud man tror på eller om man tror på någon gud alls. Det ska inte spela någon roll vem du älskar. Om man vill ha sin framtid i Sverige, om man vill jobba i det här landet, driva företag i det här landet, studera i det här landet, om man vill vara en del av det här landets rättigheter och skyldigheter och vara en del av det här landets framtid måste vi skapa ett samhälle där vi säger: Då är du en del av vi:et!

Alla som följer svensk samhällsdebatt vet att det är en bit till att vi hamnar i den situationen. Jag blir rätt oroad över det svar jag får när jag träffar unga människor som kanske har levt i Sverige i 20 år eller som till och med är födda i Sverige och jag ställer frågan till dem: Är du svensk? Jag träffade en kille på Järvafältet här utanför Stockholm. Han kom till Sverige som sexåring från Irak, och han är i dag 23 år. Jag ställde frågan: Är du svensk? Jag kan inte bestämma det; det får han bestämma själv. Då tittade han på mig och sade: Nej, nej, mannen. Det tar fyra generationer.

Vad är det han säger när han säger att det tar fyra generationer? Han säger: Jag känner mig inte som en del av det här samhället. Jag tror inte att mina barn kommer att känna sig som en del av det här samhället. Varför säger han det? Sannolikt för att hans mamma och pappa inte har fått jobb, för att han själv inte har lyckats i skolan, för att han tror att när han ska åka tunnelbanans blå linje in till Stockholm och gå på krogen kommer han inte att komma in där eftersom han har ett namn från Mellanöstern.

Den lagstiftning vi nu ändrar löser inte hela den utmaningen, men det är en viktig pusselbit i att sända signalen att vi vill bygga ett medborgarskap kopplat till att människor som väljer att gå in i det svenska samhället också är en del av det svenska samhället och ska vara en del av vi:et.

(Applåder)

Anf. 19 MARIA FERM (MP) replik:

Fru talman! Jag vill tacka ministern för anförandet som jag till stora delar verkligen instämmer i. Det är ett viktigt förslag som läggs fram. Den tydlighet som regeringen haft under mandatperioden vad gäller öppenhet och arbetet mot främlingsfientlighet har varit mycket viktig. Det är en av anledningarna till att vi inte befinner oss i samma situation som flera andra europeiska länder i dag befinner sig i. Vi är glada att Miljöpartiet och regeringen kunnat ha ett samarbete i de här frågorna.

När det gäller Medborgarskapsutredningens förslag tog jag upp två saker som jag ser som stora brister med förslaget, som i övrigt är positivt och pekar framåt. Det första handlar om situationen för personer från Somalia som verkar ha kommit i kläm. På grund av att de inte kan styrka sin identitet är de tvungna att vänta åtta år i stället för fem år på att kunna bli svenska medborgare. Det finns ingen rationell anledning till att de ska

behöva vänta längre tid än andra. Regeln kanske kom till någon gång för att man trodde att människor undanhöll sina papper eller något liknande, men här handlar det om personer som inte kan få fram dokument eftersom det inte finns några. Sådana dokument går inte att få fram hur mycket de än skulle vilja det. Jag tycker att det blir märkligt när man inte kan genomföra en förändring för den gruppen. Det skulle betyda mycket för dem samtidigt som det är en marginell förändring som skulle behöva göras.

Det andra handlar om varför Medborgarskapsutredningens förslag att förenkla för barn att bli svenska medborgare inte kan genomföras av regeringen. Jag undrar hur statsrådet ser på det framöver.

Anf. 20 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP) replik:

Fru talman! När det gäller de olika tidsgränser vi har är det fråga om en avvägning mellan olika intressen. Det är inte bara människor från Somalia, eller svensksomalier, som är i den situationen. Vi har haft samma situation beträffande människor från Afghanistan som inte kunnat styrka sin identitet.

Jag tycker ändå att vi ska ha kvar åttaårsgränsen, och nu har jag ett lite tråkigt besked, trots att en del människor kommer i kläm. Varför vill jag ha kvar åttaårsgränsen? Jo, därför att medborgarskapet också ger ganska mycket rättigheter. Vi hade för ett antal år sedan diskussionen om att folk hade lurat till sig medborgarskap eller blivit medborgare på felaktiga grunder. Ska man då återkalla medborgarskapet? Nästan alla partier i riksdagen sade att vi borde återkalla medborgarskapet om det erhöles på felaktiga grunder.

När vi tittat på frågan har vi insett att den är väldigt svår. Börjar vi att säga att vi ska kunna återkalla medborgarskap får vi ett A- och ett B-medborgarskap. Därför har vi inte gjort de förändringarna. Skyddet med en åttaårsgräns, när du inte kan styrka din identitet, finns för att se till att vi inte hamnar i ett läge där människor blir medborgare med fel identitet eller på falska grunder. Tyvärr skapar det en situation där människor från vissa länder, där man har svårare att styrka sin identitet, drabbas av att behöva vänta längre på medborgarskap. I den avvägningen har jag landat i att jag tycker att vi ska ha kvar åttaårsgränsen, åtminstone för närvarande.

Faran med att ta bort åttaårsgränsen är att vi öppnar för en debatt om hur vi ska hantera dem som fått svenskt medborgarskap med fel identitet, som inte styrkt sin identitet och som sagt sig vara någon annan. Då är jag rädd för att vi öppnar upp för att bli tvungna att ha en lösning med ett A- och ett B-medborgarskap, och det vill jag inte ha.

När det gäller barns möjlighet att enklare bli svenska medborgare har vi inte kommit med förslag nu. Jag har inte stängt dörren för det, utan min avsikt är att återkomma i den delen. Jag vill att vi ska nå fram med den första delen av förändringen av medborgarskapslagstiftningen och hoppas att vi även kommer att få en bred samhörighet om att gå mot att barn som föds i Sverige ska ha möjlighet att bli svenska medborgare.

Anf. 21 MARIA FERM (MP) replik:

Fru talman! Även om vi ändrade gränsen till fem år i stället för att som nu ha åtta år för dem som inte kan styrka sin identitet tror jag inte att

vi skulle hamna i annorlunda diskussioner än de som förs i dag. Att människor skulle kunna få sitt medborgarskap på felaktiga grunder kan lika väl hända efter åtta år som efter fem år. Det är inte så att de på ett bättre sätt kan styrka sin identitet efter åtta år än efter fem år. Det är det som blir så orimligt för de grupper som inte själva rår över det faktum att de inte kan styrka sin identitet.

Jag är rädd för att det i vissa grupper kan uppfattas som en bestraffning eller diskriminering av en specifik grupp. Det gör ganska mycket med ett samhälle. Det gör mycket med människors syn på att vara välkomnade in i det svenska samhället. Därför tror jag att det är viktigt att ändra gränsen. Annars riskerar vi att skapa negativa känslor hos vissa grupper. Till det kommer de faktiska praktiska problem det innebär att inte ha medborgarskap, alltifrån olika arbeten, arbete utomlands, deltagande i den demokratiska processen och så vidare.

Det är glädjande att höra att ministern är positiv till att gå vidare med förslag om att göra det enklare för barn som föds i Sverige att kunna bli svenska medborgare. Det tror jag verkligen är en framtidsfråga. Det handlar också om synen på medborgarskap och synen på vilka som ska kunna vara en del av samhället, erhålla en plats i samhället. Det tror jag är en jätteviktig fråga, och därför har vi lagt fram förslag både om att genomföra Medborgarskapsutredningens förslag och att tillsätta en utredning som kan se över ifall barn som föds i Sverige automatiskt ska kunna bli svenska medborgare.

Anf. 22 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP) replik:

Fru talman! Låt mig vara tydlig med vad jag sade om barn. Jag ser framför mig att vi ska genomföra Medborgarskapsutredningens förslag med att göra det aningen lättare för barn som föds i Sverige att bli svenska medborgare. Jag tror att det här är en typ av regelverk som man bör gå fram med stegvis. Det är en del av steget i riktning mot att om du föds i Sverige ska du betraktas som svensk medborgare; Medborgarskapsutredningen föreslår ju inte hela steget. Det är en annan typ av princip än den som byggt upp den svenska medborgarskapslagstiftningen historiskt. Det är också den typen av princip som äldre invandringsländer har, de som är bättre på att skapa en vi-känsla.

När det gäller åttaårsgränsen är det, som jag sade, fråga om en avvägning. Om vi har en åttaårsgräns och du inte kan styrka din identitet kommer vi att ha större möjligheter att säkerställa att den som blir medborgare utifrån en viss identitet men inte kunnat styrka den är den person han eller hon faktiskt säger sig vara. Det är en liten grupp som inte kan styrka sin identitet och som kanske har en annan identitet än den de säger sig ha, men i och med att medborgarskapet har så pass stor betydelse både för individen och för samhället är det viktigt att vi har ett regelverk som gör att det blir så rätt som möjligt.

I sammanhanget bör understrykas att Miljöpartiet och regeringen gemensamt – ja, till slut var det domstolen – öppnade upp för att göra det lättare att få permanent uppehållstillstånd, till exempel för den somaliska gruppen när den kom, genom att vi godkände andra sätt, såsom dna-prov, för att styrka identiteten. Det var viktigt. Det är en verklighet. Har du skyddsskäl eller invandrar som anhörig får du permanent uppehållstill-

*Ett medborgarskap
som grundas på
samhörighet*

stånd. Men det är inte orimligt att använda tiden till att se till att de som vill bli medborgare faktiskt har den identitet de säger sig ha.

Anf. 23 GUNNAR AXÉN (M):

Fru talman! Mina morföräldrar föddes i ett annat land. De kom till Sverige som flyktingar. Deras båda döttrar blev kvar i hemlandet, men efter kriget kunde familjen återförenas. De valde att bosätta sig i Sverige och leva sina liv här.

Jag talade med min mamma i dag på morgonen och berättade att vi skulle debattera medborgarskap. Det tog henne mindre än en halv minut att ta fram brevet från den 22 oktober 1954 där Kunglig Majestät meddelade att hennes medborgarskapsansökan hade beviljats. Medborgarskapet är betydelsefullt.

Faktum är att de flesta av mina anfäder och anmödrar som jag känner till är födda utomlands. Sverige är ett land byggt av invandrare. Från det att de första jägarna tog landet i anspråk när inlandsisen drog sig tillbaka, över invandrande bergsbrukande valloner, svedjebrukande finnar och den svenska industrins fader, Louis De Geer, och till 60-talets arbetskraftsinvandrare från Sydeuropa och dagens indiska it-tekniker och ingenjörer är Sverige byggt av invandrare. Det är till och med så att David Långs deltagande i dagens debatt inte hade varit möjlig utan invandrare.

Utan invandrare och influenser från andra länder skulle Sverige i dag fortfarande befinna sig på någon form av samlar- och jägarstadium i den historiska utvecklingstrappan. Den som inte inser det, den som vill stoppa utvecklingen, bygga murar kring landet och frysa utvecklingen, vill inget annat än att skapa ett stort museum, ett Skansen där tiden skulle stå still och det utvecklingsmässiga avståndet mellan Sverige och omvärlden öka för varje minut som gick.

Fru talman! I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition *Ett medborgarskap som grundas på samhörighet*, som bygger på en av utredaren Gunnar Strömmer väl utförd utredning. Dessutom behandlar vi två följdmotioner och åtta motionsyrkanden om medborgarskapsfrågor från den allmänna motionstiden 2013.

Medborgarskapet har såväl en juridisk som en symbolisk betydelse. Enligt förslaget till beslut bör medborgarskapet i högre utsträckning än i dag vara en symbol för delaktighet i och samhörighet med Sverige, något som förenar både nuvarande och nya svenskar. För att stärka medborgarskapets betydelse tydliggörs i en ny inledande bestämmelse, en ny portalparagraf, att det svenska medborgarskapet är ett rättsligt förhållande mellan medborgaren och staten som medför rättigheter och skyldigheter för båda parter. Vidare ska det anges att medborgarskapet representerar det formella medlemskapet i det svenska samhället och att det är en grund för folkstyrelsen. Det föreslås även att det ska anges att medborgarskapet förenar alla medborgare och står för samhörighet med Sverige samt att medborgarskapslagen ska reglera hur en person blir respektive upphör att vara svensk medborgare.

Vi infödda svenska medborgare förstår kanske inte alla gånger betydelsen av medborgarskapet, men för den som har flyttat till Sverige och förvärvat medborgarskapet är det en mycket viktig symbol för att man fullt ut har trätt in i ett nytt samhälle. Detta är någonting som vi behöver ta vara på.

I betänkandet föreslås även att kommunerna ska anordna ceremonier för nya svenska medborgare för att högtidlighålla deras medborgarskap, ceremonier som markerar medborgarskapets tyngd och betydelse. Det är något som kan stärka de nya medborgarnas känsla av samhörighet med Sverige och bidra till att de känner att de betraktas som svenska och accepteras fullt ut av samhället. Motivet för att ge kommunerna detta ansvar är att det redan i dag anordnas sådana ceremonier i ungefär hälften av landets kommuner och att de ligger närmast till hands geografiskt.

Vad gäller reglerna om förvärv av svenskt medborgarskap vid födelsen föreslås att kvinnor och män likställs när det gäller möjligheten att föra över svenskt medborgarskap till sitt barn. Vissa ändringar föreslås också i fråga om förvärv av svenskt medborgarskap för barn och unga genom anmälan och vad gäller möjligheten att återfå ett svenskt medborgarskap för dem som förlorade det under den tiden då vi inte tillät dubbelt medborgarskap. I propositionen föreslås även att ett barn alltid ska förvärva svenskt medborgarskap vid födelsen om en förälder till barnet är svensk medborgare.

Fru talman! Att tydliggörandet av medborgarskapet endast är en del av arbetet för att förbättra integrationen nämndes tidigare och är viktigt att slå fast. Andra viktiga delar för att underlätta inträdet i det svenska samhället är inläring av det svenska språket och att man kommer i arbete.

I dag på morgonen gick 750 000 utrikes födda svenskar till jobbet. 160 000 av dem har kommit in på svensk arbetsmarknad sedan 2006. Alliansens instegsjobb och nystartsjobb underlättar invandrades arbetsmarknadsetablering. Etableringsreformen som infördes 2010 har inneburit att Arbetsförmedlingen tagit ansvaret för introduktionen av nyanlända. Därmed finns det ett tydligt fokus på ett snabbt inträde på arbetsmarknaden med hjälp av individualiserade insatser, som till exempel validering, praktik och språkutbildning.

Alliansregeringen satsar vidare på utökad undervisningstid för nyanlända skolelever och riktar 100 miljoner kronor per år till att stärka och stimulera arbetet i 15 särskilt utvalda stadsdelar för att minska utanförskapet.

Det finns de som vill göra det lättare respektive svårare att få svenskt medborgarskap. Vårt fokus ligger på att modernisera medborgarskapsbegreppet och tydliggöra innebörden av medborgarskapet. Det medför både skyldigheter och rättigheter och markerar den fullständiga delaktigheten i och samhörigheten med det svenska samhället.

Med detta, fru talman, ber jag att få yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Anf. 24 SHADIYE HEYDARI (S):

Fru talman! Ärade ledamöter och ärade åhörare! I detta betänkande behandlar vi regeringens proposition *Ett medborgarskap som grundas på samhörighet*. Vi välkomnar propositionen och tycker att den är mycket bättre än medborgarskapsutredningen. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Vad innebär medborgarrätt och medborgarskap? Medborgarskap är ett uttryck med rötter i den franska revolutionens idéer. Det innebär att en person har fulla politiska och sociala rättigheter och skyldigheter i en stat. Medborgarskap brukar i juridisk mening definieras som det formella förhållandet mellan individen och en stat när det gäller rättigheter och skyldigheter. Den enskilde måste rätta sig efter de lagar och förordningar som gäller i det nya landet.

Medborgarskap är lika med frihet för mig. Det innebär en helhetssyn på tillvaron. Medborgarskapet syftar till att den enskilde ska känna samhörighet på ett demokratiskt och jämlikt sätt.

När jag skulle förbereda mig inför dagens debatt kom det upp minnen från den tid då jag och min familj fick svenskt medborgarskap och fick kuvertet i handen. Det var en vacker upplevelse, en skön känsla av samhörighet och frihet. Samtidigt fick vi ett medborgerligt ansvar, och det var stort. På den tiden fanns ingen ceremoni, så vi fick dela vår glädje med varandra. Jag minns hur stolt och imponerad jag var samt hur jag växte som människa av att inte vara beroende av någon annan och av att få känna friheten. Medborgarskap ger människor styrka, frihet och möjligheten till ett bättre liv.

Regeringen lyfter i propositionen fram medborgarskapets symboliska betydelse för samhörighet med Sverige samt de rättigheter och skyldigheter medborgare och stat har gentemot varandra. Det är viktigt att våra nya medborgare känner sig välkomnade och delaktiga i vårt samhälle. Medborgarskap förenar alla medborgare och står för samhörighet med ett land. Det handlar om medborgerliga rättigheter och skyldigheter.

För barn som är födda i Sverige eller någon annanstans i världen är det extra viktigt att få medborgarskap. Först och främst väljer inte barn att flytta och lämna sina gamla hemländer. Det är föräldrarnas beslut av olika anledningar, om det är krig, förtryck eller fattigdom.

De barn som kommer hit eller föds här i Sverige har ingen bakgrundsbild eller samhörighet med föräldrarnas gamla hemländer. Den kontakten har de genom sina föräldrar. Då är det extra viktigt att det blir lättare för dem att få medborgarskap och känna tillhörighet och inte utanförskap. Det handlar om att stärka den enskildes rättigheter och skyldigheter på ett demokratiskt och jämlikt sätt.

Fru talman! Enligt regeringen ska medborgarskapsceremonier regelbundet hållas för nya svenska medborgare för att högtidlighålla deras nya medborgarskap. Medborgarskapsceremonier markerar medborgarskapets tyngd och betydelse. Ett välkomnande i form av en ceremoni kan stärka de nya medborgarnas känsla av samhörighet med Sverige och bidra till att de känner att de betraktas som svenska och accepteras fullt ut av samhället.

Regeringen föreslår att medborgarskapsceremonier ska anordnas av kommunerna. Flera omständigheter talar för att denna uppgift bör ges till kommunerna och inte till länsstyrelserna. I dag anordnas ceremonier i ungefär hälften av landets kommuner men endast av enstaka länsstyrelser. Att ge kommunerna denna obligatoriska uppgift utgör en viss begränsning i det kommunala självstyret enligt regeringens motivering. Det uppvägs emellertid av de starka skäl som ligger bakom förslaget.

I många delar av Sverige hålls medborgarskapsceremonier, bland annat i min hemkommun Göteborg. Medborgarskapsceremonin anordnas varje år i Slottsskogen i samband med Sveriges nationaldag den 6 juni för att högtidlighålla våra nya medborgares medborgarskap. Ceremonin uppskattas mycket av våra nya medborgare. Att dela sin glädje med andra betyder mycket för dem. Dagen firas med tal, dans och musik. Våra nya medborgare får en gåva från staden och ett officiellt minnesblad som delas ut av stadens politiker.

Fru talman! Vi motsätter oss inte något vad gäller medborgarskapsceremonin. Men vi vill däremot betona att symboliska medborgarskapsceremonier har mindre betydelse än medborgarnas verkliga möjligheter att ingå i det svenska samhället på lika villkor. Allas lika rätt till bostad, utbildning, arbete och ett liv fritt från diskriminering är därför centralt för ett förverkligande av en gemenskap som inkluderar alla oavsett födelseort, etnicitet, hudfärg eller språk.

Vi kan alla vittna om att det i dag finns diskriminering på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Det är svårare för våra nya svenskar att komma till en arbetsintervju och även att hyra en lägenhet i områden där majoriteten är infödda svenskar eller har nordiska namn.

För att medborgarskapet ska få den betydelse vi vill att det ska ha måste vi arbeta med politiska reformer som kan bryta segregation och diskriminering på både bostadsmarknaden och arbetsmarknaden och i samhället i stort.

Avslutningsvis vill jag hälsa alla våra nya svenskar varmt välkomna till vårt fantastiska land Sverige!
(Applåder)

Anf. 25 MARIA FERM (MP) replik:

Fru talman! Jag vill lyfta fram några av de frågor som jag tog upp med integrationsministern. Hur kommer det sig att Socialdemokraterna inte ställer sig bakom förslaget om att ta bort att det finns olika gränser för medborgarskap för dem som inte kan styrka sin identitet och för andra? De personer som inte kan styrka sin identitet måste vänta i åtta år innan de kan ansöka om medborgarskap medan andra bara behöver vänta i fem år.

Personer som till exempel kommer från Somalia kan inte rå över att de inte kan styrka sin identitet. Det finns ingen stat som kan utfärda passhandlingar i Somalia, och Sverige godkänner inte somaliska passhandlingar. De hamnar i kläm. De kan själva inte göra någonting åt det. De är bara tvungna att vänta tre år extra. Det är orimligt att det drabbar en hel grupp på det sättet på grund av sådant de själva inte kan rå över. De kan inte påverka sin situation.

Jag undrar därför hur Socialdemokraterna ställer sig till ha lika regler oavsett om personer kan styrka sin identitet eller om de inte kan göra det av anledningar som de själva inte kan rå över.

Anf. 26 SHADIYE HEYDARI (S) replik:

Fru talman! Jag håller med dig, Maria, att det för många grupper är svårare att styrka sin identitet. Det gäller bland annat i Somalia, där många saknar födelseattest, och det är ett problem och ett hinder. Samtidigt ser jag, precis som integrationsministern sade, att det är bättre att

*Ett medborgarskap
som grundas på
samhörighet*

man har alla handlingar innan man beviljar medborgarskap. Kanske ska man vänta och ha en utredning innan man går vidare.

Anf. 27 MARIA FERM (MP) replik:

Fru talman! Det är inte så det fungerar; de får bara vänta ytterligare tre år. Det är inte så att de väntar tills de har fått alla handlingar, utan det går bara en längre tid. Efter de åtta åren kan personerna fortfarande inte styrka sin identitet. Det finns fortfarande ingen möjlighet att utfärda id-handlingar i Somalia. Det är bara att de helt enkelt är tvungna att vänta en extra tid innan de kan ansöka om medborgarskap. Det tycker jag är helt orimligt. Det finns ingen chans att de lite senare kan styrka sin identitet. Det blir bara som en bestraffning mot en grupp som är tvungen att vänta en längre tid.

Jag har en andra fråga. Jag uppfattar det som att ni är positiva till att barn lättare ska kunna bli medborgare i Sverige. Jag undrar hur ni ställer er till Medborgarskapsutredningens förslag, som regeringen tyvärr inte har gått vidare med. Den föreslog att barn som föds i Sverige ska förvärva svenskt medborgarskap automatiskt vid födseln om en förälder till barnet dels är folkbokförd i landet sedan fem år, dels har permanent uppehållstillstånd. Är det någonting som ni socialdemokrater ställer er positiva till? I annat fall: Hur vill ni förenkla för barn som föds i Sverige att bli svenska medborgare?

Anf. 28 SHADIYE HEYDARI (S) replik:

Fru talman! Jag sade i mitt anförande att jag tycker att barn ska ha rätt att få svenskt medborgarskap. Vi från Socialdemokraterna har sagt att vi ställer oss bakom betänkandet. Det är vad som gäller i dag.

Anf. 29 HANS BACKMAN (FP):

Fru talman! Jag vill börja med att uttrycka stor förnöjsamhet med integrationsministerns beskrivning av varför vi i Folkpartiet och Alliansen står bakom betänkandet om att skapa ett medborgarskap för ett öppet Sverige. Jag kommer från Hofors, som är en bruksort i Sverige. Där har vi av tradition byggt vår framgång på invandring. Tidigare var det exempelvis många finländare som kom dit. Jag kan nämna som lite kuriosa att när skid-VM nu kommer till Falun, vår grannort, kommer Hofors att vara campus Finland för att hylla denna tradition.

Jag vill koppla det till nutiden. Jag är stolt över att Hofors på Folkpartiets initiativ har tagit emot med våra mått relativt många ensamkommande flyktingbarn som har etablerat sig väldigt bra i Hofors kommun och tillfört mycket till kommunen. Jag känner en koppling till att vi har byggt vår tidigare framgång med arbetskraftsinvandring för våra stålverk. Nu bygger vi en möjlighet till utveckling i en ort har haft problem med befolkningsminskning. Det har stoppats upp mycket på grund av invandring. Vi har tagit till oss människor från andra delar av världen som tillfört mycket och gjort att Hofors växa in i framtiden på ett nytt sätt med nya erfarenheter. Vi slår ihop våra styrkor, vi som har varit där länge och de som kommer nya.

Folkpartiet anser att det är dags att formulera medborgarskapets betydelse för en ny tid, ett öppet Sverige som tar sin del i ansvaret för en human flyktingpolitik som välkomnar arbetskraftsinvandring och som

deltar aktivt i det europeiska och globala samarbetet. Ska man göra det kan man inte blunda för medborgarskapets betydelse för att underlätta integrationen. Vi menar att möjligheten till medborgarskap tidigt ska stå klart för de invandrare som kommer hit.

Mycket har sagts här från talarstolen om de viktiga punkterna i detta betänkande. Jag vill betona ett par saker.

Jag tycker att det är mycket positivt att ceremonier ska hållas regelbundet för nya svenska medborgare för att högtidlighålla det nya medborgarskapet. Dessa ceremonier är bra och positiva samtidigt som de visar på vikten av att kunna bli medborgare. De ger också en stolthet för dem som kommer hit att få detta erkännande, och det visar att vi verkligen vill att människor ska komma hit. Det stärker också medborgarnas känslor av att de accepteras fullt ut av samhället.

Att ceremonierna ska anordnas av kommunerna tycker jag är väldigt logiskt med tanke på att kommunerna har mycket närmare kontakt med medborgarna än vad länsstyrelserna har. Dessutom gör den geografiska närheten – som det framgår av betänkandet – att det blir lättare för den nya svenska medborgaren att delta i ceremonin.

Fru talman! Jag vill också nämna att det är viktigt det som står om att det enligt regeringens uppfattning är angeläget att underlätta för barn som föds i Sverige men som inte förvärvat något medborgarskap vid födelsen att genom en anmälan förvärva medborgarskapet. Ett sätt att underlätta ett sådant förvärv genom anmälan är – som det står i betänkandet – att förlänga den tid under vilken anmälan kan ske. Där föreslår regeringen att anmälan ska kunna ske till dess att barnet har fyllt 18 år.

Vidare föreslår regeringen att en kortare hemvistid ska tillämpas vid anmälan om svenskt medborgarskap för vissa barn som har permanent uppehållstillstånd i Sverige. Barnet kan då förvärva medborgarskap genom anmälan från den eller de som har vårdnaden om barnet. Det som gäller nu för medborgarskap är att om barnet har sin hemvist här i landet sedan fem år eller om barnet har varit statslöst i tre år. Barn som växer upp i Sverige kan förstås efter en kortare tid än fem år förväntas ha en sådan samhörighet med landet att de bör kunna bli svenska medborgare. Hemvistiden föreslås därför av regeringen kortas ned till tre år som huvudregel. För statslösa barn kan kravet på hemvistid sättas något lägre mot bakgrund av den övergripande målsättningen att undvika statslöshet. Därför föreslår man att kravet i det fallet ska vara två års hemvist.

Jag tycker att betänkandet i stora stycken är ett steg i rätt riktning, och det är ett steg mot att visa att vi i Sverige tänker fortsätta att bygga vår framgång på att vara öppna för att ta emot människor som vill verka och bo i vårt land.

(Applåder)

Anf. 30 FREDRICK FEDERLEY (C):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna. Jag vill också tacka statsrådet, Moderaterna, Socialdemokraterna med flera för väldigt bra anföranden.

Det mesta är egentligen sagt, och jag kan bara understryka det genom ett litet personligt perspektiv.

När vi ställer oss frågan om vem som är svensk hamnar vi alltid i en konflikt – som också statsrådet var inne på – där någon ska definieras in och någon ska definieras ut. Men har vi tydliga portalparagrafer i den lagstiftning som nu föreslås ges alla samma rättigheter om man uppfyller kraven. Det gör också att de friheter, de skyldigheter och de rättigheter som tillkommer svenska medborgare inte avgörs utifrån var vi kommer ifrån eller var vi råkar vara födda och uppväxta. De utgör i stället en del av vår samhällsgemenskap.

Om jag tittar på min egen familj blir det ganska tydligt när man ställer sig frågan vem som är svensk. När min mormor och hennes familj en dag stod utan egendom i det som hade varit Finland, men som då blev Ryssland när ryssarna intog Karelen, fanns det ingen framtid för henne i Finland. Tillsammans med sin familj valde hon att söka sig till Sverige. Här fick hon möjlighet att växa och gro och sedermera fick hon också ett svenskt medborgarskap.

Jag tittar också på min man som, enligt den som vill lägga etnologin som grund för medborgarskap, skulle vara halvportugis och halvfinne, men som inte vet av något annat än att han är svensk medborgare. Jag tittar också på hans familj. En del skulle kalla hans kusiner för portugiser, men några har gift sig med iranier och någon med en dalkulla. Är det på något sätt så att de blir sämre svenska medborgare, eller är de bättre?

Min familj präglas ganska mycket av det mångkulturella och av de öppna gränser som Sverige har haft möjlighet till. Jag tror också att länder som Australien, USA och Kanada har lagt en bra värdegrund. Det gör att man pratar om sig själv som medborgare i landet, oavsett var man kommer ifrån. Man känner en stolthet över det.

Fru talman! På den samhällsresa som vi har att göra gemensamt spelar våra insatser roll. Oavsett om man har en lång eller kort utbildning och oavsett om man har ett högstatusjobb eller om man har något av de viktiga jobben i svensk välfärd som bygger landet måste vi känna att vi är delaktiga i det projektet.

Jag tror att en del av den utanförskapskänsla som vi vet finns på en del orter i Sverige bygger på att det är svårt att tillgodogöra sig en utbildning och att det är lång väg till att man får möjligheten till ett arbete. Man känner kanske inte heller att man deltar i en värdegemenskap. Särskilt viktigt blir det för den som kommer hit från ett annat land att känna att man är fullt ut respekterad, att lagen, att Hans Majestät, att statsministern tillerkänner honom eller henne samma och lika rättigheter just utifrån att hen är en person som uppfyller medborgarskapskraven.

Fru talman! Därmed yrkar jag återigen bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.
(Applåder)

Anf. 31 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Som många före mig i dag har sagt är det vi tillsammans som är Sverige. Vi är födda på olika platser i världen. Jag är född i Köpenhamn, och du kanske är född i Kiruna, Kabul, Karlstad eller Kigali. Vår ögonfärg går från blå till brun. Vår hud skiftar från mörkbrun till skär. Vi pratar olika språk. Vi ber till olika gudar, och vi hejar på olika fotbollslag. Men det är vi tillsammans som är Sverige.

När jag borstade tändarna i går morse hörde jag en svensk nazistledare på radio. Han pratade om oss, om att några av oss inte hör hit och att hans parti vill att de som inte är födda här ska lämna landet. Kanske pratade han om dig, kanske om dina barn, kanske om din älskade, kanske om din granne, kanske om din arbetskamrat. Klumpen som jag har haft i magen sedan söndag kväll växte.

Det är åsikter som dessa som fann stöd i EU-valet i söndags. Och det är ur samma hat som nazistiska, fascistiska och rasistiska partier växer i Europa. Det är i Sverige som Åkesson och hans rasistiska SD vann 10 procent av de svenska rösterna på sin rädsla och hets mot dem av oss som bär slöja, som är romer eller som råkar vara födda utanför Europas gränser. Det är i en sådan stund som man tänker att Europa och Sverige har tappat minnet.

Det är därför viktigt att vi har ett samtal här i dag om vilka vi är och hur vi skapar ett ”vi”. Regeringen lyfter i sitt förslag fram medborgarskapets symboliska betydelse för samhörigheten med Sverige och de rättigheter och skyldigheter som medborgare och stat har gentemot varandra. Man föreslår att de kommunala medborgarskapsceremonierna ska göras obligatoriska. Möjligheten för barn som inte är svenska medborgare från födseln ska stärkas. Det ska inte spela någon roll om det är mamma eller pappa som är svensk.

Vi i Vänsterpartiet motsätter oss inget av det här. Ceremonier kan fylla en viktig symbolisk funktion för samhörighet. Men vi vill ändå i vårt särskilda yttrande betona att medborgarskapsceremonier har mindre betydelse än medborgarnas verkliga möjligheter att ingå i det svenska samhället på lika villkor. Allas lika rätt till bostad, utbildning, arbete och ett liv fritt från diskriminering är centralt i ett förverkligande av en verklig gemenskap som inkluderar alla i vår vardag, oavsett födelseort, etnicitet, hudfärg eller språk.

Medborgarskapets symboliska betydelse kan endast styrkas och fyllas med innehåll om det följs av politiska reformer i samhället som bryter segregationen i skolorna och på bostads- och arbetsmarknaden och vi arbetar kraftfullt mot diskriminering.

När jag väl sagt detta måste jag säga att det är uppenbart orimligt och diskriminerande att människor från till exempel Somalia som inte kan styrka sin identitet ska vänta längre på att bli svenska medborgare än andra. Trots statsrådets svar har jag mycket svårt att se att åtta år i stället för fem år skulle hjälpa. Som statsrådet säger talar vi om en väldigt liten grupp som får medborgarskapet på falska grunder.

Jag tror att det skulle vara en viktig signal till några av dem som känner sig allra mest utanför vår gemenskap att säga: Nej, det spelar ingen roll att du inte kunde visa identiteten. Du är också välkommen och får medborgarskap efter fem år. Därför ställer sig Vänsterpartiet bakom reservationen från Miljöpartiet, reservation 4. Jag vill samtidigt såklart betona vårt särskilda yttrande.

Herr talman! Det finns bara ett sätt att lösa upp den klump i magen som vi fick i söndags. Det finns bara ett sätt att påminna Sverige om att vi är fler som tror på sammanhållning och gemenskap än som tror på splittring och hat. Och det sättet är organisering och en politik som sluter klassklyftorna så att ingen rasism kan slå rot där. Det som krävs är en

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

*Vissa social-
försäkringsfrågor*

8 § Vissa socialförsäkringsfrågor

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU15
Vissa socialförsäkringsfrågor (prop. 2013/14:138)
föredrogs.

Anf. 32 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Vi är inne på socialförsäkringsutskottets betänkande SfU15, och där har vi behandlat regeringens proposition 2013/14:138 *Vissa socialförsäkringsfrågor*. Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1.

Propositionen består av två olika förslag, dels om en regelförenkling vad gäller anmälningsskyldigheten för den som erhåller bostadstillägg eller äldreomsörjningsstöd, dels om att möjligheterna för ränteuttag inom socialförsäkringen ska utökas.

Jag skulle vilja börja med frågan om bostadstillägget och äldreomsörjningsstödet. Regeringens förslag går ut på att om en individ som erhåller dessa ekonomiska stöd får en mindre ökning av sina inkomster eller förmögenheter ska man inte behöva anmäla detta till Pensionsmyndigheten. Det är ett bra förslag.

Sveriges fattiga pensionärer ska inte skrämmas bort med krångliga regelverk eller otydliga instruktioner. Tvärtom ska de uppmuntras att söka och ta emot de tilläggsstöd som i dag är möjliga att få.

Vi i Sverigedemokraterna satsar i vår budget mycket på äldre med låga pensioner, och det är ingen nyhet. Vi avsätter betydande resurser för att både höja garantipensionen och sänka pensionärsskatten. Med våra förslag skulle en ensamstående pensionär få nästan 800 kronor mer i månaden. Det optimala är att de tilläggsstöd vi nu debatterar inte ska behövas, men så länge de behövs är det bra att de finns som en extra ekonomisk trygghet.

Jag noterade någonting lite komiskt, eller man kanske ska säga tragiskt. Vad regeringen menar med ”mindre ökning” är en ökning på 1 000 kronor per år vad gäller kapital- eller arbetsinkomst. Det ska alltså ses som ett slags fribelopp som inte påverkar stödets storleksgrad. Omräknat innebär det 83 kronor per månad. Det är mer än de 50 kronor i månaden som Socialdemokraterna lovar pensionärerna om de vinner valet. Och skulle pensionären hamna lite över den där gränsen anges det i propositionen att en ensamstående pensionär får en minskning av bostadstillägget med 50 kronor i månaden, vilket då, som tur är, Socialdemokraternas höjning i alla fall kompenserar för.

När det gäller den andra delen av propositionen går det tyvärr inte att vara lika positivt inställd. Naturligtvis är det så att om en individ erhåller för mycket i bidrag ska detta betalas tillbaka. Det är rimligt att en dröjsmålsränta tas ut om man kommer överens om en avbetalningsplan

eller om bidragsmottagaren får uppskov med återbetalningen. Men, det är inte rätt att ta ut dröjsmålsränta om det är Försäkringskassans eget fel att utbetalningen är felaktig. Enligt Försäkringskassans årsredovisning för 2013 är det ca 5 procent av alla utbetalningar som är felaktiga. 5 procent låter inte som så mycket, men antalet återkrav uppgick till 147 000 stycken. Vad som också är värt att nämna är att i samma årsredovisning kan man även läsa att Försäkringskassan stod som ansvarig för felutbetalningarna i hela 47 procent av fallen.

Det här vet regeringen om. I Försäkringskassans regleringsbrev för 2014 står det att läsa att myndigheten senast den 28 februari ska ha genomfört en utvärdering av nuvarande kontrollsystem och åtgärda eventuella brister vad gäller felutbetalningar.

Att då med den vetskapen kunna kräva dröjsmålsränta på ett återkrav som är orsakat av myndigheten själv är bara fel och orättvist. Därför menar jag att en dröjsmålsränta i en sådan situation inte ska tas ut i de fall felutbetalningen är orsakad av Försäkringskassan själv.

Anf. 33 WIWI-ANNE JOHANSSON (V):

Herr talman! Det är ett tunt betänkande, och man kan tro att det inte är så viktigt. Det heter något så väldigt spännande som *Vissa socialförsäkringsfrågor*. Det finns ändå en del spännande och principiella saker som jag gärna vill ta upp. Det handlar om inkonsekvensen i hur man vill ta ut ränta eller återbetala ränta. Vi i Vänsterpartiet tycker inte att det är konsekvent och rimligt att ta ut ränta på sjukersättning som ska betalas tillbaka om man har upprättat en avbetalningsplan eller har fått anstånd av myndigheten.

Vi menar att personer som har följt reglerna om anmälnings- och uppgiftsskyldighet inte ska bestraffas med att betala ränta. Ett av skälen är att det slår mot ekonomiskt utsatta människor med mycket små marginaler.

Därför yrkar jag bifall till reservation 2.

Det blir väldigt konstigt att den enskilda människan som har försökt göra rätt för sig och som har fått en avbetalningsplan eller anstånd beviljat ska betala tillbaka med ränta när staten inte gör det i de fall där den enskilde har fått för lite pengar utbetalade.

Vi tycker därför det vore rimligt att utreda hur det skulle gå till att i så fall debitera ränta i båda riktningarna när det gäller socialförsäkringsförmåner.

Jag vet att det har utretts tidigare och ansetts för krångligt när det gäller hur staten ska betala tillbaka med ränta till den enskilde. Men jag förstår inte varför det ska vara så mycket besvärligare än att räkna ut hur mycket den enskilde ska betala tillbaka i ränta.

Det är för oss i Vänsterpartiet självklart att vi inte ska ställa större krav på den enskilda människan än de krav som ställs på staten när det gäller ränta i samband med återbetalning av de här förmånerna.

Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 34 KURT KVARNSTRÖM (S):

Herr talman! Vi socialdemokrater har valt att inte motionera på den här punkten, utan vi har skrivit ett särskilt yttrande. Det vill vi framhålla, och nu tycker jag att våra ståndpunkter sedan tidigare har fått ytterligare

tyngd när vi konstaterar att många av felen på detta område begås av Försäkringskassan. Därför har det vi tycker blivit ännu viktigare.

När detta infördes 2007 kritiserade vi förslaget. Vi tycker att ränta borde gälla i båda riktningarna, och vi vidhåller den uppfattningen nu också. Det vore rimligt att nu verkligen utreda och se vilken omfattning det här har haft och hur det egentligen ser ut i dag med felen hos kassan och hur det har hanterats i verkligheten. Det tycker vi att vi borde ha kunnat få som grund för detta.

För en enskilde är detta en mycket viktig fråga. Vår ståndpunkt står kvar, och vi vill understryka värdet av en tvåvägslösning där ränta också kan betalas av Försäkringskassan när det blir långa fördröjningar för den enskilde.

Anf. 35 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i det aktuella betänkandet, SfU15.

Låt mig sedan fortsätta med att förklara vad det är som jag, Moderaterna och Alliansen tar ställning till i detta utskottsbetänkande, efter att ha hört oppositionens svartmålning av förslagen.

Det första förslaget innebär en lagreglering som förenklar anmälningsskyldigheten för dem som har bostadstillägg eller så kallat äldreförsörjningsstöd. Dessa stöd påverkas av ändringar av inkomst- och förmögenhetsförhållanden, civilstånd och bostadsförhållanden. Som regelverket ser ut i dag kan det i princip betyda att en enda krona i ökad inkomst kan vara anmälningspliktig. Detta är naturligtvis helt orimligt, och med det aktuella förslaget sätts en ny, rimligare gräns för betydligt högre belopp av arbets- eller kapitalinkomst eller förmögenhetsökning innan det måste anmälas som en ändring där bostadstillägget eller äldreförsörjningsstödet kan komma att påverkas.

Det andra förslaget gäller en lagändring om det visar sig att för mycket sjukersättning, tidigare kallad förtidspension, har betalats ut till en enskild individ. Lagändringen innebär att ränta och dröjsmålsränta kommer att utgå i samband med ett sådant återbetalningskrav på för mycket utbetald sjukersättning, på motsvarande sätt som redan i dag gäller om för mycket utbetalt bostadsbidrag återbetalas, där då också ränta utgår.

Vi tycker att det är rimligt att all gemensamfinansierad ersättning som utgår från våra socialförsäkringar och som blivit felaktig rättas till. Rätt person ska så långt det är möjligt få rätt ersättning, varken för mycket eller för lite – detta för att legitimiteten och tilltron till våra gemensamma trygghetssystem ska förbli intakta och hållbara på sikt.

När pensionsgrundande inkomst har fastställts för det aktuella året beslutar Försäkringskassan om en slutlig sjukersättning. Om den försäkrade då har fått för mycket preliminärt utbetalt ska det överskjutande beloppet plus en avgift betalas tillbaka. Om den försäkrade däremot har fått för lite betalar Försäkringskassan ut det utestående beloppet plus ett tillägg. Det är viktigt att konstatera att det handlar om en preliminär förtidsutbetalning som sedan justeras i samband med att man fastställer den pensionsgrundande inkomsten. Man kan inte alltid säga att det handlar om felaktigheter, utan det är en förskottsbetalning som man sedan justerar vid årets slut.

För att staten ska säkra att återfå för mycket utbetalad ersättning har det i praktiken visat sig att tillägg av ränta och dröjsmålsränta är effektiva medel för att så verkligen ska ske. Men detta vill inte vänstern, bland annat med hänvisning till att det rör sig om ekonomiskt utsatta personer med små marginaler. Vänsterns logik bygger alltså på att om fel har begåtts till förmån för en enskild men till nackdel för kollektivet som är försäkrat, så ska man se mellan fingrarna med detta för att det nog gäller en utsatt person. Men hur är det då med alla andra utsatta personer i systemet som fått rätt belopp? Ska de då inte också få lite mer än de är berättigade till, för de är ju också förmodligen lika utsatta som den som av en tillfällighet felaktigt råkat få mer än man är berättigad till?

Miljöpartiet vill, eftersom ränta och dröjsmålsränta kan utgå till enskild som fått för mycket ersättning, att det omvända ska gälla för staten om en enskild person inte har fått det man haft rätt till av Försäkringskassan. Vid en första anblick ter sig detta förslag som rimligt och sympatiskt. Men i utredningen från 2010, *Kompensationstillägg – om ersättning vid försenade utbetalningar*, slås fast att sådana kompenstationstillägg i form av ränta i de allra flesta fall skulle bli mycket små. Beroende på vilken typ av ersättning det gäller skulle i genomsnitt kompensationsutbetalningarna vara på under 6 kronor för exempelvis föräldrapenning och inte över 25 kronor för för lite utbetald sjukpenning. Att rigga ett administrativt system för denna typ av kompensationsutbetalningar skulle enligt utredningen vida överstiga de sammanlagda kostnader som skulle utbetalas som kompensation, och för att hushålla med skattemedel avrådde därför utredningen från att införa ett sådant system. Jag finner ingen anledning att ifrågasätta denna analys av utredningen och föreslår därför att samtliga följdmotioner i detta betänkande avslås.

Avslutningsvis, herr talman, kan man reflektera över den ideologiska skillnaden mellan hur Alliansen och den samlade oppositionen ser på förvaltningen av våra gemensamma skattemedel. Medan Alliansen noga överväger varje skattehöjning som kan drabba enskilda negativt, och sedan hushåller på ett sunt sätt med de resurser som vi gemensamt samlat in till förmån för de mest utsatta att fördela på ett så rättvist sätt som möjligt när så behövs, höjer oppositionen gladeligen skatten med mångmiljardbelopp, mer än Alliansens partier, för att sedan gärna sprida pengarna ut till långt fler än enbart de mest behövande på ett sådant sätt att ansträngning till arbetsinsatser blir mindre självklart och på sikt skatteviljan och legitimiteten för våra gemensamma trygghetssystem hotas.

Denna den rödgröna oppositionens logik är i sanning att göra enskilda utsatta, som är i störst behov av att våra gemensamma trygghetssystem är långsiktigt hållbara och av att samhällets fortsatta välfärdsreformer i stort kan värnas, en riktig björntjänst.

(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Anf. 36 GUNVOR G ERICSON (MP):

Herr talman! Den här debatten handlar om vissa socialförsäkringsfrågor och om principen om ränta åt båda håll. Det är en fråga som vi har diskuterat både den här mandatperioden och framför allt förra mandatperioden.

Regeringen föreslår nu att det ges utökade möjligheter till ränteuttag för sjukersättning i syfte att skapa enhetlighet för ränteuttag inom socialförsäkringen. Miljöpartiet har förståelse för det syftet men anser att man även som en viktig princip ska kunna kompensera åt andra hållet om det dröjt för den enskilde att få ut pengar från socialförsäkringen.

Vidare föreslås att anmälningsskyldigheten ska förenklas för den som får bostadstillägg eller äldreomsörjningsstöd, och det förslaget stöder vi fullt ut. Men vi beklagar att regeringen återigen går fram med ett ensidigt krav på att ränta ska betalas av den enskilde utan att ge samma mänskliga möjlighet att få ekonomisk kompensation när Försäkringskassan ska återbetala pengar eller kassan har orsakat fördröjd utbetalning.

Som jag sade har denna fråga diskuterats tidigare, bland annat riksdagsåret 2006–2007, där utskottsmajoriteten i betänkandet då svarade på Miljöpartiets motion: ”Utskottet vidhåller sitt ställningstagande men förutsätter att regeringen överväger frågan om en eventuell skyldighet för Försäkringskassan att betala ränta till enskilda när dessa drabbas av en försenad utbetalning på grund av ett felaktigt beslut eller i övrigt bristande handläggning hos Försäkringskassan”.

Det dröjde ända till 2009 innan en utredning tillsattes och då först efter att Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet kommit med förslag till utskottsinitiativ i socialförsäkringsutskottet. Den utredningen presenterade sitt förslag 2010.

Utredningen presenterade ett förslag på hur man skulle kunna göra men valde att säga: Nej, det här är inte tillräckligt bra.

Man hade räknat på de administrativa kostnaderna utifrån vad Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan hade räknat fram. Men då förutsätts också att myndigheten kommer att ha förseningar. När frågan var uppe till allmän debatt förra mandatperioden kallades dåvarande socialförsäkringsministern Cristina Husmark Pehrsson till utskottet, och det fanns en ganska stor politisk enighet om principen om ekonomisk kompensation åt båda håll.

Miljöpartiet anser att det är viktigt att handläggningstider är rimliga och att samma resonemang som alliansregeringen haft om ekonomiska drivkrafter för de försäkrade människorna även kan appliceras på myndigheten.

Om regeringen vore konsekvent skulle resonemanget gälla åt båda håll. När myndigheten håller handläggningstiderna, inom 30 dagar, behöver regelverket inte innebära några ökade kostnader. Och det är rimligt att man sätter upp regler, exempelvis som skattemyndigheten har, om att beloppet ska vara över en viss summa för att det ska utbetalas. Då blir det inte som Finn Bengtsson sade, att det kan handla om småsummor. Det är självklart att man kan ha en sådan beloppsgräns. När det går över den beloppsgränsen faller det ut ränta. Det är precis det som skattemyndigheten har.

Det handlar om principen och om man vill det här eller inte. Därför anser vi från Miljöpartiet att vi behöver en ny utredning som kan titta närmare på frågan om ränta åt båda håll och samtidigt ge incitament för myndigheten att hålla handläggningstiden på 30 dagar.

Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 37 FINN BENGTTSSON (M) replik:

Herr talman! Tack, Gunvor G Ericson, för den historiska genomgången av hur det har gått till! Jag ska ändå förtydliga lite grann. Det är inte så att vi lever i ett rättslöst samhälle. Frågan om huruvida Försäkringskassan vid försenad utbetalning bör betala dröjsmålsränta till den försäkrade har, som nämndes, behandlats tidigare av utskottet, 2006 och 2007. I betänkandet konstaterade utskottet att det faktiskt saknas en laglig möjlighet att betala ut sådan ränta men att ersättning för ränteförlust kan ges i form av skadestånd enligt skadeståndsrättsliga principer. Staten kan alltså åläggas ett skadeståndsansvar för skador som vållats genom fel eller försummelser vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten ansvarar.

Det här innebär att skadeståndsanspråk mot staten handläggs av Justitiekanslern, som då kan meddela ersättning om anspråket grundas på påståendet om felaktigt beslut eller underlåtenhet att meddela beslut. Det finns alltså en rättsordning för detta som är väldigt viktig.

Men det är också viktigt att konstatera en annan sak om man skulle föra in det system som Miljöpartiet önskar. Utredningen har entydigt visat att det handlar om småbelopp och att kostnaderna för att införa detta administrativa system vida skulle överstiga de utbetalningar som görs. Då handlar det i slutändan om hur vi hushållar med våra skattemedel. Ska vi införa administrativa system som konsumerar skattemedel men inte gynnar enskilda samtidigt som vi har en säkerhet i att lagstiftningen ändå ger en möjlighet till compensation om man har drabbats av allvarligare förluster av ersättning?

Detta är den syn som man ofta har i den rödgröna oppositionen. Man ska gärna ta in mycket skattemedel och sedan kasta ut dem till och med på administrativa system som inte är motiverade.

Anf. 38 GUNVOR G ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tror inte att vi ska ha en skattedebatt här. I så fall skulle jag kunna säga: Ja, men Alliansen prioriterar skattesänkningar före allting annat.

Det handlar om två olika principer. Ska det vara en skadeståndsreglering för den enskilde och en avgiftsreglering när det är myndigheten? Det är två helt skilda principer. Det skiljer också när det gäller byråkrati, enkelhet och förståelighet.

Miljöpartiet anser att det är viktigt att man har socialförsäkringar som är enkla att förstå och att ta till sig och att man kan förstå regelverkets principer.

Utredningen tog inte hänsyn till idén om att man skulle ha en viss beloppsgräns, så som skattemyndigheten har. Det är det vi säger – försök inte lägga någonting annat i Miljöpartiets förslag. Därför anser vi från Miljöpartiet inte att vi ska avslå den här propositionen i dess helhet men däremot att man ska göra en utredning av den del som handlar om principen om att ha ränta åt båda håll.

Att ha en skadeståndsreglering är en helt annan sak än att ha en avgiftsreglering. Därför menar vi att det behöver göras en ny utredning. Det har nämligen inte tagits hänsyn till detta. Det var inte heller riktigt så att ni från början ville ha den här regleringen. Det var först efter ett utskottsinitiativ som utredningen kom till stånd.

Anf. 39 FINN BENGTSSON (M) replik:

Herr talman! Om vi nu ska tala om principer, Gunvor G Ericson, vill jag säga att det faktiskt är så att det handlar om inkomster och utgifter. Detta är gemensamma resurser som ska förvaltas på bästa sätt och på ett rättvist sätt för medborgarna. Då är det väldigt viktigt att notera en sak. När det gäller skatteintäkter, alltså statens intäktssida, är de rödgröna väldigt på tå och vill gärna höja skatterna för att få in mycket medel. När det sedan gäller utgiftssidan är man inte lika noggrann med detta.

När vi ville införa en bidragsbrottslag just för att beivra allvarliga missgrepp i fråga om att tillskansa sig av den gemensamma kakan var man emot detta från de rödgröna. Man var alltså inte alls bekymrad över utgiftssidan.

Detta ligger i sakens natur. Det finns en utredning som har borrar djupt i detta och konstaterat att det inte är effektivt använda skattemedel – för det kommer att kosta mycket mer i administration. Då faller principen tillbaka på att man gärna slösar med skattemedel på ett system som ter sig mer rättvist än vad det egentligen är i förhållande till den kostnad som det driver skattebetalarnas medel till.

Jag tycker att det är en ganska viktig ingång i diskussionen att hela tiden ha detta klart för sig. Varje gång man talar om en utgift för staten måste man också ställa den i relation till hur den faktiskt drabbar det gemensamma kollektivets resurser, i det här fallet socialförsäkringssystemen, som hela tiden är utsatta för en väldig press. Det är väl viktigare att vi ser till att vi kan ha resurser för att utveckla vår välfärd med de skattemedel vi har och att skatteintäkterna samtidigt är rimliga, så att den som arbetar inte får göra en överdriven skatteinbetalning, vilket dessutom kanske motverkar arbetslinjen.

Det är den logik som jag inte tycker framskymtar när man föreslår det man nu gör i reservationen.

Anf. 40 GUNVOR G ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Det är märkligt att höra Moderaterna förespråka ekonomiska drivkrafter utifrån att det bara skulle gälla från en individ till en annan, inte när det gäller myndigheter.

Ni var emot träningskatter för att ni inte trodde att de skulle förändra beteenden. Ni ändrade er till slut när ni insåg att det har effekt hur man gör med ekonomiska drivkrafter kopplat till avgifter och regler.

Jag kan också konstatera att Moderaterna inte ser till individernas rättigheter i första hand. Det handlar om tillit och tilltro till socialförsäkringssystemen. Det är skälet till att Miljöpartiet vill ha en ny utredning som på ett seriöst sätt tittar på en beloppsgräns, precis som skattemyndigheten har. Det är skälet till att vi vill ha en ny utredning.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 13 §.)

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU18

Mer fokuserad nedsättning av socialavgifterna för de yngsta (prop. 2013/14:116)
föredrogs.

*Mer fokuserad
nedsättning av
socialavgifterna
för de yngsta*

Anf. 41 GUNNAR AXÉN (M):

Herr talman! Alliansen har haft största fokus på att bryta utanförskapet och inte minst att underlätta för unga att komma i arbete. Mellan 2006 och 2013 har antalet unga i jobb ökat med 47 000 personer. Halverade arbetsgivaravgifter för unga, sänkt restaurangmoms, jobbskatteavdrag samt RUT- och ROT-avdrag har kraftfullt bidragit till den ökade sysselsättningen.

När vi nu vill gå vidare och förstärka insatserna för att underlätta än mer för de yngsta att kunna ta sig in på arbetsmarknaden genom att förstärka nedsättningen av arbetsgivaravgiften säger Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Sverigedemokraterna och Miljöpartiet nej till det här. De är inte beredda att ta till de tänkbara åtgärder som finns för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden för unga. De har inte något enigt alternativt motförslag. De är helt enkelt bara emot, emot att underlätta för ungdomar att komma i arbete.

Socialdemokraterna erbjuder förvisso Amsåtgärder som ett alternativ till riktiga jobb, men i övrigt är det tomt. Det är tomt på reformer som hjälper våra unga att komma in i arbetslivet och bygga upp sina egna liv som vuxna. Detta är huvudlöst och oförståeligt.

I IFAU:s rapport om sänkta arbetsgivaravgifter för unga anges att nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för unga har haft tydliga positiva sysselsättningseffekter, främst för de yngre i målgruppen. Den första sänkningen, som infördes 2007, uppskattas av IFAU ha skapat 6 000–10 000 nya jobb.

De nedsatta socialavgifterna för unga underlättar främst arbetsmarknadsinträdet för ungdomar med gymnasieutbildning som saknar tidigare arbetslivserfarenhet. Unga som redan har en fast förankring på arbetsmarknaden och unga med högskoleutbildning bedöms inte vara i samma behov av sänkta socialavgifter. Att därför rikta en större del av sänkningen mot de yngsta i målgruppen bedömer vi leda till en effektivare nedsättning och därmed högre varaktig sysselsättning samt lägre arbetslöshet bland unga, vilket även ligger i linje med de slutsatser som dras i IFAU:s rapport.

Nära hälften av de unga arbetslösa är heltidsstuderande som söker arbete vid sidan av studierna. För de flesta unga är arbetslöshetsperioderna relativt korta, och de etablerar sig relativt snabbt på arbetsmarknaden.

Samtidigt finns en grupp bland de unga arbetslösa som befinner sig långt från arbetsmarknaden med svårigheter att hitta vägar in i arbetslivet. De möter höga trösklar in på arbetsmarknaden. Den största risken för långtidsarbetslöshet och framtida arbetsmarknadsrelaterade problem finns hos unga som saknar fullföljd gymnasieutbildning, är utrikes födda eller har nedsatt arbetsförmåga. Långtidsarbetslösheten bland unga är dock jämfört med andra åldersgrupper och i förhållande till andra länder relativt låg.

I likhet med regeringen anser vi att nedsättningen av socialavgifterna för unga har varit en viktig reform för att underlätta arbetsmarknadsinträdet för ungdomar. Den förstärkta nedsättningen av socialavgifterna för de yngre i målgruppen som nu Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet valt att avslå bedöms, tillsammans med tidigare gjorda nedsättningar, enligt beräkningar från Finansdepartementet ha lett till 16 500 fler unga i arbete.

Sedan 2006 har antalet sysselsatta ökat med 250 000, och av dessa är 47 000 unga i åldern 16–24 år. Trots denna positiva utveckling behöver mer göras, och i ett läge då alla säger sig vilja bekämpa ungdomsarbetslösheten är det högst motsägelsefullt – för att inte säga provocerande – när Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet väljer att inte föreslå nya åtgärder som skulle bidra till att ge tusentals unga möjligheten att komma in i arbete.

Den samlade oppositionen är dessutom inte bara nöjd med att säga nej till den nu föreslagna förstärkta sänkningen av arbetsgivaravgiften för de yngsta; i själva verket vill den ju fördubbla arbetsgivaravgiften för unga, det vill säga göra det dubbelt så dyrt att anställa unga. Den vill i själva verket göra tusentals unga, som med hjälp av de åtgärder vi genomfört har fått jobb, arbetslösa. Oppositionen manifesterar i och med detta betänkande sin gemensamma ungdomsfientliga politik, sin gemensamma vilja att göra dagens ungdomar arbetslösa.

Med detta, herr talman, ber jag att få yrka bifall till reservation 1 och därmed bifall till regeringens förslag till beslut i propositionen.

Herr talman! Detta anförande är sannolikt mitt sista i denna kammare – åtminstone såvitt nu kan överblickas. Jag har hört någon annan kollega tidigare i dag hota med en framtida återkomst.

Jag vill därför slutligen passa på att tacka alla de kolleger av olika åsiktsuppfattningar som jag under dessa snart 16 år haft förmånen att få samarbeta med och debattera emot och som alla har brunnit för att göra vårt samhälle bättre. Vi må ha olika uppfattningar ibland, men tillsammans utvecklar vi Sverige och slår vakt om den demokrati som aldrig får tas för given utan som vi måste vårda och vidmakthålla varje dag. Jag vill också tacka alla de högst kompetenta och skickliga tjänstemän här i riksdagen, i olika funktioner och professioner, som ser till att utskotts- och riksdagsarbetet blir praktiskt möjligt att genomföra. Ett avslutande och extra varmt tack till socialförsäkringsutskottets tjänstemän, som har varit ovärderliga för mig under mina år som ordförande för utskottet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Anf. 42 HANS BACKMAN (FP):

Herr talman! Jag ska också börja med att yrka bifall till reservation 1 av Folkpartiet, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna.

Arbetslösheten är betydligt högre bland unga, 15–24 år, inräknade även de som går i skolan, än för andra åldersgrupper och har ökat sedan finanskrisens utbrott 2008. Vi måste självklart jobba för att vidta åtgärder och ta fram förslag som är effektiva och verkningsfulla.

Dörren till arbetsmarknaden är stängd för många unga i dag – trots att de söker alla jobb de kan. De regler som en gång skapades för att ge

anställda trygghet riskerar i dag att i vissa fall stänga ute dem som vill in. Det händer att den som är fast anställd inte vågar byta jobb i och med att man blir sist anställd, och det händer att arbetsgivare inte vågar anställa någon som saknar yrkeserfarenhet.

Vi i Folkpartiet vill göra det lättare att anställa, tryggare att byta jobb och lättare att skaffa sig yrkeserfarenhet. Vi vill också ge fler möjlighet att lära sig ett yrke som lärling. Det kan ske genom en lärlingsutbildning på gymnasiet. Även yrkesintroduktionsavtal ger unga utan erfarenhet en fot in på arbetsmarknaden. Här får de inledningsvis lägre lön samt handledning. På så vis blir det enklare för unga att få jobb och lättare för arbetsgivare att våga anställa unga utan erfarenhet.

Folkpartiet vill skapa fler vägar in på arbetsmarknaden för unga med hjälp av lärlingsanställningar och kortare yrkeskurser på gymnasiet. Studietiden ska vara flexibel, och eleverna ska efter godkänd utbildning tilldelas yrkeskunskapsbevis.

En annan reform som gör stor skillnad för ungdomar är sänkningen av restaurangmomsen. Den ger bättre förutsättningar för arbetsgivare i restaurangbranschen att anställa. Var tredje anställd i restaurangbranschen i dag är ung.

Jag hoppas också mycket på den av regeringen genomförda folkhögskolesatsningen, som kan ge många möjlighet att läsa in grundskole- och gymnasiekompetens så att de får större chans att konkurrera om de jobb som finns på arbetsmarknaden.

En viktig reform som redan genomförts är den lägre arbetsgivaravgiften för unga, som gör det billigare att anställa personer under 26 år – den reform vi i dag debatterar. De nedsatta socialavgifterna för unga underlättar främst arbetsmarknadsinträdet för ungdomar med gymnasieutbildning som saknar tidigare yrkeserfarenhet. Unga som redan har en fast förankring på arbetsmarknaden och unga med högskoleutbildning bedöms dock inte vara i samma behov av en lönesubvention. Att rikta en större del av subventionen mot de yngsta bedömer vi i allianspartierna därför leda till en effektivare nedsättning och därmed högre varaktig sysselsättning samt lägre arbetslöshet för unga.

Herr talman! Det finns en grupp bland de unga arbetslösa som befinner sig långt från arbetsmarknaden med svårigheter att hitta vägar in i arbetslivet. De möter höga trösklar in på arbetsmarknaden. Den största risken för långtidsarbetslöshet och framtida arbetsmarknadsrelaterade problem finns hos unga som saknar fullföljd gymnasieutbildning, är utrikes födda eller har nedsatt arbetsförmåga.

I likhet med regeringen anser vi ledamöter i allianspartierna att nedsättningen av socialavgifterna för unga har varit en viktig reform för att underlätta arbetsmarknadsinträdet för dessa ungdomar. De nedsatta socialavgifterna för unga bedöms ha medfört en ökad efterfrågan att anställa ungdomar och därmed en lägre ungdomsarbetslöshet från den alltför höga nivån i dag. De minskar skillnaden mellan den förväntade produktiviteten hos ungdomarna och de ingångslöner som arbetsgivaren får betala.

Jag vill avsluta med att, liksom Gunnar Axén tidigare gjorde i sitt anförande, hänvisa till IFAU:s rapport 2013:26. Det är viktigt att ta den i beaktande när man debatterar detta. I rapporten anges att sänkta arbetsgivaravgifter för unga har gett positiva sysselsättningseffekter främst för de yngre. Den första sänkningen, som genomfördes 2007, uppskattas av

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Mer fokuserad
nedsättning av
socialavgifterna
för de yngsta*

IFAU ha gett 6 000–10 000 nya jobb. Intäktsbortfallet per skapat jobb uppgår enligt rapporten till mellan 1,0 och 1,6 miljoner kronor. Det är i linje med andra jobbskapande åtgärder.

Jag har hört företrädare för oppositionen tala om att denna åtgärd är för dyr. Men jag tycker att om det är någonting som vi ska satsa pengar på så är det att ge våra ungdomar arbete. Vi vet ju hur kostsamt det är för ungdomar som inte kommer in på arbetsmarknaden. Det är en mänsklig kostnad. Livet blir betydligt jobbigare än om man snabbt kan komma in på arbetsmarknaden och skapa sig ett liv med en egen ekonomi och allt som följer med detta. Vi vet också att det är dåligt för samhällsekonomin att människor inte kan komma in i arbete, eftersom så många kostnader följer med för dessa människor längre fram i livet och ända upp i medelåldern. Det vet vi sedan 90-talskrisen. Därför ska dessa åtgärder få kosta eftersom vi alla kommer att tjäna på dem, både samhällsekonomiskt och mänskligt, genom alla de personer som då kan få in en fot på arbetsmarknaden och skapa sig ett bra eget liv och få tillföra allt de kan med sina kunskaper och sin kompetens, som de inte vill undanhålla samhället och som vi behöver så väl i Sverige.

(Applåder)

Anf. 43 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Vi ska nu debattera ett betänkande som handlar om att underlätta för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Det säger sig självt – eller hur? – att det är svårast att komma in på arbetsmarknaden när man är ung och saknar yrkeserfarenhet. Då måste vi alla tillsammans underlätta detta. Det måste vara vår uppgift som politiker att på alla sätt medverka till att ungdomar ska komma in på arbetsmarknaden.

Jag är övertygad om, vilket jag tror att ni alla håller med om, att alla vill jobba. Alla vill ha ett arbete. Men vi ska inte tro att det första jobbet vi får kommer att innebära ett tillsvidarejobb som vi kommer att ha tills vi går i pension. Nej, det gäller att pröva sig fram när man är ung. Nu har vi detta förslag om att sänka socialavgifterna för ungdomar ytterligare, precis som vi har hört.

Men man kan vara ärlig och säga att det inte är ett enda förslag som medverkar till att ungdomar kommer in på arbetsmarknaden utan att det naturligtvis är fler.

Från Alliansen har vi medverkat till att underlätta för företag att anställa unga, inte minst genom att förenkla regelverket för företagen så att det bildas nya företag. Vi har också sänkt sjuklönekostnaderna för företagen, och vi har inte infört krav på månadsuppgiftslämning, vilket Centerpartiet tog strid för att vi inte skulle göra. Vi har infört investeraravdrag och det som vi tidigare har hört om här, nämligen ROT och RUT, och sänkt restaurangmomsen. Sänkningen av restaurangmomsen nämns aldrig från oppositionen. Det som man talar om är vad IFAU och andra institut, som har negativa synpunkter på att socialavgifterna sänks, tycker.

Den gemensamma restaurangbranschens organisation, Visita, hävdar med bestämdhet att sänkningen av restaurangmomsen har inneburit att betydligt fler ungdomar har fått jobb än tidigare. Vi har sett runt om i landet, från det enkla lilla kaféet till den finaste restaurangen, hur ung-

domar har fått möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Det är viktigt.

Naturligtvis vill vi från Centerpartiet göra mycket mer för företagen på alla sätt och vis för att man ska kunna underlätta för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Vi är inte färdiga i och med detta, om någon människa skulle tro det.

Vi har också gjort en hel del på skolsidan. Vi har till exempel infört yrkesintroduktionsutbildning. I går tog vi ett beslut här i kammaren om lärlingsutbildning, som vi har hört om och som kommer att träda i kraft den 1 juli. Vi har infört yrkesprogrammet i skolan. De första eleverna som har fått möjlighet att gå detta program på gymnasiet går ur skolan nu. Det innebär att de har fått möjlighet att anpassa sin skolgång utifrån fem olika punkter. Man har kunnat anpassa det till olika individers förutsättningar. Det kommer också att betyda en del.

Men vi ska inte förakta det betänkande som vi nu debatterar och som handlar om att sänka socialavgifterna för ungdomar, eftersom det är oerhört viktigt. När vi nu säger att vi vill göra det säger man nej från oppositionen. Man vill i stället höja avgifterna för ungdomar.

Då måste jag naturligtvis fråga: Hur många arbetstillfällen tror ni från oppositionen skulle försvinna om man tog bort sänkningen av socialavgifterna för ungdomar? Gunnar Axén sade att det är tusentals. Det är inte 5 000 eller 10 000. Enligt RUT, riksdagens utredningstjänst, som brukar vara en källa som oppositionen hänvisar till, skulle 64 000 heltidsjobb i detta land försvinna om man tog bort sänkningen av socialavgifterna. Det gäller privata arbetsgivare och naturligtvis kommuner och landsting.

Vi vet att det är många ungdomar som får sina första jobb inom den offentliga sektorn. Det betyder oerhört stora pengar för våra kommuner och landsting. Men det föraktar man också från oppositionen.

Alla de åtgärder som kan möjliggöra för ungdomar att få en plats på arbetsmarknaden måste vi tillsammans jobba för. Men av någon underlig anledning är det bara vi från Alliansen och Centerpartiet som tycker att det är viktigt. Det tycker man inte från den samlade oppositionen. Det oroar mig oerhört mycket.

Jag vill avsluta mitt anförande med följande. Skulle ni från oppositionen kunna komma med något förslag som skulle kunna leda i den riktning som vårt arbete har gjort och som skulle kunna vara bättre? Ni vill i stället att en ungdom ska gå till Arbetsförmedlingen och ta en kölapp och be om hjälp för att hamna i passiva arbetsmarknadsåtgärder. Vi däremot föreslår nu riktiga jobb hos riktiga arbetsgivare. Det är skillnaden mellan oss.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservation 1 från den samlade Alliansen.

(Applåder)

Anf. 44 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Vi debatterar alltså socialförsäkringsutskottets betänkande nr 18, där vi behandlar propositionen som handlar om mer fokuserad nedsättning av socialavgifterna för de yngsta. I betänkandet finns två förslagspunkter, och jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut under punkt 1 och bifall till reservation 2 under punkt 2.

Vad propositionen i grunden handlar om är att justera den ungdoms-
rabatt regeringen inrättade 2007. Justeringen går ut på att rabatten blir
större för de yngre och tas bort för dem som har fyllt 25.

Ungdomsrabatten i sin nuvarande form kostar skattebetalarna nära 14
miljarder kronor om året. Till detta vill regeringen nu avsätta ytterligare
¼ miljard om året. Frågan man då måste ställa sig är: Hur pass effektiv är
reformen – är den värd så här mycket pengar? Svaret är helt enkelt: Nej,
det är den inte. Det är hela oppositionen uppenbarligen överens om i det
här fallet. Vad som är anmärkningsvärt är att regeringen vet om att ung-
domsrabatten är så här dyr, och att den är ineffektiv och ogenomtänkt,
men att man trots det nu alltså vill utöka rabatten med ytterligare ¼ mil-
jard.

Det tydligaste tecknet på att en så stor satsning inte har varit lönsam
är naturligtvis att ungdomsarbetslösheten fortsatt är hög och att den har
ökat. När alliansregeringen tillträdde efter valet 2006 låg ungdomsarbets-
lösheten på 20 procent, och i dag – åtta år senare – ligger den på närmare
24 procent. Det är ett dåligt resultat, som delvis beror på den förda ar-
betsmarknadspolitik.

Redan innan rabatten infördes dömdes den ut av Institutet för arbets-
marknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU, därför att de me-
nade att den beräknade effekten skulle bli försumbar. Det har också kon-
staterats i den rapport som det har hänvisats till här att ungdomsrabatten
är dyr, och även många andra instanser har bekräftat detta. Utöver
IFAU:s rapport har det som sagt släppts rapporter också från Finanspoli-
tiska rådet och Riksrevisionen.

Det största problemet med ungdomsrabatten är att den slår fel. Syftet
är att det ska bli billigare att anställa unga, men eftersom rabatten omfat-
tar *alla* unga inom åldersramen blir dödviktseffekten mycket stor: De
som ändå skulle ha fått jobb blir billigare att anställa, men de andra – de
som har problem att komma in på arbetsmarknaden – påverkas inte.

Regeringen borde ha kunnat ta till sig av kritiken, kan man tycka, och
erkänna att det kanske inte var så lyckat. Jag ser det dock som positivt att
majoriteten i utskottet har lyckats enas om att stoppa denna utbyggnad,
även om vi sverigedemokrater gärna hade sett att ungdomsrabatten tagits
bort helt och hållet. Vad svensk arbetsmarknad behöver är nämligen en
nystart – vi måste göra om och göra rätt.

För det första måste vi komma till rätta med den på arbetsmarknaden
bristande matchningen mellan lediga jobb och kompetens hos arbetskraf-
ten. Vi måste låta företagens behov spela större roll i lärosätenas val av
utbildningar, och vi måste våga satsa betydande resurser på utbildnings-
väsendet i stort.

För det andra måste vi reformera arbetskraftsinvandringen och göra
den behovsprövad. I dag finns det i Sverige drygt 430 000 arbetslösa som
inget hellre vill än att ha ett jobb att gå till. De här arbetslösa personerna
måste dock med regeringens politik konkurrera om jobben inte bara med
varandra utan även globalt, med gränsdörrarna på vid gavel. Sverigede-
mokraterna är inte motståndare till arbetskraftsinvandring, men det måste
vara en högkvalificerad sådan som baseras på företagens behov. Den fria,
lågkvalificerade arbetskraftsinvandring som i mångt och mycket konkur-
rerar ut svensk arbetskraft måste stoppas. Det är just ungdomarna som
drabbas mest av den.

För det tredje måste vi satsa på att skapa fler arbetstillfällen. I den vårbudget regeringen nyligen presenterade präglades arbetsmarknadspolitiken av en viss idéfattigdom, skulle man kunna säga. Sverigedemokraterna har föreslagit att vi ska försöka öka anställningsbenägenheten hos företag genom slopat sjuklöneansvar för de mindre företagen och genom sänkta arbetsgivaravgifter för små och medelstora företag.

Vi behöver också en ordentlig satsning på landsbygden, och Sverigedemokraterna lanserade för ett år sedan det så kallade landsbygdslyftet. Vi behöver även få fler att våga starta företag genom förbättrade startaegget-bidrag, och vi behöver säkerställa kvaliteten i vården och omsorgen genom vårt förslag om rätt till heltid.

Med sådana åtgärder skulle vi ha bättre möjligheter att minska arbetslösheten – inte bara för de unga utan för alla.

Anf. 45 GUNNAR AXÉN (M) replik:

Herr talman! Jag tror att varje ungdom som lyssnade på vad David Lång just sade bör fråga sig: Hur kan man säga nej till en förstärkt satsning som har gett resultat, vilket IFAU:s rapport visar, och som kan ge tusentals fler unga jobb? Hur kan man säga att man vill ta bort den nedsättning som finns i dag och kasta ut unga i arbetslöshet, utan att samtidigt komma med något konkret alternativ? I stället är det bara fluffiga ord.

Givetvis måste vi också begränsa invandringen till Sverige, för det är lösningen på alla problem, enligt Sverigedemokraterna: Begränsa arbetskraftsinvandringen! Men det är ju knappast så att det är de stora ungdomsarbetsgivarna i Sverige i dag – sådana som McDonalds, Max hamburgerrestauranger, Ikea och andra företag och arbetsgivare av den karaktären – som ser behov av arbetskraftsinvandring. Nej, det är företag som behöver nyckelpersoner, till exempel ingenjörer och dataspecialister. Det är nyckelpersoner som när de kan komma till Sverige bidrar till att skapa fler jobb.

I dag kan arbetsgivarna ta in arbetskraftsinvandrare om de ser behov av det. Det är framför allt nyckelpersoner som kommer till Sverige, och de skapar fler jobb. Sverigedemokraterna för en direkt ungdomsfientlig politik, och det bör de stå till svars för i valrörelsen.

Anf. 46 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! När det gäller ungdomsfientlig politik – jag vet inte; är det bättre eller sämre än att föra en svenskfientlig politik?

Gunnar Axén menar att ungdomsrabatten är så fantastiskt lyckad och att den är jättebra. Han verkar dock inte ha noterat att Riksrevisionen har konstaterat att det leder till begränsade sysselsättningseffekter. Regeringens myndighet Finanspolitiska rådet har kommit fram till slutsatsen att lägre arbetsgivaravgifter för alla ungdomar är en dyr och ineffektiv åtgärd. Konjunkturinstitutet har sågat förslaget, och Ekonomistyrningsverket avstyrker förslaget.

Det som gäller nu, alltså den ungdomsrabatt som redan finns, kostar 14 miljarder om året. Det har inte fungerat särskilt bra, enligt alla dessa instanser, men nu tror regeringen att allt kommer att lösas om vi satsar ¼ miljard extra. Jag vet inte exakt vad Gunnar Axén bygger den teorin på, men han får gärna förklara det.

När det sedan gäller vilka förslag vi har räknade jag upp ett antal förslag som Sverigedemokraterna har lagt fram och mycket detaljerat preciserat i det budgetalternativ som kom i höstas. Vi kommer att fortsätta på samma linje. De förslagen ska naturligtvis finansieras av den besparing det innebär att avskaffa den ungdomsrabatt som redan finns och som är effektlös. Det är bättre att i stället satsa pengarna på något som kanske har lite bättre utsikter.

Anf. 47 GUNNAR AXÉN (M) replik:

Herr talman! I den IFAU-rapport det hänvisas till slås det fast – i en tidig utvärdering som gjordes, ska sägas – att nedsättningen av socialavgifter för unga har lett till mellan 6 000 och 10 000 nya jobb för unga. Tack vare den förstärkta nedsättning som här har föreslagits bedöms antalet jobb till unga kunna öka med 16 500. Sedan 2006 har vi fått 47 000 fler unga i arbete, tack vare den här åtgärden och andra åtgärder.

David Långs lösning är att sätta stopp för den arbetskraftsinvandring som tillför Sverige ungefär 15 000 personer under ett år. De tillför Sverige kompetens och erfarenhet – sådant som behövs för att företag ska kunna växa, utvecklas och anställa fler.

Det är faktiskt rent ut sagt provocerande när ni inte bara säger nej till den förstärkta satsningen på att få fler unga i arbete utan dessutom vill ta bort den halvering som finns i dag, utan att i er reservation komma med något konkret förslag om vad ni vill göra för ungdomar. Det mest konkreta som Sverigedemokraterna kan prestera i sin reservation är att regeringen bör återkomma med förslag om att avskaffa nedsättningen för unga och i stället reformera arbetsmarknaden och införa mer effektiva åtgärder.

Ni har inte ens något eget konkret motförslag, inget alternativ. Ni vill att regeringen ska komma tillbaka med ett alternativ. Samtidigt säger ni nej.

Anf. 48 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Ifall Gunnar Axén vill veta vilka förslag vi lägger fram kan han till exempel läsa våra budgetförslag eller våra arbetsmarknadspolitiska förslag. I just det här betänkandet fokuserar vi på att säga nej till utökningen av den redan befintliga ungdomsrabatten, som uppenbarligen har varit misslyckad.

Jag måste också bemöta det som Gunnar Axén nu har sagt i två repliker, att Sverigedemokraterna vill stoppa möjligheten att rekrytera nyckelpersoner till företag. Jag sade redan i mitt anförande att vi inte är emot arbetskraftsinvandring. Vi är positiva till dem som är högkvalificerade; det är just de som Gunnar Axén nämnde, de som det finns behov av och vars kompetens vi har svårt att skaffa oss på egen hand här i Sverige. Men regeringen har ju ställt dörren på vid gavel för just lågkvalificerade arbetskraftsinvandrare, och det är sådana som konkurrerar med svenska ungdomar och därmed bidrar till att upprätthålla en hög ungdomsarbetslöshet.

Om den här frågan är en sådan hjärtefråga för Gunnar Axén, Moderaterna och Alliansen, visst, då är vi naturligtvis öppna för förhandlingar. Det blir en fråga om givande och tagande.

Regeringen har samarbetat väldigt mycket med Miljöpartiet när det gäller just arbetskraftsinvandring och andra invandringsfrågor. Jag kan tipsa om att regeringen säkert kan få igenom sin ökade ungdomsrabatt om man tillsammans med Sverigedemokraterna hjälper till att riva upp förslaget.

Anf. 49 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Herr talman! David Lång talade om att det är en oerhört hög kostnad för varje arbetstillfälle som ungdomsrabatten ger för ungdomar. Han påtalade också att kommunerna skulle bidra till att man utökade skolan, så att det blev fler som kunde gå där och fick bättre utbildningar. Då undrar jag, David Lång: Är du medveten om vad det skulle kosta för kommunerna om man skulle ta bort de sänkta avgifterna för kommunerna? Är du medveten om att det för Gnesta kommun, som är en liten kommun, skulle kosta 3,4 miljoner? Är David Lång medveten om att det för Motala kommun skulle kosta 6,5 miljoner om man tog bort den här sänkningen? Vad skulle det innebära för kostnader för samhället om vi gjorde detta?

Jag undrar, David Lång, hur du tänker medverka till att kommunerna ska få råd att anställa fler om man tar bort ungdomsrabatten? Och vad är det för fel, David Lång, i att vi från staten medverkar till att kommunernas kostnader inte ökar?

Anf. 50 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Det är inte nödvändigtvis något fel. Dock har väldigt många instanser konstaterat att det är en dyr och effektlös åtgärd som har vidtagits. Den kostar redan 14 miljarder kronor per år. Den har haft mycket små effekter. Nu ska man satsa ytterligare en kvarts miljard, och det ska lösa alla problem.

Jag räknade tidigare upp Riksrevisionen, Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket med flera. Sedan brukar regeringen komma dragande med Finansdepartementet, men det är snarare så att de producerar åsikter på regeringens uppdrag, medan de som jag räknade upp är att betrakta som aningen mer opartiska. I alla fall är tanken att flera av dem ska vara det.

Det som kan sparas in på att avskaffa ungdomsrabatten är pengar som det sedan blir möjligt att satsa på andra åtgärder, och jag gav exempel på sådana åtgärder som kommer att få fler människor i arbete. Det finns i alla fall goda skäl att tro att de kommer att vara mer effektiva än en åtgärd som knappt har haft några effekter alls.

Anf. 51 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Herr talman! En eller flera av de åtgärder som David Lång påtalade, bland annat höjningen av landsbygdsstödet, har också vi föreslagit. Men då var det inte bra, för det kom för sent, enligt David Lång. Det är dock inte det vi diskuterar nu, utan nu diskuterar vi sänkningen av sociala avgifter för ungdomar.

Enligt RUT, riksdagens utredningstjänst, som inte är Konjunkturinstitutet utan ett organ som vi brukar fästa väldigt stor vikt vid här i riksdagen, påverkar de lägre kostnaderna för arbetsgivaravgifterna – lyssna nu,

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Mer fokuserad
nedsättning av
socialavgifterna
för de yngsta*

David Lång – drygt en miljon unga. Det är inte så att de får ett heltidsjobb, men det påverkar deras möjligheter att få ett jobb.

Vi har talat om, och det gjorde jag också i mitt anförande, att det påverkar vård och omsorg, den offentliga sektorn, väldigt mycket om man tar bort de sänkta arbetsgivaravgifterna för unga. Det finns fler branscher i samhället som påverkas mycket av de sänkta arbetsgivaravgifterna, till exempel tillverkningsindustrin, byggnadsindustrin och handeln. Hur tror David Lång att det skulle påverka dessa branscher om vi tog bort de sänkta arbetsgivaravgifterna för unga?

Anf. 52 DAVID LÅNG (SD) replik:

Herr talman! Jag kan då tala om vad Konjunkturinstitutet skriver om saken. Sysselsättningseffekterna av ungdomsrabatten är små och minst i näringslivet, står det i klartext. Det är uppenbarligen där det har allra minst effekt. Därmed tror jag att Solveig Zander borde kunna ändra uppfattning om den här saken.

Att spara in pengar genom att återställa socialavgifterna för de unga innebär att man får pengar att göra annat för. Sverigedemokraterna har som sagt lagt fram ett stort antal förslag, som slopat sjuklöneansvar, sänkta arbetsgivaravgifter för små och medelstora företag, förbättrat starta-eget-bidrag och rätt till heltid inom den offentliga sektorn. Det är som sagt förslag som ser ut att ha bättre utsikter.

I det här fallet debatterar vi faktiskt inte hela ungdomsrabatten. Vi debatterar bara en höjning med en kvarts miljard, från nuvarande 14 miljarder till 14,25 miljarder per år. Det är lite förvånande att höra att Alliansens företrädare fäster så stor vikt vid just den sista kvartsmiljarden.

Anf. 53 LARS GUSTAFSSON (KD):

Herr talman! Vi vet att de ungdomar som står längst från arbetsmarknaden ofta har utländsk bakgrund. Det är de som i snitt har lite sämre skolresultat, och så vidare.

Vi har nu fått ett klart besked här, och det är viktigt att lyssnarna hör detta, att Sverigedemokraterna vill se till att ungdomar med utländsk bakgrund inte är välkomna på den svenska arbetsmarknaden. I praktiken är det vad David Lång står här och säger i sina replikskiften. De som har det svårast, och som vi från Alliansens sida vill hjälpa till att få in på arbetsmarknaden, ska få det ännu svårare. Det är svaret. Jag behöver inte ta ett replikskifte, men jag hoppas att de som står bakom majoritetstexten nu tar avstånd från den typen av argumentation i denna kammare, oavsett vilket resultatet var i EU-vallet nyligen.

Under EU-valrörelsen var jag i Ronneby och hade en skoldebatt där. På vägen hem blev jag väldigt hungrig. Jag kom till Karlskrona. Jag körde in på ett ställe tillhörande en restaurangkedja där, och när jag satte mig att äta såg jag en jättestor affisch där det stod om alla tusentals jobb som skapats genom lägre kostnader för att anställa.

Antingen ljuger de eller så har de som talar här i kammaren fel. Man kan välja själv, men jag tror att man får ta denna debatt med dem.

När jag besöker varuhus och annat brukar jag fråga ägarna hur många unga anställda de har tack vare ungdomsrabatten. Ett varuhus i Varberg hade 30–35. Man hade tvingats selektera mellan äldre erfaren arbetskraft

och betydligt färre anställningar. Åker jag till glesbygdsbutikerna ser jag att det jobbar ungdomar där. De selekteras inte efter härkomst, utan de får jobb eftersom det finns ett ekonomiskt utrymme att anställa dem.

Undertecknad, alltså jag, hade ganska goda betyg men var väldigt skoltrött efter grundskolan. Jag ville hellre komma ut och göra något emellan och återgå till en folkhögskoleutbildning i stället. Det finns säkert unga som känner som jag, som vill vila från skolan och komma tillbaka senare. Då är det bra att det är lättare att bli anställd.

Jag vet inte hur räkenisarna håller på. Det är en gränsfråga mellan skatteutskottet och socialförsäkringsutskottet, så jag tror att man måste koppla ihop dessa.

Det är allmänt känt att vårt pensionssystem bygger på livstidsinkomst, och dessa ungdomar betalar pensionsavgift. Det förbättrar situationen därför att det blir 15 000–20 000 kronor mer i pensionsavgifter varje år om de har heltidsanställning. Det kan alltså vara bra för pensionärerna att ungdomar jobbar lite mer. Vi klagar alltid på att de kommer in för sent i yrkeslivet, så även denna effekt är bra.

David Lång gjorde en intressant utveckling. Han talade om att den stora diskussionen i detta ärende skulle gälla att det blev en höjning – om det var med 8 procent eller annat – och motsatte sig detta. Det kan var och en räkna på själv.

För Alliansen är arbete viktigt. Det finns ett egenvärde i arbete, vilket Gunnar Andrén i skatteutskottet brukar påpeka. Man får in en fot på arbetsmarknaden, och det är lättare att jobba sig vidare när man blivit ett känt ansikte etcetera.

När det gäller kostnaden för arbete visade en utvärdering i Norge – om vi ska jämföra äpplen och päron – att varje vindkraftverk kostade 5 miljoner kronor per anställd som satte upp det. Det kanske är något liknande i Sverige: Alliansen kan tycka att det är viktigt att satsa 1 miljon kronor på varje ungdom.

Det tycks ha gått utskottet förbi att världsekonomin brakade ihop i slutet av 2008. Den gjorde att vi kom in i en svår lågkonjunktur med stora konsekvenser för Europa. Det är i sådana tider man enligt normal ekonomisk teori ska satsa på att behålla folk i arbete. Vi talar inte bara om nya jobb, utan vi ska hålla kvar folk i arbete också. Att då få in fler ungdomar på en trång marknad borde också vara ett motiv, och i lågkonjunktur gör man extra insatser.

Mot denna helhetsbakgrund var det inte alls ologiskt att Alliansen föreslog en förstärkning för den första gruppen av ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Syftet är ju att hjälpa ungdomarna.

Jag tror inte att åtgärder där ungdomar hålls utanför med långa arbetslöshetstider och meningslösa utbildningar gör att de kommer närmare arbetsmarknaden eller att det skulle vara bättre för samhället. Det är en stor vinst att ungdomar blir tränade i att jobba, få ett socialt liv, gå upp på morgnar och inte vänder på dygnet och så vidare. Det finns ett egenvärde i det. Särskilt Socialdemokraterna borde tycka att det är intressant eftersom de talar vitt och brett om att hjälpa de socialt utsatta.

För många ungdomar är arbetet kanske den enda kontakten med verkligheten. I dag står 10 procent av ungdomarna i Sverige utanför både jobb och utbildning. För dem är detta kanske en väg in i verkligheten och arbetsgemenskapen. Det talas ju ofta om det. Det borde finnas ett fackligt

intresse för detta utifrån ett socialt perspektiv och omtanke om andra, inte minst för de ungdomar som har en annan bakgrund och som en växande minoritet i Sverige tycks vilja ska hållas utanför alltihop.

För Kristdemokraterna är det också en människovärdesfråga. Människor ska få vara delaktiga i samhället på likvärdiga villkor.

Jag yrkar bifall till reservation 1.
(Applåder)

Anf. 54 TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

I Sverige har vi hög arbetslöshet. Den är mycket högre än den var när alliansregeringen tillträdde 2006. Över 400 000 är arbetslösa. Bland ungdomar är det ännu värre. Ungdomsarbetslösheten biter sig fast. Den är högre i både relativa och absoluta tal. År 2006 var 116 000 ungdomar arbetslösa; nu är de 165 000. Det har gått från 19 till 24 procent. Det mest oroväckande är att antalet unga långtidsarbetslösa har tredubblats under Alliansens tid vid makten.

Detta är allvarligt. Det får allvarliga effekter för ungdomarna, för samhällsekonomin och för hela samhället. Det påverkar bilden av möjligheten att komma in, göra en viktig insats, få självkänsla och stå på egna ben – allt vad det innebär för en ung människa att få ett jobb i stället för att hamna i försörjningsstöd och inte kunna komma in på arbetsmarknaden.

Det vi vet om de ungdomar som är arbetslösa i dag är att det finns en tydlig uppdelning. Det handlar inte om var man bor, för det är ungefär lika illa i hela landet. Det är sorgligt men sant. Det är inte heller någon större skillnad i etnicitet och var man kommer ifrån. Det är inte heller någon större skillnad mellan könen; killar och tjejer drabbas ungefär i lika stor utsträckning av ungdomsarbetslösheten.

Det finns *en* skillnad, och den är tydlig och går rakt igenom. Det är utbildningsnivån. Ungdomar utan genomgången gymnasieutbildning ställs utanför. Där är arbetslösheten skyhögt högre än i alla andra grupper. Över 40 procent av dessa ungdomar ställs utanför arbetsmarknaden. Det är allvarligt eftersom det innebär att deras möjlighet att komma in på arbetsmarknaden blir mycket sämre.

Det är allvarligt också eftersom vi har haft åtta års misslyckad skolpolitik i detta land, vilket gör att det blir allt fler ungdomar som inte får en fullständig gymnasieutbildning utan kommer ut med sämre kunskaper. Det är brist på resurser och investeringar i skolan men också en totalt felaktig skolpolitik som gör att många ungdomar får en sämre start och en sämre möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

Det tydligaste exemplet är den gymnasiereform som drevs igenom där man tog bort möjligheten att få en breddad kunskapsbas i yrkesprogrammen. Effekten var tydlig. Man sökte inte yrkesprogrammen, varken handels- eller industriprogrammen, för ungdomarna visste att det innebar en återvändsgränd. Möjligheten att läsa vidare senare i livet försvann. Detta gör att alla yrkesprogram har stora bekymmer att rekrytera. Ungdomarna vågar inte gå där.

Alliansens sänkta ambitionsnivåer i utbildningspolitiken slår igenom i hög ungdomsarbetslöshet.

Jag kan fortsätta och räkna upp färre högskoleplatser eller att vi inte på långa vägar möter behovet av yrkeshögskoleplatser. Resultatet blir att vi missar det generationsskifte som borde ske på arbetsmarknaden. Det är brist på rätt utbildade unga människor som skulle kunna ta jobb.

Sverige går emot omvärlden. Här minskar vi andelen unga som får chans till en bra utbildning medan omvärlden investerar i kunskap och kompetens. I Sverige har vi en regering som valt låglönevägen. Här ges kraftiga subventioner i hopp om att det någon gång ska leda till ökad sysselsättning. Men vi vet alla att det inte fungerar. Arbetslösheten bland unga är högre nu än vad den var när Alliansen tillträdde.

Man kan ställa sig frågan om det rent makroekonomiskt är vettigt att göra denna typ av stora subventioner på över 14 miljarder. Nu läggs ytterligare 270 miljoner kronor årligen på något som inte har någon större effekt, särskilt inte i ett läge där vi har gått från 65 miljarder plus i statens budget 2006 till minus nästan 100 miljarder kronor. Anders Borg har slarvat med finanspolitiken, lånat till skattesänkningar och lämnar nu över dåliga statsfinanser genom ett budgetunderskott som närmar sig 100 miljarder kronor.

Utöver det makroekonomiska kan vi ställa oss frågan: Ska vi göra satsningar för att få ungdomar i jobb? Jag tror att alla politiska partier gillar tanken på att ungdomar kommer in på arbetsmarknaden. Men vi ska använda skattepengarna smart och investera på ett sätt som ger effekt.

Vi vet att över 14 miljarder årligen har satsats på nedsättning av sociala avgifter, och nu ska ytterligare 270 miljoner ges i bidrag till företag som redan har unga anställda. Det lär dock inte förbättra situationen eftersom subventionen inte riktar sig till dem som är utanför arbetsmarknaden utan till dem som redan har ett jobb.

I den stund reformen genomfördes innebar det från början en kraftig subvention av tusentals och åter tusentals redan anställda ungdomar. Det är som sprinklereffekten. Inte tusan skulle jag sätta på sprinklern i taket om jag skulle fylla mitt glas med vatten, och hoppas att det så småningom löser sig och att jag får tillräckligt med vatten i glaset. Jag går till kranen och fyller på.

Om vi vill att arbetslösa ungdomar ska få ett jobb gör vi naturligtvis insatser för dem som behöver det, vare sig det handlar om utbildning, praktik, lärlingsutbildning eller direkta anställningar.

Det är en ineffektiv åtgärd, säger en enig expertkår. Riksrevisionen säger att det är stora dödviktseffekter, det vill säga att samma personer skulle ha fått jobb även utan subventionen. Regeringens egen myndighet Finanspolitiska rådet säger: "Lägre arbetsgivaravgifter för alla ungdomar är en dyr och ineffektiv åtgärd för att sänka ungdomsarbetslösheten." Konjunkturinstitutet säger att det ger "mycket små sysselsättningseffekter".

Det har varit populärt att citera IFAU här, och jag noterar att de borgerliga ledamöterna i huvudsak citerar den första rapport som IFAU lämnade. IFAU konstaterar förenklat att jobben skulle ha kommit i alla fall. Det kostade ungefär 1,6 miljoner per jobb. Det är ungefär fyra gånger så mycket som den verkliga kostnaden för att anställa en ung person, även utan nedsatt socialavgift.

Johan Egebark, som skrev den rapport man refererade till i inläggen, skriver: "Vi bedömer effekten som förhållandevis liten." Han säger till och med så här: "Dessa siffror" (1,6 miljoner per jobb) "kan jämföras med den genomsnittliga anställningskostnaden för 19–25-åringar, som är omkring en fjärdedel så stor. Gör man den jämförelsen framstår det som dyrt att använda sänkta arbetsgivaravgifter som en åtgärd för att skapa jobb." Återigen, det är inte jag eller någon socialdemokratisk kampanjorganisation som säger detta utan experterna, i detta fall på IFAU.

Även Ekonomistyrningsverket avråder från regeringens förslag eftersom de tycker att det är dålig kostnadseffektivitet. Jag tror att det snart bara är Visita och Maud Olofsson som tycker att detta är ett bra förslag.

Verkligheten talar sitt tydliga språk. I dagarna kom två nya rapporter om sysselsättningen för ungdomar inom handeln. Jag noterade att Lars Gustafsson refererade till handeln och hur det ser ut där. Vad säger då handeln? Jo, man går igenom detaljhandeln och partihandeln och konstaterar att det är 6 procent färre ungdomar mellan 18 och 26 anställda i handeln nu än år 2006. Det har gått från 28 till 22 procent, trots de långtgående subventionerna.

Slutsatsen från utredningen är att det inte är lönekostnaderna som avgör utan andra saker. Detta är ändå en bransch med hög personalomsättning och gott om tid att ta till sig de nya subventionerna och se om man ska rikta om sin anställningspolitik. Men icke, det är färre anställda ungdomar inom handeln nu än tidigare.

Däremot, och det är intressant, klagar handeln på att det saknas rätt utbildad personal eftersom färre söker till handelsprogrammet och man inte kan få tag på utbildad arbetskraft. Fundera lite över det!

Vi vet att reformen har misslyckats, främst eftersom den riktar sig till dem som redan har ett jobb. Sverige behöver inte more of the same efter sju års misslyckad jobbpolitik. Vi tycker att det är dags att använda resurserna effektivare, smartare och med aktsamhet om statens finanser.

Om problemet är bristande gymnasieutbildning, satsa då på gymnasieskolan. Se till att ungdomar får gymnasieexamen! Vi har bland annat förslaget om ett utbildningskontrakt för alla under 25 där man ska skaffa sig en gymnasieutbildning och därmed basta.

Se till att yrkesprogrammen blir attraktiva så att de ger behörighet till högre studier! Involvera näringslivet i utbildningarna så att det blir utbildning efter de krav och den kompetens man behöver. Det finns bra modeller med teknikcollege. Använd yrkesintroduktion effektivare! Ni känner till 75/25:an. Då kan man kombinera jobb och utbildning så att man får en bättre bakgrund för att sedan komma vidare på arbetsmarknaden. Rikta resurser och anställningsstöd till dem som står utanför arbetsmarknaden i stället för till dem som redan har ett jobb.

Allvarligt talat ligger som sagt kostnaden per jobb med regeringens förslag på uppemot 1 ½ miljon kronor. Det skulle räcka till fyra gånger fler anställda. Om man ska använda IFAU:s siffror och stöpa om dem skulle man i stället ha kunnat anställa ungefär 35 000 ungdomar med en snittlön på 25 000 kronor i månaden. Den subventionen lägger ni nu på företag som inte anställer.

Jag tror att alliansregeringen menade väl när man satte i gång reformen. Jag tror att man i grunden trodde på denna typ av ekonomiska incitament. Det kan jag ha respekt för. Men när åtta år har gått och verklig-

heten visar att det inte biter, vad är slutsatsen då? Min slutsats hade varit: Då får vi pröva någonting annat, för vi måste få in ungdomar på arbetsmarknaden.

Alliansregeringens slutsats är: Vi lägger på lite mer. Vi kör 270 miljoner till. Då kanske det äntligen fungerar. Det räcker inte med 14 miljarder, vi tar 270 miljoner kronor till.

Allvarligt talat, någon gång måste man våga ompröva sin politik om man märker att den inte fungerar. Det går inte att likt ett positivt upprepa samma politiska budskap i åtta år och tro att väljarna ska uppskatta det eller att verkligheten ska reagera på det. Tvärtom stiger ungdomsarbetslösheten med er politik.

Vi yrkar avslag på regeringens proposition och bifall till betänkandet. Vi vet att det finns väsentligt bättre insatser man skulle kunna göra än att slarva bort pengar på det här sättet. Vi måste vara aktsamma om statens finanser, och vi måste gemensamt arbeta för att ungdomar ska kunna komma in på arbetsmarknaden.

Innan jag lämnar talarstolen vill jag passa på att rikta ett tack till Gunnar Axén, även om vi säkert kommer att ha repliker sedan. Du har på många sätt varit en lysande ordförande i utskottet, Gunnar. Det har varit kul att jobba tillsammans med dig. Jag tyckte att du höll ett fantastiskt anförande. Det var inte i den här debatten, för där hade du fel, naturligtvis, utan det var i den tidigare debatten om medborgarskap.

Det har varit en glädje i utskottet, och även om vi bråkar om mycket finns det också tillfällen då du ser att det är viktigt att vi i Sverige samlar ihop utskottet och dess gemensamma arbete. Du har lett det på ett väldigt bra sätt. Det ska du ha väldigt mycket tack för.

Jag ser fram emot glada replikskiften och så småningom avtackningsmiddag med hela utskottet, men jag vill på detta sätt se till att oppositionens varma tack till dig som ordförande kommer med i kammarens protokoll.

(Applåder)

Anf. 55 GUNNAR AXÉN (M) replik:

Herr talman! Tack så mycket för tacket, Tomas Eneroth! Jag har uppskattat både vårt samarbete och våra debatter väldigt mycket. Men tro nu inte att jag för det mycket vänliga tackets skull tänker vara vänlig i det här replikskiftet.

(TOMAS ENEROTH (S): Då skulle jag bli besviken.)

Under Socialdemokraternas senaste mandatperiod vid makten, när vi hade ganska goda ekonomiska tider och en rätt hög ekonomisk tillväxt, kom 68 000 fler personer i jobb. Under alliansregeringens styre har vi fått närmare 250 000 fler människor i arbete. Vi har mycket tydligt den högsta sysselsättningsgraden i hela EU. Av de 250 000 är 47 000 ungdomar.

Med det förslag ni lägger fram, att fördubbla arbetsgivaravgifterna för unga och säga nej till den förstärkta sänkningen, skulle det kosta 3 800 kronor mer per månad för en arbetsgivare att ha en ungdom under 23 år anställd. Det är 45 600 kronor per år. För en restaurang med 20 anställda,

varav fem är mellan 23 och 24 år och fem är under 23 år, kommer den ökade kostnaden att bli en halv miljon kronor per år.

Det motsvarar kostnaden för en och en halv anställd, och då har jag inte räknat in att Socialdemokraterna också vill fördubbla restaurangmomsen. Det är en ungdomsfientlig politik. Försök att ompröva er gamla politik och se det nya som leder till jobb!

Anf. 56 TOMAS ENEROTH (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte var jag ska börja. Det är lite ovanligt att vi nu har borgerliga politiker vars uppgift verkar vara att se till att få fram bidrag till företag. När man kallar sig bidragsparti framöver får det bli så.

Utgångspunkten måste vara att vi ska använda pengarna på effektiva sätt. Vad är det som ser till att ungdomar kommer in på arbetsmarknaden?

Efter valförlusten i EU-valet för Moderaterna sade Hanif Bali, en kollega till dig, Gunnar Axén: Vi har svar, men de är i snitt sju år gamla allihop.

Jag tror att det är svar på ganska mycket av Alliansens politik. Det låter som en upprepning av det som sades 2007, 2008, 2009 och 2010. Det är jättegulligt och snällt, och vi har hört det i många år, men verkligheten är ju något annat. Arbetslösheten i Sverige är högre nu än 2006. Ungdomsarbetslösheten är högre. Långtidsarbetslösheten bland ungdomar är högre.

Någon gång måste man ta det politiska ansvaret, inte bara lyssna på lobbyorganisationer eller andra som möjligtvis skänker donationer till partier utan faktiskt ta ett ansvar och fråga sig: Vad är bästa användningen av skattemedel? Det handlar om 14 miljarder kronor som inte har gett några resultat, och nu vill ni lägga till 270 miljoner kronor årligen. Någon gång måste man ta ansvar för detta.

Jag ställer frågan: Är det rimligt att nedrusta utbildningssatsningen, att färre ungdomar får en genomgången gymnasieutbildning, när vi ser att det ger tillträde på arbetsmarknaden? Är det vettigt att ta bort kraven på yrkesprogrammen i gymnasieskolan som gör att ingen längre söker yrkesprogrammen? Hur förklarar Gunnar Axén det faktum att det är färre ungdomar anställda i handeln – av alla ställen – än innan de stora subventionerna genomfördes?

Anf. 57 GUNNAR AXÉN (M) replik:

Herr talman! Vi har sänkt skatterna och gjort det billigare att anställa. Det är så fler arbetsgivare har fått råd att utveckla sin verksamhet och anställa fler.

Det är fler människor i riktiga jobb. Det är 250 000 fler i arbete sedan Alliansen fick regeringsmakten – trots att vi har haft en djup, internationell ekonomisk nedgång – vilket kan jämföras med de 68 000 fler i sysselsättning som Socialdemokraterna lyckades med under sin senaste mandatperiod vid regeringsmakten, när vi hade god ekonomisk konjunktur.

Av de 250 000 fler i jobb är 47 000 ungdomar. Vi har förslag på förstärkt nedsatt arbetsgivaravgift för de yngsta. Bara den åtgärden, att sänka arbetsgivaravgiften för unga, skulle ha lett till 16 500 fler ungdomar i arbete. Detta säger oppositionen och Socialdemokraterna nu nej till.

Förutom att man vill fördubbla kostnaderna för att anställa unga vill man fördubbla restaurangmomsen, i en bransch där vi vet att många ungdomar och personer med utländsk bakgrund tar sitt första kliv in på arbetsmarknaden. Det är en dubbelstöt utan dess like: Höja skatterna för dem som anställer unga, för att i stället satsa på ökade bidragssysselsättningar.

Det är Socialdemokraternas gamla politik. Våga ompröva den!

Anf. 58 TOMAS ENEROTH (S) replik:

Herr talman! Det är inte bara Sverige som drabbas en ekonomisk kris. Finanskrisen 2008–2009 slog till i hela Europa. Men till skillnad från Sverige, där man har använt fel recept för att möta krisen, har andra europeiska länder gått en annan väg. Belgien, Holland, Danmark, Tyskland – listan på länder i Europa som också upplevde finanskris men som nu har väsentligt lägre arbetslöshet än Sverige är ganska lång.

Regeringens företrädare måste nu ibland ta till Grekland och Portugal för att hitta något som man kan jämföra sig med när det gäller arbetslöshet. Allvarligt talat: Sverige har högre ambitioner än så.

Tror man att urholkade trygghetssystem och sänkta löner ska vara Sveriges framgång tror man också att Sverige i framtiden ska vara de som konkurrerar med Pakistan, Bangladesh eller andra länder om att ha de lägsta lönerna.

Allvarligt talat: Sverige kan bättre än så. Sverige är ett land som satsar på kunskap och kompetens. Sverige är ett land som ska satsa på högkvalitativt teknikinnehåll. Vi ska se till att vi har välutbildad arbetskraft, att vi konkurrerar och stärker vår konkurrenskraft. Det är så vi får in fler på arbetsmarknaden. Det är så vi skapar tillväxt. Det är så vi skapar förutsättningar för att ha både bra trygghetssystem och mycket jobb i landet.

Det är socialdemokratisk jobbpolitik. Det har varit bra för det här landet tidigare. Nu är det dags att vi får det igen.

(Applåder)

Anf. 59 LARS GUSTAFSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag skulle väl egentligen inte kunna ta det här replikskiftet eftersom jag råkar sakna högskolebehörighet. Jag beklagar det, men jag är ändå riksdagsledamot sedan 16 år.

Tomas Eneroth har fel. Vi har inte tagit bort möjligheten att läsa upp kompetens till högskolenivå på yrkesprogrammen – inte alls. Det är bara så att vi har gjort det frivilligt, för det finns ungdomar som inte vill gå den vägen, som jag försökte antyda i mitt resonemang om undertecknad. Man måste inte alls till varje pris ha det. En svarvare kan vara mycket kompetent även om han inte kan bli universitetsstuderande. Jag tycker att Tomas Eneroth nedvärderar andra yrkesnivåer.

När Tomas Eneroth säger att de inte är högskoleförberedande är det därför att vi har gjort utbildningen frivillig, men vi har inte tagit bort möjligheten att läsa sig till en fullvärdig högskolekompetens. För lyssnarna kan det bli väldigt märkligt.

Sedan måste man ställa sig frågan: Hur många jobb skulle det ha blivit utan en nedsättning? Tomas Eneroth räknar hem jobb som aldrig har funnits i så fall. Är det staten som ska betala anställningen? Nej, det är arbetsgivaren som betalar anställningen.

Vi diskuterar en nedsättning av avgiften. Hur många fler eller färre anställda skulle vi ha haft med Tomas Eneroths politik? Den som inte är anställd, går på utbildning eller är på arbetsmarknadsförberedande betalar inga sociala avgifter, så man kan inte räkna hem det två gånger omvänt.

Skillnaden är att vi talar om en nedsättning av avgiften för att göra anställningen billigare. Men det är likväl företagaren som betalar löner. Det hade varit skillnad om staten hade gått in och subventionerat och betalat lönen. Det blev fel där.

Om vi ska ta något land som har följt Socialdemokraterna och Centern är det Frankrike, för några år sedan. Där gick man ut och skulle ha stora skattehöjningar för att rädda ett budgetunderskott. Hela finanserna i Frankrike är på väg ned i drickat. Man trodde på skattevägen – man skulle ta in skatter och rädda situationen och på så vis få ut arbete. Men den vägen var inte framkomlig.

I stället har Alliansen, som jag försökte förklara, försökt gå den andra vägen att minska kostnaderna för att vi ska få fler anställningar. Men dem kan man inte räkna hem bakvägen.

Anf. 60 TOMAS ENEROTH (S) replik:

Herr talman! Lars Gustafsson behöver inte fly utomlands. Titta på hur det ser ut i Sverige, från 65 miljarder plus i statsbudgeten till nästan 100 miljarder minus. Det är ni som har försatt Sverige i en ekonomisk dålig situation. Det är ni som har lånat till skattesänkningar.

I december hade vi en debatt här i kammaren där ni vi väldigt arga över att ni bara fick igenom 12 miljarder i skattesänkningar på jobbskatteavdraget och dessutom ville få igenom ändrad brytpunkt. Sedan tog det bara några dagar, så gick er finansminister ut och sade: Nu är det ett nytt ekonomiskt läge, och vi har inte råd med några reformer framöver. Man kanske borde ha tänkt efter före, innan man trodde att skattesänkningar är allenarådande för att få bukt med arbetsmarknadsproblemen.

När det gäller utbildning ska vi komma ihåg att det som sker på arbetsmarknaden nu för tiden är att vi har en tydlig strukturomvandling. Det är därför ungdomsarbetslösheten är så hög bland dem som inte har gymnasieutbildning. Det är en reform som ni genomdrev under Jan Björklunds ledning. Den ledde till att tusentals ungdomar avstod från att söka till bra yrkesutbildningar eftersom att de såg att det innebar risk för en återvändsgränd. Det är effekten.

I gymnasieskola efter gymnasieskola lägger man nu ned yrkesutbildningar trots att den tydliga signalen från Svenskt Näringsliv, från företagare, från fackliga organisationer och från alla andra är: Se till att behålla kompetensen och stärka den! Ska vi ha välutbildade människor i handel eller industri behöver de kunna engelska. De behöver kunna samhällskunskap.

Vår signal till ungdomar är tydlig: Ni ska ha gymnasieutbildning, och vi tänker göra allt vi kan för att ni ska få det, för det är inträdesbiljetten på arbetsmarknaden. Ser man inte den strukturomvandling som pågår på arbetsmarknaden missar man något fundamentalt.

Avslutningsvis: Har man använt samma medicin i sju åtta år och det inte fungerar kanske det är läge att tänka lite annorlunda. Här har ni lagt över 14 miljarder och vill nu lägga 270 miljoner ytterligare på något som inte funkar. Finns det inte en tillstymmelse till lite ånger och att tänka

efter? Har man sagt samma sak i sju år kanske väljarna förväntar sig något annat.
(Applåder)

Anf. 61 LARS GUSTAFSSON (KD) replik:

Herr talman! Hur kan det vara att vår exportindustri har så svårt att konkurrera eftersom den svenska kronan är så stark? Kan det bero på dålig finanspolitik? Nej, det beror på att vi nästan har varit för duktiga. Vi har minskat vår statsskuld långt utöver vad några andra länder historiskt sett har kunnat göra. Det skapar problem att vi har varit för duktiga. Vi har inte pumpat in pengar i meningslösa åtgärder. Det är egentligen svaret på frågan.

När det sedan gäller utbildning: Hur kan det komma sig att det är så ointressant att vi har stora problem med att fylla vårdlinjerna? Det kan inte ha något att göra med de privata arbetsgivarna. Det måste finnas något annat strukturellt problem som handlar om att vi måste göra vår dyrket mer intressant exempelvis. Då är det bra att man kan få prova på billigare anställningar inom vårdsektorn i kommun och landsting. Men de 64 000 anställningar som Solveig Zander tog upp viftas bara bort. Så enkel är inte verkligheten. Det är lätt att sitta i opposition och inte behöva ta ansvar för konsekvenserna. Men det finns ingen väg tillbaka till högskattesamhället för Sverige om vi ska kunna konkurrera med utlandet.

Den strukturomvandling som vi behöver är att vi behöver fler som kommer utifrån och hjälper oss. David Lång säger att vi ska stänga ute fler så att vi i stället blir ännu fattigare. Det är inte den vägen vi vill gå. Men givetvis kan vi inte ta det i konjunktursvängningar.

Vi har den lägsta långtidsarbetslösheten i hela EU. Det borde också signalera att vägen att gå tillbaka inte finns. Tomas Eneroth talar nämligen inte om att han vill gå tillbaka. Han och hans parti vill gå tillbaka till det som var inom sjukförsäkring och inom arbetslöshetsförsäkring. De vill gå tillbaka till allting. Det kommer att få en rekyl om fem, sex år. I så fall blir det såklart lättare för Alliansen att ta över vid 2018 års val.

Jag tänker dock på de ungdomar som i dag har ett jobb, och för mig är de viktigare än retorik i denna kammare som egentligen talar mer om tomma tunnor.

(Applåder)

Anf. 62 TOMAS ENEROTH (S) replik:

Herr talman! Lars Gustafsson säger att vi inte tar ansvar för konsekvenserna. Det är precis det vi gör. Det är därför vi står här. Här får vi möjlighet att mildra konsekvenserna av Alliansens politik. Det har nämligen varit illa nog att se att stora ofinansierade skattesänkningar har lett till skyhögt arbetslöshet.

Det är kanske dags att det här landet börjar investera igen. Det är dags att investera i utbildning, i konkurrenskraft, i företagande, i nya jobb och i klimatinvesteringar i stället för att ensidigt tro att sänkta arbetsgivaravgifter eller sänkta skatter är det som leder samhällsutvecklingen framåt. Vi har bevisen här. Kan någon borgerlig riksdagsledamot säga att det finns någon expertmyndighet som har hyllat satsningen? Ni har hört alla mina citat om vilka extremt begränsade effekter 14 miljarder kronor har fått.

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Mer fokuserad
nedsättning av
socialavgifterna
för de yngsta*

Någon gång måste man som politiker inte bara säga det man tror på. Man får ta in verkligheten och konstatera att när experter, vetenskap och andra säger att det inte fungerar – ungdomsarbetslösheten har nu tredubblats sedan 2006 – kanske man får lämna sina ideologiska övertygelser lite vid sidan och vara lite pragmatisk och inse att det kanske finns andra, smartare sätt att lösa detta på. Jag är lite förvånad över att den insikten inte har infunnit sig. Ibland känns det som att Alliansen blir fastlåst i sin egen verklighetsbild och kör det spåret år efter år – det fungerade bra 2007; då kör vi 2008 och 2009 också.

Verkligheten är dock en annan. Effekterna är andra. Vi behöver en ny politik. Vi behöver se till att ungdomar kommer in på arbetsmarknaden. Och vi behöver stärka investeringarna i utbildning. Därför säger vi nej till det här förslaget. Vi kan inte fortsätta slösa med statens resurser och lägga ytterligare 270 miljoner kronor årligen på en åtgärd som vi vet inte leder till effekt. Därför är jag glad över att kammarens majoritet stoppar detta. Sedan hoppas jag att vi så småningom får väljarnas majoritet för att byta regering.

(Applåder)

Anf. 63 GUNVOR GERICSON (MP):

Herr talman! Miljöpartiet föreslår att vi avslår regeringens proposition. Det vill säga att jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Vi vill hellre se generella socialavgiftssänkningar för de minsta företagen. Regeringen föreslog i budgetpropositionen en förändring av nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga. Eftersom man föreslår den ändringen är man uppenbarligen inte helt nöjd med vad man själv har gjort. Miljöpartiets motförslag är i stället att avskaffa nedsättningen helt och införa en generell nedsättning för de minsta företagen. Vi vidhåller den ståndpunkten och föreslår därför att propositionen avslås.

Regeringens halvering av arbetsgivaravgifterna för unga under 26 år fungerar inte. En enig expertkår har länge dömt ut reformen. Finanspolitiska rådet, Riksrevisionen och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU, har alla samma uppfattning vilket flera talare har tagit upp.

Att sänka arbetsgivaravgifterna är en dyr och ineffektiv åtgärd eftersom den främst riktar sig till dem som redan har jobb. Och den kostar skattebetalarna 14 miljarder kronor varje år. Regeringens förslag innebär således att mer resurser ska satsas på dem som redan har arbete i stället för alla ungdomar som saknar arbete.

Finanspolitiska rådet har, som sagt var, pekat ut reformen som ineffektiv, och IFAU säger samma sak. Av de skälen säger Miljöpartiet att reformen ska avvecklas. Samtidigt är det viktigt att inte göra snabba förändringar för näringslivet. Därför kommer vi, om vi förhoppningsvis byter regering i höst, att driva på för att ta ned arbetsgivaravgifterna i två steg.

I stället för dyra reformer med små effekter vill Miljöpartiet prioritera att skapa jobb. En central del i detta är att förbättra förutsättningarna för småföretag, inte att sätta in en viss gräns om att man ska vara 23 år eller 25 år utan för alla oavsett ålder. Fyra av fem jobb har på senare år skapats i småföretag. Om vi gör investeringar och underlättar för småföretag kommer det att skapas fler jobb.

Sveriges företagare anser att den höga arbetsgivaravgiften och sjuklöneansvaret är de två största hindren för att nyanställa. Att ta bort dem är mer konkreta och effektiva förslag än det som regeringen har föreslagit. Miljöpartiet har ett förslag om att sjuklöneansvaret för företag med tio anställda eller färre tas bort, det vill säga att båda sjuklöneveckorna slopas. Det kan också underlätta för fler att få jobb.

Andra reformer som Miljöpartiet vill se är större satsningar på forskning, innovation och produktutveckling i näringslivet, större satsningar på infrastruktur och utbildning samt riktade åtgärder för unga som står långt ifrån arbetsmarknaden. Förslagen stärker Sverige långsiktigt, skapar förutsättningar för nya jobb och förbättrar matchningen på arbetsmarknaden. Den gångna mandatperiodens ensidiga fokus på skattesänkningar har inte minskat arbetslösheten, tvärtom.

Miljöpartiet vill göra investeringar som bygger samhället bättre, i sådant som klimat och skola. En ny järnvägslinje ger jobb när den planeras och byggs och förbättrar arbetsmarknaden för människor så att man kan pendla. God utbildning ger jobb i skolan och öppnar möjligheter för den som tar studenten.

Miljöpartiet vill öppna dörrar för att utbilda sig för de nya jobb som växer fram. Alla ska ha rätt till kompetensutveckling, och det ska finnas möjlighet att göra karriärskiften i livet. Vi vill bygga ut komvux och ge folkrörelser möjlighet att starta nya folkhögskolor.

Miljöpartiet vill skapa nya vägar in på arbetsmarknaden för unga. Vi vill till exempel se till att alla i gymnasieåldern får möjlighet till sommarjobb. Kommunerna ska få uppdrag och stöd för att erbjuda sommarjobb genom samarbete med näringsliv, föreningsliv och i egen verksamhet. Vi vill upprätta så kallade startcentraler där kommuner och myndigheter samlas bakom "En dörr in" med ett individanpassat stöd till unga för att hitta sitt första jobb eller starta sitt första företag. Vi vill bygga ut yrkesvux, yrkeshögskola och lärlingsprogram.

Sammanlagt ger våra förslag 50 000 unga möjlighet till en väg in i arbete, utbildning eller praktik redan 2015. Det är en betydligt effektivare användning av skattemedlen än att sänka arbetsgivaravgiften för dem som har en viss ålder och redan har ett jobb.

Anf. 64 GUNNAR AXÉN (M) replik:

Herr talman! Debatten svävar ut lite grann ibland, men jag ska försöka koncentrera mig på det som är temat för dagen, det vill säga hur vi ska underlätta för att få fler unga i arbete. Det är ju det som debatten egentligen handlar om.

Utifrån de slutsatser som IFAU har dragit i sina rapporter har vi föreslagit att man ska förstärka den nedsatta arbetsgivaravgiften för de yngsta.

Det refereras till IFAU-rapporten från olika håll, och man verkar dra olika slutsatser. Den som lyssnar på debatten och blir lite förvirrad över vad som egentligen sägs i IFAU-rapporten vill jag uppmana att själv gå in på nätet och läsa den.

I rapporten konstateras att den här reformen har lett till mellan 6 000 och 10 000 nya jobb för unga. Och vi har beräkningar som säger att skulle vi få genomföra det som vi har föreslagit, och som ni säger nej till

i dag, skulle 16 500 ungdomar kunna komma i arbete tack vare den nedsatta arbetsgivaravgiften för unga.

Miljöpartiet verkar faktiskt tro att sänkta arbetsgivaravgifter ger fler jobb. Ni säger ju att ni vill sänka arbetsgivaravgiften för de minsta företagen och att det ska skapa arbete. När ni nu tror att sänkta arbetsgivaravgifter ger fler jobb, varför ta bort den riktade nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga och göra fler unga arbetslösa? Det går inte riktigt ihop.

Att anställa en person under 23 år kommer att bli 45 600 kronor dyrare per år. Om arbetsgivaren kan välja att betala samma arbetsgivaravgift för den som är äldre och erfaren som för den som ung, kommer arbetsgivaren att välja den äldre. Ni ställer ungdomarna längst bak i kön.

Anf. 65 GUNVOR G ERICSON (MP) replik:

Herr talman! Jag kommer att tänka på citatet om vad som skiljer den vise från den envise. Jo, det är förmågan att anpassa sig till den verklighet som finns runt omkring en.

Den här debatten handlar om att försöka att få fler unga i arbete. Enligt regeringsförslaget tror man att det är åldersgränser som ska göra att fler unga får arbete. Det tror inte vi i Miljöpartiet.

Jag tog i mitt anförande upp en mängd exempel på hur vi i stället vill använda de 1 400 miljoner kronorna. Det är väldigt mycket pengar.

Det handlar inte om att bara man genomför detta så kommer de 80 000 unga som i dag varken studerar eller arbetar att kunna få ett jobb.

Det handlar om att göra investeringar. Jag och Miljöpartiet ser att det finns poänger med att sänka arbetsgivaravgifterna där det gör mest nytta. De nya jobben i dag skapas i de små företagen. Fyra av fem jobb skapas i småföretag. Det är därför som vi vill satsa på en sänkning av arbetsgivaravgifterna där, där de gör mest nytta.

Anf. 66 GUNNAR AXÉN (M) replik:

Herr talman! Ja, men det är intressant att höra Gunvor G Ericson säga att sänkta arbetsgivaravgifter gör nytta.

Sedan vet vi ju att ungdomar har svårare att komma in på arbetsmarknaden. Utan arbetslivserfarenhet hamnar man långt bak i kön när arbetsgivaren ska välja vem som ska anställas.

Gunvor G Ericson vill se en riktad satsning på de mindre företagen. Vi har valt att genomföra och vill nu förstärka en riktad satsning på de allra yngsta för att underlätta deras inträde på arbetsmarknaden, så att de ska få bättre chanser att delta i en arbetsgemenskap.

Jag vill ta upp ett exempel med en restaurang som har 20 anställda varav fem är ungdomar mellan 23 och 24 år och fem är under 23 år. Utan en nedsättning av arbetsgivaravgifterna blir det för denna restaurang en ökad kostnad på mer än en halv miljon kronor per år. Det motsvarar en och en halv tjänst. Tror verkligen Gunvor G Ericson att det blir fler jobb till unga om man gör det dyrare för arbetsgivare att anställa ungdomar?

Anf. 67 GUNVOR G ERICSON (MP) replik:

Herr talman! När Gunnar Axén tar upp exemplet med en restaurang kan man undra: När den restaurangen haft de unga anställda i några år stiger kostnaderna automatiskt. Det är inte där problemet ligger. Proble-

met ligger i om dessa unga har en chans att komma in på arbetsmarknaden genom att de har rätt kompetens, att de har den kompetens som arbetsgivaren efterfrågar. Har de skaffat sig arbetslivserfarenhet till exempel genom att sommarjobba när de gick i gymnasiet? Erbjuder kommunen tillsammans med näringslivet i respektive ort alla som går på gymnasiet ett sommarjobb? Det tror vi är en mycket effektivare väg in i arbetslivet än att man ska gå på strikta åldersgränser.

Det som vi diskuterar här är ju att göra en justering därför att ni tror att den sänkta arbetsgivaravgiften leder till nya jobb just för unga. Ni plockar bort sänkningen för unga mellan 25 och 26 år, och sedan vill ni sänka lite till i den nedre gränsen. Men det har ju inte visat sig att det leder till så förfärligt många nya jobb.

Miljöpartiet har en annan väg; det är helt sant. Moderaterna vill ha åldersgränser, och vi vill ha kompetensmöjligheter och arbetslivserfarenhet, till exempel via folkhögskoleplatser, sommarjobb och mer yrkeshögskola.

Anf. 68 WIWI-ANNE JOHANSSON (V):

Herr talman! När man kommer in så här sent i debatten har ju väldigt mycket sagts. Det har sagts en hel del kloka saker, men också en hel del rätt så tokiga saker, skulle jag vilja påstå. Tron kan försätta berg, heter det. Men tron skapar inte så många jobb som Alliansen vill göra gällande och som man önsketänker genom jobbskatteavdrag och nedsättning av socialavgifter för de yngsta. Nu vill man att till och med ännu yngre ska omfattas.

Det visar sig att det har varit dyrt, ineffektivt och i allra bästa fall skapat någonstans mellan 6 000 och 10 000 jobb. Det är naturligtvis väldigt bra för var och en som har fått ett jobb – det är inte fråga om det. Men att det är så få sägs i rapporten *Sänkta arbetsgivaravgifter för unga* som har gjorts av Stockholms Universitet på uppdrag av IFAU – för dem som inte vet är det en förkortning för Institutet för arbetsmarknadspolitisk och utbildningspolitisk utvärdering.

Om vi nu räknar med 10 000 nya jobb, vilket alltså är väldigt högt räknat, har varje jobb kostat – som vi tidigare har hört här – i runda slängar 1,5–1,6 miljoner kronor. Det innebär 14 miljarder kronor varje år. Dessa jobb har i huvudsak gått till unga som redan har jobb, inte till verkliga insatser för dem som bäst skulle behöva det.

Flera från Alliansen har också lyft fram utlandsfödda. För unga utlandsfödda har man inte kunnat se att en sänkning av arbetsgivaravgiften har haft någon som helst effekt – detta enligt samma IFAU-rapport.

Riksrevisionens bedömning är att reformen haft begränsade sysselsättningseffekter, men däremot har den haft höga dödviktseffekter. Dödvikt betyder att samma personer som får arbete genom åtgärden hade fått ett jobb i alla fall.

Regeringens finanspolitiska råd kommer till slutsatsen att det är en dyr och ineffektiv åtgärd för att sänka ungdomsarbetslösheten.

Konjunkturinstitutet menar att effekterna på sysselsättningen inom näringslivet blir små trots att kostnaderna för reformen blir betydligt högre där.

Ekonomistyrningsverket avstyrker förslaget och pekar på att det inte är kostnadseffektivt, och dessutom är det och kommer det att bli krångligt för arbetsgivarna.

Herr talman! Det är alltså rent slöseri med pengar. Det säger Handels förbundsekonom i en artikel i Dagens Arena utifrån en rapport som Handels gjort. Enligt Handels har lönekostnaderna aldrig varit ett problem för att anställa unga. De menar att det är en myt som gärna sprids att höga lönekostnader gör att unga inte anställs inom detaljhandeln.

Men redan före regeringens sänkning var kostnaden för att anställa unga 15 procent lägre än för att anställa äldre på grund av att unga har ett lägre löneläge. I och med sänkningen, som redan gjorts av arbetsgivaravgiften, är kostnaden för att anställa unga drygt 30 procent lägre. Trots det har andelen unga mellan 18 och 26 år minskat, om vi endast tittar på detaljhandeln, från 44 till ca 42 procent, alltså ingen effekt alls inom handeln. Det talas ju så mycket om att vi ska äta många hamburgare så att vi får fler nya jobb, men det skapar inga nya jobb.

I stället för att ge arbetsgivare en massa extra bidrag för dem som redan anställts vill vi i Vänsterpartiet använda pengarna till att satsa på de ungdomar som verkligen behöver stöd för att kunna komma i jobb. För alla miljarderna som slunkit ned i arbetsgivarnas fickor vill vi ge unga som saknar gymnasieutbildning möjlighet att i dag få det på ett helt annat sätt, via komvux. Vi tycker också, vad beträffar reformen, att högskolebehörighet inte ska vara normalfallet i gymnasiet. Det har visat sig att det är färre som söker. Vi behöver den arbetskraften. Vi behöver satsa mycket mer på utbildning.

Vi vill också satsa på arbetsmarknadsutbildningar. Ams behöver inte vara någonting fult. Att ge en verklig arbetsmarknadsutbildning i yrken som behövs är någonting mycket bra. Där vill vi satsa pengar. Dessutom vill vi ge arbetsförmedlare möjlighet att förmedla jobb, inte vara en byråkratisk kontrollinstans.

Vi vill satsa på en generationsväxling inom bland annat äldreomsorgen. Det är riktiga jobb – jättebra. Vi behöver många unga eftersom många är äldre och kommer att sluta. Därför behöver vi ha in de unga i exempelvis äldreomsorgen. Ett generationsväxlingsprogram tycker vi vore bra. Därför vill vi satsa pengarna där de bäst gör nytta. Vi tror inte att bidragspolitiken är den som ger de nya jobben.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet, fru talman, och avslag på reservationerna.

Anf. 69 GUNNAR AXÉN (M) replik:

Fru talman! IFAU har visat att de första stegen i reformen har gett upp till 10 000 nya jobb för ungdomar. De beräkningar som gjorts visar att om vi fick genomföra den förstärkta nedsättningen av arbetsgivaravgiften, som vi i dag debatterar, skulle det leda till att 16 500 fler ungdomar kom i arbete. Det säger Vänsterpartiet tillsammans med Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och Miljöpartiet nej till.

När Europa gått igenom sin största ekonomiska kris sedan 1930-talet och många länder drabbats av sjunkande sysselsättning har vi i Sverige fått 47 000 fler ungdomar i arbete, bland annat tack vare de nedsatta socialavgifterna, arbetsgivaravgifterna, och sänkt restaurangmoms samt jobbskatteavdrag – 47 000 fler i sysselsättning. Totalt har vi fått 250 000

fler människor i jobb samtidigt som andra europeiska länder minskat sin sysselsättning. Vi har högst sysselsättningsgrad i hela EU.

Nu vill Vänsterpartiet fördubbla arbetsgivaravgiften för unga och fördubbla restaurangmomsen, det i en bransch där vi vet att många unga tar sina första steg in på arbetsmarknaden. Ett av de alternativ som Wiwi-Anne Johansson redovisade var att man vill satsa på fler arbetsförmedlare. Fler arbetsförmedlare skapar inte nya jobb. Det är ingen nytta med fler arbetsförmedlare om vi får färre jobb.

Anf. 70 WIWI-ANNE JOHANSSON (V) replik:

Fru talman! Det blev nog en missuppfattning, för det var inte fler arbetsförmedlare vi ville ha utan arbetsförmedlare som skulle kunna förmedla fler jobb, inte vara en kontrollinstans. Det var så jag sade.

Jag tycker att det är lite märkligt att man säger att vi har 47 000 fler unga i arbete. Ja, men arbetslöshetssiffran i procent har stigit. Man kan säga att reformen varit oerhört ineffektiv. Folk på Finansdepartementet har suttit och funderat ihop och sagt att det blir 16 000 nya jobb. Vad grundar det sig på? Det kan inte grunda sig på erfarenhet av den hittills förda politiken, för det ger inga nya jobb. Det ger bara ökad arbetslöshet. Ungdomsarbetslösheten och arbetslösheten över huvud taget har ökat sedan Alliansen tillträdde.

Jag minns mycket väl valrörelsen 2006 och hur massarbetslösheten var ledordet i era kampanjer, Gunnar Axén. Då låg arbetslösheten på 6 procent. Nu är den vida över 6 procent, och ni slår er för bröstet och säger att ni klarar detta. Ni tror att bara man sänker arbetsgivaravgiften för unga, för de allra yngsta, blir det fler jobb. Det är inga andra än ni själva och Finansdepartementet som tror på det.

Tror ni inte ett dugg på Handels uträkningar? De visar att det redan från början är 15 procent billigare att anställa en ung än en äldre eftersom den unga har lägre lön. Nu blir det dubbelt så billigt, om man säger så, att anställa en ung, och trots det blir det inga fler jobb i den bransch som omfattas av Handels. Det är ofta de jobben ni drar fram i debatten, som första jobb in på arbetsmarknaden. Nog måste ni väl tänka att det kanske behövs någonting annat än enbart jobbskatteavdrag och sänkta arbetsgivaravgifter för arbetsgivarna. Det ger inte jobb till rimlig kostnad.

Vi vill göra sådana insatser som ger ordentlig utdelning för pengarna.

Anf. 71 GUNNAR AXÉN (M) replik:

Fru talman! Ibland verkar det som att minnet är lite kort, att vi glömt bort att vi under en lång rad av år haft den djupaste ekonomiska nedgången sedan 1930-talet i Europa. Arbetslösheten har ökat, i många länder har sysselsättningen sjunkit och färre har varit i arbete. Alliansregeringen har tagit ansvar i en svår ekonomisk tid genom att driva en ansvarsfull politik och trots de tider vi haft lyckats få 250 000 fler, varav 47 000 ungdomar, i jobb. Vi har nu den högsta sysselsättningsgraden av alla EU-länder.

Om Wiwi-Anne Johansson får som hon och Vänsterpartiet vill kommer det i framtiden att bli 45 600 kronor dyrare att anställa unga under 23 år. Låt mig påminna om det räkneexempel som jag tog upp tidigare. För en restaurang med 20 anställda, varav fem mellan 23 och 24 år och fem under 23 år, leder det till en kostnadsökning på en halv miljon kro-

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Mer fokuserad
nedsättning av
socialavgifterna
för de yngsta*

nor per år. Det motsvarar kostnaden för en och en halv anställd. Då, mina vänner, har vi inte räknat in att man också vill fördubbla restaurangmomsen och göra det dyrare att anställa. Två gånger om vill man göra det dyrare att anställa unga i en bransch där många får chansen att ta första steget in i ett riktigt jobb på arbetsmarknaden.

Anf. 72 WIWI-ANNE JOHANSSON (V) replik:

Fru talman! Jag tycker nog att Gunnar Axén ägnar sig åt ett siffertricksande som är åtminstone på gränsen till ohederligt när han berättar hur många jobb det egentligen blir.

Vi har blivit fler, och procentuellt sett har ni alltså inte skapat några nya jobb, Gunnar Axén. Som sagt, var 6 procent massarbetslöshet 2006, och nu är ungefär 8 procent någonting att vara glad över, att ses som att ni har bekämpat arbetslösheten. Vi har en ungdomsarbetslöshet på 24 procent. Den har inte sjunkit med de åtgärder som vidtagits. Jag kan för mitt liv inte begripa varför ni tror att om ni stoppar pengar i fickorna på ägarna till olika hamburgerkedjor ger det fler jobb. Det skapar bara marginellt fler jobb.

Det finns massor av jobb som behöver göras i andra branscher – inom äldreomsorgen, sjukvården, barnomsorgen, skolan. Vi vill satsa pengarna där de gör mest nytta, det vill säga på utbildning. Där får vi se till att få fram rätt kompetens för de arbeten som finns. Det är en strukturomvandling. Man måste kunna vara en demokratiskt utbildad människa alldeles oavsett om man till exempel är svarvare. Det var uppe i debatten tidigare att vi skulle tycka att det är fullt att vara det och att vi därför vill att alla ska ha högskoleutbildning.

Nej, vi tycker att det är en demokratisk rättighet för alla att få en bra utbildning och kunna vara mogen att ta de jobb som finns. Vi vill bekämpa arbetslösheten med rätt utbildning, och vi vill lägga de här pengarna på till exempel äldreomsorgen. Där behövs de.

Anf. 73 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Låt mig fortsätta där det förra replikskiftet avslutades. Det handlar om att man vill möjliggöra för ungdomar att komma in i till exempel vårddyrken inom den offentliga sektorn. Vad menar du, Wiwi-Anne Johansson, med att du ska kompensera våra kommuner som förlorar en massa pengar på att man tar bort nedsättningen av arbetsgivaravgifterna? Ni säger inte bara nej till den reglering vi föreslår i dag, utan ni vill ta bort nedsättningen av socialavgifterna helt och hållet.

Vad säger Wiwi-Anne Johansson till Gnesta, som förlorar 3,4 miljoner? Tror Wiwi-Anne Johansson att detta kommer att innebära att den kommunen anställer fler unga? Vad säger Wiwi-Anne Johansson till Motala kommun, som förlorar 6,5 miljoner om man tar bort detta? Det handlar verkligen om att ungdomar inte får möjlighet att komma in i den offentliga sektorn och vårddyrkena. Vad säger Wiwi-Anne Johansson till de ungdomarna och till de kommuner som förlorar alla dessa pengar?

Anf. 74 WIWI-ANNE JOHANSSON (V) replik:

Fru talman! Jag säger till dem att den offentliga sektorn kompenseras för detta. Jag kan inte säga hur det ska ske krona för krona, men som påpekats här förut vill vi mycket riktigt till exempel ta bort nedsättningen

av restaurangmomsen. Vi hittar pengar som ni slänger i sjön, och vi vill använda dem till verkliga arbeten inom bristyrken och till utbildning som vi vet att det kommer att finnas ett stort behov av. Det är inte bekymret.

Bekymret är, som vi ser det, att ni slänger 14 miljarder i sjön och plussar på med 270 miljoner till. I stort sett går de till verkningslösa åtgärder. Jag kan inte förstå vad det är som gör att ni står bakom det, om ni inte tycker att det är jättebra att olika kedjor eller andra som i alla fall anställer unga får extra pengar.

Ni måste ändå ha funderat en del över detta. Ni säger er värna om nyanställningar och om att man ska kunna få jobb i de olika kedjorna. Men till exempel inom handeln visar det sig att det inte har ökat. Procentuellt sett har jobben inte ökat utan minskat där. Detta har då alltså ingen effekt, och då tycker vi att vi ska använda pengarna till andra och bättre saker. Det är väl bättre att det blir fler människor som kan jobba inom hemvården och äldreomsorgen och att det blir mer pengar till utbildning, så att man får rätt kompetens till de yrken som behövs. Det är ett ganska enkelt sätt att se på saken.

Anf. 75 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Det här är intressant. Det är den offentliga sektorn som Wiwi-Anne Johansson försvarar så otroligt. Vi från Centerpartiet och Alliansen tycker att det är viktigt att man får komma in även på den privata marknaden.

Varför är det då så viktigt att ungdomar får jobb, och framför allt de yngre? Jo, det är de som har svårast att komma in. IFAU har sagt att det är just dem man ska satsa på, och det har vi gjort. Vi tar nu hänsyn till vad forskningen säger: Man ska satsa mer på dem.

Vad kan det då betyda för en ung person att få ett arbete? Det behöver inte vara på heltid; det kan till exempel vara när man fortfarande går i skolan. Det är de yngsta det handlar om nu. Ni vill att de ska gå i skolan, Wiwi-Anne Johansson, och så gör de det. Vad innebär det? Jo, det innebär bland annat att ungdomar i dag, om de bor hemmavarande hos en familj som har försörjningsstöd, faktiskt får behålla ett prisbasbelopp. Det är drygt 44 000 i dag. Det innebär mycket för en ungdom att kunna få egna pengar och kunna få möjligheter till ett helt annat fritidsliv om familjen lever på försörjningsstöd.

Något som ni från Vänsterpartiet verkligen brukar prata om är de allra fattigaste. I min och Wiwi-Anne Johanssons värld har man en väldigt liten inkomst om man lever på försörjningsstöd. Om dessa ungdomar, som är de allra yngsta, under sin skoltid får möjlighet att tjäna en krona till och få ett bättre fritidsliv, är inte det värt någonting, Wiwi-Anne Johansson?

Anf. 76 WIWI-ANNE JOHANSSON (V) replik:

Fru talman! Jag förstår nog inte riktigt Solveig Zanders tankegångar. Från nedsättningen av socialavgifter för unga, det vill säga sänkningen av arbetsgivaravgifter för unga, som gjordes för att man lättare skulle kunna anställa unga men inte verkar ha fungerat i praktiken, kommer hon in på försörjningsstöd. Det är klart att försörjningsstöd är jättejobbigt att leva på, för det går på familjens inkomst. Men det är inte det vi diskuterar. Vi är alla här inne helt övertygade om att det är mycket bättre att ha ett jobb

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Mer fokuserad
nedsättning av
socialavgifterna
för de yngsta*

med lön än att ha försörjningsstöd. Men det är för övrigt också bra om lönen är högre än försörjningsstödet, vilket inte alltid är fallet, till exempel om man inte får heltid. Detta behöver vi inte tvista om.

Vad vi pratar om är vart vi ska rikta pengarna och vilka unga som ska få stödet. Ja, inte är det de som redan har jobb. Det är att slänga pengarna i sjön. Det är helt orimligt.

Visst – jag och Vänsterpartiet värnar den offentliga sektorn. Men vi värnar såklart den privata sektorn också. Vi vet att även den behövs. Det handlar inte om det. Det handlar om att vi inte vill slänga pengar i sjön eller i fickorna på andra som ändå skulle anställa.

Det här har haft minimal effekt för det som ni velat uppnå. Därför vill vi satsa pengarna där de ger bättre valuta för unga, oavsett om de är 23 eller 24 år. Hur kul är det att fylla 24 och bli av med jobbet? Då blir man plötsligt för dyr, enligt er logik. Det där tror jag inte ett ögonblick på.

Vi kan vara överens om att vi vill värna jobben, men sätten vi vill göra det på är diametralt motsatta. Vi pratar faktiskt politik.

Anf. 77 GUNILLA NORDGREN (M):

Fru talman! Mycket har sagts här i dag om denna proposition. Jag måste säga att jag är förvånad över vissa resonemang och argument från vänsterkanten samt från Sverigedemokraterna. Flera har framfört argument med innebörden att eftersom ungdomsarbetslösheten har gått upp är denna åtgärd ineffektiv och dyr. Men varken ni eller vi vet ju vilken ungdomsarbetslösheten hade varit om man inte hade sänkt arbetsgivaravgiften.

Vad vi alla vet är att finanskrisen som inleddes 2008 slog hårt mot jobb i hela EU och den industrialiserade världen. Sverige klarade sig jämförelsevis bra ur den krisen. Vi kan se hur arbetslösheten och ungdomsarbetslösheten utvecklats i ett flertal länder inom EU i finanskrisens spår. Det visar än mer tydligt hur viktigt det är att ha ordning och reda i ekonomin. I kriser är det också rätt att staten satsar på olika sätt för att stimulera ekonomin. Det är på något sätt grundkurs ett i nationalekonomi.

Således vet vi inte vilken ungdomsarbetslösheten hade varit om kostnaden för att anställa unga inte hade sänkts. Jag tänker inte gå in på olika instituts olika siffror hit och dit. Dem har vi hört en lång stund. Men man ska också se på nettoeffekten. Om fler ungdomar eller andra är arbetslösa minskar statens skatteintäkter, och kommunerna får högre kostnader för försörjningsstöd.

Fru talman! Andra argument framför allt från S är att denna sänkning är ineffektiv därför att den kommer alla ungdomar till del, det vill säga även dem som har arbete i dag. Det är samma sak här. Det är svårt att veta hur många av de ungdomar som har jobb i dag som hade haft jobb om vi inte hade sänkt arbetsgivaravgifterna.

Att på olika sätt motarbeta ungdomsarbetslösheten är viktigt. Det är vi nog alla helt överens om. Men som så ofta inom politiken är det vägen dit som vi inte är överens om, det vill säga hur vi ska nå målet.

Regeringen har satsat och fortsätter att satsa på ett antal olika åtgärder för att ungdomar ska komma i arbete. Det gäller utbildning, lärlingsanställningar, yrkesanställningsarbeten, YA-jobb, gymnasielärlingar med

mera. Det är rätt, för det behövs många åtgärder om vi ska nå målet om sänkt ungdomsarbetslöshet.

Fru talman! Från oppositionens sida säger man nej till regeringens olika förslag, men man kommer inte med andra förslag i stället. Sverigedemokraterna skriver i sin reservation att hela nedsättningen av socialavgifterna för unga bör avskaffas. I stället bör arbetsmarknaden reformeras och mer effektiva åtgärder införas. Där slutar texten i reservationen, och det finns inga andra förslag. I dag har vi hört några andra förslag, men i reservationen står bara att den är ineffektiv och att man vill göra det mer effektivt.

Om man studerar siffrorna för ungdomsarbetslösheten lite närmare ser man att vid till exempel 24 procents ungdomsarbetslöshet är 50 procent heltidsstuderande som söker jobb vid sidan av studierna. Delar man upp siffrorna ännu mer och tittar på åldrarna 15–19 och 20–24 år blir tendensen än tydligare. I åldern 15–19 år är siffran för ungdomsarbetslöshet ännu högre. Samtidigt går 90–95 procent i den åldern i skolan men söker sommarjobb, helgjobb med mera.

Socialdemokraterna har ju gått ut med ett vallöfte. De lovar att ungdomsarbetslösheten i Sverige ska vara lägst i EU till 2020. Det är lite vanskligt att använda relativa begrepp om det skulle vara så olyckligt att ungdomsarbetslösheten i EU inte minskar till år 2020. Jag säger inte att det kommer att vara så, och jag hoppas att det inte blir så. Om det skulle vara så, eller om den till och med ökar, skulle man nå målet utan att ungdomsarbetslösheten i vårt land har minskat. Jag vill bara visa på det vanskliga i att här använda relativa begrepp.

Många som studerar vid högskola och universitet söker jobb under sommaruppehållet då inga studiemedel utgår. Jag kan tycka att med fler kvalificerade sommarkurser skulle de som så önskar kunna studera även på sommaren med studiemedel och samtidigt avsluta sin utbildning tidigare och komma ut tidigare i arbete.

Fru talman! När vi nu vill fokusera nedsättningen av de sociala avgifterna på de allra yngsta ungdomarna gör vi det därför att vi vet att det är allra svårast att komma ut i arbete direkt efter gymnasieskolan när man inte har någon erfarenhet och än svårare om man inte har slutfört gymnasiet. Därför är det ett bra förslag att sätta fokus på de allra yngsta när det visat sig att det är de som har svårast att komma ut.

Visst spelar det en roll. Exakt hur många arbeten som skapats tvistar de lärde om. Det har vi hört i dag. Det finns många rapporter. Men en sak är jag helt övertygad om: Det har skapats jobb. De har främst kommit inom hotell och restaurang, handel och möjligtvis inom vård och omsorg, gata och park.

Jag bad vår Icahandlare hemma att svara på vad det skulle innebära om hela nedsättningen av sociala avgifter skulle tas bort. Det är ju det ni vill. Det är en mycket bra Icahandlare. Han anställer många ungdomar. Han anställer dessutom många personer med olika funktionsnedsättningar.

De är i dag 36 anställda. Kostnaden vid en höjning skulle innebära en årsanställd, företrädesvis en ung person som anställts sist. En ungdom således bara i denna Icaaffär, och det finns många Icaaffärer i Sverige. I min lilla hemkommun skulle det kosta 2,3 miljoner för de ungdomar som vi har under 26 år om man skulle ta bort den.

Det är också anmärkningsvärt att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna väljer att inte respektera den praxis som gäller. Budgeten för 2014 är antagen i riksdagen, och i budgeten finns denna förstärkning av nedsättning av sociala avgifter för unga med. Den praxis som utvecklats med syfte att riksdagen inte ska fatta motstridiga beslut bryts härmed.

Avslutningsvis, fru talman, skapar det jobb att göra det billigare att anställa unga personer. En fokusering på att göra det ännu billigare att anställa de allra yngsta är ett sätt av många för att minska ungdomsarbetslösheten. Det skulle skapa fler jobb. Jag är helt säker på att en högre kostnad för att anställa ungdomar definitivt inte skapar några jobb utan snarare minskar antalet jobb.

Nu väljer Socialdemokraterna tillsammans med Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna att gemensamt rösta emot detta förslag. Jag ser det som ett olyckligt beslut för våra ungdomar. Man vill i stället höja kostnaderna för att anställa.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 1 och regeringens förslag.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad
(Beslut fattades under 13 §.)

10 § Privata utförare av kommunal verksamhet

Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU41
Privata utförare av kommunal verksamhet (prop. 2013/14:118)
föredrogs.

Anf. 78 JONAS ÅKERLUND (SD):

Fru talman! I detta betänkande behandlas regeringens proposition *Privata utförare av kommunal verksamhet*. I propositionen föreslås ändringar i kommunallagen. Syftet med ändringarna är att förbättra uppföljningen och kontrollen av privata utförare och att öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet.

Regeringen föreslår att begreppet kommunala entreprenader i kommunallagen ersätts med begreppet privata utförare. En privat utförare ska betyda en juridisk person eller en enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet. Med en privat utförare avses inte kommunala företag. Regeringen bedömer i propositionen att kommuner och landsting är huvudmän för de kommunala angelägenheter som överlämnas till privata utförare.

Vi har inga problem med propositionen annat än på en punkt där vi möjligen ser en liten brist. Det är orsaken till vår reservation. Vi anser att det är problematiskt att ansvaret för huvudmannaskapet inte förtydligas i samband med att uppföljningen av kontrollen av privata utförare förbättras.

Ett antal remissinstanser anser att begreppet huvudmannaskap inte är tillräckligt tydligt definierat och att det är oklart vad som avses med

huvudmannaskap. Det uttrycks på olika sätt i lagstiftningen, och det har vid ett antal tillfällen påpekats att det finns brister i huvudmannaskapet.

Mot den bakgrunden anser vi att det är nödvändigt att regeringen ger ett särskilt uppdrag för att utreda hur ett förtydligande av huvudmannaskapet kan införas i kommunallagen, hälso- och sjukvårdslagen, lagen om stöd och service till funktionshindrade, socialtjänstlagen och tandvårdslagen.

Fru talman! Jag yrkar bifall till vår reservation.

Anf. 79 HANS EKSTRÖM (S):

Fru talman! Vi behandlar KU:s betänkande *Privata utförare i kommunal verksamhet*. Bakgrunden till den proposition som ligger bakom betänkandet är den stora förändring av den offentliga sektorns verksamheter som har skett under de senaste decennierna.

Ibland har de förändringarna införts utan tillräcklig eftertanke och kontroll. Ibland har man med vällovlig ambition att skapa nya alternativ och höja kvaliteten i offentlig verksamhet kanhända lite snabbt och utan tillräcklig kontroll genomfört förändringarna.

Det finns därför ett stort behov av ett regelverk och av att klargöra de juridiska ansvarsförhållandena när det gäller verksamheter som kommuner och landsting är ansvariga för och som bedrivs av privata utförare. Vi välkomnar därför propositionen och dess innehåll. Det är bra att man tydliggör att kommuner och landsting alltid är huvudmän, och därigenom ansvariga, för verksamheter som utförs av privata utförare.

Det är också bra att man inför en skyldighet för kommuner och landsting att kontrollera sådan verksamhet på ett bra sätt. Jag vill då bara påpeka absurditeten i att det i friskolesystemet tidigare inte funnits någon rättighet för kommuner att över huvud taget ha någon insyn i offentlig verksamhet som bedrivs av privata utförare.

Det är också bra att det införs en generell skyldighet för kommuner och landsting att informera om vilka olika utförare som finns inom ett område där man kan välja. Det gör att man som medborgare förstärks i sina rättigheter och möjligheter att välja.

Ytterligare förstärkningar kommer att behövas, men jag tycker att detta är ett bra steg på vägen. Jag läste i morse tidningen Neo, som inte direkt är någon vänsterradikal tidskrift utan en som slåss för mer ultraliberala värderingar. Där fanns en intervju med en liberal ekonom som i högsta grad förordade privata utförare av offentlig verksamhet. Men han varnade också för att när detta införs utan eftertanke och utan kontroll och inte sköts på rätt sätt kommer det att provocera fram en reaktion. Jag delar hans oro för att en reaktion kan komma om detta går för långt och om inte tillräcklig kontroll införs i tid.

Jag yrkar bifall till KU:s förslag i betänkandet.

Anf. 80 ANDREAS NORLÉN (M):

Fru talman ! Debatten gäller regeringens proposition *Privata utförare av kommunal verksamhet*, där vissa ändringar i kommunallagen föreslås. Ambitionen med ändringarna är att göra uppföljningen och kontrollen av privata utförare bättre och att ge allmänheten ökad insyn i privata utförares verksamhet. Det handlar framför allt om tre punkter.

I propositionen föreslås att det införs en uttrycklig skyldighet för kommuner och landsting att kontrollera och följa upp den verksamhet som bedrivs av privata utförare. Fullmäktige ska också för varje mandatperiod anta ett program med övergripande mål och riktlinjer för kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

Vidare ska kommuner och landsting åläggas att genom avtal säkerställa att de får tillgång till information som gör det möjligt för allmänheten att få insyn i den verksamhet som lämnats över till privata utförare.

Dessutom föreslås en ny generell informationsskyldighet som innebär att kommuner och landsting ska lämna information om samtliga utförare när enskilda kan välja mellan olika utförare av kommunala tjänster.

Det här är bra och viktiga förslag, som ett enigt utskott har ställt sig bakom. Varför är förslagen bra?

Låt mig säga det självklara: Dålig kvalitet i välfärden ska aldrig accepteras oavsett om det rör barnomsorg, sjukvård eller äldreomsorg och oavsett om den som bedriver verksamheten är en kommun, ett landsting eller ett privat företag. Kommuner och landsting som köper tjänster av välfärdsföretag måste ställa tydliga kvalitetskrav och följa upp verksamheten för att säkerställa att de får det de betalar för. I propositionen slås fast att kommunen eller landstinget fortsatt är huvudman för även sådan verksamhet som utförs av privata företag på uppdrag av kommunen eller landstinget. Det yttersta ansvaret för verksamheten finns alltid kvar hos kommunen eller landstinget. Det är en viktig markering.

Många kommuner och landsting gör i dag tyvärr inte tillräckliga uppföljningar och kontroller. Vissa ligger långt framme med ambitiösa uppföljningssystem, men det finns brister på andra håll. Därför behövs det skärpta lagkravet, som innebär att kommunerna och landstingen åläggs att utföra ett strategiskt och systematiskt arbete med uppföljning och kontroll av privata utförare.

När det gäller insynsfrågan innebär de nya reglerna att det blir ett lagkrav att när kommunen eller landstinget gör en upphandling för att överlämna verksamhet till en privat utförare ska det i avtalet med utföraren föreskrivas att utföraren ska lämna olika typer av uppgifter om verksamheten till kommunen respektive landstinget. Den informationen kan sedan lämnas vidare till allmänheten. Det här är också viktigt. Självklart ska allmänheten och medierna ha insyn i hur välfärdens verksamheter bedrivs, oavsett om det sker i offentlig eller privat regi.

Kommunala kontroller och insyn från allmänheten är två viktiga verktyg för att säkra kvaliteten i välfärdens verksamheter. På sikt bidrar dessa åtgärder också förhoppningsvis till att stärka förtroendet för privata utförare. Även det är viktigt. Det är viktigt därför att privata utförare generellt sett innebär ökad valfrihet, ökad konkurrens och ökad kreativitet.

För 30 år sedan fanns i princip inga privata utförare av offentlig verksamhet. Det fanns ingen valfrihet och ingen konkurrens. Den medborgare som var missnöjd med sin vårdcentral eller barnens förskola kunde klaga men hade små möjligheter att välja något annat. I dag kan man på många ställen i landet gå till en annan vårdcentral om man inte är nöjd med den hjälp man får, och man kan välja en annan förskola till barnen. Det ger dagens patienter och föräldrar ett helt annat inflytande över viktiga vardagsfrågor än patienter och föräldrar hade för 30 år sedan.

Självklart måste dock medborgarna kunna lita på att kommuner och landsting följer upp och kontrollerar den verksamhet som bedrivs av privata utförare så att den håller en hög kvalitet och lever upp till föreskrifterna i avtalet. Därför är de nya bestämmelserna om uppföljning och kontroll så viktiga.

Samtidigt är det viktigt att framhålla att det inte finns stöd för att hävda att kvaliteten allmänt sett är lägre på privat driven välfärdsverksamhet än på verksamhet som drivs av kommuner och landsting i egen regi. Tvärtom finns det studier som visar att både de som får omsorg och utbildning från privata aktörer och de som arbetar i privata välfärdsföretag är mer nöjda än de som anlitar kommuner och landsting eller arbetar hos kommuner och landsting.

Den som tror att privat drift bara innebär att man minskar antalet anställda och försämrar kvaliteten har liten förståelse för entreprenörskapets och företagandets dynamik. Många tycks tro att det enbart är i varuproducerande företag som man kan få ut mer för varje insatt krona genom positiva åtgärder. Erfarenheten visar dock att man kan öka produktiviteten även i verksamheter som tillhandahåller tjänster. Det kan handla om att organisera arbetet på ett smartare sätt, att vidareutbilda medarbetarna så att de blir mer kompetenta och att hela tiden ha fokus på förbättring.

Sådana här förbättringar kan man givetvis i viss mån genomföra även i offentliga verksamheter, men inte sällan är kommuner och landsting alltför stelbenta och centralstyrda för att det ska vara möjligt för dem som arbetar i organisationen att få gehör för förbättringsförslag. I privata företag, däremot, är det livsnödvändigt att hela tiden fokusera på utveckling och effektivisering. Ofta är också beslutsvägarna kortare.

Fru talman! Varför ska man inte vara öppen för nytänkande och korta beslutsvägar också i välfärdens verksamheter? Därför är det viktigt att vi bibehåller en möjlighet till valfrihet och konkurrens i välfärdens verksamheter. Men det måste ske under ordnade former.

I och med de nya bestämmelser om uppföljning och insyn som vi debatterar här i dag tas viktiga steg för att säkra kvaliteten och öka förtroendet för privata utförare av välfärdstjänster. Om välfärdens verksamheter uppfyller kvalitetskraven och brukarna är nöjda – vem skadas då av att verksamheten bedrivs i privat regi? Ingen. Vem skadas om kreativa människor inte söker sig till välfärdens verksamheter och använder sitt kunskande och sitt entreprenörskap till nytänkande och utveckling? Många.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 81 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Fru talman! Vi har i konstitutionsutskottet behandlat regeringens förslag till förändringar i kommunallagen som syftar till att förbättra uppföljningen och kontrollen av privata utförare av kommunal verksamhet. Andreas Norlén och Hans Ekström har redan på ett bra sätt redovisat innehållet, men jag ska ge några kommentarer och understryka några punkter i detta.

En del är just begreppet kommunala entreprenader som har funnits tidigare och som nu ersätts med begreppet privata utförare. En privat utfö-

rare kan vara en juridisk person eller en enskild individ som gör detta uppdrag åt kommunen.

Det allra viktigaste är kanske just det uttryckliga krav som kommer att finnas på att kommuner ska följa upp de verksamheter som bedrivs av privata utförare och lämna information om vilka privata utförare som finns i det fall invånarna har att välja mellan olika privata utförare. Det är både en skyldighet att kontrollera och följa upp och en skyldighet att informera kommuninvånarna, som är viktigt.

Just denna informationsplikt är naturligtvis bland det absolut viktigaste, och där lyfts det också fram att den information som ska lämnas ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig. Man kan säga att regeringen verkligen har ansträngt sig för att visa att det är ganska stora krav som ställs på kommunerna.

Detta gör att information som annars inte skulle vara tillgänglig för invånarna, genom att få den direkt från det företag som driver verksamhet, ska lämnas via kommunerna. Kommunerna ställer krav på utförarna att om de ska vara med i verksamhet ska de också vara skyldiga att lämna ganska mycket information som är tillgänglig för allmänheten.

Dessa förändringar i lagstiftningen när det gäller informationsskyldigheten kommer i gång den 1 juli 2015 och övriga förändringar redan i januari nästa år.

Min bedömning är att de tillägg som nu görs i kommunallagen får positiva effekter på kommunernas verksamheter. Jag är övertygad om att det också kommer att uppskattas av invånarna.

Vi i konstitutionsutskottet har tillstyrkt regeringens förslag, och jag yrkar bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013

Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU9

Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013 (skr. 2013/14:139)
föredrogs.

Anf. 82 DÉSIRÉE LILJEVALL (S):

Fru talman! Eftersom jag är första talare i en rad av utrikespolitiska betänkanden funderar jag på om det inte vore på sin plats att jag som utrikespolitiker utfärdar en liten varning, en så kallad trigger warning, inför det som komma ska. Det skulle kunna låta ungefär så här:

Trigger warning: Det här talet kommer att innehålla skildringar om förtryck, krig och svält.

Därigenom skulle vi utrikespolitiker kunna förvarna de lyssnare som just upplevt förtryck, krig och svält och vars djupt liggande olustkänslor skulle triggas i gång av påminnelsen.

Vad är en trigger warning? Jo, fenomenet började i bloggvärlden – på den amerikanska vänsterkanten – för att varna särskilt känsliga personer vars posttraumatiska stress skulle kunna väckas till liv av blogginnehållet och få dem att må dåligt. Sedan tog det fart, och internet fullkomligen översållades av trigger warnings. Enligt Los Angeles Times har nu fenomenet till och med nått campus. Vid University of California har studentkåren formellt efterfrågat varningar för igångtriggande kurslitteratur.

Och nu, fru talman, känner jag att turen har kommit till mig, så innan jag fortsätter att tala vill jag således säga följande:

Trigger warning: Det här talet kommer att innehålla referenser till Världsbanken, klimatförändringar och koalor med klamydia.

Fru talman! När Världsbanken talar lyssnar makten. Det var en av rubrikerna i DN i november 2012. Enligt artikeln spetsar maktens män öronen när Världsbanken höjer rösten, och den hänvisade till världsbankschefen Jim Yong Kim, som just höjt ett varningens finger och sagt: Det är mycket, mycket ont om tid.

Han syftade på klimatförändringarna och den då nyss levererade världsbanksrapport som visade att jordens klimat riskerar att bli fyra grader varmare. Det är ett scenario som inte ens den värsta klimatpessimist kan se framför sig.

En temperaturhöjning med fyra grader skulle vara den största som jorden upplevt på 20 miljoner år. Mina barn, som är vuxna när Världsbankens framtidsscenario infaller, skulle leva i en värld som inte ens liknar den vi i dag lever i. Knappa basresurser skulle skapa fientlighet och slagsmål om vatten och mat. Världshaven skulle bli 150 procent surare och havsnivåerna en och en halv meter högre och placera mer än 360 miljoner människor i riskzonen.

Men, fru talman, klimatförändringarna drabbar världen redan i dag. Enligt Världsbankens beräkningar är vi uppe i nästan en grads temperaturhöjning – redan. Det får följder.

Vi behöver inte sträcka oss längre än till Balkan för att bevittna de senaste veckornas förödelse. Många människor har dött, och tiotusentals har blivit hemlösa efter de enorma översvämningarna. Katastrofen är den värsta i Serbien och Bosnien på 120 år och en av de värsta i Europa på evigheter.

Fru talman! Sedan Världsbankens första klimatrappport kom har organisationen levererat ännu en rapport. Den lägger ytterligare en dimension till problematiken: Klimatförändringar och extrem fattigdom är sammanlänkade. Det är särskilt anmärkningsvärt. Dessa människor är de som är minst ansvariga för jordens temperaturhöjning och kommer att drabbas mest, först och hårdast. Det är fundamentalt orättvist.

Så vad kan vi göra åt det? Vad kan Världsbanken göra åt det?

För det första måste vi lyssna på forskarna och ta till oss vetenskapen som visar att det är människorna som förändrar klimatet. Vi måste titta på alla beslut vi tar genom skarpa, progressiva klimatglasögon. Världsbanken får agera klimatoptiker.

För det andra måste avgörande steg tas för att begränsa ländernas konsumtion och satsa på förnybar energi. Förbättringar har gjorts under senare år, men mycket mer behöver göras. Det är Världsbankens främsta ambition i år. Det är bra, tycker jag.

Vi måste anstränga oss för att undvika Världsbankens fyragradersscenario. Det kräver omfattande internationella åtgärder och samarbete.

Därför är Världsbankens båda rapporter viktiga väckarklockor, för som brukligt är: När Världsbanken talar lyssnar man, och när Världsbanken varnar agerar man. Världen väntar inte.

Fru talman! Nu kommer jag till koalorna.

Under mina år i utrikesutskottet har jag vurmat för världens klimatdrabbade djur. Det har handlat om allt från elefanten, leoparden, tigern och, icke att förglömma, parningssugna, segelflygande grodor i Javas djungler. I dag har turen kommit till Australiens nationaldjur nummer ett, på delad plats med kängurun, koalan.

Koalan är en av de arter i världen som är särskilt känsliga för klimatförändringar. Det beror främst på att djuret under många år har utvecklats till att bli extremt specialiserat på sin föda och sin livsmiljö. Koalan hinner inte anpassa sig när klimatförändringarna går så snabbt.

Utdragna värmeböljor, som vi har sett mycket av under senare år, är särskilt farliga för koalorna. De överlever inte när temperaturen överstiger 37,7 grader. Eukalyptusbladen, koalans föda, torkar så mycket att koalorna inte får tillräckligt mycket fukt och näring och gör att de inte kan reglera kroppstemperaturen. De ramlar ned från träden och dör.

Och, fru talman, utöver klimatförändringarna tas till på köpet alltmer mark i anspråk för att bygga större städer, och även jordbruket tar sitt. Det stressar koalorna på olika sätt: De blir påkörda när de förflyttar sig över gatorna för att hitta någonstans att bo, och en attack från en hund dödar oftast.

Dessutom sprids klamydia som en löpeld. Enligt Världsnaturfonden har nio av tio – 90 procent – av koalorna i Australien klamydia. Djursjukhusen tar emot 250–300 koalor per år, och klamydia är den vanligaste åkomman. Det beror säkert i mångt och mycket på att dessa koalor bor nära människorna. De koalor som finns ute på landsbygden har inte alls samma typ av problem.

Koalabeståndet har minskat med 64 procent de senaste tio åren. Naturvårdare har under flera decennier kämpat för att få koalan rödlistad.

Koalan är unik. Den är inte bara en omtyckt symbol för Australien, utan vi har ett globalt ansvar för att värna koalans livsmiljöer. Jag ställer upp i den kampen.

Fru talman! Därmed är jag klar och yrkar bifall till reservation 1 av Socialdemokraterna.

Anf. 83 VALTER MUTT (MP):

Fru talman! Jag betraktar ledningen för Världsbanken och IMF som nära medarbetare till djävulen – så drastiskt uttryckte sig härförleden min vän Toussaint Hinvi, ledare för det gröna partiet i Benin i Västafrika.

Till skillnad från min västafrikanske partivän är jag inte troende katolik, och jag saknar mer ingående kunskaper om hin håle. Jag tänker inte här gå in på i vilken grad Bretton Woods-institutionerna förtjänar att diaboliseras. Men det är i alla händelser ett psykologiskt faktum vi har att förhålla oss till att många i syd fortsätter att betrakta Världsbanken och Valutafonden med mycket stor misstänksamhet och som redskap för i första hand den rika världens strävan att upprätthålla en orättvis och orimlig ekonomisk världsordning.

Det är ju inte heller så att den medicin i nyliberal riktning som de här institutionerna under decennier skrivit ut, med tonvikt på nedskärningar och utförsäljningar i offentlig sektor, rent makroekonomiskt varit särskilt framgångsrik. Mark Weisbrot med flera ekonomer vid ansedda Center for Economic and Policy Research i Washington har i internationellt uppmärksammade forskningsrapporter visat att under decennierna 1960–1980 ökade bnp per capita i utvecklingsländerna avsevärt snabbare än under decennierna 1980–2000. Det som främst skiljer tidsperioderna åt vad gäller ekonomisk politik är att under de tidigare decennierna tillerkändes staten och det offentliga en avsevärt större roll i ekonomin än under den senare, marknadsliberalt präglade epoken.

Glädjande nog har efter finanskrisen en försiktig uppgörelse inletts med den nyliberala dogmatiken. IMF:s forskningsavdelning ger numera ut rapporter som varnar för att stigande ojämlikhet inverkar menligt på ekonomisk utveckling och som även problematiserar att privata affärsbanker i dag nästan helt övertagit penningsskapandet. Jag tänker på den så kallade Kumhofrapporten.

Fru talman! Som namnet anger skapades Bretton Woods-institutionerna, alltså Internationella valutafonden och Världsbanksgruppen, i Bretton Woods i New Hampshire i USA på en konferens 1944 där ett femtiotal länder deltog. Det var alltså en värld där vi hade ett femtiotal självständiga länder – i dag har vi nästan 200. Då för 70 år sedan såg världen radikalt annorlunda ut än i dag. Det var före avkoloniseringen, och världen dominerades ekonomiskt och politiskt alltjämt av ett litet antal ledande västländer.

Nu när Asien knackar tungt på historiens port och miljardnationerna Kina och Indien kliver fram i såväl världspolitik som världsekonomin måste givetvis den institutionella arkitekturen i Världsbanken och Internationella valutafonden uppdateras.

Dessa institutioner måste emellertid inte bara bli mer representativa utan även mer ansvarstagande och transparenta. Det är bra att regeringen driver på för att större hänsyn ska tas till frågor om demokrati och mänskliga rättigheter.

Vi gröna vill även se att institutionernas utlåningspolicy börjar ta större hänsyn till ekosystemen, som faktiskt är den här planetens primära producenter.

Världsbanksgruppen borde helt fasa ut investeringar i fossil energi och i stället satsa tungt på förnybar energi och energieffektivisering. Solenergi har i dag nått en hög grad av teknologisk mognad. Det är svårt att se någon egentlig borte gräns för dess utbyggnad i utvecklingsländerna, där den kostnadsfria energiråvaran vanligen flödar ymnigt. Solenergi kan bli den hävstång som lyfter den elektricitetslösa miljarden människor flera steg på välståndstrappan.

Fru talman! Plutokrati och demokrati, penningmakt och folkstyre utgör radikalt olika sätt att styra utvecklingen på. Demokratin är grundprincipen inom FN-systemet medan principen om insatt kapital styr inflytandet i Bretton Woods-institutionerna. Nu tillhör ju egentligen även Världsbanken och Internationella valutafonden FN-systemet även om vi har en förmåga att glömma bort detta. Vi har alltså två olika styrprinciper som krockar inom samma system. Jag hoppas att en ny, rödgrön regering tar tag i denna problematik och över huvud taget med en helt annan

energi än alliansregeringen lägger möda på att bidra till att FN-systemet uppgraderas till vår tid.

Avslutningsvis yrkar jag, fru talman, bifall till Miljöpartiets och Vänsterpartiets gemensamma reservation, reservation 2.

Anf. 84 HANS LINDE (V):

Fru talman! Vi lever i en djupt orättvis och ojämlik värld, en värld med enorma klyftor inom länder och mellan länder, mellan rika och fattiga och mellan män och kvinnor.

Det finns inga enskilda lösningar på de många utmaningar som mänskligheten står inför. Utveckling, fattigdomsbekämpning och minskade klyftor kräver en rad åtgärder på en rad områden. I grunden krävs det en helt annan världsordning. Men betydelsen av att i grunden reformera Internationella valutafonden och Världsbanken kan i detta sammanhang inte underskattas.

Alltför många gånger under sin nu 70-åriga historia har fonden och banken, de så kallade Bretton Woods-institutionerna, bidragit till att befästa den orättvisa fördelning av makt och resurser som dagens världsordning vilar på. Exempelen är många under de här 70 åren på hur man backat upp några av vår tids värsta diktaturer, hur man tvingat utvecklingsländer till reformer som har slagit deras ekonomier i spillror och hur man pumpat in pengar i icke förnybara energikällor.

Under de senaste åren har det skett en omfattande reformering av Världsbanken och Internationella valutafonden, både när det gäller arbetsformer och politiskt innehåll i verksamheten. Men fortfarande kvarstår stora utmaningar för att IMF och Världsbanken ska bli en kraft för solidaritet, jämställdhet och hållbar utveckling.

Jag är övertygad om att en förutsättning för att IMF:s och Världsbankens verksamhet ska förändras är att organisationerna demokratiseras. Till skillnad från i övriga FN-organ gäller inte den demokratiska principen om en röst, ett land. I stället avspeglar fördelningen av röster i stort sett maktförhållandena vid institutionernas bildande 1944. Det har pågått ett arbete under flera år med att förändra röstfördelningen, men detta reformarbete har först och främst handlat om att kompensera växande tillväxtekonomier, inte om att demokratisera institutionerna. Trots flera år av reformer kan vi fortfarande konstatera att världens fattiga och hungriga är uteslagna från makt och inflytande i dessa viktiga institutioner.

Sedan bildandet av IMF och Världsbanken har det dessutom funnits en tradition att det alltid har varit en europé som varit ordförande för IMF och alltid en person från USA som varit ordförande för Världsbanken, oberoende av om det funnits kandidater från andra delar av världen och oavsett vem som har varit mest kompetent.

Det blev tydligt vid det senaste valet av världsbankschef 2012. USA:s kandidat valdes i vanlig ordning trots att många länder – även en del svenska företrädare ute i korridorerna – erkände att motkandidaten, Nigerias tidigare finansminister Okonjo-Iweala, egentligen var den överlägset mest kvalificerade kandidaten.

Fru talman! Under den nuvarande amerikanske chefen Jim Kims ledning har Världsbanken tydligare fokuserat på frågor om fattigdomsbekämpning, jämställdhet och klimat, men fortfarande finns det stora behov av att i grunden förändra också den politiska inriktningen och inte bara

organisationen i Världsbanken och IMF. Fortfarande måste vi konstatera att förståelsen för klimatkrisens allvar är för liten. Fokuset på nyliberala marknadslösningar är alltför stort, och det jämställdhetsarbete man bedriver är otillräckligt.

För Vänsterpartiet är det uppenbart att det är många fler steg som måste tas. Trots att man har pratat om jämställdhet ser vi i dag på vår egen kontinent att konsekvenserna av IMF:s sparpaket många gånger har varit att man har ökat klyftorna mellan män och kvinnor. Vi ser i dag, runt om i Europa, att de som drabbas hårdast av IMF:s sparpaket är kvinnor. Man slår sönder välfärden och de sociala skyddsnäten, och det leder till ökade ekonomiska klyftor mellan män och kvinnor.

Vi i Vänsterpartiet är tydliga. Som vi beskriver i vår reservation vill vi att all verksamhet i fonden och banken ska kopplas till FN:s konvention om avskaffande av all diskriminering av kvinnor.

Fru talman! Vid tidigare debatter om IMF och Världsbanken har Vänsterpartiets fokus legat på konsekvenserna för de fattigaste länderna av IMF:s och Världsbankens verksamhet. Men i dag ser vi i grunden en annan utveckling. Medan många av de fattigaste länderna i syd har betalat tillbaka sina lån, många gånger i förtid, för att slippa Världsbankens och IMF:s påtvingade politik har IMF på vår egen kontinent blivit en central aktör i den pågående europeiska eurokrisen.

Genom den ekonomiska krisen i Europa har många länder på vår egen kontinent fått smaka på samma medicin som man tidigare har påtvingat utvecklingsländerna. Tillsammans med EU och Europeiska centralbanken har man ställt krav på att skära ned i offentlig sektor, sänka minimilöner, urholka fackliga rättigheter, genomföra kraftiga besparingar i olika offentliga välfärdsprogram samt genomföra krav på privatiseringar.

Vi ser konsekvenserna av IMF:s politik runt om i Europa. I Lettland avskedades var tredje lärare 2009, när landet drabbades av ekonomisk kris och behövde hjälp av IMF. I Grekland är ungdomsarbetslösheten just nu 60 procent, och nedskärningarna i välfärdssystemen har varit så omfattande att den grekiska staten nu har upphört att vaccinera spädbarn. I Irland, Spanien och Portugal ser vi nu igen hur en hel ungdomsgeneration tvingas utvandra på grund av den ekonomiska politik som dessa länder har påtvingats av EU, Europeiska centralbanken och IMF.

Vi i Vänsterpartiet är tydliga: Detta är i grunden fel väg att gå. Det är inte grekiska minimilöner eller lettisk sjukvård som har skapat dagens kris. Den ekonomiska kris vi ser i Europa har skapats genom en alltmer oreglerad ekonomisk spekulation, genom att större företag och höginkomsttagare i flera länder satt skattefusk och kapitalflykt i system och genom att eurosamarbetet i grunden har fråntagit medlemsländerna flera av de centrala verktyg som en stat behöver för att hantera en ekonomisk kris: förändringar i räntenivåer och växelkurser.

Fru talman! Under våren har FN:s klimatpanel släppt flera rapporter som konstaterar att vi nu har den högsta andelen växthusgaser någonsin i mänsklighetens historia och att utsläppstakten mer än fördubblats de senaste tio åren. Ska utvecklingen vändas krävs betydligt större insatser, helst redan i går.

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Redovisning av
verksamheten i
Internationella
valutafonden,
Världsbanken
samt de regionala
utvecklings- och
investeringsbankerna
2012 och 2013*

I dag har IMF och Världsbanken fått en central roll i det internationella klimatarbetet, ivrigt påhejat av den borgerliga regeringen i Sverige. Sedan 2009 har Sverige bidragit med 1 miljard till Världsbankens klimatfond, och under 2012 och 2013, som den skrivelse vi i dag debatterar egentligen handlar om, bidrog Sverige med 350 miljoner kronor till den globala miljöfond som Världsbanken administrerar. Samtidigt ser vi att FN:s gröna klimatfond ännu inte har fått något svenskt stöd. Den borgerliga regeringen har förhållat insatser på detta område.

Trots att man starkt satsar på att gå in med klimatåtgärder via Världsbanken och IMF ligger mycket av fokus på klimatarbetet i IMF och Världsbanken på investeringar i icke förnybara, fossila energislag. Vänsterpartiet anser att det krävs ett globalt, sammanhållet och ambitiöst arbete mot klimatförändringarna. Det sker lämpligast under FN:s ledning.

Vi vill att Sverige ska ha ett verkligt klimatbistånd utöver enprocentsmålet, och vi vill att våra klimatinsatser ska kanaliseras via FN i stället för via Världsbanken och IMF. Jag vill därför avslutningsvis yrka bifall till reservation 3.

Anf. 85 ULRIK NILSSON (M):

Fru talman! Bretton Woods-institutionerna har flera nämnt här. De kom till i ett speciellt syfte, nämligen att försöka säkerställa valutakurser och betalningssamarbete och stabilisera ekonomin på den tiden. Man har utöver detta lagt till möjligheten – detta var Désirée ganska tydligt inne på – att komma med mer eller mindre kritiska analyser som flyttar bedömningen av den ekonomiska utvecklingen vidare och kan ge oss lite nya perspektiv, tankar och impulser.

Vi kan också konstatera att Bretton Woods-institutionerna under åren har förändrats. De jobbar inte lika parallellt längre, utan man har valt lite olika ageranden och funktioner på vägen för att genomföra sitt arbete.

Fru talman! Låt mig definitivt säga att i min värld är varken världsbankschefen eller IMF:s chef släkt med någon med bockskägg, horn och svans. Jag tror faktiskt att de är seriöst arbetande människor som gör ett arbete i syfte att skapa bättre förutsättningar för utveckling, för välstånd och för alla medborgare. Naturligtvis kan man se på glaset och säga att det är antingen halvtomt eller halvfyllt. Man kanske söker konflikt i ett högt uppskruvat politiskt tonläge eller väljer att se de framsteg som faktiskt åstadkoms – de förbättringar som det ger för fattiga människor.

I grunden handlar det nog om tron på att det är ett politiskt projekt att driva utveckling eller om tron att det är människor som får möjlighet att agera i frihet, demokrati, med mänskliga rättigheter, och självständigt ta initiativ som utvecklar ekonomin. Är det den statsstyrda utvecklingen eller handeln och marknadsekonomin utveckling som är avgörande? Mitt svar är ganska givet. Jag noterar att andra debattörer här har haft en annan uppfattning.

IMF:s funktion har under senare tid i väldigt mycket blivit att stabilisera betalningssystem och säkerställa betalningsförmågan hos länder som befinner sig i kris. Då ska vi veta att i varje kris som inte löses är det alltid den med lägst resurser som drabbas hårdast. Den som har pengar och resurser kan alltid klara sig.

Därför är det viktigt att ha en institution som erbjuder hjälp på vägen och säger: Nu måste ni gå den smala vägen, den rätta vägen, för annars

bygger vi inte stabila statsfinanser. Man kan ge råd och man kan ge lån. Det är också viktigt att IMF:s agerande baseras på evidens – på forskning och erfarenhet – snarare än på politik. Jag tror inte att det vore bra om vi här i riksdagen skulle ta beslut om vad IMF ska göra, för väldigt få av oss har en ekonomisk utbildning av den digniteten att vi skulle kunna ta relevant del i debatten. Det är bättre att man funderar på hur man stabiliserar betalningssystemet baserat på det som forskning säger.

Fru talman! Om detta är IMF:s nya roll har Världsbanken kommit att bli en av de intressantaste biståndsaktörerna i en tid då vi får allt fler medelinkomstländer, allt fler länder som faktiskt genererar egna resurser men som man vill ska få en liten push eller utveckla system som får ekonomierna att fungera bättre.

Vi kan läsa listan av projekt och konstatera: Visst, det här är massor med områden där vi kan utveckla ekonomierna, skapa än mer resurser och skapa än mer politisk samhörighet och utveckling i länderna. Det låter som vilken lista över biståndsorganisationer som helst. Det är demokrati och mänskliga rättigheter. Det är jämställdhet, miljö, klimat och energi. Det är sviktande länder och konfliktländer. Och det är samhällsstyrning.

När det gäller allt det här måste man fundera på vad det är för projekt som Världsbanken har. Jag ska nämna två små projekt som jag själv har tittat på under senare tid.

Det ena är projektet M-Pesa i Tanzania och Kenya. Det är ett betalningssystem som är baserat på mobiltelefoner. Det innebär att den fattige som är hemlös och som tidigare inte kunde ha pengar, för de stals under natten, i dag kan bygga upp ett eget sparande och kan bygga upp en möjlighet att förändra sin tillvaro. Vad betyder detta när det gäller att stärka individen? Vad betyder detta när det gäller att förbättra förutsättningar för familjen, för utveckling och, faktiskt, för hela landet? Det är Världsbanken som ligger bakom M-Pesa. På senare tid har vi börjat införa ungefär samma sak här. Vi kallar det Swish i Sverige.

Det andra exemplet är det som Världsbanken gjorde för flickor i Bangladesh. Mamman kan nu få ett sms på sin telefon om tjejen inte är i skolan. Nu kan man säga: Det får vi i Sverige också. Ja, det får vi. Men vad betyder det i ett land där flickans värde på äktenskapsmarknaden i varje fall inte ökar om hon kan något? Det är kanske ett läge där fäderna har ett intresse av att tjejerna inte går i skolan medan mödrarna ser konsekvensen. Vad innebär det i fråga om att stärka deras möjlighet att skapa en egen utveckling?

Det är den typen av frågor som jag tycker att vi ska ställa oss inför debatten om Bretton Woods-institutionerna. Det handlar nämligen mer om vad vi kan göra än om att ta upp allting som vi inte har gjort. Det finns säkert missar på vägen fram. Men betona då vad vi kan göra! Fortsätt att arbeta vidare med det, och använd det som finns!

Fru talman! Ser jag på den här debatten och på reservationerna kan jag konstatera att det som man verkar vara mest oenig om är beslutssystemet och institutionernas funktion. Jag har förståelse för det. Men jag vet också en sak, nämligen att det inte är Sverige som ensamt talar om hur hela världen ska se oss. Men vi bör inte ställa oss vid sidan om den förhandlingen. Vi bör vara med i den. Men vi ställer oss definitivt vid

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Redovisning av
verksamheten i
Internationella
valutafonden,
Världsbanken
samt de regionala
utvecklings- och
investeringsbankerna
2012 och 2013*

sidan om den om vi säger att vi har ett ultimativt krav: Så här ska det vara. Så här tycker vi. Så här bestämmer vi.

Vi måste vara öppna och vara med i förhandlingen.

Det finns ett antal skrivningar om inriktningen i framför allt IMF:s arbete. Jag har redan kommenterat det. Jag tror att det är att föredra om det baseras på evidens snarare än på politik hur de agerar.

Det finns en reservation från Vänsterpartiet som handlar om behovet av att lyfta upp miljö och jämställdhet. Jag har inga problem med att säga att det är oerhört viktigt i alla utvecklingssituationer. Sedan kan det diskuteras om vi ska göra det i varje förhandling. Det är någonting vi tar in. Det är någonting vi har med oss. Men det hör inte riktigt hemma i regeringens skrivelse att man ska slå sig för bröstet ytterligare en gång och säga: Vi ska göra det ännu mer.

Fru talman! Sammanfattningsvis: Vi tycker inte att Bretton Woods-institutionerna är någonting som katten har släpat in eller som någon än värre har skapat. Vi tror faktiskt att de har ett bidrag att ge i sina dubbla roller. Det handlar om att stabilisera betalningssystem och att driva på utveckling. Vi tror att det är bra att det finns en oberoende institution som kan fundera mer på teknik och mer på det som stärker utvecklingen och som har ett lite annat fokus, ett fokus som sträcker sig lite längre än den kanske kortsiktiga kammardebatten.

Därför, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 86 DÉSIRÉE LILJEVALL (S) replik:

Fru talman! Jag vill inte på något sätt förlänga debatten, men jag vill utfärda ytterligare en trigger warning: Det här inlägget kommer att innehålla en massa tack.

Det är nämligen så att det här är min sista debatt och mina sista inlägg. Jag vill tacka Ulrik Nilsson för många intressanta och bra inlägg under de här åren. Jag vill också tacka nästkommande alliansföreträdare på talarlistan och förstås Valter Mutt och min favorit Hans Linde. Det har varit en rolig och utvecklande tid – tack!

Fru talman! Jag hoppas att Ulrik Nilsson kommer att ha på sig klimatglasögonen åren framöver och fortsätta kampen mot moder jords temperaturhöjning och för tigrar, grodor och klamydiadrabbade koalor.

Anf. 87 ULRIK NILSSON (M) replik:

Fru talman! När man tränar för någonting är det sparringpartnern som gör en bra, Désirée. Det har varit en glädje att få debattera med dig. Men det handlar ibland också om att ha den där lilla funderingen, som jag faktiskt tycker att Världsbanken visar på här, när man tänker ett steg till. Det handlar om att inte bara låsa sig i det som vi har haft utan tänka på: Hur kan en ny teknik eller en ny impuls kanske till och med flytta fram positionerna ett stort steg? Det tycker jag har varit stimulerande med våra diskussioner. Låt mig också tacka och önska lycka till i fortsättningen!

Anf. 88 DÉSIRÉE LILJEVALL (S) replik:

Fru talman! Tack, Ulrik Nilsson! Jag rekommenderar Ulrik Nilsson att läsa boken *Det nya Afrika* av Erika Bjerström. Ett av kapitlen, ett

långt stycke, handlar just om den nya tekniken, hur mycket den kan förändra och utveckla och, som Ulrik Nilsson säger, förflytta positionerna framåt.

Jag vill bara säga till Ulrik Nilsson: Fortsätt jobba med det!

Anf. 89 ULRIK NILSSON (M) replik:

Fru talman! Det finns inget mer att säga i den debatten. Jag tackar.

Anf. 90 VALTER MUTT (MP) replik:

Fru talman! Jag är ense med Ulrik Nilsson om att enskilda människor, nyföretagare och småföretagare skapar väldigt mycket och är helt avgörande för ekonomisk utveckling. Men jag ställer inte det i motsättning till politiken och till demokratin.

Hur tror Ulrik Nilsson att det är för den enskilde lille företagaren i oligarkernas Ukraina eller Ryssland eller i många andra delar av världen där vi har en väldigt stark ekonomisk maktkoncentration?

Om vi tar bort politiken och om vi tar bort demokratin blir inte fältet fritt för de här småföretagarna. Det finns något som heter marknadsmakt. Det är något som redan Adam Smith skrev om. John Stuart Mill skrev om det. Bertil Ohlin skrev om det. Det är inte vänsterextrema ekonomer som säger att det här är ett påhittat problem.

Du tillskriver mig en åsikt som jag aldrig har haft. Jag har aldrig sagt att politiken på något sätt ska styra och ta över. Men för att vi ska få denna verkliga marknadsekonomi och inte blå planekonomi, som världsekonomin i dag i hög grad präglas av, måste politiken och demokratin, tror jag, ta ett steg framåt. Då är det viktigt med institutioner, internationella finansiella institutioner, som både Valutafonden och Världsbanken.

Av världshandeln, världsekonomin, är det 60 procent som inte längre är handel mellan olika företag, alltså det som är marknad, utan det är koncernintern handel. Många gånger är det inte marknadskrafter som sätter priserna utan bolagsstyrelser. Det är det som har fått också liberala ekonomer att tala om ett slags blå planekonomi. Men hela denna svåra och mycket intressanta problematik som bland annat IMF:s forskningsavdelning har börjat syssla med adresserar du över huvud taget inte.

Anf. 91 ULRIK NILSSON (M) replik:

Fru talman! Jag har nog aldrig hävdats att det finns en motsättning mellan politik och utveckling eller politik och marknad. Är det några som har varit väldigt tydliga till exempel med vad som händer på östra sidan om Östersjön eller i Ukraina har vi varit väldigt snabba med att säga att den demokratiska utvecklingen måste säkras. Demokrati, mänskliga rättigheter och ett rättssamhälle är nämligen de grundläggande förutsättningarna.

Det innebär naturligtvis att politikens allra viktigaste roll är att se till att det finns stabila förutsättningar så att den som har sina pengar genom M-Pesa faktiskt vågar köpa symaskinen och inte tror att någon kommer och tar den senare. Han måste kunna lita på att om han gör investeringen bär den frukt för honom och hans anhängare.

Därför är frihandel, det faktum att vi kan säga att vi kan köpa det du producerar och vi kan även skicka våra varor, också viktig. Vi kommer att diskutera frihandelsavtal senare i dag. Frihandel, stabila förutsättningar-

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Redovisning av
verksamheten i
Internationella
valutafonden,
Världsbanken
samt de regionala
utvecklings- och
investeringsbankerna
2012 och 2013*

ar, är vad som får i gång handelsutbytet, som får i gång länder, som får i gång småföretag och som möjliggör för enskilda individer att utvecklas.

Då måste vi också säga att de som övervakar att systemet funkar också är viktiga institutioner som inte är släkt med killen med horn och bockskägg.

Anf. 92 VALTER MUTT (MP) replik:

Fru talman! Frihandel och fri handel är inte riktigt synonymer. Jag är rädd för att i och med det nya handelsavtal som nu förhandlas fram mellan USA och EU kommer marknaden att sätta sig över demokratin. Demokratiskt fattade beslut om konsumentskydd och miljöskydd kan överprövas av starka marknadsaktörer. Där har vi olika ingångar i den grundläggande frågan.

Låt mig gå tillbaka till vad vi diskuterar angående politikens räckvidd. Jag tycker att det är rimligt att Världsbanken i världshistoriens största kris, som klimatkrisen faktiskt är, börjar fasa ut investeringar i fossil energi. Där tycker jag att politiken har en självklar uppgift. Jag är stolt över att det finns politiska verktyg. Ställer ni upp på det kravet i Moderaterna, Ulrik Nilsson?

Anf. 93 ULRIK NILSSON (M) replik:

Fru talman! Först och främst måste vi ha klart för oss att tillgång till energi, framför allt elektricitet, är nästan viktigast för att få i gång småföretagen. Om du inte har tillgång till stabil energi har du heller inte möjlighet att planera morgondagen, och du kan inte ta ett jobb för någon.

Det är olyckligt om förbrukningen och användningen av fossil energi ökar, men jag inser att i några fall är det fråga om ett val mellan att få en typ av elektrisk energi som kommer från fossila bränslen eller inte någonting. Då väljer jag nog den mänskliga vägen och säger att vi ska låta dem utvecklas så att de kan komma tillbaka.

Om du frågar ett utvecklat land finns det förmodligen alternativa energikällor som långsiktigt är lika lämpliga. Då ska de väljas. Det finns en radda från sol, vind och vatten – som det brukar heta – till kärnenergi och andra lösningar som inte på samma sätt påverkar utsläppen. Naturligtvis bör man prioritera dem.

Svaret blir någonstans vid 65 procent ja och 35 procent nej.

Anf. 94 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Jag får väl också börja med att tacka Désirée för våra debatter i kammaren och framföra ett stort tack för de värmande orden. Jag känner på samma sätt för dig!

Det var inte därför jag begärde replik, utan det var för att säga några ord också till Ulrik Nilsson. Ulrik Nilsson ondgör sig över oppositionens tonläge. Vi ska se framstegen. Vi ska se att glasat är halvtomt och inte halvtomt.

Om vi hade haft en debatt om IMF:s verksamhet under 2012 och 2013 i Aten, i en förstad till Lissabon eller på Lettlands landsbygd tror jag att mina inlägg, och övriga oppositionens inlägg, hade framstått som oerhört modesta i jämförelse med vad vanliga människor i Europa känner just nu när de tänker på IMF:s verksamhet.

Låt oss fråga de portugisiska ungdomarna som nu tvingas utvandra för att få arbete och försörjning, eller den lettiska sjuksköterskan som har förlorat sitt jobb, om glaset är halvtomt eller halvfullt. Be den spanska pensionären som nu försörjer en hel familj på sin krympande pension eller de grekiska barnen som inte längre har frukost i magen när de går till skolan och inte heller har råd att betala de euro som skollunchen kostar i Grekland att se framstegen. Jag tror att det är svårt på den europeiska kontinent vi ser i dag.

Ulrik Nilsson säger att vi ska luta oss mot forskning och erfarenhet. Det säger en hel del om Moderaterna när man betraktar nationalekonomi som absoluta sanningar i stil med naturvetenskapen. Så är det såklart inte. Nationalekonomi är en fråga om politik och politiska vägval.

Om vi ska luta oss mot forskning och erfarenhet, Ulrik Nilsson, kan du ge oss några exempel på att IMF:s krispaket har varit framgångsrika de senaste åren? Vilka är dessa goda exempel av erfarenhet vi ska luta oss mot?

Anf. 95 ULRİK NILSSON (M) replik:

Fru talman! Hans Linde tar sin utgångspunkt i södra Europa för att säga att IMF bedriver en felaktig politik. Jag tror säkert att om du hade frågat någon i Sverige när 90-talskrisen härjade som värst om det inte vore bra om vi kunde lösa problemen som vi ville, inte ta tag i dem, inte minska kostnaderna, hade du säkert fått medhåll. Jag är tacksam över de politiker som var aktiva då, som faktiskt sade att vi måste gå till botten med problemen. Om det är en kostnadskris är det en kostnadskris, och den måste lösas. Det är själva grunden.

Om man gör rätt saker och tar tag i kostnadskrisen så att det blir lika mycket pengar in som ut på sikt kan IMF gå in och hjälpa till att överbrygga krisen. Men det är aldrig roligt att vara i processen. Du kommer alltid att få höra protester därför att det alltid borde vara någon annan som kan ta kostnaden, och det borde kunna ske på annat sätt som inte drabbar mig.

Det finns vissa saker där det råder stor enighet om vad som gäller, bland annat att det inte går att långsiktigt göra slut på mer än vad som tjänas in, på samma sätt som det inte går att långsiktigt utnyttja naturresurser i obegränsad mängd.

Detta visar också på den andra delen av debatten, nämligen politikens betydelse. Egentligen hade vi väl hoppats att politikerna i dessa länder som har krisat hade reagerat tidigare och sagt att det inte går att ha det så långsiktigt.

Vi måste ta ansvaret och säga att vi inte bara kan dela ut goda gåvor. IMF är i det fallet inte orsaken till problemet. IMF är en del av en medicin som förmodligen smakar illa. Men är det bättre att ta en illasmakande medicin eller att fortsätta att vara sjuk?

Jag kommer tillbaka till frågan om forskningen i nästa replik.

Anf. 96 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! När nu Ulrik Nilsson väljer att tala i medicinska termer är det som när läkaren kommer ut från operationen och säger att operationen lyckades men patienten dog. Det är lite av vad vi ser i södra Europa. Det talas om makroekonomiska framsteg, att kurvorna vänder. Samtidigt

ser vi en hel ungdomsgeneration runt om i Europa som vi är på väg att förlora. Var fjärde ung person i dag i Europa går arbetslös. Jag gick själv arbetslös innan jag blev riksdagsledamot, och jag vet hur det känns, hur det bryter ned självförtroendet. Jag vet att självförtroendet och framtids-tron bryts ned bland de miljoner ungdomar runt om i Europa som i dag också är arbetslösa. Det kan inte benämnas som framsteg eller halvtomma glas. Det är ett misslyckande, även för IMF:s krispolitik.

Det finns en bred enighet om att budgetunderskott är skadliga. Vi behöver ha låga statsskulder. Där finns bred enighet. Men hur ska vi uppnå detta? Där finns i högsta grad olika meningar beroende på om vi är vänster eller höger och vilka värderingar vi tycker är viktiga.

Titta på hur krisen i Grekland har hanterats. Där har man gjort kraftiga nedskärningar i hälso- och sjukvården, vilket har resulterat i att det nu inte går att genomföra vaccinationsprogram för barn. I stället lämnas vaccinationerna över till frivilligorganisationer. Samtidigt har det framförts till grekiska staten att man inte behöver skära i försvarsutgifterna. Grekland har fortsatt att göra stora investeringar i sin försvarsmakt. Det är ingen vetenskap som har sagt så. Det är ett politiskt vägval som IMF i högsta grad har valt att stödja.

Det finns inte heller någon vetenskap som säger att järnvägar ska privatiseras eller att minimilönerna och pensionerna ska sänkas men att de stora grekiska redarna inte ska behöva betala skatt. Det är också resultat av politiska vägval, Ulrik Nilsson.

Glöm inte min fråga: Vilka är dessa framsteg runt om i Europa? Ge mig ett europeiskt exempel där IMF:s program har varit framgångsrika.

Anf. 97 ULRIK NILSSON (M) replik:

Fru talman! Jag ska ge Hans Linde halvvägs rätt. Arbetslöshet är ett misslyckande, men det är ett misslyckande vad gäller krafterna som skapar jobb. Det är ett misslyckande i att få företag att fungera. Det är ett misslyckande i att få människor att vilja ta jobben. Där ligger lösningen på arbetslösheten. Den ligger inte i ökade bidrag eller i ökade statsstyrda system. Där finns den stora konflikten.

Vad IMF väldigt ofta lyfter fram är just åtgärder som minskar de totala kostnaderna men som också ser till att de jobbskapande effekterna kommer i gång. Där är jag överens med IMF, men jag är överens med dig om att det naturligtvis är ett misslyckande när man inte får dem att fungera.

Hans säger att vi från vänster och höger har lite olika lösningar. Ja, det är just det vi har. Det är också just därför som jag säger att jag tror att det vore farligt om riksdagen fattade beslut om hur IMF skulle styras. Jag tror att det är bättre att de som är experter väger in både de politiska synpunkterna och vad forskningen säger. Jag håller med dig, för som gammal naturvetare kan jag ju inte säga att nationalekonomi är det mest systematiska vetenskapliga ämnet. Men jag tror ändå att kloka människor som lägger sin själ i att undersöka har något klokt att säga, och sammantaget borde de möjligen kunna bedöma detta bättre än de politiskt stridande från höger och vänster. Det är alldeles uppenbart att IMF måste, tycker jag, styras utifrån det evidensbaserade.

Slutligen efterfrågade du exempel som är bra. Bekymret är att riktigt bra fungerar IMF när det inte behövs. Men se vad som hände i samband

med bankkrisen i Baltikum! Man behövde aldrig gå in med lånen, men man gjorde utfästelserna. Och i dag är betalningssystemet i Baltikum stabiliserat.

Anf. 98 CHRISTER WINBÄCK (FP):

Fru talman! Världsbanksgruppen har tillsammans med de regionala utvecklingsbankerna en viktig roll att spela för fattigdomsbekämpning i världen genom att låna ut pengar till utvecklingsprojekt, ge tekniskt stöd till utvecklingsländer och främja ekonomiskt och socialt framåtskridande i tillväxt- och utvecklingsländer.

IMF har som huvudsaklig uppgift att öka stabiliteten i det internationella finansiella systemet, såväl i enskilda länder som globalt, men också genom att lämna finansiellt stöd till medlemsländer med betalningsproblem.

Institutionerna har en viktig agenda och ett viktigt uppdrag. I regeringens skrivelse redovisar man regelbundet för riksdagen verksamheter och strategier för framtida utmaningar och förändringar.

Reservanterna till dagens betänkande efterlyser förändringar i hur makten fördelas inom institutionerna, öppenhet och offentlighet, inriktning vid skuldsanering etcetera. Det är därför glädjande att kunna konstatera att regeringen i skrivelsen både har utökat antalet institutioner som ingår och ger tydliga ståndpunkter vad gäller inriktning och prioritering av ett antal viktiga och övergripande principer avseende styrning, institutionernas arbete med jämställdhet, maktfördelning och andra viktiga framtidsfrågor.

I skrivelsen som ligger till grund för detta betänkande och de tidigare som lämnats till riksdagen, i de föredragningar som vi har fått i både utrikesutskottet och finansutskottet och sist men inte minst i de budgetbetänkanden som förelagts riksdagen beskriver regeringen de tankar och planer för inriktningen på de institutioner som här ingår som en del av den öppenhet som efterfrågas.

Reformer pågår, och vi kan ha olika syn på takten i dem. Men Världsbanksgruppen själv fattade för några år sedan beslut om att alla handlingar ska vara offentliga och att information med anknytning till styrelsens verksamhet ska offentliggöras innan man går till beslut.

Resursförstärkningar som används för klimat- och miljöarbete poängteras i det yttrande som vi i utrikesutskottet har erhållit från finansutskottet, vilket är glädjande.

Flera av institutionerna har också det senaste årtiondet börjat arbeta med demokratifrågor och frågor om mänskliga rättigheter på anmodan av bland annat Sverige. Minskad ojämlikhet och grundläggande mänskliga rättigheter är en del av den framtida inriktningen i Världsbanken.

Regeringen framhåller behovet av och har varit pådrivande i att ytterligare integrera jämställdhetsfrågor i institutionernas verksamheter. Det är också glädjande att kunna konstatera att IMF:s högsta chef faktiskt är en kvinna. Men vi kan väl vara överens om att jämställdhetsfrågorna behöver utvecklas och integreras mer i samtliga institutioners verksamhet, då jämställdhet är en av de tre svenska prioriteringarna för utvecklingsarbetet, både för att det kan ge samhällsekonomiska vinster och för att området som sådant är viktigt. Utskottet understryker vikten av att regeringen fortsätter att vara pådrivande för att ytterligare utveckla detta

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Redovisning av
verksamheten i
Internationella
valutafonden,
Världsbanken
samt de regionala
utvecklings- och
investeringsbankerna
2012 och 2013*

arbete inom samtliga finansiella institutioner, så vad reservanterna vill mer i den här frågan återstår att fundera på. Om det sedan handlar om koalor, hin håle eller annat återstår väl att se.

Näväl, det är ingen som har begärt replik, så då passar jag på att tacka Desirée för den här tiden, för tuggmotstånd ska man alltid ha när man debatterar. Det är det som utvecklar mycket av debatten.

Anf. 99 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Detta är den andra redogörelsen som regeringen har lämnat till riksdagen under den här mandatperioden. Vi fick redan 2009, 2011 och sedan 2013 en bild av arbetet.

Det har hänt rätt mycket i arbetet under den senaste tiden. Det gäller inte minst i IMF, som höll på att somna in innan den ekonomiska krisen slog till med full kraft och skapade helt nya förutsättningar men också en helt ny förväntan på insatserna från IMF:s sida. Det har inneburit att vi har fått se en reformprocess i deras arbete, och det är nödvändigt och viktigt. Det kanske var delvis utmanande med signalerna om att andra institutioner skulle börja byggas, inte minst i Briksländerna där det fanns en ambition att bygga en egen ekonomisk institution med globalt fokus.

I det här betänkandet är det fokus på de motioner som har väckts om världsbanken IMF, men som tidigare har sagts lyfter den här skrivelsen för första gången fram också andra institutioner. Det är sammantaget tio institutioner. Det är regionala utvecklingsbanker på europeisk, asiatisk och afrikansk sida som finns med. Jag tycker att det är ett framsteg att vi får detta i en samlad skrivelse och hoppas att vi från utskottets sida kan vara mer fokuserade även på de andra institutionerna i en kommande betraktelse.

Fru talman! När jag lyssnar på den här debatten låter det som en debatt med mer historiska än framtidsinriktade och uppdaterade glasögon. Det låter som att Världsbanken och IMF mer eller mindre skulle vara allt eländes uppfinnare, men så är det inte i ärlighetens namn.

Själv har jag under en tid lyssnat på diskussionerna om Ungern, där IMF också fanns med. Jag vet att det fanns signaler om vikten av att ha en sammanhållen ekonomisk politik för att kunna bygga en mer hållbar tillväxt.

De enskilda ländernas politiska företrädare och regeringar har ett totalt ansvar gentemot sin befolkning för de politiska beslut man fattar, för den budget som man gröper ur och för den finansiella kris som man kan hamna i till följd av att man lovar stort men inte har finansieringen klar. Det finns vissa som vill skylla på andra även här. Det tror jag att man måste våga inse.

Världsbanken har som sagt fattigdomsperspektivet, en utvecklingskraft. Vi betonar demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet och inte minst klimat i det fortsatta arbetet. IMF har den ekonomiska stabiliteten. Vi lever i en värld som ekonomiskt är så oerhört nära integrerad. Det gör att om det händer någonting där påverkas vi här. Det är klart att det är bra att det då finns förutsättningar för att man ska kunna gå in och stabilisera och stötta.

Institutionerna har, som sagt, reformerats och behöver gå vidare. Vi har jobbat för att stärka utvecklingsländernas och de fattiga ländernas position i institutionerna. Vi har försökt stärka profilen hållbar utveckling

– ekonomiskt, socialt och klimatmässigt – men också demokrati och mänskliga rättigheter.

Det är också viktigt, inte minst från svensk horisont, att vi säkrar resurstilldelningen. Utan resurser från de enskilda länderna är ingenting möjligt. I detta sammanhang är det en utmaning att inte riktigt alla vill ställa upp.

Jag tycker att det från svensk sida är viktigt att i detta skede lyfta fram en av de rapporter som omnämns i utrikesutskottets betänkande, *World Development Report 2012*, som handlar om gender equality for development, jämställdhet för utveckling. Det är en lysande rapport att använda som grund för ekonomisk utveckling. Där ser man att kvinnors deltagande och aktiva jobb är en förutsättning för att man ska ta sig ur fattigdom.

Det är intressant att se att ett jämställdhetsperspektiv var integrerat i 98 procent av Världsbankens utlåning 2013. Detta kan jämföras med 2010, då detta jämställdhetsperspektiv var integrerat i 58 procent av utlåningen. Jag tror att vi aktivt har bidragit genom att synliggöra detta genom en tydlig svensk insats som en del av våra krav och vår resurstilldelning. Så kan vi göra på flera områden. Jag ser fram emot att vi gör det även i fråga om klimatet, även om jag tycker att Världsbanken där har tagit ett stort steg framåt. Jag har själv haft möjlighet att diskutera direkt med dem som jobbar där, och det finns många positiva signaler i detta sammanhang.

Fru talman! Jag tittat lite grann på de alternativa texterna, eftersom kammaren faktiskt har att ta ställning till två olika sätt att förhålla sig, antingen utskottets förslag eller oppositionens reservationer. När jag läser den socialdemokratiska reservationen blir jag lite nyfiken. Där lyfter man frågan om balans och om vem som ska ha makten. Man säger att makten i organisationerna inte speglar de ekonomiska förhållandena i världen i dag. Man vill att FN ska fatta beslut. Men samtidigt signalerar man en rädsla för att det ska gå åt precis motsatt håll och att G20 ska ta makten från institutionerna.

Jag tycker att det är viktigt att vi försöker jobba för att hävda balansen och ställa om inom institutionerna för att säkra både resurstilldelning och inflytande som gör att deras verksamhet kan fungera.

När jag läser Miljöpartiets och Vänsterpartiets reservation blir det extra spännande, eftersom de tycker att man ska reformera styrningen genom att ge EU som helhet en röst och euroländerna en annan röst. Det är spännande att höra detta från två partier som normalt sett brukar vara oerhört stora motståndare till att lägga makt i EU:s händer. Här har man gjort det när det gäller just institutionernas styrning.

Låt mig säga att jag delar synen när det gäller öppenhet. Det är viktigt att vi fortsätter att försöka öka transparensen.

Det finns också skäl att se vad som sägs i Vänsterns och Miljöpartiets reservation om vikten av de regionala bankerna. Där finns det mycket att göra. Vi ser till exempel att den afrikanska utvecklingsbanken är två år efter när det gäller en rapport på jämställdhetsområdet. Här tror jag att det finns skäl för oss att jobba mer aktivt på samma sätt som vi har försökt göra när det gäller Världsbanken och IMF.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Redovisning av
verksamheten i
Internationella
valutafonden,
Världsbanken
samt de regionala
utvecklings- och
investeringsbankerna
2012 och 2013*

Anf. 100 VALTER MUTT (MP) replik:

Fru talman! Kerstin Lundgren talade om att vi ska titta framåt. Låt oss då göra det. Hon talade också om klimatet. Då är min specifika fråga: Delar du och Centern Miljöpartiets inställning att Världsbanken bör fasa ut sina investeringar i fossil energi?

Anf. 101 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! I grunden är Centerpartiet ett parti som önskar 100 procent förnybar energi. Nu vet vi att världen inte ser ut riktigt så. Skulle vi lägga makten i FN är jag övertygad om att det inte skulle bli så framgångsrikt. Ett av de stora problemen är oljeländernas starka ställning i dessa diskussioner.

Jag hoppas att vi ska kunna ta kloka steg för att komma vidare och nå varandra, och inte bara lyfta plakat på hemmafronten för att ta emot applåder här, så att vi kan fasa ut det som är direkt störande, nämligen subventioner till fossil energi. Då får vi en riktigare prissättning. Det skulle ta många länder vidare i arbetet med en utveckling av förnybar energi.

Anf. 102 VALTER MUTT (MP) replik:

Fru talman! Det var inte riktigt svar på min fråga. Jag delar åsikten att det betyder väldigt mycket att fasa ut fossil energi. Greenpeace talar om att det fortfarande kan röra sig om 600 miljarder dollar årligen i direkta och indirekta subventioner till fossil energi. Jag delar därför Kerstin Lundgrens analys att det är ett viktigt steg.

Men vi talade specifikt om Världsbanken, som vi i någon mån kan vara med och styra. Min fråga var: Bör vi inte fasa ut deras investeringar i fossil energi? Det blir mycket konstigt att Världsbanken å ena sidan investerar i olika former av klimatstöd globalt, och å andra sidan fortsätter att investera i de fossila näringarna. Det blir i någon mening ganska kontraproduktivt, i synnerhet i ett skede när solenergin nu har nått en så teknologisk mognad. Det är otroligt vad den expanderar, inte bara i vissa i-länder utan också i Bangladesh och i delar av det subsahariska Afrika där man inte har råd att dra ut elledningar och bygga upp den typen av gammaldags infrastruktur utan där man kan ägna sig åt det som kallas leapfrogging, grodhoppning, in till en modern teknologi och en decentraliserad energiform. Oljan är mycket koncentrerad till några få delar av världen. Men sol och vind är decentraliserade. Det skapar goda förutsättningar för demokratisk utveckling, enligt vår syn i Miljöpartiet.

Jag skulle gärna vilja ha ett svar på den enkla fråga som jag ställde. Delar Centerpartiet vår syn i Miljöpartiet om att Världsbanken bör fasa ut sina investeringar i fossil energi?

Anf. 103 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! I grund och botten är det alldeles klart att Världsbanken, som själv lyfter fram krav på förändring för att man ska kunna undvika att medeltemperaturen stiger med fyra grader, måste jobba på den förnybara arenan och vara mycket tydlig där.

När jag har haft diskussioner med dem låter det som att den insikten finns hos banken. Men sedan är det en annan sak att det finns många i andra länder som inte delar denna syn. Det är problemet. Jag hoppas att vi ska nå dithän att Världsbanken inte ger stöd till fossilbaserad energi

eftersom det inte är hållbart på sikt. Det är kontraproduktivt mot de mål som vi alla måste jobba för att uppnå.

Anf. 104 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! Kristdemokraterna välkomnar att regeringen i sin skrivelse till riksdagen har redovisat hur arbetet inom IMF, Världsbanken och de regionala investerings- och utvecklingsbankerna har bedrivits under åren 2012 och 2013. Dessa institutioner har en central roll i att hantera ekonomisk-politiska kriser och att skapa en global hållbar utveckling.

Världsbanken är världens största och viktigaste biståndsorganisation. Den ägs av 186 länder, och dess övergripande mål är att bidra till en hållbar utveckling och att minska fattigdomen.

Banken skapar möjligheter till utveckling i låg- och medelinkomstländer genom att erbjuda lån till låg ränta, räntefria krediter och gåvor. Dessa används till en rad olika investeringar. Sverige är en aktiv delägare i och en stor finansiär till Världsbanken. Till Internationella utvecklingsfonden, Ida, som är en viktig del av Världsbanken, bidrar Sverige med ca 7,4 miljarder kronor för perioden 2011–2014. Det gör Sverige till den nionde största givaren.

Fru talman! Sveriges bidrag till de multilaterala utvecklings- och investeringsbankerna är inte bara monetära. Sverige arbetar också för att verksamheten i bankerna ska förbättras med avseende på miljö-, klimat- och energiområdena, jämställdhet samt skuldavskrivningar och skuld-hållbarhet. Arbetet med transparensen vid tillsättning av institutionernas chefer är också mycket viktigt. Det är ett arbete för bättre global styrning, vilket Sverige driver. Från svensk synvinkel månar vi om att denna institution, såväl som de andra som täcks in i regeringens skrivelse, ska nås av inflytande från alla sina medlemsländer.

Något som är mycket positivt i Världsbanken är att arbetet med jämställdhet har gett utdelning. Sedan år 2010 har Världsbankens utlåning i 98 procent av fallen ett integrerat jämställdhetsperspektiv. År 2010 var det endast 54 procent, och vi uttryckte då vår upprördhet och vårt missnöje över det. I så gott som alla institutioner har förbättringar vad gäller jämställdhet ökat, men fortsatt arbete bör riktas mot de sektorer där det fortfarande släpar efter – såsom de ekonomiska sektorerna. Jämställdhet måste genomsyra insatser på alla politikområden. Med det kan en verkligt rättvis och hållbar utveckling uppnås.

Fru talman! Både Världsbanken och IMF har en viktig roll att övervaka och analysera den globala ekonomin, och det är positivt att IMF nu förstärker sin kapacitet inom finansiell övervakning. Det innebär en möjlighet att begränsa chocker av gränsöverskridande karaktär. Genom att analysera spridningseffekter kan vi med större sannolikhet begränsa ekonomiska kriser.

I fallet med IMF, som har den särskilda rollen att förutsäga ekonomisk utveckling – det vill säga att prognostisera – är det viktigt att medlemsländernas inflytande i institutionerna ska återspegla deras relativa vikt i världsekonomin och inte begränsas till bruttonationalprodukten. I nuläget har IMF till exempel en kvotformel som är baserad på bnp, vilket är otillräckligt eftersom man då bortser från länders öppenhet och integration i världsekonomin.

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Redovisning av
verksamheten i
Internationella
valutafonden,
Världsbanken
samt de regionala
utvecklings- och
investeringsbankerna
2012 och 2013*

När det gäller Världsbanken gäller det att värna låg- och medelinkomstländernas inflytande. Det ska samtidigt ge incitament till de länder som ger större finansiella bidrag att påverka i högre grad. Att endast se till hög bnp för att bestämma graden av inflytande är fel.

Fru talman! Det är viktigt att lån och biståndsmedel ska vara knutna till tydliga villkor och krav på motprestationer – detta för att säkerställa att medlen används till rätt saker, det vill säga till att dämpa ekonomiska kriser och bekämpa fattigdomen. Inte minst är villkor nödvändiga för att förhindra att den ansvarslösa ekonomiska politik, den korruption eller det risktagande som föranlett lånebehovet upprepas. Sverige har genom bland annat IMF ett givet ansvar att bidra till att den europeiska låne- och bankkrisen inte ytterligare fördjupas eller sprids.

Det är dock framför allt de krisande ländernas ansvar att få stopp på krisen och skapa utveckling på nytt. Förutom långivning kan skuldavskrivning vara ett verktyg i dessa institutioners verktygslåda och fattigdomsbekämpning. Kristdemokraterna anser att det framför allt är genom demokratiutvecklings- och handelsfrämjande insatser, inte genom direkta och omfattande skuldavskrivningar, som Sverige bäst kan bidra till att minska utsatta länders skuldbördor.

Fru talman! Världsbanken och IMF är centrala aktörer i arbetet mot en mer ekologiskt hållbar värld. Här är Världsbankens klimatinvesteringsfonder för genomförande av Kyotoprotokollet viktiga. Kristdemokraterna vill understryka vikten av att en verkligt hållbar ekologisk utveckling inte kan uppnås utan ökade satsningar på förnybara energikällor.

IMF, Världsbanken och de regionala investerings- och utvecklingsbankerna är till för världens medborgare och för världens länder, kan man säga. På samma sätt som dessa institutioner ska kunna ställa krav på reformer i de länder som erhåller lån eller bistånd ska världens medborgare kunna känna sig trygga med att verksamheten bedrivs på ett så effektivt, ändamålsenligt och transparent sätt som möjligt.

Det är glädjande att IMF och Världsbanken har vidtagit åtgärder som gynnar offentlig insyn samt gjort ansökningsprocessen till liksom tillsättningen av höga positioner mer inkluderande, meritbaserad och transparent. En verkligt hållbar utveckling förutsätter ökad rättvisa, inte minst vad gäller politisk representation och politiskt inflytande. Att världens låg- och medelinkomstländer nu fått ökad röststyrka i IMF, IFC och Världsbanken är därför positivt.

Kristdemokraterna vill likt utrikesutskottet betona vikten av att insatserna för att öka transparensen och insynen i IMF, Världsbanken och de regionala bankerna fortskrider och utvecklas, liksom bekämpningen av korruptionen. Institutionerna och bankerna måste också bli bättre på att motverka skatte- och kapitalflykt bland de företag som finansieras. Den inkomstbringande verksamhet som bedrivs måste komma mottagarlandet till godo för att en verkligt rättvis utveckling ska kunna uppnås.

Fru talman! I och med den globala krisen har vi återigen blivit varse hur snabbt en kännbar lånebubbla i ett land kan bli en bankkris i ett annat. Uppvärmning av världshaven och luftföroreningarna känner inga geografiska gränser. Utan flickor i skolan eller kvinnor på arbetsmarknaden minskar möjligheterna till ekonomisk tillväxt, utveckling och återhämtning.

Om vi inte tar vårt ekonomiska, ekologiska och sociala ansvar kommer chanserna till en verkligt rättvis och hållbar utveckling att suddas ut. Världsbanken, IMF och de regionala investerings- och utvecklingsbankerna är centrala aktörer i arbetet för ökad ekonomisk och finansiell stabilitet, minskad fattigdom och rättvis och hållbar utveckling världen över.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna. Jag önskar också Désirée all lycka framöver.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

12 § Sveriges politik för global utveckling

Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU12
Sveriges politik för global utveckling (skr. 2013/14:154)
föredrogs.

Anf. 105 CARINA HÄGG (S):

Fru talman, ledamöter, personal och åhörare! Det är intressant att i dag få lyssna till och även ha förmånen att delta i de debatter som handlar om olika frågor som berör utrikesutskottet. Just nu är vi på punkten som handlar om Sveriges politik för global utveckling.

Jag vill för det första yrka bifall till reservation nr 1. Vi socialdemokrater står självfallet bakom också våra övriga reservationer, men för tids vinnande väljer vi att yrka bifall enbart till reservation nr 1 och punkt 1. Vi har där stöd från MP och V.

För det andra vill jag framföra ett tack till Kenneth G Forslund, som från Socialdemokraternas sida har gjort huvuddelen av arbetet när det gäller det här betänkandet. Han har dock inte möjlighet att själv delta i debatten, och därför har jag fått möjligheten att framföra några ord.

När det gäller PGU, alltså politik för global utveckling, är det en fråga vi har arbetat med i utskottet på olika sätt under flera år. Vi har dock inte riktigt kommit i mål under den här mandatperioden, och inte heller under förra. Det har funnits uttryckliga ambitioner från regeringen och från Alliansens företrädare här i kammaren.

Det som stod i skrivelsen förra året var rätt så bra, får jag säga. Problemet är att när det kommer till genomförandet verkar PGU ha hamnat långt ned på komihåglistan. Så måste man göra någonting lite fort, särskilt när mandatperioden är slut. Man måste bocka av, och då blir det något, men det blir inte riktigt bra.

Den struktur man har talat om och där man har fått kritik från Statskontoret för att den inte är på plats, den samordnande funktionen i regeringsarbetet, har hittills inte kommit på plats. UD har kanske haft en del praktiska förändringar och personförändringar som har påverkat det här arbetet. Det vi kan konstatera är att vi inte har kommit så långt under de här åren som vi hade hoppats. Uppdraget är då desto större att ta tag i de här frågorna under nästa mandatperiod.

Vi socialdemokrater har velat driva på. Vi har skrivit motioner och reservationer och tagit upp det här på olika sätt. Nu tar vi på oss ansvaret

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Sveriges politik för
global utveckling*

att mer konkret arbeta med de här frågorna under nästa mandatperiod och hoppas på ett gott samarbete och ett gott och brett stöd i parlamentet.

Det är viktigt att understryka att PGU behöver en nystart. Positioner behöver flyttas fram. Därför har vi valt att i reservationen fokusera på styrning och samordning samt vikten av att vi ska ligga långt framme i samstämmighetsfrågorna internationellt sett. Just när det gäller samordning och samverkan är det mycket som återstår att göra. Vi får många frågor och undringar: Vad är det som händer? Varför händer det inte mer?

Det här har varit ett nytt instrument i vår utrikespolitik. Jag har förståelse för att det inte alltid är så lätt, men nu har ändå åren rullat på.

Det finns ambitioner. Vi är beredda att på allvar ta tag i bollen. Vi får väl sätta punkt för de här frågorna för den här mandatperioden. Vi kommer inte längre. Jag vill ändå tacka för att det har funnits ambitioner även om vi haft olika nivåer på hur långt vi ska komma under mandatperioden. (Applåder)

Anf. 106 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! Vi talar om årets skrivelse om de globala utmaningarna. Det handlar denna gång om migrationsströmmarna. Det är en hjärtefråga för mitt parti, och det är en hjärtefråga för mig. Jag har pratat många gånger i denna talarstol just om migrationen, asylfrågan och om alla de människor som kommer till oss från olika håll.

Miljöpartiet är ett parti som tycker om återvinning, och jag har valt att återvinna ett tal som jag skrev inför en Latinamerikadag här i riksdagen för ett par år sedan. Jag hade fått i uppdrag att skriva om migrationen och dess betydelse för tillväxten. Jag kommer att läsa en del av det talet, inte riktigt allt men i alla fall en stor del.

Banden mellan kontinenter är starka av historiska skäl. Och historiskt har vi också flyttat mellan våra kontinenter beroende på var det varit krig, diktatur, religiös intolerans, ekonomisk misär, flest jobb eller bäst utbildningsmöjligheter för tillfället. Den frivilliga migrationen innebär för det allra mesta stora vinster både på individnivå och för våra länder. Den ofrivilliga kan också göra det om vi bejakar den och om vi bejakar att vi självklart ska vara solidariska med dem som flyr förtryck och krig.

I dag ser vi tråkiga tendenser i Europa och i Sverige med en större intolerans mot dem som kommer utifrån – det här skrev jag för några år sedan, och vi vet hur det ser ut – oavsett om det är flyktingar eller arbetskraftsinvandrare. Gränserna stängs alltmer, och den självklara rörelse över gränserna som vi tidigare hade ses nu som ett problem i stället för en möjlighet.

Sydeuropa är fortfarande i ekonomisk kris, länder är bankrutt, arbetslösheten är skyhögt och migrationen tar nya riktningar. Arbetslösa sydeuropeiska ungdomar söker sig nu utomlands för att jobba till skillnad mot tidigare då länderna i södra Europa ropade efter arbetskraft utifrån.

Den ekonomiska tillväxten dalar i Europa men stiger i Latinamerika, Afrika, Indien och Kina. Andelen äldre i världen ökar i så gott som alla länder, men särskilt i Asien. Vem ska ta hand om de gamla när de unga migrerar? Var i världen finns jobben i framtiden? Kommer Europa att klara av att vara en kontinent som lockar migranter och därmed influenser från andra länder? För att klara framtidens utmaningar måste vi det.

Vi har i dag ingen aning om åt vilket håll migrationsströmmarna kommer att gå framöver, särskilt inte med tanke på att inte bara ekonomin eller eventuella krig styr den. Effekterna av klimatpåverkan kommer också inom bara några år att innebära att vi ser helt andra migrationsflöden än tidigare, men beredskapen är dålig.

Därför vill jag berätta om den svenska migrationshistorien. Vi har självklart en historia, vi med. Den är rätt så bra när det gäller migration och öppenhet för andra kulturer. Och jag vill ge det som ett exempel på hur migrationen alltid varit motor för ekonomisk tillväxt här i landet.

Sverige har alltid varit ett mångkulturellt land. Vi har alltid varit helt beroende av invandring för att skapa landets välbefinnande. De senaste åren kan vi också tacka alla dem som under diktaturernas tid i hemländerna kom till Sverige och som valt att stanna kvar här och bidra till vår ekonomiska utveckling.

Sverige var täckt av is för 12 000–13 000 år sedan. I Sverige är vi alla invandrare. Invandringen startade när inlandsisen drog sig tillbaka och jägare och samlare kunde börja bosätta sig här.

Tusentals år senare levde vikingarna här. De tog med sig fruar, trälarna och hantverkare hem från sina krigs- eller handelsfärder till andra länder. Med kristendomen kom utländska missionärer och lärda munkar. För att bygga kyrkor behövdes en betydande mängd specialiserade hantverkare. Arkitekter, stenhuggare med flera kom från Mellan- och Sydeuropa. Civilisationen och kulturen spred sig också i Skandinavien.

När Stockholm bildades i mitten av 1200-talet flyttade bland andra tyska borgare hit. I mitten av 1400-talet var tyskarna cirka en tredjedel av Stockholms skattebetalare. Jag undrar om det kallades massinvandring på den tiden. I Stockholm var tyska ett lika vanligt språk som svenska, och invandrarna från Östersjöområdet stod för det mesta av stadsbyggandet, handeln, köpenskapen, hantverket, stadsförvaltningen och rättskipningen i hela det dåtida Sverige.

Inte bara kuststäderna fick del av den ekonomiska tillväxt som invandringen skapade förutsättningar för. För att göra bergsbruket och handeln med metaller i mellersta Sverige mer effektiva behövdes kunskap utifrån.

När Gustav Vasa valdes till kung och genomförde reformationen minskade det utländska inflytandet. Trots det blomstrade det i de svenska städerna och i den tidiga industrin. Över en fjärdedel av familjerna i Stockholm kom utifrån. De första romerna kom i början av 1500-talet.

Som alla kungar på den tiden ville Vasaättens kungar vara moderna och en del av världen. De byggde moderna slott och klädde sig modernt. Det innebar på den tiden spanskt eller italienskt. Hantverkare hämtades från nämnda länder.

Finland var då en del av Sverige. Med löften om flera års skattefrihet och orörda områden att bruka lockades skogsbönder från Finland att bosätta sig i Sverige.

Den mest mångkulturella tiden var nog den svenska stormaktstiden. Då behövdes mycket kompetens utifrån. Nya marknader öppnades för utlänningar inom export av råvaror, i krigsmakten och i förvaltningarna, förutom handel, kultur och den då blomstrande metallindustrin. Det behövdes mycket metall för att kunna kriga.

När den svenska metallindustrin sedan behövde moderniseras klarade vi det inte själva. Vi värvade i stället skickliga smeder från det fransktalande Vallonien. Det var då några av mina förfäder kom hit.

På 1700-talet började man satsa på storskalig manuell tillverkning. Föga förvånande hade vi inte kompetensen själva utan värvade från utlandet. Vi rekryterade arbetsledare, specialister och yrkesarbetare. Det kom också många entreprenörer på eget bevåg.

Den första flyktingströmmen kom när Sverige förlorade de baltiska provinserna. År 1715 fanns omkring 12 000 flyktingar i Stockholm, och en flyktingkommission inrättades för att försörja dem. Vi tog alltså ansvar redan då även för dem som var flyktingar, inte bara för dem som kunde försörja sig.

Under Gustav III:s tid var Frankrike på modet, och många fransmän anställdes bland annat som guvernanter, informatörer, arkitekter, konstnärer, musiker, perukmakare, betjänter och skräddare. Också rokokons genomslag innebar att många nya hantverkare måste rekryteras, inte minst från Italien.

Karl XII blev under sin exil i Osmanska riket skyldig människor pengar. Vissa kom till Sverige för att kräva dem tillbaka men stannade sedan. Då började den utomeuropeiska invandringen igen. Då tillät man att katoliker, judar och muslimer fick bo i landet efter att de i princip inte kunnat det sedan reformationen.

När stormaktstiden var över i början av 1800-talet och den industriella revolutionen kulminerade började människor migrera från landsbygden till städerna. Samtidigt pågick en massiv utvandring till framför allt USA. Orsaken var i första hand fattigdom och religiös förföljelse. Genom att skicka pengar hem till familjerna i Sverige bidrog migranterna till minskad fattigdom här i landet.

Som tur var så var det inte heller då svårt för utlänningar att etablera sig i Sverige. Nya branscher importerades utifrån, och personer som påbörjat yrkeskarriärer i utlandet kom till Sverige för att det var lättare än att konkurrera med kollegerna hemmavid. Det gav arbetstillfällen här i landet och gjorde det möjligt för människor att slippa migrera.

Under Napoleons härjningar i Europa tog vi också emot krigsvägrare. Bland annat sägs statsminister Reinfeldt härstamma från en italiensk brigadjär. Det kanske ni inte vet, men det har jag läst någonstans.

En stor judisk grupp kom också i mitten av 1800-talet från Ryssland och Polen där antisemitismen tilltog.

Sedan följde många år av mycket stor utvandring från Sverige. Det gick så långt att det fanns tankar om att förbjuda utvandring. Det var först vid andra världskriget som vi började få en större invandring än utvandring. Som ett av få länder som inte deltagit i kriget kunde vår industri snabbt komma i gång, och vi behövde arbetskraft. Den kom som vanligt utifrån.

På 70-talet begränsades möjligheten att komma hit för att arbeta, vilket ledde till att alla som ville komma hit var tvungna att söka som flyktingar. Med den nya lagen om arbetskraftsinvandring från 2008 är det nu åter möjligt att komma hit och jobba. Stora grupper som kommer är daitingenjörer och sjukvårdspersonal men också bärplockare och restauranganställda.

Som jag tidigare sade visar den historiska tillbakablicken tydligt hur migrationen var en motor för ekonomisk tillväxt i Sverige redan innan vi var Sverige. Den visar också att migrationens orsaker skiljer sig åt och att vi skiftar från in- till utvandring beroende av den situation vi för närvarande befinner oss i.

Sverige började med folkräkning under den stora utvandringsvågen. Först 1930 började vi få fler inflyttade än utflyttade i Sverige, och först kring år 2000 hade vi nått lika många inflyttade som utflyttade sedan folkräkningen började. Utan invandring hade vi haft ett befolkningsunderskott och stora svårigheter att bygga det välfärdssamhälle vi lever i.

Det är viktigt att tänka på att inget tillstånd är statiskt, att den som är rik i dag kan vara fattig i morgon och att den som en gång varit solidarisk med andra lättare möter solidaritet från andra när tiderna förändras.

Herr talman! Att fly är inte ett brott. Det är en överlevnadsmekanism, oavsett om det handlar om flykt för att få mat för dagen eller flykt undan politisk förföljelse. I alla tider har möjligheten att flytta varit en reglerande ventil för både människor i konfliktområden som söker säkerhet och människor i fattiga länder som söker en ljusare framtid. Skillnaden dem emellan är att den som söker skydd undan en konflikt har möjlighet att söka asyl i ett annat land medan den som flyr fattigdom eller klimatpåverkan inte omfattas av något internationellt rättsligt skydd.

Sverige har i lagstiftningen en möjlighet att ge skydd åt människor som flyr natur- eller miljökatastrofer. Problemet är att den inte används. Det räcker inte att Sverige har en teoretisk möjlighet att ta emot den nya sortens flyktingar vi kommer att se allt fler av, det vill säga klimatflyktingarna, när vi dels inte använder möjligheten, dels är ensamma om att ha den formen av lagstiftning.

Vi menar att det behövs en ny Genèvekonvention som är anpassad till dagens flyktorsaker och inte gårdagens. Jag yrkar därför bifall till reservation 5 om migrationen.

Anf. 107 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 6 i betänkandet.

Vi behandlar i dag betänkande UU12 om politik för global utveckling med fokus på den globala utmaningen med migrationsströmmar.

Jag ber om ursäkt för min kraxiga röst. Trots en förkylning som satt sig på stämbanden ska jag försöka göra mitt bästa.

Regeringen framhåller i betänkandet migrationens utvecklingspotential för både ursprungsländer och destinationsländer. Jag skulle vilja betona just ordet "potential". Migration har stor potential att bidra till positiv utveckling. Tyvärr har dagens regering i Sverige inte skapat rätt förutsättningar för att denna potential ska kunna förverkligas till fullo.

Det finns givetvis många lyckade exempel på att migration bidragit till positiv utveckling. Många invandrare har bakåt i tiden kommit till Sverige och snabbt kommit in på arbetsmarknaden, arbetat och slitit för att bidra till det svenska samhället och blivit en naturlig del av det. Eller som Bodil Ceballos nämnde: alla hantverkare som kommit hit och bidragit till den svenska kulturhistorien.

Flera invandrare som kommit bakåt i tiden har jag träffat och pratat med. De kommer ibland fram till oss och är besvikna på dagens invandringspolitik och anser den vara misslyckad, vilket även går ut över dem.

Flera av dem är också medlemmar och engagerade i Sverigedemokraterna.

Det finns givetvis också svenskar som arbetat och studerat i andra länder och tagit med sig bra och nyttiga erfarenheter tillbaka till Sverige.

Tyvärr vill regeringen helst inte tala om de utmaningar som finns med migration och vilka konsekvenser det får när en regering vill ha en nivå på invandringen som den inte klarar av att ta ansvar för. För att migration ska leda till den positiva utveckling vi vill se måste vi tala om både utvecklingspotential och utmaningar.

Herr talman! Med en invandring på en sådan nivå att människor får möjlighet att bli en del av samhället i Sverige får vi just möjlighet att maximera potentialen som finns både hos dem som bor här och hos dem som flyttar hit i stället för att bidra till ett samhälle med utanförskap, segregation och splittring. Enligt OECD är Sverige sämst av de nordiska länderna på att få människor som flyttar hit i sysselsättning.

Att föra en politik som innebär positiv särbehandling för vissa grupper och negativ särbehandling för andra samtidigt som den ansvarslösa invandringspolitikens fortsätter är inget framgångsrecept för att migration ska bidra till positiv utveckling.

Det som behövs är en reformerad arbetsmarknadspolitik som innebär ökade möjligheter till jobb och sysselsättning för alla i Sverige oavsett bakgrund – detta genom bland annat lärlingsanställningar, starta-eget-bidrag för unga och bättre matchning mellan utbildning och efterfrågan på arbetsmarknaden.

Herr talman! En ansvarsfull och behovsprövad arbetskraftsinvandring till Sverige kan innebära ett positivt och uppskattat komplement till den arbetskraft som finns i Sverige utan att konkurrera med de ca 430 000 arbetslösa som finns i landet och utan att konkurrera i lågkvalificerade yrken.

Herr talman! Att människor inom den fria rörligheten lätt kan flytta för att arbeta och studera är vi givetvis positiva till. Det är ju en del av den frivilliga migrationen som bidrar till en positiv utveckling. Men det får inte leda till att Sverige ska ta ett socialt ansvar för EU-medborgare vars hemland borde ta sitt ansvar. Det får inte heller leda till att underlätta organiserad brottslighet.

Därför vill vi ta till vara det positiva i den fria rörligheten inom EU men samtidigt ställa krav på att människor som vill stanna i Sverige längre än en månad ska kunna visa att de både har tillräcklig försörjning och innehav av sjukförsäkring.

Herr talman! Med en ansvarsfull anhöriginvandring kan vi möjliggöra familjeåterförening och kärlek över gränserna samtidigt som vi minimerar riskerna för arrangerade tvångsäktenskap och minskar den kostnad som anhöriginvandring innebär för Sverige.

Med detta menar vi bland annat att anknytningspersonen ska ha gällande sjukförsäkring, stabila, regelbundna och tillräckliga försörjningsmedel och bostad samt inte vara dömd. Det ska också ställas krav på integrations- och introduktionsåtgärder med syfte att bidra till gemenskap i Sverige i stället för splittring.

Flera av våra förslag gällande dessa krav är inte unika för Sverigedemokraterna. De finns i flera andra länder, bland annat i Danmark som har en regering bestående av socialdemokrater och vänster. Jag undrar vad

Socialdemokraterna anser om det. Också Norge med ett borgerligt parti i regeringen har striktare politik än Sverige vad gäller anhöriginvandring. Jag undrar hur Moderaterna ser på det.

Herr talman! Med en ansvarsfull asyl- och flyktingpolitik kan vi fokusera resurser på att ta emot kvotflyktingar och konventionsflyktingar och samtidigt öka resurserna kraftigt till dem som befinner sig i krisens närområde.

När det gäller just asyln politiken anser jag att det bra att utrikesutskottet lyfter fram att EU:s migrationsarbete ska ske med Genèvekonventionen och de mänskliga rättigheterna som grund. Detta är givetvis viktigt, och Sverigedemokraterna anser att alla ska få sin asylrätt prövad och erbjudas skydd i enlighet med flyktingkonventionen. Utskottet konstaterar dock med all önskvärd tydlighet i betänkandet att Sverige erbjuder skydd i större utsträckning än internationella överenskommelser kräver. Här menar vi att resurser bättre kan läggas i närområdet.

Genom att förespråka tillfälliga uppehållstillstånd framför permanenta möjliggör vi skydd för konventionsflyktingar så länge det krävs samtidigt som vi uppmuntrar genomströmning och cirkulär migration, vilket både UNHCR och även regeringen brukar säga är viktigt.

Att inte på förhand utlova permanenta uppehållstillstånd är heller inget unikt för Sverigedemokraterna utan snarare unikt för Sverige. I Danmark, som har en röd regering, ställer man som jag tidigare sagt mer krav för att få permanent uppehållstillstånd än vad man gör i Sverige. Man ska ha bott i Danmark under en viss tid och uppfyllt ett antal krav för att kunna erhålla uppehållstillstånd.

Utrikesutskottet talar i betänkandet om att det tydligaste sättet för Sverige att visa solidaritet med tredjelandsmedborgare är att verka för vidarebosättning och för att alla 28 medlemsstater ska skaffa en kvot hos FN:s flyktingkommissariat. Här är vi naturligtvis överens. Om det är något system vi ska uppmuntra och där fler länder borde engagera sig är det för att ta emot fler kvotflyktingar. Det är ett system som möjliggör för Europa att ta ansvar och bidra till att ta emot några av de mest utsatta flyktingarna.

Samtidigt ska vi komma ihåg att hur välvillig Sveriges flyktingpolitik än vill vara är det ett ofrånkomligt faktum att huvuddelen av världens flyktingar inte har möjlighet att förflytta sig över halva jordklotet för att nå en fristad i Sverige.

Även om alla 28 medlemsstater skulle ta ett större ansvar vad gäller kvotflyktingar skulle det bara utgöra en liten del av det totala antal som är på flykt i världen. Även regeringen, herr talman, framhåller i den aktuella skrivelsen att majoriteten människor som tvingas fly från sitt hemland ofta söker en fristad i ett grannland.

De allra flesta flyktingar befinner sig alltså i krisens närområde, där de kan bli kvar i flyktingläger eller i andra flyktingområden under mycket långa perioder. I den situationen menar vi att det är oerhört viktigt att det finns resurser för att göra tillvaron för dessa människor så dräglig som möjligt.

Barnens möjlighet till skolgång kan vara avgörande för deras möjlighet att senare skapa sig en framtid och om möjligt återvända och bygga upp sitt hemland. I dag prioriterar regeringen mångdubbelt mer resurser

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Sveriges politik för
global utveckling*

och fokus på asylmottagning i Sverige än vad de prioriterar hjälp till närområdet.

Vi anser att detta varken är en klok, rättvis eller human flyktingpolitik. I stället är det av stor vikt att Sverige lägger större resurser på att understödja UNHCR:s och andra betydelsefulla organisationers insatser än vad som för närvarande är fallet. Vilken otroligt stor nytta detta gör för människor i deras vardag har jag själv varit och sett i Jordanien, som jag tidigare nämnt.

Det är viktigt att på olika sätt stödja de länder som befinner sig nära konflikter och tar emot en stor andel flyktingar, så att deras ekonomi inte ska få en ohållbar belastning. Detta vill vi, för vår målsättning är att hjälpa så många som möjligt.

Herr talman! Det har blivit populärt att tala om det positiva med återremitteringar, och det finns givetvis sådana positiva exempel. Jag har dock i en debatt under EU-valrörelsen hört argumentet att det skulle vara det mest effektiva sättet att hjälpa på plats i närområdet.

Jag måste säga att jag har lite svårt att se effektiviteten i att regeringen ska lägga 5 miljarder av biståndet på flyktingmottagning i Sverige, där några av flyktingarna efter en lång tid möjligen kan få sådana ekonomiska medel att de kan skicka pengar till några få förunnade anhöriga. Det borde väl rimligen vara effektivare att direkt hjälpa många människor på plats genom ökade bidrag till UNHCR.

Sverigedemokraterna väljer att se både till den positiva potential som finns i migration och de utmaningar som den innebär, och vi tar ansvar för att hantera utmaningarna i stället för att göra som regeringen och försöka låtsas att de inte finns.

Herr talman! Politik för global utveckling handlar givetvis om mycket mer än migration, men jag har valt att fokusera på det eftersom det har varit huvudfokus i årets skrivelse från regeringen.

Vi har motionerat om ett antal fler åtgärder för en bättre politik för global utveckling. Yrkandena har behandlats tidigare under mandatperioden, och därför behandlas de nu under så kallad förenklad motionshantering. Men vi står givetvis bakom samtliga våra yrkanden i vår motion.

En viktig fråga för global utveckling är till exempel handelspolitiken och att genom handelslättnader möjliggöra utveckling för utvecklingsländer. Där vill vi framhålla att EU:s nuvarande linje med de europeiska partnerskapsavtalen EPA inte är rätt väg till framgång, utan att dessa snarare är utformade för att gynna marknaden i EU:s inhemska företag. Vi vill hellre framhålla EU:s allmänna preferenssystem där det finns stora möjligheter att rikta handelslättnader och gynna export från utvecklingsländer.

En annan viktig fråga är att vi anser att EU:s fiskeavtal över huvud taget inte går att förena med en hållbar utvecklingspolitik. EU:s fiskeflotta är dåligt kontrollerad och undergräver utvecklingsländernas möjligheter att utveckla ett lokalt fiske, möjligheter till arbetstillfällen och att försörja sin egen befolkning med fisk.

I stället bör EU använda biståndsmedel till att stödja det lokala fisket och dess kapacitet, vilket skulle skapa verklig utveckling för de berörda länderna. Om vi ska ha en samstämmig politik för global utveckling anser vi att fiskeriavtalen borde upphöra.

Det finns många fler saker att säga om politik för global utveckling, men jag väljer att stanna där i dag.

Prot. 2013/14:116
28 maj

Anf. 108 HANS LINDE (V):

Herr talman! För mer än ett decennium sedan antog riksdagen propositionen *Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling*. Politik för global utveckling, PGU, är sedan dess grunden för Sveriges utvecklingspolitik.

Genom PGU slog man fast att utvecklingspolitiken skulle genomsyras av ett rättighetsperspektiv och utgå från de fattigas perspektiv på utveckling. Samtidigt slog man fast att svensk politik måste vara samstämmig. Alla politikområden måste bidra till att uppfylla utvecklingspolitikens mål om rättvis och hållbar global utveckling.

Politik för global utveckling tog sin utgångspunkt i vårt lands långa erfarenhet av bistånd. Det är i dag 52 år sedan riksdagen antog proposition 100 och därigenom inledde Sveriges bilaterala utvecklingsarbete. Bilden av 52 år av svenskt bistånd är självklart inte entydig. Exempelen är många på både framgångar och bakslag.

Men efter fem decennier av svenskt bistånd har många lärdomar gjorts. Vi vet i dag vad som krävs för att bistånd ska nå de mål vi har satt upp. Vi vet att biståndet måste vara långsiktigt för att vara framgångsrikt. Exempelen är få, om ens några, på att kortsiktiga insatser kunnat uppnå hållbara resultat.

Vi har lärt oss att om biståndet ska göra skillnad krävs det att människorna i syd, de som känner fattigdomen och hungern i sin egen vardag, sätter dagordningen för biståndet.

Men den kanske viktigaste lärdomen vi gjort under 52 år av svenskt bistånd är att biståndet inte kan isoleras från andra politikområden. Exempelen är alltför många på när biståndsinsatserna har slagits sönder genom beslut på andra politikområden.

Ibland möter vi människor som frågar varför vi inte ser mer resultat av biståndet. Då brukar mitt svar vara: Vänd er till Jordbruksdepartementet! Vänd er till Utbildningsdepartementet! Vänd er till Försvarsdepartementet! Där har ni svaren på varför biståndet inte kunnat vara mer framgångsrikt under de här decennierna.

För mig som vänsterpartist är det självklart att se att vi behöver en utvecklingspolitik som hänger ihop, som är samstämmig. För utveckling och fattigdomsbekämpning krävs en rad åtgärder på en rad olika områden: en klimatpolitik där de rika länderna tar sitt ansvar, ett starkt regelverk för vapenhandel, tydliga globala regelverk för utländska investeringar, skuldavskrivningar, rättvis handel men också en reformering av IMF och Världsbanken. Det har vi precis pratat om.

I grunden handlar det om en helt annan världsordning där vi omfördelar både makt och resurser från nord till syd, från rika till fattiga, från män till kvinnor.

Herr talman! Efter ett decennium med politik för global utveckling är svensk politik fortfarande inte samstämmig. Det är inte svårt att se exempel där samstämmigheten brister. För att det inte ska bli för abstrakt vill jag från denna talarstol, just där politiken i Sverige fortfarande brister, ta några konkreta exempel.

*Sveriges politik för
global utveckling*

För en vecka sedan avsattes Thailands demokratiskt valda regering i en militärkupp. Thailand var samtidigt den största köparen av svenska vapen under förra året. Sammanlagt sålde Sverige krigsmateriel till Thailand för 3 319 miljoner kronor. På vilket sätt utgick besluten att godkänna denna vapenexport från PGU:s tydliga rättighetsperspektiv?

Tillåt mig ta ett annat exempel. Från denna talarstol har vi närmast tävlat om att kritisera Ukrainas tidigare president Viktor Janukovytsj under de senaste månaderna. Utrikesminister Carl Bildt gick så långt att han jämförde Viktor Janukovytsj med den norske nazistledaren Vidkun Quisling. Men även Janukovytsjs regim fanns bland köparna av svenska vapen under 2013. På vilket sätt var de affärerna samstämmiga med den svenska utvecklingspolitikens mål om ökad demokratisering i världen?

Nu är vapenexporten inte det enda området. Nyligen avslutades RFSL:s utbildning Rainbow Leaders här i Stockholm, en utbildning för ledande hbtq-aktivister från Afrika, Asien och Latinamerika. Det var en utbildning som hade finansierats av bland annat svenska biståndsmedel via Sida. Men en deltagare kunde aldrig komma till Sverige och delta i utbildningen. Den ugandiska hbtq-aktivist som hade blivit antagen till utbildningen kunde aldrig få visum och komma till Sverige – risken att hen skulle söka asyl bedömdes som för stor av det svenska Migrationsverket.

Samtidigt som vi har stått här i Sverige och upprörts över Ugandas lagstiftning mot hbtq-personer stänger alltså Migrationsverket möjligheterna för hbtq-personer i Uganda att komma till Sverige för att kunna få en biståndsfinansierad utbildning för att kunna åka tillbaka till Uganda och där fortsätta arbetet för en annan lagstiftning. Det är möjligt att det är detta som Sverigedemokraterna menar när de pratar om hjälp till närområde.

Jag vill ta ett fjärde exempel på den bristande samstämmigheten. För ett par år sedan införde den borgerliga regeringen avgifter för utländska studenter vid svenska högskolor. Konsekvenserna blev dramatiska. Hösten 2010 sökte sig 8 235 studenter från länder utanför Europa på egen hand till Sverige för att studera vid svenska högskolor och svenska universitet. Hösten därefter, när avgiften var införd, var det bara 1 651 studenter som sökte sig till vårt land. Det har alltså skett en dramatisk minskning av i synnerhet studenter från olika afrikanska länder på de svenska högskolorna. På vilket sätt utgick beslutet om att införa avgifter för utländska studenter på de svenska högskolorna från de fattigas perspektiv på utveckling?

Herr talman! Det är välkommet att regeringen vartannat år presenterar en skrivelse där man utvärderar sitt arbete med PGU. De diskussionerna brukar vara viktiga för oss här i kammaren. Men det är uppenbart att arbetet med att skapa samstämmighet mellan olika politikområden går alldeles för sakta. Jag har tyvärr kunnat ge bara några exempel – tiden räcker riktigt inte till för att prata om alla.

Det är samtidigt ett grundläggande problem att det är vi i utrikesutskottet som år efter år har den här diskussionen om hur Sverige kan skapa en samstämmig politik för global utveckling. Jag skulle önska att den diskussionen i stället fördes i näringsutskottet, i utbildningsutskottet eller i miljö- och jordbruksutskottet, men där ser vi tyvärr att den här diskussionen lyser med sin frånvaro.

Om PGU ska vara framgångsrikt kan PGU aldrig vara bara biståndsministerns och de biståndspolitiska talespersonernas ansvar, utan det måste vara hela regeringens ansvar och hela riksdagens ansvar.

Därför vill jag yrka bifall till reservation 1, där Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet tillsammans understryker vikten av att vi får en tydligare styrning av arbetet med politik för global utveckling, att det sker en samstämmighet också inom Regeringskansliet.

Jag vill avsluta med att säga: Det är viktigt att vi får starkare policyer, att vi får mer av utvärderingar och starkare styrningsfunktioner när det kommer till samstämmighetspolitiken. Men vad vi har lärt oss under de senaste åren är att det inte räcker, utan det måste också finnas en politisk vilja, om vi ska få till en förändring när det gäller svensk utvecklingspolitik.

Efter åtta år med den borgerliga regeringen kan vi tyvärr bara konstatera att den politiska viljan saknas för att Sverige verkligen ska föra en politik som är samstämmig. Därför kommer inte heller vårt land, om vi inte byter politik i grunden, att kunna bli en tydlig kraft för fattigdomsbekämpning och utveckling i världen.

Anf. 109 CHRISTIAN HOLM (M):

Herr talman! Jag får säga som de andra: Regelbundet står vi här och diskuterar politik för global utveckling. Det brukar vara lika intressant varje gång. Som Hans Linde sade har vi en bred samsyn i de här frågorna på många områden, men sedan hittar vi alltid saker som vi kan träta om. Det är alltid intressant utifrån att vi har en unik politik i Sverige som vi får mycket beröm för. Den har nu funnits i elva år. År 2003 fattade de som då satt i riksdagen beslut om den.

Det är viktigt att politiken inte bara blir en diskussion här i riksdagens kammare. Det är viktigt att det inte bara blir en diskussion i utrikesutskottet heller, såklart, för en politik för global utveckling ska genomsyra alla områden. Det är viktigt att det blir verklighet för människor och omsätts i praktiken. Hela poängen med vår utvecklingspolitik är ju att förbättra och stärka vardagen för människor runt om i världen som ofta lever under mycket knappa förhållanden och i hårda situationer.

I tidigare PGU-betänkanden har sex olika globala utmaningar lyfts fram. Jag kan upprepa dem: förtryck, ekonomiskt utanförskap, klimatförändringar och miljöpåverkan, migrationsströmmar, som specifikt lyfts i det här betänkandet, smittsamma sjukdomar och andra hälsohot samt konflikter och sviktande situationer.

Som jag sade lägger det här betänkandet extra vikt vid migrationsströmmarna och migrationens utvecklingspotential för de länder där man har sitt ursprung men också för de länder där man har sin destination. Vi tjänar ju på migration, även om det inte alltid är det som allra främst lyfts i debatten.

Politik för global utveckling är ett område för alla politikområden, inte bara utrikespolitiken, även om vi ofta tar ett mycket stort ansvar för den. Det ska handla om hur var och en av oss ska kunna vara med och bidra till utveckling, hur vi kan minska fattigdomen.

Carina Hägg och även Hans Linde nämnde att det är viktigt att det sker en samordning. Det finns en reservation som i mångt och mycket slår in öppna dörrar, utifrån att det pågår ett arbete med att få till en väl

fungerande funktion. Det är inte så att det inte finns något samarbete, utan i de gemensamhetsberedningar som förekommer mellan våra olika departement är detta en del av arbetet. Det råder även i det fallet en bred samsyn i vår riksdag. Men det viktigaste är att den fattiga människan står i fokus i vår utvecklingspolitik.

Hur kan vi se till att kvinnors rätt till sin kropp stärks, och hur kan de få sina demokratiska rättigheter i länder där de har alltför lite eller tyvärr ingen frihet alls? Hur kan vi påverka miljön i en positiv riktning? Hur kan vi agera för att fler ska ges rätten att fritt våga uttrycka sina åsikter och kunna göra det? Förtryck och bristande frihet är tyvärr vanlig vardag för alldeles för många. Respekten för mänskliga rättigheter och demokrati är hörnstenar i vår politik. Alltför många lever i dag ett liv där de saknar just de rättigheterna och inte kan uttrycka sin fria åsikt utan att riskera att straffas för det.

Alldeles nyligen, i söndags, har vi här i Sverige haft ett val till Europaparlamentet. Under den senaste veckan har medborgarna i de 28 EU-länderna haft möjlighet att rösta i fria, demokratiska, öppna val.

När vi diskuterar EU i normala sammanhang diskuteras det många frågor. Det är mycket som vi kan tycka är tokigt och mycket som vi tycker är bra. Men det är väldigt mycket av detaljfrågor som kanske döljer lite av det som är det allra viktigaste, det som är kärnan och det som är helt gratis: öppenheten och den fria rörligheten.

Människan har i alla år rört sig över gränser, flyttat och migrerat för att skapa en bättre situation för sig själv, utvecklas och utveckla också de länder dit de kommer. Det är en möjlighet för människor att skaffa sig och andra ett bättre liv och en bättre framtid, och det är grunden för det vi står här och diskuterar: politik för global utveckling.

För Europa och EU:s länder har detta helt klart varit en framgångs-saga. Det är inte så att vi inte står inför utmaningar. Det är inte så att det inte finns upp- och nedgångar. Men sedan grunden för dagens EU grundades den 9 maj för 64 år sedan har man inte haft krig och konflikt mellan de länderna. Tidigare upplevde den här kontinenten allt annat än just fred, säkerhet och därmed också utveckling. Länder som nu kommer in, till exempel senast Kroatien och Serbien som är med och förhandlar, var alldeles nyligen i krig och konflikt med varandra.

Att tro att migration inte har en positiv sida och är en viktig del även för länder utanför nuvarande EU:s gränser torde därför vara ganska orimligt. Det är nämligen viktigt för länder, oavsett om man är ett EU-land, kommer att vara ett EU-land i framtiden eller om man befinner sig i regioner eller lägen där man absolut aldrig kommer att delta i det interna Europasamarbetet.

Ungefär en miljard människor klassas i dag som migranter, och det måste vara allas vår strävan att den migration som förekommer ska vara frivillig. Det uppnås givetvis främst genom vårt arbete för utveckling, ökat välbefinnande och minskat förtryck.

Vi har alltför länge, hyggligt maktlösa, sett vad som händer och sker i Syrien.

Samtidigt som människor i 28 EU-länder hade möjlighet att rösta fick även folket i Ukraina, i vårt absoluta närområde, rösta i ett val för att välja en ny ledare – som förhoppningsvis kommer att vara demokratisk även fortsättningsvis – i stället för den avsatte odemokratiske presidenten

som också har apostroferats i den här debatten. Ännu närmare Sverige, lite drygt en timmes flygresan härifrån, har vi Vitryssland. Där ser vi fortsatt förtryck, ofrihet och negativ utveckling. Inte mycket positivt rapporteras därifrån. Det är viktigt att Sverige står upp för de människornas rättigheter.

Det finns många länder att nämna. Men vi kan också nämna länder som i vissa lägen har gått i rätt riktning och sedan går i fel riktning. Vi ska jobba för fred i alla länder, men det är bedrövligt när länder som har varit på väg går tillbaka. Jag brukar nämna Venezuela där förtrycket ökar. Inte heller där finns något tecken på att friheten ökar, utan den stramas åt dag för dag. Jag hoppas att vi snart ser möjlighet till en vändning och en demokratiseringsprocess även där.

Förtryck innebär dock inte bara ofrihet utan påverkar även den ekonomiska utvecklingen, bidrar till fattigdom och har generellt sett negativ påverkan på utvecklingen. Vi kan i de flesta länder som lever under politiskt förtryck även se att den ekonomiska utvecklingen avstannar. Vi kan säkert hitta något undantag, men vi kan tydligt se konsekvenserna av bristande utveckling i länder där förtrycket är stort. Jag har nämnt Syrien, Venezuela, Vitryssland, Ukraina – Ukraina har förhoppningsvis tagit tydliga steg i rätt riktning nu. Förtryck finns även i Kuba, Kongo och en lång rad länder – alldeles för många länder. Tyvärr är det som vanligt oftast kvinnor och barn som far illa, allra först och allra mest. Att jobba för att säkerställa mänskliga rättigheter för alla är fortsatt centralt i Sveriges arbete.

Herr talman! Införande av marknadsekonomi och frihandel blir därmed något av det viktigaste för att lyfta världens fattiga. Att öppna länders gränser och tillåta frihet, öppenhet och rörelse är en viktig del. Här är Sverige, och EU likaså, i många lägen ett föredöme. Sverige är också ett föredöme och marknadsledande på att promota vikten av fri handel och öppna marknader. Det behövs i vårt eget närområde men även i övriga världen. Stark äganderätt är lika viktigt här som där.

Alla delar hänger ihop. Öppenheten, rörligheten, den politiska friheten, satsningarna på klimat och miljö och så vidare är alla viktiga för att skapa utveckling.

Därmed vill jag yrka bifall till utrikesutskottets förslag i betänkandet.

Låt oss fortsätta driva en politik för att fortsatt vara med och bidra till global utveckling och därmed en bättre livssituation för alla människor runt om i världen.

Avslutningsvis, eftersom jag säger att det råder bred samsyn i mycket, vill jag rikta ett tack till mina kolleger i samtliga partier som har varit med och bidragit i arbetet. Även jag vill rikta ett särskilt stort tack till Désirée Liljevall under hennes sista debatt här i kammaren. Jag vågar nog också drista mig till att rikta ett extra tack även till Bodil Ceballos. Jag sitter och följer vad som händer efter Europavalet, och det ser väl ut som att vi har en parlamentariker bland oss som ska byta parlament. Och i så fall vill jag också gratulera Bodil.

(Applåder)

Anf. 110 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! I mitt anförande lyfte jag fram att vissa grundläggande förutsättningar måste finnas för att möjliggöra att migration ska bidra till

just positiv utveckling. En av dem är att det ställs rimliga krav. Det är Sverigedemokraterna inte på något sätt ensamma om i Norden. I till exempel Norge, där Moderaternas motsvarighet eller i varje fall ett borgerligt parti sitter i regeringen, finns det skarpare krav på försörjning för i princip alla som tar emot anhöriga, och det finns skarpare krav för att få permanenta uppehållstillstånd. Vad anser Moderaterna om att ställa skarpare krav för att få en fungerande invandringspolitik? Varför anser ni att Sverigedemokraterna är unika med den politiken när flera av våra förslag går att återfinna i andra länder i Norden? De finns även i Danmark, men där är det en röd regering.

Jag vill också framhålla att visst finns det positiv potential vad gäller migration. Men regeringen och Christian Holm vill oftast enbart lyfta fram det positiva och väljer att helst inte prata om de utmaningar som finns. Christian Holm säger att vi enbart tjänar på migration. När kommer regeringen att komma med den kalkylen, med uträkningen som visar på det? När kan man motbevisa det som vi har räknat ut?

Jag håller med om att vi kan tjäna på ansvarsfull invandringspolitik, men dagens ansvarslösa invandringspolitik innebär en kostnad på 118 miljarder på fyra år. När kan regeringen komma med en annan kalkyl som visar på det motsatta, vilket ni framhåller?

Anf. 111 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Herr talman! Jag ska svara på Julia Kronlids frågor.

Jag brukar inte kalkylera i detalj när det handlar om att hjälpa utsatta människor i nöd. Svensk flyktingpolitik bygger på det.

Jag ska inte heller analysera Sverigedemokraterna i mitt svar. Julia Kronlid säger att de är unika. Det må de vara, men det är inte speciellt positivt.

Vad är det för fel med att ställa krav? Det är inget fel med att ställa krav. Och vi ställer krav. Det är inte så att vi har en kravlös invandringspolitik, migrationspolitik eller flyktingpolitik i Sverige. Det ställs en lång rad krav. Men kraven ska inte vara att det ska vara stopp när man når Sveriges gräns. Kraven ska vara samma som de krav vi ställer på våra egna medborgare. Kraven ska vara att man i alla lägen ska göra vad man kan för att bli en del av det svenska samhället, en del av vår arbetsmarknad. Det är också kärnan i vår integration.

Om man kommer hit från förtryck, om man kommer hit från krig eller vad det än må vara är det självklart inte rimligt att tro och förutsätta att personen går raka vägen från anländande ut i arbete. Man behöver stöd däremellan. Det ställs krav på att utbilda sig, att delta i olika former av svenskutbildning och så vidare. Det är bra, men vi har en syn på att det är viktigt att se till att personer kommer in i och blir en del av vårt samhälle. Det innebär inte att man behöver delta i alla traditioner, men man ska vara en del av samhället.

Det finns självklart utmaningar. Jag har inte någon uträkning på mig, men om man räknar på alla de som är i Sverige visar en rad uträkningar att migrationen är med och bidrar och är en pluskälla för Sverige.

Anf. 112 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Det är klart att vi ser att många av de människor som bor i Sverige är med och bidrar. Det sade jag också i mitt anförande. Det

som vi har gjort våra beräkningar på är kostnaden för nyinvandringen till Sverige. År efter år kan regeringen inte komma med någon beräkning eller erkänna att den faktiskt kostar.

Människor ska bli en del av samhället. Det är otroligt viktigt. Men med regeringens politik ger man dem ju inte chansen. Men vi fortsätter att ha denna stora invandring, och jag anser att man ställer för lite krav. Så synliggör vi inte människor. Vi måste ju se på hur verkligheten ser ut.

Vi ser områden med mycket utanförskap, med människor som i många år inte har haft någon möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Det är ju den politik som regeringen för och som får dessa konsekvenser.

Det är bra att moderater kan säga att det är viktigt att kunna ställa krav och att vi inte ska sätta stopp. Det är precis det som vi säger. Vi vill inte heller sätta stopp, men vi vill ställa rimliga krav i likhet med det som man gör i våra nordiska grannländer. Vi är inte unika. Det går att hitta många av våra förslag hos regeringar som nu styr i Norden.

En annan fråga är vikten av varaktiga hållbara lösningar för flyktingar. Hur kommer det sig att regeringen år efter år lägger så enormt stora resurser på asylmottagning i Sverige och så otroligt liten del – om man ser till den totala summan – på flyktinghjälp i närområdet? Den absolut största andelen flyktingar befinner sig i närområdet. Behoven är enorma. UNHCR efterfrågar hjälp. Regeringen skulle kunna ge så mycket mer och bidra till exempel till barns utbildning för dem som befinner sig i närområdet. Men det väljer man att inte att göra. Varför väljer regeringen den här vägen att inte bidra tillräckligt med hjälp i närområdet?

Anf. 113 CHRISTIAN HOLM (M) replik:

Herr talman! Varken Moderaterna, regeringen eller andra partier säger att det är fel att hjälpa folk i närområden. Jag har träffat väldigt få flyktingar här i Sverige som säger att de har drömt om att fly till Sverige. Jag har inte träffat några flyktingar någonstans som har drömt om att fly.

Sverige är en stor bidragsgivare till FN:s flyktinghjälp, till UNHCR och FN:s andra organ, för att hjälpa människor i nöd på hemmaplan. Men det finns områden där detta inte är tillräckligt. När det gäller Syrien tror jag att det finns 750 000 syriska flyktingar i Libanon. Vi är där och hjälper. Men det är orimligt att tro att något enda land ska klara alla påfrestningar i en sådan situation. Därför är vi med och tar ett solidariskt ansvar här i Sverige.

Det har varit extra aktuellt nu under EU-debatten och EU-valet med att arbeta för att andra EU-länder ska ta ett större ansvar. Jag tror att hela världen – där det finns möjlighet att ha lyxen av att leva i fred och frihet – bör vara med och bidra och hjälpa personer som av olika anledningar förtrycks, förföljs och upplever krig i sina hemländer.

När ska Julia Kronlid vända på det hela? Hon ställer frågor till mig, och det ska hon göra. Men hur anser Julia Kronlid att man ska hjälpa i de länder där vi fortfarande är med och bidrar och hjälper på plats? Men det räcker ju inte. Varför ska vi då inte ta ett ansvar här i Sverige?

(forts. 14 §)

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Sveriges politik för
global utveckling*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU29 Säkerheter vid clearing hos central motpart

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU31 En databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Statistik över hushållens tillgångar och skulder)

1. utskottet
2. res. (S, MP, V)

Votering:

170 för utskottet

135 för res.

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 FP, 17 C, 18 SD, 18 KD

För res.: 97 S, 21 MP, 17 V

Frånvarande: 15 S, 10 M, 4 MP, 4 FP, 6 C, 2 SD, 2 V, 1 KD

FiU18 Direktupphandling

1. utskottet
2. res. 1 (MP)

3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

21 för res. 1

18 för res. 2

268 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 2 (Lagförslaget i övrigt)

1. utskottet

2. res. 2 (MP)

Votering:

266 för utskottet

21 för res. 2

19 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 98 M, 19 FP, 17 C, 17 V, 18 KD

För res. 2: 21 MP

Avstod: 1 FP, 18 SD

Frånvarande: 15 S, 9 M, 4 MP, 4 FP, 6 C, 2 SD, 2 V, 1 KD

Tina Acketoft (FP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 3 (Övriga medborgarskapsfrågor)

1. utskottet

2. res. 4 (MP)

3. res. 5 (SD)

Förberedande votering:

40 för res. 4

18 för res. 5

249 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Maria Lundqvist-Brömster (FP) och Helena Lindahl (C) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

249 för utskottet

39 för res. 4

19 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 98 M, 20 FP, 16 C, 18 KD

För res. 4: 21 MP, 18 V

Avstod: 1 C, 18 SD

Frånvarande: 15 S, 9 M, 4 MP, 4 FP, 6 C, 2 SD, 1 V, 1 KD

SfU15 Vissa socialförsäkringsfrågor

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Lagförslagen i övrigt)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

19 för res. 1

21 för res. 2

267 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Tomas Tobé (M) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

271 för utskottet

18 för res. 2

18 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 98 M, 21 MP, 20 FP, 17 C, 18 KD

För res. 2: 18 V

Avstod: 18 SD

Frånvarande: 15 S, 9 M, 4 MP, 4 FP, 6 C, 2 SD, 1 V, 1 KD

Punkt 3 (Skyldighet för Försäkringskassan att betala ränta)

1. utskottet

2. res. 3 (V, MP)

Votering:

268 för utskottet

39 för res. 3

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 98 M, 20 FP, 17 C, 18 SD, 18 KD

För res. 3: 21 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 9 M, 4 MP, 4 FP, 6 C, 2 SD, 1 V, 1 KD

SfU18 Mer fokuserad nedsättning av socialavgifterna för de yngsta

Punkt 1 (Nedsättning av socialavgifterna för de yngsta)

1. utskottet

2. res. 1 (M, FP, C, KD)

Votering:

154 för utskottet

153 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 21 MP, 18 SD, 18 V

För res. 1: 98 M, 20 FP, 17 C, 18 KD

Frånvarande: 15 S, 9 M, 4 MP, 4 FP, 6 C, 2 SD, 1 V, 1 KD

Prot. 2013/14:116

28 maj

Punkt 2 (Reform för mer effektiva åtgärder)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

289 för utskottet

18 för res. 2

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 98 M, 21 MP, 20 FP, 17 C, 18 V, 18 KD

För res. 2: 18 SD

Frånvarande: 15 S, 9 M, 4 MP, 4 FP, 6 C, 2 SD, 1 V, 1 KD

KU41 Privata utförare av kommunal verksamhet

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Det kommunala huvudmannskapet)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

289 för utskottet

18 för res.

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 98 M, 21 MP, 20 FP, 17 C, 18 V, 18 KD

För res.: 18 SD

Frånvarande: 15 S, 9 M, 4 MP, 4 FP, 6 C, 2 SD, 1 V, 1 KD

UU9 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013

Punkt 1 (Reformer av institutionerna och remitteringar)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (MP, V)

Förberedande votering:

99 för res. 1

39 för res. 2

168 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:
171 för utskottet
97 för res. 1
39 avstod
42 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 M, 20 FP, 17 C, 18 SD, 18 KD
För res. 1: 97 S
Avstod: 21 MP, 18 V
Frånvarande: 15 S, 9 M, 4 MP, 4 FP, 6 C, 2 SD, 1 V, 1 KD

Punkt 2 (Jämställdhetsfrågor och klimatinsatser)

1. utskottet
2. res. 3 (V)
Votering:
288 för utskottet
19 för res. 3
42 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 S, 98 M, 20 MP, 20 FP, 17 C, 18 SD, 18 KD
För res. 3: 1 MP, 18 V
Frånvarande: 15 S, 9 M, 4 MP, 4 FP, 6 C, 2 SD, 1 V, 1 KD

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Sveriges politik för
global utveckling*

14 § (forts. från 12 §) **Sveriges politik för global utveckling** (forts. UU12)

Anf. 114 CHRISTER WINBÄCK (FP):

Herr talman! För drygt tio år sedan fattade riksdagen beslut om en politik för global utveckling, då politiska beslut i Sverige och i EU får konsekvenser för fattiga människor i utvecklingsländer. Kärnan i PGU är att de politiska beslut som fattas ska ta hänsyn också till effekter på fattiga länder och människor.

Alla politikområden har ett ansvar för att genomföra sin politik på ett sätt som tar hänsyn till effekter för utvecklingsländer och tar till vara alla möjligheter att bidra till målet. Vi har tidigare i dagens debatt hört att man har lite olika syn från oppositionen på hur väl regeringen har lyckats med det under de senaste åren.

Vad har då oppositionen att komma med för att kritisera regeringens arbete? Ett betänkande med i övrigt ungefär 14–15 sidor text, när man räknar bort innehållsförteckningen, avslutas med lika många sidor reservationer. Flera av synpunkterna skulle med lite god vilja från oppositionen ha kunnat hamna i den gemensamma texten. Mycket av det som står i reservationerna finns dessutom redan där. Jag tänker ägna denna stund åt reservationsdissektion.

I reservation 1 ägnar man en god stund åt att tala om fördelarna med PGU, men kritiserar regeringen för att ha en dålig dialog och en brist på samordning. Man betonar behovet av tydligare mål och vikten av proaktivitet. Låt oss ta punkterna var för sig!

Först och främst kan vi konstatera att Sverige får goda vitsord i bland annat OECD för att utvecklingsfrågorna har en central plats i utrikespolitiken och för att Sverige engagerar sig i globala utmaningar. Här kan vi sträcka på oss.

Sverige ses som ett av de ledande länderna inom EU och OECD. Samtidigt som man betonar dialogen med civilsamhället lyfter man fram regeringens skrivelser som ett bra verktyg och pekar på ett av flera tillfällen till detta som regeringen ordnat.

Behovet av ökad samordning har regeringen själv uppmärksammat genom den utvärdering man gav Statskontoret i uppdrag att utföra och som redovisades tidigare i år. Reservationen slår in öppna dörrar.

Man berättar också i skrivelsen från regeringen att man avser att göra breda insatser som involverar flera departement. Det gör man inte på en kafferast. Man skriver även att förtydliganden av mål ligger inom det arbetet och att fortsatt aktivt arbete med samstämmighet är centralt.

Jag vet inte om S, V och MP, som skrivit reservationen, har läst skrivelsen eller om de bara gör en reservation för syns skull. Alla önskemål är uppfyllda, vilket också återspeglas i utskottets betänkande, om än med något färre ord.

I reservation 2 talar S om att människors möjlighet till arbete och egen försörjning skapar frihet och välbefinnande. Det är bra att ni tar till er arbetslinjen. Den har vi försökt pranta in länge hos oppositionen. Kul att ni är med till sist.

Sen berättar ni att bindande regler mellan länder krävs för att vrida utvecklingen i en hållbar riktning. Javisst, jag kan hålla med. Men vems regler är det? Vilket land sätter standarden? Vi riskerar att få betydligt sämre regler än i dag om vi kräver likartade och bindande regler. I EU är vi ett litet land, och i världen ännu mindre. Hur stark är vår röst?

Ni nämner även behovet av att arbeta mot skatteflykt och korruption. Det är bra. I skrivelsen finns flera sidor med exempel på hur skatteflykt och korruption ska bekämpas och vad regeringen gör i frågorna. Det är land-för-land-rapportering, internationellt skattesamarbete, instruktioner till Swedfund med mera. Om ni vill hålla med regeringen i dess insatser så tackar vi, men ni behöver ju inte skriva en reservation för att hålla med.

Reservation 3 från V och MP handlar om allt möjligt. Jag tar inte orden rödgrön röra i min mun, men det handlar om allt möjligt. Det är ILO 169, hbtq, visselblåsarfunktion, barns rättigheter, kvalitet och utvärdering av biståndet, folkrörelsedialog, klimatavtal med mera.

Jag gläder mig dock särskilt åt meningen om att "Sveriges bistånd ska stödja demokratiska processer". Den ska jag särskilt lägga på minnet när vi diskuterar länders olika syn på demokratiska processer i kommande debatter.

Reservation 4 av MP och V handlar om handel. Jag håller med om att strafffullar är av ondo och att ensidiga subventioner inte skapar en konkurrenskraftig handel. Fri handel skapar bättre förutsättningar för en sund marknad och tillväxt, som i sin tur skapar välbefinnande. Jag är glad över att vi

delar den synen. Jag var inte så säker på det innan jag läste er reservation. Nu vet jag.

Reservation 5 av MP handlar om globala migrationsströmmar. Flykt är inte ett brott, skriver man. Det tycker jag är en bra formulering. Jag är tveksam till en ny Genèvekonvention, men jag ser däremot gärna möjligheten till olika typer av tilläggs- eller hängavtal för att öka tryggheten för dem som hamnar utanför skydds nätet. Det är alltid en fara med att bryta upp en gemensam överenskommelse. Den kan ersättas av någonting som är sämre. Behåll det som fungerar skapligt och häng på, vid sidan om, det som behöver förbättras.

I reservation 6 av Sverigedemokraterna anförs att migration kan bidra till positiva effekter i de länder människor migrerar till – kul, förvånande, men kul. Sedan blir resten av reservationen nattsvart. Snälla Julia Kronlid, kom gärna upp i talarstolen och berätta och ge oss i kammaren några exempel på i vad och hur ni ser de positiva effekterna av invandring. Jag har längtat efter det i flera år. De negativa behöver Julia Kronlid inte upprepa. Dem har vi hört till leda. Men ta gärna de positiva. Det skulle göra mig så glad i dag.

Reservation 7 av MP och V handlar om klimat och behovet av additionella satsningar på klimatåtgärder. Det är bra tänkt. Men för att finansiera det vill ni köra med kreativ bokföring, skriver ni, eller innovativa finansieringsmekanismer. Det är väl ungefär samma sak. Sedan kommer förslag som skulle sänka tillväxten och därmed möjligheterna till att ha råd med några satsningar över huvud taget.

Hur tycker ni att man ska finansiera klimatpolitiken sedan ni sänkt ekonomin alldeles? Om allt fler hamnar under den föreslagna 20-dollarsgränsen blir det svårt att klara av klimatmålen framöver. Hur tänker ni där?

Anf. 115 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Vi kan konstatera att Folkpartiet efter åtta år i regeringsställning är nöjt med arbetet i samstämmighetspolitiken. Uppenbarligen fungerar det väl med att ta hänsyn till de fattiga i den borgerliga regeringens politikutformning.

Låt mig ta en konkret fråga som borde ligga Christer Winbäck nära till hands, eftersom det handlar om utbildningspolitiken. Det är en fråga som Folkpartiet trots allt självt varit ansvarigt för under sin tid vid regeringsmakten.

Där valde den borgerliga regeringen att införa en avgift för utländska studenter vid svenska högskolor och universitet under ledning av tidigare folkpartiledaren Lars Leijonborg under hans tid som minister.

Införandet av avgiften innebar att vi kraftigt minskade antalet utländska studenter på svenska högskolor. Enbart första året minskade antalet utländska studenter med 79 procent. Det är inte så konstigt. Till exempel hemma i Göteborg på Göteborgs universitet tar man numera ut en avgift på 130 000 kronor terminen för en naturvetenskaplig utbildning.

Det vi kan se är att den allra största minskningen inte utgörs av studenter från Kina eller USA. De har råd att betala. Den absolut största minskningen är från länder i Afrika. Det är studenter från Etiopien, Tanzania, Uganda och Kenya som i det närmaste har slutat att komma till Sverige och studera efter att vi under decennier har kunnat ge människor

i Afrika en möjlighet att få en akademisk utbildning som de sedan har kunnat använda i sina länder för att bekämpa fattigdom och utveckla sina ekonomier.

Christer Winbäck är trots allt nöjd. Då undrar jag lite. När ni beslutade i Folkpartiet att införa chockavgiften för utländska studenter vid svenska högskolor som har slagit så hårt mot just studenter från Afrika, de fattigaste studenterna på planeten, på vilket sätt tog ni hänsyn till de fattiga vid det beslutet?

Anf. 116 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Herr talman! Först och främst tror jag inte att jag använde ordet nöjd någonstans i mitt anförande för en stund sedan. Jag talade tvärtom om många saker som behöver göras framöver för att få det än bättre. Det är viktigt att konstatera att mycket av det man har gjort tjänar till att få en bättre samstämmighetspolitik. Det ska vi vara stolta över. Det innebär inte att vi är nöjda. Det finns mycket kvar att göra.

Vad gäller avgifter på universitet är skolfrågorna inte min huvudfråga. Vad jag vill minnas fanns det möjligheter till stipendier och liknande för dem som ansökte om sådant för att kunna få en del av avgiften betald. Jag kan inte storlek eller omfattning av det hela, men jag vet att det var en av de skyddsåtgärder som sattes upp i samband med beslutet. Jag kan gärna ta reda på mer om vad det innebär framöver.

Anf. 117 HANS LINDE (V) replik:

Herr talman! Detta visar på problemet. Vi ska försöka få en regering och en rad departement att jobba samstämmigt. Det handlar om att få alla departement – till exempel Landsbygdsdepartementet, Utbildningsdepartementet och Försvarsdepartementet – att tillsammans jobba för att understöda biståndspolitikens mål.

Här kan inte Folkpartiet visa att man har haft en samstämmig politik inom Folkpartiet mellan olika företrädare. Christer Winbäck är trots allt, om jag inte missminner mig, biståndspolitisk talesperson för Folkpartiet. Det borde ha funnits en viss samstämmighet mellan vad Christer Winbäck driver och vad hans tidigare partiledare Lars Leijonborg gjorde när han drev igenom avgiften för utländska studenter.

Visst införde man ett stipendium för utländska studenter från utvecklingsländer, ett stipendium som skulle finansieras med bistånd. Det innebär med andra ord att man skulle ta pengar från den svenska biståndsbudgeten för att finansiera svenska högskolor. På vilket sätt skulle det bidra till att minska fattigdomen? På vilket sätt utgick man från de fattigas perspektiv på utveckling när man valde att använda svenska biståndsmedel för att finansiera svenska högskolor i stället för att använda de resurserna i utvecklingsländerna, Christer Winbäck?

Det vi också konstaterar nu när reformen genomförts under flera år är att det har fått dramatiska konsekvenser. Det har inte fungerat med avgifterna. Just de som har valt att inte längre komma till Sverige är de studenter som kommer från de absolut fattigaste länderna. Där har stipendierna uppenbarligen inte hjälpt. Det har uppenbarligen inte fungerat. Konsekvenserna av er politik har varit att vi har stängt dörrarna på de svenska högskolorna för studenter från Afrika. Det är konsekvenserna, Christer Winbäck. Då kan man inte stå och säga: Vi tar hänsyn till fattiga vid be-

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Sveriges politik för
global utveckling*

slutsfattandet. Det fanns uppenbarligen inte någon sådan diskussion när man fattade beslutet.

Nu säger Christer Winbäck plötsligt att han inte längre är nöjd med hur det fungerar. Trots det raljerar han över alla de förslag som vi kommer med från oppositionen för att stärka arbetet när det gäller samstämmighetspolitiken. Det fungerar inte, Christer Winbäck. Du får ta och bestämma dig.

Anf. 118 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Hans Linde lyssnar på det jag säger eller om han har skrivit färdigt vad han tänker säga i replikskiftena.

Först och främst ska vi konstatera vad gäller studenter från andra länder att vi såg ett behov att se över formerna för hur man skulle tillåta utländska studenter att kunna komma och vad det skulle kosta.

Stipendiedelen var till för att vi skulle kunna se till att studenter från de länder där vi ansåg att det fanns ett särskilt behov eller särskilda möjligheter skulle kunna ha möjlighet att få den här typen av stipendier.

Jag har inte sagt att jag på något sätt är missnöjd med de här bitarna. Vad jag pratade om när jag pratade om nöjdhet eller inte handlade mer om hur vi skulle utveckla samstämmighetspolitiken generellt framöver. Det finns många saker att göra i den, och det är ingenting som är fixt och färdigt för all framtid vare sig i tidigare regeringar eller den här regeringen. Det är någonting som förändras över tid med den utveckling som sker i världen. Vi måste vara öppna för att kunna göra justeringar fram eller tillbaka beroende på hur – mer eller mindre – nöjda vi är med det vi utför.

Utifrån den skrivelse som vi behandlar i dag känner jag mig ändå stolt över mycket av det som vi har gjort och över det beröm vi får från många delar av andra organisationer och institutioner i världen. Men där må vi naturligtvis ha lite olika åsikter. Jag tycker ändå att det är viktigt att lyssna på varandras synpunkter.

Anf. 119 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Nu märks det att det börjar närma sig valrörelse. Vi brukar ofta ha en samstämmighet, inte minst jag och Christer, när det gäller många frågor inom biståndet, som mänskliga rättigheter och annat. Nu tyckte jag att ditt inlägg handlade mycket mer om våra reservationer och små delar i våra reservationer än om vad Folkpartiet egentligen tycker i frågan.

Du tror inte på att vi ska ha en ny Genèvekonvention eftersom det skulle kunna bli en sämre sådan. Den risken finns, om man utgår ifrån att den Genèvekonvention som vi har i dag ska skrotas och att vi ska ha någonting annat i stället. Men det vi behöver är att hitta en modell där de som redan ingår i den nuvarande Genèvekonventionen inkluderas tillsammans med alla de nya migranter som vi ser i världen. Vi kommer att stå inför stora klimatflyktingströmmar. Jag är övertygad om det. Vi har dem redan i dag, och de har inget skydd.

I svensk lag har vi en artikel som innebär att vi kan ta emot miljöflyktingar, men vi använder den inte. De andra länderna har inte det. Jag skulle vara tacksam om vi gemensamt och samstämmigt kunde driva en sådan fråga också gentemot de andra länderna. Vi behöver inkludera de

människor som i dag inte har något skydd – de som flyr och som inte är förföljda av politiska skäl. Det är de andra som vi också måste ta hand om.

Jag tror att jag får återkomma till klimatfrågan och finansieringen i nästa inlägg, för det blir för ont om tid nu. Men jag vill gärna veta hur du ska se till att vi också får ett skydd för de andra flyktingarna om du inte vill ändra Genèvekonventionen.

Anf. 120 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Herr talman! Jag tar formfrågorna först. Reservationstexterna som oppositionen skriver handlar om vad ni inte håller med majoriteten om; det är ju tanken med detta. Vad Folkpartiet tycker framgår av majoritetstexten. Det är den vi står bakom. Om vi hade haft andra meningar skulle vi ha jobbat in dem i majoritetstexten på ett eller annat sätt.

Det är viktigt att konstatera, som vi sade i föregående replikskifte, att världen förändras. Det är klart att det gäller att se till att politiken också kan ta hand om nya utmaningar. Jag vet inte om Bodil Ceballos har lyssnat på statsministerns åiterrapporter från EU, men jag har vid varje tillfälle jag har deltagit tagit upp frågan om flyktingströmmar – särskilt dem över Medelhavet – och vad vi på olika sätt behöver göra för att klara av dessa frågor. Jag tycker att det är oerhört viktigt att det finns med på något sätt i de förutsättningar som vi har att jobba med.

När jag läser reservationstexten tolkar jag en ny Genève-deklaration ungefär som att jobba fram en ny författning för EU, det vill säga att man aldrig vet vad som kommer att hända i slutändan. Därför var mitt förslag fortfarande att den gamla kanske kan hängas på nya saker snarare än att man river upp den gamla. Det är så jag har tolkat det. Det verkar väl mer oklart just nu om vi är med eller mot varandra där.

Jag tycker att det är viktigt att känna att vi tar hänsyn till de nya flyktingströmmar som på olika sätt nu kommer att innefattas oaktat om det är ekonomiska flyktingar, klimatflyktingar eller vad det nu kan vara för någonting. Vi ser nya mönster och nya flyktingströmmar. Vi måste se till att vi finns med på arenan och att vi kan behandla detta på ett humant och människovärdigt sätt. Det tvekar vi inte det minsta om.

Anf. 121 BODIL CEBALLOS (MP) replik:

Herr talman! Genèvekonventionen gäller för alla, och inte bara för EU. Det jag menar är att vi behöver ha ett regelverk som också omfattar dem som i dag inte omfattas av Genèvekonventionen. Jag förstod inte heller nu på dig, Christer, om du står bakom att vi utarbetar ett nytt regelverk som omfattar alla eller om vi ska göra det på något annat sätt. Du får väl återkomma i den delen.

Sedan sade du någonting om kreativ bokföring. Vi vill självfallet inte ägna oss åt kreativ bokföring på klimatsidan. Vi talar om innovativa finansieringsmekanismer. Det står så här i reservationstexten: Exempel är globala skatter på internationell sjöfart och flyg eller finansiella transaktioner där intäkterna helt eller delvis går till finansiering av klimatarbetet i syd. Det står också att Sverige måste driva på för att höja EU:s ambitioner, att EU-målet om utsläppsminskningar bör höjas till 40 procent till 2020 och att det behövs ett ökat åtagande för klimatfinansiering i utvecklingsländerna. Medlen kan återföras till syd genom demokratiskt

uppbyggda fonder, i huvudsak den FN-ledda Gröna fonden. Det är viktigt att pengarna används på ett mål- och kostnadseffektivt sätt som passar in i mottagarländernas prioriteringar och utvecklingsstrategier.

Är detta oklart? Jag förstår inte hur det här skulle kunna kallas för kreativ bokföring. När du står här i talarstolen låter det som att vi hittar på en massa galenskaper. Därför tyckte jag att det var viktigt att ta upp det som vi faktiskt har skrivit i vår reservation.

Det som skiljer oss åt är att ni vill ta de här pengarna från biståndet. Det lilla som går till klimatåtgärder i dag går via biståndet. Vi håller inte med om att det ska vara så, för detta är någonting som vi har utlovat: Klimatåtgärder och klimatpåverkanskonsekvenser ska vi finansiera utanför biståndet. Det ska inte ligga i biståndet. Men ni tar det från biståndet, till skillnad från oss.

Anf. 122 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Herr talman! Först och främst gäller det flyktingar. Jag står självfallet bakom att vi inkluderar alla typer av flyktingar. Om vi sedan kallar det för en ny Genèvekonvention, ett påhängsavtal eller något annat är inte det viktiga. Det viktiga är att vi får ett regelverk som fungerar för de nya flyktingströmmar som vi ser. Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi tillsammans arbetar fram detta i ett brett anslag. Det står jag helt bakom, och det har jag gjort hela tiden. Tveka inte om det!

Bodil Ceballos nämner galenskaperna. Jag har inte använt det ordet om er reservation; det var Bodil Ceballos egna ord. Vi kan väl konstatera att om vi genom skattevägen minskar handel och minskar transporter – det som skulle bli innebörden av ökade skattepålagor – innebär det inte att vi får ökad tillväxt. Det innebär i sin tur att vi får mindre pengar att använda, som jag sade i mitt anförande. Vi får mindre pengar att använda till både klimatåtgärder och bistånd i övrigt.

Jag tycker att det är viktigt att konstatera detta, och här skiljer vi oss säkert något åt: Handel och en friare handel ökar möjligheterna till ekonomisk tillväxt och ger därmed mer pengar i vår skattekista som vi kan använda till åtgärder av olika slag, bland annat när det gäller klimat och bistånd och mycket mer.

Det är viktigt att vi inte hämmar denna utveckling. Vi har en debatt om en stund här då vi ska tala om frihandelsavtal och ramavtal med mera. Vi kan återkomma till denna diskussion då. Men de pengar vi får in ska vi inte strypa genom ökade skatter, för då kommer totalbeloppet att minska för det vi kan använda till klimatåtgärder och annat.

Anf. 123 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Christer Winbäck efterfrågade positiva exempel på migration. Eftersom han uppenbarligen inte hade någon lust att lyssna på mitt anförande tål det att upprepas.

Jag lyfte i mitt anförande fram alla de positiva exempel som finns på människor som arbetar och sliter och bidrar till det svenska samhället och som också är besvikna på dagens invandringspolitik, reagerar på den och vänder sig till oss.

Jag lyfte fram det positiva med en behovsprövad arbetskraftsinvandring. När det inte finns arbetskraft i Sverige kan vi ta hjälp utifrån. Det är ett viktigt och positivt komplement på den svenska arbetsmarknaden. Jag

lyfte fram det positiva i den fria rörligheten, hur positivt det kan vara när människor från Sverige kan arbeta och studera i andra länder, när människor kan komma och arbeta och studera i Sverige och det viktiga utbytet däremellan. Jag lyfte fram vikten av flyktinghjälp på olika sätt.

Jag har inga problem att lyfta fram det positiva med migration. Men regeringen och Christer Winbäck har stora problem att skapa de förutsättningar som krävs för att möjliggöra de positiva delarna i migrationen. Hur mycket vi än pratar om de positiva delarna av migrationen försvinner inte de utmaningar som vi står inför.

Hur ska människor som i dag lever i utanförskap, segregation och mångårigt bidragsberoende kunna få en ärlig chans att komma in i det svenska samhället när Christer Winbäck och regeringen vill fortsätta att föra den invandringspolitik som förs i dag, med en hög nivå på invandring, samtidigt som vi har en hög arbetslöshet och ett stort mått av utanförskap och icke fungerande integration? Det är min fråga till Christer Winbäck.

Anf. 124 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Herr talman! Jag försökte lyssna väldigt uppmärksamt även nu, och Julia Kronlid pratade mycket om *att* det finns positiva saker men inte särskilt mycket om *vad* som är positivt.

Jag tycker fortfarande att det saknas rätt mycket i argumentationen från Sverigedemokraterna. Jag förstår att man försöker tvätta sig ren från någon form av invandringskritisk ståndpunkt. Men sedan kommer det här med den höga nivån. Det är liksom det som är grejen: Det är för många invandrare, och det är fel invandrare. Förmodligen handlar det om både kvantitet och kvalitet, kan jag tänka mig.

Det är viktigt att konstatera att det finns utmaningar. Det håller jag med om. Dem ska vi jobba med. Utmaningarna blir inte lättare att tackla när man hela tiden får höra ord som bidragsberoende och siffror som florerar på nätet, i uttalanden och så vidare – siffror som många gånger inte har verklighetsbakgrund.

Jag tycker att det är viktigt att konstatera att vi har både flyktingar och invandrare och att vi då måste se till att få dem att fungera och finnas i det svenska samhället på bästa möjliga sätt. Det är viktigt att vi ser till att de får arbete och så vidare.

Ibland låter det från Sverigedemokraternas sida som att det finns ett begränsat antal arbeten och att flyktingarna därmed kommer och tar våra arbeten. Jag hörde inte Julia Kronlid säga det, men implicit låter det ibland så i retoriken från Sverigedemokraterna. Det är väldigt tråkigt.

Vi är ett stort land ytmässigt, och vi är ett rikt land. Vi har många möjligheter. Vi måste jobba tillsammans och målmedvetet för att se till att få det att fungera på arbetsmarknaden, både för dem som har bott här i många år och för dem som är nyanlända. Jag tycker att det är viktigt att vi håller oss till den diskussionen.

Anf. 125 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag blir lite trött på att man säger andra saker än det jag själv har framfört. Man säger: Jag hörde inte Julia säga det, men det låter så mellan raderna. Det är som att bygga upp ett luftslott och attackera

luftslottet i stället för att argumentera mot det jag faktiskt står här och säger i dag. Så är det ofta när jag deltar i debatter.

Christer Winbäck säger att vi lyfter fram detta med bidragsberoende och att det inte har någon verklighetsbakgrund. Jag vet inte riktigt: Är det vad Winbäck vill säga till de familjer som har det svårt, att deras situation inte har någon verklighetsbakgrund? Det är kanske lite verklighetsfrånvänt att ha en sådan argumentation.

Jag tycker att jag lyfte fram flera exempel. Som jag sade kan jag stå här hela dagen och lyfta fram många invandrare som jag har träffat som har bidragit väldigt positivt i Sverige och prata om det. Men jag säger också att det gäller att skapa de grundläggande förutsättningar som krävs för att vi ska ha en fungerande migration och möjliggöra det positiva.

När vi har 430 000 arbetslösa i Sverige är det inget framgångsrikt sätt att bedriva en generell arbetskraftsinvandring. Det kanske är bättre att ha en behovsprövad arbetskraftsinvandring, som innebär att vi söker arbetskraft där det behövs samtidigt som vi ger de 430 000 möjlighet till arbete. Dessa 430 000 är människor med olika bakgrund. Det är också människor som kommer från andra länder, Christer Winbäck, som vill ha ett arbete.

Vår politik gynnar även dem. Vi vill ha en reformerad arbetsmarknadspolitik. Vi tycker inte att det räcker med regeringens punktinsatser, där man har några få insatser som dessutom bara ska gynna en viss del. Vi vill ge möjligheter till arbete för alla som bor i Sverige, genom lärlingsjobb, starta-eget-bidrag, bättre matchning och utbildning på de områden där det finns en efterfrågan.

Anf. 126 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att alla som bor i Sverige och kommer till Sverige har möjligheter i Sverige. Jag tycker att det är väldigt viktigt.

När vi debatterar och replikerar här i kammaren lyssnar vi på vad andra säger så gott det går, men vi får också se det i den kontext och den diskussion som har föregått debatterna. Vi vet ju var vi står i olika frågor. Det är viktigt att känna att vi också kan se förbi själva anförandet och vad som ligger bakom det som sägs i kammaren.

Jag tycker att det finns en stor och viktig skillnad mellan oss, Julia Kronlid. Skillnaden är att vi ser migration som en tillgång, inte som en belastning.

Anf. 127 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Den här debatten handlar om politik för global utveckling. Alla politiska beslut har globala återverkningar. Alla politikområden kan bidra till att bekämpa fattigdomen. Det är grundtanken i beslutet om politik för global utveckling från 2003.

Regeringen har sedan 2006 jobbat hårt för att försöka föra frågan om politik för global utveckling till riksdagen i form av återkommande skrivelser och sätta fokus på återsrapportering till oss.

År 2008 tog riksdagen ställning för att fokusera politiken för global utveckling på sex globala utmaningar. Det handlar om förtryck, ekonomiskt utanförskap, klimatförändringar och miljöpåverkan, migrations-

strömmar, smittsamma sjukdomar och andra hälsohot samt konflikter och sviktande situationer.

De sex fokusområdena har sedan varit en bas för regeringens återrapportering till riksdagen. Det framgår också när man läser den skrivelse som ligger till grund för utskottets betänkande. Det har tydligt redogjorts för det, och jag tycker också att det är en tydlig framgång.

Det finns saker att förbättra – det finns det alltid. Det är ändå tydligt att regeringen på de flesta områden har lyckats komma relativt långt för att nå målen.

Den skrivelse som utskottet har behandlat och som nu ligger i betänkandeform på riksdagens bord är den fjärde uppföljningsskrivelsen. Den har, som tidigare framgått, fokus på migrationsströmmar.

Migration är positivt, både för utveckling för den enskilda människan och för ursprungs- och destinationsländerna.

En miljard flyttar, varav 740 miljoner i eget land och runt 232 miljoner utanför födelselandet. Det är alltså en sjundedel av världens befolkning som i någon form kan vara migranter. Hälften av dem är kvinnor, vilket också är viktigt att se.

Migrationen har, som framgått inte minst av Bodils historiska betraktelse, förekommit även i Sverige i alla tider – men inte bara i Sverige utan världen över.

Cirkulär migration ska underlättas. Det är en viktig grund för människor och för människors drömmar, då vi lever på ett gemensamt jordklot där vi alla har ansvar för att bidra till en bättre värld.

PGU-styrelsen redovisar utvecklingen 2010–2012, och riktningen är rätt men mer återstår. Vi har som grund OECD:s granskning och Statskontorets uppdrag att se över den interna PGU-hanteringen. Det handlar om samstämmighet och att landa rätt.

Jag måste säga att jag är lite förvånad över det fokus som finns i oppositionens tankesmedjor på att ha en speciell PGU-enhet. När man läser rapporten framgår det ju att mycket av det underlag som finns att tillgå är samlat på Utrikesdepartementet. Ska man göra någonting, herr talman, borde det väl snarare handla om att försöka förstärka den funktionen på Utrikesdepartementet, inte gå över ån efter vatten.

Vad det handlar om i den här skrivelsen är att inte bara redovisa uppnådda resultat utan att också öppet redovisa målkonflikter, för målkonflikter finns. Jag tycker att den förra skrivelsen som vi fick var bra i den delen, och jag tycker att den här tar fasta på samma bild. Där har utvecklingen verkligen gått i rätt riktning, som jag ser det.

Det har talats om migrationens målkonflikter. Det lyfts fram också här. Det handlar om att alla flyktingar, alla individer, ska ha ett rättssäkert och fullgott skydd. Flyktingrätten är entydig. Även om inte alla erkänner Genèvekonventionen finns den där. Man kan diskutera tilläggsprotokoll eller annat för att göra den uppdaterad, men den är ändå en grund.

Målkonflikterna här handlar om risk för människohandel. Det handlar om målkonflikt om rättighetsperspektivet för den enskilde. Det är viktigt att tänka på, för det är det som ska stå i fokus. Jag tycker att det delvis har kommit bort i den tidigare diskussionen.

Svensk handel och svenska investeringar tas också upp i betänkandet och i regeringens skrivelse. Det är helt klart att det bidrar till att bryta

fattiga människors och länders ekonomiska utanförskap. Det har hjälpt för oss. Vi är ett litet, öppet frihandelsland. Det gäller också för väldigt många andra länder. Det är viktigt, och det efterfrågas.

Det är bra att vi har tydliggjort att svenska myndigheter, exportfrämjande myndigheter, ska ha ett starkt uppdrag att förstärka det ansvarsfulla företagandet och det sociala ansvaret. OECD:s regler, inklusive land-för-land-redovisning, finns med i regeringens skrivelse, och det tycker jag är välkommet.

Klimatförändringar påverkar migration. Det är helt klart, och det lyfts också fram i regeringens skrivelse. Det påverkar migration *och* utveckling. Därför är det viktigt att vi i vår politik verkar för klimatanpassning i utvecklingsländer och globala utsläppsminskningar. Sverige ska vara en tydlig röst för att bli en förebild och en stark röst för klimatomställning för att bryta fossilberoendet. Här finns naturligtvis en särskild utmaning för politik för global utveckling.

Vi ska prioritera biståndet. Det handlar om de fattigaste människorna som drabbas hårdast av bristande klimatanpassning och ökad temperatur. Det leder till att de människorna drabbas; därför måste det finnas med i biståndet som ett prioriterat område. Dagens mål 7 handlar om klimatfrågorna, och jag utgår från att vi även efter 2015 kommer att ha med ett klimatmål.

Jag har sagt det tidigare och kan säga det igen: Vi måste få till en agenda för hållbar utveckling. Det går inte att köra olika konkurrerande spår. Det mår inte världen bra av, det mår inte klimatet bra av och det mår inte de fattigaste människorna bra av. Vi måste hitta en gemensam agenda.

Jag hoppas att vi kan få ett nytt klimatavtal 2015 med nya mål. Vi i Centerpartiet ser gärna en värld som satsar på det förnybara. Vi vet att många andra har andra synpunkter, och det gäller naturligtvis att komma överens inte bara i Sverige utan också i världen.

Här tycker jag att det är värdefullt att utrikesutskottet markerar vikten av energieffektivitet, förnybar energi och att minska koldioxidutsläppen. Det är centralt, som utskottet skriver, att vi klarar de 100 miljarderna och att vi gör det genom andra finansieringskällor än enbart bistånd, inte minst genom att fånga upp de privata. Jag hoppas inte att några landar i att tro att det bara handlar om att höja skatter eller om nya skatter. Det kommer inte att leda till en framgångslösning i den globala miljön – inte där heller, ska jag kanske säga.

Jag vill också betona Gröna fonden. Den har ett viktigt uppdrag, och jag är glad att det finns enighet om den nu. Det senaste mötet i Sydkorea nådde framgång. Gröna fonden kommer att kunna starta sitt arbete, och resursmobilisering kommer att påbörjas i höst. Oktober november är en viktig tidpunkt – då är det nog skarpt läge.

Från regeringens och Centerpartiets sida är det tydligt: Löftet om de 300 miljonerna står fast. Det framgår också av betänkandet. De är uppdalade på en första omgång i höst och en 2015.

Vi i Centerpartiet ser också nästa steg framför oss. Det handlar om bistånd, det handlar om additionella resurser och det handlar om andra finansieringskällor. Vi är beredda att verka konstruktivt för att hitta lösningar. Det kräver framtidens möjligheter, det kräver våra barnbarn och det kräver klimatet.

Herr talman! Med detta kan jag bara yrka bifall till utskottets förslag och avslag på alla reservationer.

Prot. 2013/14:116
28 maj

Anf. 128 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! FN:s så kallade högnivåpanel, som vår tidigare biståndsminister Gunilla Carlsson har ingått i, fick av FN:s generalsekretärare i uppdrag att arbeta fram nya mål för fattigdomsbekämpningen i världen, detta då de nuvarande millenniemålen löper ut 2015.

Gruppen kom förra året med sin rapport. Det de betonar är att det är fullt möjligt att före år 2030 utrota den extrema fattigdomen i världen. Men då måste utvecklingsagendan vara gemensam, den måste vara samstämmig och vi måste alla sträva mot samma mål.

De slår fast att de nya målen måste bidra till att bryta utanförskap så att alla har en chans, oavsett bakgrund. De lyfter behovet av satsningar på hållbar utveckling med sociala, ekonomiska och miljömässiga dimensioner där vi måste satsa långsiktigt. De menar också att länder måste ställa om sina ekonomier så att jobb och tillväxt når alla, och de betonar att vi måste skapa fred, frihet och öppna samhällen.

Förenklat kan man säga att frihet från våld samt demokratiska rättigheter, sociala rättigheter där ingen lämnas utanför och hållbara miljö- och klimatlösningar är en förutsättning för att vi ska kunna bekämpa fattigdom och utanförskap tillsammans.

Herr talman! Det finns en bilaga i betänkandet från en hearing som vi hade om SRHR-arbetet. Den handlar om Sveriges globala engagemang för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Sverige har sedan lång tid tillbaka haft en jämställdhetsprofil i vårt bistånd och vår utrikespolitik, vilket är positivt.

Hearingen visar också på vilka satsningar vi gör som gynnar kvinnors hälsa. Sverige har bidragit till att försöka uppnå millenniemål 5, att minska mödradödligheten, på ett konkret sätt. På den IPSI-konferens som jag tror att ordföranden i vårt SRHR-nätverk Ulrika Karlsson snart kommer att nämna kom man också fram till starka skrivningar om kvinnors rättigheter.

Sveriges politik för global utveckling, PGU, sätter ramarna och ambitionsnivån för vårt bidrag till en rättvis och hållbar global utveckling. Det svenska utvecklingssamarbetet genom exempelvis biståndet är ett viktigt redskap i de strävandena. Regeringens PGU-skrivelse har i år lagt fokus på den globala utmaningen och migrationsströmmar men också handel och remitteringar.

I skrivelsen görs åtskillnad mellan samstämmighetspolitiken och politiken för global utveckling. Samstämmighetspolitiken innebär att alla politikområden ska samverka för att uppfylla PGU:n. Men det övergripande målet för PGU:n är att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.

Samstämmighetspolitiken ska bidra till att målet uppnås. När alla politikområden samverkar optimalt kan Sverige på allvar bidra till förändring i rätt riktning. Annars finns det risk för att målen och politikområdena motverkar varandra, och det är i så fall inte ett ansvarsfullt sätt att använda våra gemensamma resurser. Därför krävs att vi blir än bättre på att få till stånd långsiktiga och hållbara förändringar. Därför är det också bra att regeringen förra året gav Statskontoret i uppdrag att utvärdera regeringens styrning av Regeringskansliets arbetsformer för PGU, och

*Sveriges politik för
global utveckling*

här pågår nu ett förbättringsarbete, där samordningsansvaret ligger på biståndsministern.

Som betonas i betänkandet är det viktigt att vi sätter upp tydliga mål för hur vi ska nå resultat. Sverige bör vara pådrivande för nya globala mål som bidrar till hållbar utveckling. Därför är det viktigt att vi både i Sverige och i EU arbetar aktivt för att FN i post-2015-processen för fram tydliga mål för hållbar utveckling.

Fru talman! Många länder har dragit ned på sitt bistånd till följd av den ekonomiska krisen. Det ser vi bland annat runt om i Europa. Men alliansregeringen har, som första regering, levt upp till enprocentsmålet åtta år i rad, vilket vi kristdemokrater är väldigt stolta över. Med olika biståndsinsatser är vi med och bidrar till en global utveckling som kommer allt fler människor till godo.

Biståndet är inte det enda som påverkar fattigdomsbekämpningen. Nationella beslut får globala återverkningar och bidrar därför till att styra utvecklingen i olika riktningar. Handels-, närings- och jordbrukspolitiken är exempel på områden som också bidrar till den globala förändringen.

I betänkandet betonas att det finns ytterligare potential att stärka handelns och investeringars bidrag till att bryta fattiga länders och människors ekonomiska utanförskap. EU är världens största handelspartner, och Sverige bör fortsätta att bidra till att fattiga länder kan öka sina multilaterala handelsavtal med ett utvecklingsperspektiv i fokus. EU har olika frihandelsavtal som vi ska vara med och bevaka. EU och Afrika håller nu på att diskutera olika utvecklingssamarbeten men också handelsavtal. Därför är det bra att man nu talar om tullfrihet i olika avtal samtidigt som man säger att de fattiga länderna måste få tid. Man kan få upp till 25 års omställningsperiod för att ställa om sin produktion så att man blir konkurrenskraftig med EU.

Den privata sektorns betydelse bör betonas, men den bör följa internationella normer och riktlinjer. Företagen bör stå för ett socialt ansvarsmedvetande och bidra till jobb med anständiga villkor, investeringar och skatter som gynnar den globala utvecklingen.

Fru talman! I regeringens skrivelse och i detta betänkande beskriver vi också klimatfrågornas betydelse. Klimatanpassningen i utvecklingsländerna och de globala utsläppsminskningarna är centrala i arbetet med klimatförändringarna. Det är viktigt att vi i biståndet och i handeln ser till att skapa förutsättningar för tekniksprång och bidrar till samhällen med låga utsläpp och hög motståndskraft mot klimatförändringar.

Det är också glädjande med det som nämns om den gröna klimatfonden, där ambitionen är att de 300 miljonerna snart är klimatfonden till del. Sverige och EU behöver fortsatt bidra till att mobilisera 100 miljarder US-dollar till 2020 och mer resurser som sträcker sig ännu längre fram i tiden för att skapa reella förändringar.

Fru talman! I dag lever vi i en globaliserad värld. Människor, inklusive vi själva, förväntar sig att det ska vara lätt att röra sig över gränserna. I helgens EU-val vann främlingsfientliga partier framgångar runt om i Europa. De vill se murar mot omvärlden. Det är förfärligt att vi än en gång hör stöveltrampet på Europas gator. Det är personer som av rädsla för det okända väljer att slå på den som är svagast. Människor flyr för sina liv – det kan vara från krig och konflikter, från förföljelse men också för sin överlevnad och för att få brödföda för dagen – och här möts då

dess personer, som knackar på Europas dörr, av människor som säger att de inte har någon hjälpande hand att sträcka ut.

Därför blir jag förundrad av Sverigedemokraternas skrivning i reservationen, där man säger att man tycker att Sverige har en extrem invandringspolitik. Samtidigt vet vi hur många människor som ringer oss, kanske flera gånger i veckan, för att berätta om specifika fall där människor blir utvisade från Sverige och där man undrar var vårt hjärta är någons: Hur kan vi hjälpa dessa människor?

Vi tar inte emot för många. Vi har inte möjlighet, säger Julia Kronlid. Men vad ska vi ge dessa människor för framtidsjobb? Ska vi stänga vår dörr?

I EU-valrörelsen har Vänstern och Socialdemokraterna talat om den höga arbetslösheten i Europa. Jag vet inte om det har bidragit. Vi ska naturligtvis bekämpa arbetslösheten. Samtidigt hör vi att 1,4 miljoner jobb finns lediga inom EU. Det är jobb som inte är tillsatta för att det antingen saknas rätt kompetens eller för att det är arbeten som inte någon vill ta. Samtidigt står människor och knackar på Europas dörr för att få en inkomst och en möjlighet att kanske skapa en framtid för sig och sin familj. Det som de allra flesta immigranter gör med sina inkomster härifrån är att skicka pengar hem till den fattiga och utsatta familjen i hemlandet. Dessa remitteringar överstiger i reella tal alla biståndsinnsatser från hela världen.

Jag tror att framtiden kommer att handla mycket mer om att människor reser över nationsgränser. I den utredning som jag satt med i, som hette Cirkulär migration, pratade vi mycket om hur framtidens migration kommer att se ut. Den kommer att se helt annorlunda ut. Man kommer att resa över gränserna, och därför ska vi se till att vi har en öppen attityd i Europa. Det kommer att bidra till utveckling och framgångar både för våra länder och för de fattiga länderna. Det kommer att bli en vinna-vinna-situation.

Vi ska inte underskatta möjligheterna att bidra till att bekämpa fattigdom i olika länder genom att ta emot människor som söker en arbetsmöjlighet här. Det lönar sig att öppna för ökad migration. Redan nu säger företagare att de är oroliga för stängda gränser, som hotar deras möjlighet till expansion. Detta måste vi kunna svara upp emot.

Vi kristdemokrater är övertygade om att en friare rörlighet är viktigt för att lyfta många ur fattigdom. När Sverige öppnar sina gränser finns en chans att ge tillbaka människor värdighet och en framtid. Men många känner sig inte välkomna, trots att vi lever i en globaliserad värld.

Avslutningsvis: Om det är något vi ska bekämpa är det inte människor på flykt eller som söker jobb för sin överlevnad, utan vi ska bekämpa de diktatorer som förtrycker sina egna medborgare eller som inte tillgodoser den egna befolkningens mest basala behov. Och låt oss ha dörren öppen för människor i nöd: Allt vad ni vill att andra ska göra mot er, gör det mot dem.

När vi nu arbetar med olika politikområden i riksdag och regering, låt oss då ha i åtanke hur vi kan bidra till att bekämpa fattigdom. Det vi slår fast i vår politik för global utveckling handlar om att allting hänger ihop: biståndspolitik, handelspolitik, migrationspolitik och så vidare. Men att lyckas med en politik för global utveckling handlar om att inte diskrimi-

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Sveriges politik för
global utveckling*

nera någon utan att vi alla tillhör den globaliserade världen. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 129 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Fru talman! Grunden för en hållbar global utveckling är rätten att styra över sin egen kropp och sitt eget liv – att själv kunna bestämma om och med vem man ska gifta sig och om och när man ska föda barn. Det är sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

För 20 år sedan samlades världens regeringar i Kairo, och de enades om att sexuell och reproduktiv hälsa är en grundläggande mänsklig rättighet och om att ökad jämställdhet är en nyckel till ökat välmående hos individer, familjer, nationer och världen.

På dessa 20 år har mycket hänt. Vi ser att den extrema fattigdomen har minskat med hälften. Många länder som var fattiga 1994, när Kairokonferensen ägde rum, är i dag medelinkomstländer. Och en miljard människor har mer inkomster i dag. Det möjliggör för dem att investera i sig själva, sina familjer och sina samhällen.

Men trots den positiva utvecklingen återstår stora utmaningar. Låt mig nämna några.

År 2014 är det varje dag 800 kvinnor som dör i samband med graviditet och förlossning. Varje dag gifts 39 000 minderåriga flickor bort. Varje dag föder 20 000 minderåriga flickor barn.

Utmaningarna är stora. Och med de här utmaningarna ansökte riksdagens SRHR-grupp om att arrangera uppföljningskonferensen i fråga om Kairo, det vill säga IPCI-konferensen. Den ägde rum i riksdagen i april.

Fru talman! Jag vill nämna några saker om den i det här sammanhanget, eftersom vi tar upp SRHR-frågor i betänkandet men inte IPCI-konferensen. Jag vill säga några saker om den.

Konferensen blev mycket lyckad i den bemärkelsen att det antogs ett historiskt starkt dokument.

För första gången någonsin enades 135 länder med 400 deltagare, parlamentariker, ministrar och talmän, om att abort ska avkriminaliseras. Och när den är avkriminaliserad och legal ska den vara säker. Man ska ta bort sanktioner, det vill säga att människor som är fängslade på grund av abort ska frigges. Det betyder att de 17 salvadoranska kvinnor som sitter i fängelse på grund av abort ska frigges.

Vi statuerar för första gången någonsin en minimiålder för äktenskap, en 18-årsgräns. För första gången någonsin statuerar vi att sexualupplysning ska ges även till minderåriga. De har rätt till det. För första gången någonsin statuerar vi att vetenskaplig sexualundervisning ska ges till både flickor och pojkar och att könsstympning, inklusive cutting, ska förbjudas.

En av de känsligaste frågorna gällde homosexuellas rättigheter. Även här gjorde vi historiska framsteg. Vi slog fast i deklarationen att alla, inklusive hbtq-personer, har rättigheter och ska fredas från diskriminering, trakasserier och våld.

De två dokument som vi enhälligt antog, faktiskt med stående ovationer, är *Stockholm Statement of Commitment* och *Declaration on Human Rights*.

Jag vill nämna det i det här sammanhanget och att Sverige faktiskt har gjort ett historiskt landmärke. Jag vet att det kommer att ge verkan.

Redan nu har jag fått rapporter om att Paraguay har lagstiftat om en 18-årsgräns för äktenskap och att Nepal har meddelat att man i sitt konstitutionella arbete kommer att beakta de här två dokumenten.

Så förändrar vi världen tillsammans.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 4 juni.)

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Sveriges politik för
global utveckling*

15 § Vissa avtal mellan Europeiska unionen och Colombia, Peru, Republiken Irak, Mongoliet respektive Centralamerika

Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU21

Frihandelsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Colombia och Peru å andra sidan (prop. 2013/14:166),

Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU22

Avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Irak, å andra sidan (prop. 2013/14:165),

Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU23

Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Mongoliet, å andra sidan (prop. 2013/14:163) och

Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU24

Associeringsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Centralamerika, å andra sidan (prop. 2013/14:167) föredrogs.

*Vissa avtal mellan
Europeiska unionen
och Colombia, Peru,
Republiken Irak,
Mongoliet respektive
Centralamerika*

Anf. 130 ULRIK NILSSON (M):

Fru talman! Finns det någon relation mellan antalet sidor text och debattens längd kan vi se fram emot en sen kväll.

Det går att göra sig lustig över detaljeringsgraden och vad som behövs för de här avtalen. Men jag tror att vi ska se bortom det. Bortom alla regler och bortom alla de textsidor som avtalen innehåller finns det nämligen någonting mycket viktigt som beskrivs i de här avtalen. Det uttrycktes kanske tydligast av mannen som jag träffade på en tillställning som sydkoreanerna hade. Han berättade att han jämte sin 64 tums LCD-tv hade varit tvungen att sätta upp en liten fjäder som han på 50-talet hade köpt i skolan så att barnhemsbarnen i Korea kunde få mat för dagen.

Jag har inte hittat information om någon fjäderkampanj på 50-talet, så jag kan inte gå i god för exakt den historien. Men någonstans visar den här utvecklingen hur man under två mansåldrar eller två generationer kan ta sig från att vara ett land som är beroende av andras insatser och som är beroende av de småsmulor som fjädern symboliserar till att bli ett land som är en del i handeln. Det är ett utvecklat land som vi faktiskt ser som jämbördig konkurrent.

Stegen från att vara ett utvecklingsland till att, via samarbeten och olika utbyten, bli konkurrent på en global marknad går att ta relativt

snabbt, förutsatt två saker: förutsatt rätt politiska beslut och förutsatt en öppenhet på andra sidan.

De avtal vi diskuterar i dag, som i grunden Europeiska unionen har tecknat, är just tecken på den typ av samarbete som innebär att länder tar steg i trappan.

Det är fyra olika typer av avtal. Det är ett frihandelsavtal. Det är ett partnerskapsavtal. Det är ett ramavtal om partnerskap. Det är associeringsavtal. De betyder lite olika saker. Det mest långtgående är naturligtvis frihandelsavtalet, liknande det som Europeiska unionen har med Sydkorea. Men det är ändå intressant att just de här avtalen definierar precis den utveckling av öppenhet, handel, kontakter och kommunikation som är det som har visat sig vara effektivast för att stater ska kunna lyfta sig ur fattigdom.

Det här är en mycket välkommen utveckling. Vi skulle naturligtvis väldigt gärna se det här med många fler länder. Det är naturligtvis så att någonstans ligger framtidens möjligheter i att vi länkar ihop våra ansträngningar för tillväxt och utveckling, alla stater tillsammans.

Därför är det glädjande att vi tekniskt sett har fyra betänkanden där vi är eniga. Vi är alltså eniga i de här frågorna. Det finns särskilda yttranden, som jag tycker är lite intressanta. De pekar på en del av farorna i det här men också på en del av möjligheterna. Vill man uttrycka det lite elakt kan man säga att de särskilda yttrandena säger: Vi tror på frihandel, men handel kan vara farligt.

Så är det naturligtvis. Det kan finnas baksidor av det om det sköts på fel sätt, om det inte kopplas till politiska reformer och om man inte utnyttjar den möjligheten.

För egen del tycker jag att det som ligger närmast till hands när jag läser detta är det citat som jag tror tillskrivs Ingmar Bergman: Mina tvivel är mina värsta fiender. De hindrar framgångar jag kunde ha fått.

Någonstans är det liksom den inställningen. Det är kanske bra att tvivla, men det är också bra att man inte låter det hindra det som man ändå känner är riktigt och rätt att gå vidare med.

Den andra delen handlar om en oro för utvecklingen av mänskliga rättigheter i några stater. Det finns anledning att vara uppmärksam på det. Men det finns också anledning att använda alla möjligheter vi har till kommunikation, stat till stat men också företag till företag eller varför inte produktionschef till konstruktör, eller hur nu handeln ser ut. I alla de här kommunikationerna finns nämligen information och mänsklighet, som oftast är det som kan bidra till att förändra långsiktigt.

Det har aldrig varit bra att isolera sig. Det har aldrig varit bra att sluta sig. Det har alltid varit bra att öppna sig.

Jag har tidigare här i kammaren berättat om min morfar, som tidigt lärde mig detta: Knyter jag handen förlorar jag aldrig någonting ur den, men det kommer heller aldrig någonting nytt i den.

Det är den inställning vi måste ha till handelsavtal, till internationella relationer och till öppenhet. Vi ska inte knyta näven. Vi ska snarare ha den öppen och acceptera att en del ramlar ur den men att vi också får mångfalt mer tillbaka.

Fru talman! Debatten blir inte så mycket längre. Det här är i grunden en positiv dag. Vi kan unisont i kammaren säga att vi står bakom de fyra avtalen med varierande grad av samarbete med andra länder. Vi gör det

gemensamt, har möjligen några randkommentarer, men de är inte avgörande. Det avgörande är att vi står upp för öppenheten, friheten och kontakten.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslagen i de fyra betänkandena som vi nu samdebatterar.
(Applåder)

Anf. 131 BODIL CEBALLOS (MP):

Fru talman! Precis som Ulrik Nilsson säger står vi bakom alla betänkandena, men vi har också några randanmärkningar.

Miljöpartiet tycker att samarbeten av alla slag med andra länder är bra så länge de är positiva för båda parter och också för hela befolkningen i berörda länder. Tyvärr har inte EU:s avtal alltid varit det, utan många avtal har ingåtts där det europeiska egenintresset varit grunden eller där villkor skrivits in om till exempel återtagande av flyktingar som inte får uppehållstillstånd i något EU-land i utbyte mot fördelaktigare handels- eller partnerskapsrelationer eller till och med bistånd.

EU brukar ha klausuler med i avtalen om vikten av att mänskliga rättigheter respekteras, att minoriteter respekteras etcetera. Men när så inte sker händer inget. Då fortsätter vi bara som om ingenting har hänt och hoppas på att det blir bättre längre fram – av sig självt. Kanske blir det någon liten protest från den gemensamma utrikestjänsten men inte så mycket mer. Det är en fråga jag tror att vi behöver uppmärksamma och tänka på. Hur ska vi ha det framöver? EU:s gemensamma värdegrund vilar på de mänskliga rättigheterna. Det gäller också våra relationer med närområdet. Därför måste vi bevaka hur avtalen efterlevs.

När det gäller de avtal vi hanterar i dag handlar det bland annat om länder Sverige fasat ut ur eller planerar att fasa ut ur det svenska biståndet. Det är därför bra att andra relationer tillkommer som förhoppningsvis kan bidra till fortsatta goda relationer med länderna i fråga så att vi inte bara lämnar dem utan att påbörja ett nytt steg i våra relationer.

Fru talman! Jag tänkte fokusera lite mer på Colombia i mitt anförande eftersom jag tyckte att texten i betänkandet såg lite väl rosenrött på situationen medan jag har en bild med mig från mitt senaste besök förra året att det faktiskt börjat gå bakåt i förhållande till när utskottet var där året innan. Det är också en viktig tid för Colombia just nu på grund av det pågående valet.

Den 25 maj var det inte bara val i EU och presidentval i Ukraina. Också Colombia höll presidentval. Enligt uppgift har det aldrig varit så lågt valdeltagande i modern tid. Jag vet inte när de börjar räkna modern tid. Historia reciente står det i alla fall i Wikipedia. Soffan och blankrösterna utgjorde 60 procent, vilket är en ökning med 17 procent.

Valet var det första av två eftersom ingen klar vinnare kunde utses i första omgången. Óscar Iván Zuluaga från Centro Democrático fick drygt 29 procent mot sittande presidenten Juan Manuel Santos från Unidad Nacional som fick drygt 25 procent. Förutom dessa två fanns två kvinnliga kandidater och vår gröna kandidat. Vem som i slutänden blir president kan jag inte sia om eller vilka den gröna eller de kvinnliga kandidaterna kommer att hänvisa sina väljare att rösta på.

Colombia är en demokrati med fria val men med stora interna problem efter många år av inbördeskrig. Det har under senare år skett många

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Vissa avtal mellan
Europeiska unionen
och Colombia, Peru,
Republiken Irak,
Mongoliet respektive
Centralamerika*

förändringar till det bättre, och landet är på rätt väg. Men fortfarande har MR-försvare, fackligt aktiva med flera mycket svårt att vara verk-samma i landet. Den dagliga säkerheten för människor är inte tillfreds-ställande. Det är därför viktigt att inte okritiskt ta till sig den bild som den colombianska regeringen försöker förmedla. Man måste också tala med människor i byarna, med dem som fortfarande drabbas av de olika väpnade grupper som ännu finns kvar. Det räcker inte att staten säger att den skyddar sin befolkning när den sedan inte har kontroll över hur ad-ministrationen, polisen med flera behandlar människor på den regionala eller lokala nivån.

Colombia har en lång väg att gå. Det är en svår väg att gå, och det behövs en internationell närvaro i syfte att hålla statsmakten på rätt köl. Den colombianska demokratin, och då menar jag inte bara möjligheten att hålla val, är skör. Det väpnade våldet gör sig påmint och är på vissa håll tillbaka där det tidigare varit lugnare ett tag. Borgmästare och guver-nörer gör många gånger vad de kan för att hålla våldsamma och väpnade grupper lugna, men det är inte lätt.

Sverige och den svenska ambassaden har ett gott rykte i Colombia tack vare det långvariga utvecklingssamarbete vi haft i landet för att stärka arbetet med mänskliga rättigheter, lämna stöd till fredsprocessen och för att vi anses agera utan egenintresse, till skillnad mot vad jag tidigare sade om EU:s olika avtal.

Miljöpartiet har därför i många sammanhang begärt att Sverige ska spela en aktivare roll i det fredsarbete som pågår och också agerat för att vi inte ska fasa ut biståndet. I den senaste budgeten backade regeringen från förslaget om utfasning, mycket tack vare att de mindre alliansparti-erna protesterade, antar jag. Jag hoppas att en fortsättning av det svenska biståndet till Colombia för arbetet med mänskliga rättigheter och fred kommer att fortsätta även framöver.

Miljöpartiet har redan tidigare framfört att vi anser att Sverige mer aktivt bör stötta fredsprocessen, bland annat genom att erbjuda stöd till förhandlingar med olika väpnade grupper. Vi menar också att det är viktigt att vara närvarande den dag Colombia träder in i postkonfliktske-det och att vi då stöder övergången till ett fredligt samhälle, vilket kom-mer att ta lång tid. Det är dumt att lämna Colombia när vi börjar närma oss mål.

Fru talman! Det behövs mycket för att nå en fredlig och rättvis värld. Det är fråga om fred, försoning, konfliktlösning, fattigdomsbekämpning, skydd för minoriteter och respekt för mänskliga rättigheter. Rättvis han-del är en viktig motor för utvecklingen i världen, men handel måste bygga på ett rättvist system som bidrar till att minska fattigdom, som respekterar minoriteter och urfolks rätt till sina marker och som inte skapar ökade klyftor mellan människor. Det ska vara ett system som inte uppmuntrar till rovdrift på naturresurser eller människor.

Anf. 132 CHRISTER WINBÄCK (FP):

Fru talman! Redan för 3 000 år sedan var handel en avgörande be-ståndsdel för tillväxt, sysselsättning och välfärd när fenicierna från den kustremsa som i dag är Libanon korsade Medelhavet, förbi nuvarande England och Frankrike, och kanske till och med nådde Skandinavien, för att få avsättning för sina produkter.

Nya produkter som järn, papper och glas, tjänster som båtbyggare, idéer om navigering med hjälp av stjärnor samt språk och alfabet spreds. Språk och kultur spreds och städer byggdes längs de handelsvägar som upparbetades. Detta var landvinningar som nåddes för att några ville, vågade och nödgades ta sats för att vinna okända marker.

När vi nu debatterar partnerskap, frihandel, associeringsavtal och samarbete är det för att vi vill fördjupa vårt samarbete med länder just för att nå nya landvinningar. Frihandelsavtalet mellan EU och Colombia och Peru är ett sådant exempel på att stärka det ekonomiska samarbetet samt ömsesidig handel och ömsesidigt utbyte av idéer och teknik.

Vi ska komma ihåg att under finanskrisen klarade sig många länder i Latinamerika betydligt bättre än Europa och USA. Ett handelsavtal utgör inom dessa områden ett komplement till det bredare politiska samarbetet mellan länderna. Det innebär mer handel, mer investeringar, mer av det som skapar tillväxt och välfärd, vilket både Colombia och Peru så väl behöver. Det stöder också de demokratiska processerna.

Bodil Ceballos nämnde i sitt anförande många av de synpunkter vi måste ta med oss inför diskussionerna med exempelvis Colombia och andra länder. Även om Colombia är ett så kallat högre medelinkomstland är klyftorna mycket stora. Fattigdomsbekämpning är ett av de områden som nuvarande administration arbetar med som en av grunderna för de fredsförhandlingar som pågår just nu mellan staten och Farcgerillan.

Men mycket återstår. Ekonomisk tillväxt är viktig, och detta handelsavtal kan ge en möjlighet till det.

I spåren av presidentvalet i söndags återstår en andra omgång om några veckor mellan sittande presidenten Santos och utmanaren Zuluaga, med en möjlig utgång som kan stoppa fredsförhandlingarna. Valet kanske handlar om en fortsatt väpnad konflikt eller fortsatta fredsförhandlingar. Det är viktigt att Sverige är medvetet om detta och kan sätta sin press på förhandlingarna som måste fortsätta i Colombia.

Vi ska för övrigt hålla ett seminarium i riksdagen onsdagen den 4 juni, kl. 10–12 i Mittpoolen, där vi ska diskutera alternativen. Alla är välkomna att lyssna och diskutera.

MR, demokrati, rättsstatens principer samt nedrustning och icke-spridning är viktiga delar av de avtal vi nu debatterar. Eftersom kritik emellanåt riktas från organisationer som har till uppgift att bevaka just dessa frågor är det angeläget att dylika klausuler finns med.

Angående associeringsavtalet med Centralamerika är syftet, förutom handel, att fördjupa den politiska dialogen och samarbeta på andra plan. Det finns en stor variation mellan länderna i Centralamerika vad gäller demokratiska institutioner, ekonomisk tillväxt, fattigdom och rikedom, våldsförekomst med mera, saker som vi vill bidra till att förändra. För att kunna förändra måste vi ha en viabel dialog. En sådan uppkommer och underlättas genom handel; det visste redan fenicierna.

Att region avtalar med region är intressant ur flera aspekter. Redan under tidigt 1800-tal bildades en kortvarig federation mellan flera av länderna i Centralamerika, vilket avspeglas i deras flaggor som symboliserar de två kustremsor som flera av länderna har med mellanliggande landremsa. Just detta att de har två kuster har en djupare innebörd när flera av dessa länder i dag sträcker sina armar mot Asien, främst mot Kina men också, som vi nu hört, mot Ryssland.

Om vi anser att dialog är nödvändig för att få till stånd förändringar inom många områden anser i alla fall jag att EU är en bättre part i sådana samtal och förändringsinitiativ. Jag har vid ett flertal tillfällen rest i regionen och samtalat med parlamentariker och regeringsföreträdare om de olika både bekymmer och behov som finns i regionen. Fattigdom, våld, vapen och droger är några av dessa bekymmer.

Senast häromveckan träffade jag och Hans Linde, fast inte samtidigt, Nicaraguas utrikesminister som var här på kort besök för att berätta mer om de utmaningar som Nicaragua står inför. Det är viktigt att vi på olika sätt kan stödja dem.

De Grulacambassadörer som finns i Stockholm träffar jag ofta. Deras respektive regeringar är oerhört angelägna om att få till stånd bättre förbindelser, där handel är en viktig komponent, på lika villkor för att få tillväxt och därmed ökad välfärd i sina länder.

Frihandelsavtal, partnerskapsavtal, ramavtal och associeringsavtal – det gäller att hålla tungan rätt i mun – är nycklar till ett fördjupat samarbete mellan länder och viktiga steg till ekonomisk tillväxt och ökad välfärd.

Anf. 133 HANS LINDE (V):

Fru talman! Vi diskuterar en rad olika handelsavtal av lite olika karaktär med en rad länder på egentligen tre helt olika kontinenter.

Jag måste inledningsvis säga att jag är lite förvånad att när vi diskuterar handelsavtal som kommer att ha stor betydelse för svenska företag, för Sveriges ekonomi och kanske framför allt för företag och människor i de länder som är berörda är intresset i Sveriges riksdag inte direkt övermåttande. Jag kan konstatera att Sverigedemokraterna inte är här. Det är väl logiskt. Men jag konstaterar också att ytterligare ett par partier har valt att inte delta i diskussionen. Det beklagar jag.

Handel spelar en central roll för Sveriges ekonomi, för ekonomin i världen och den ekonomiska världsordningen. Vi ser i dag hur utbyte och handel med varor och tjänster skapar arbetstillfällen och enorma vinster. Vi ser att handeln skapar resurser men att handeln också omfördelar resurser, ibland på ett negativt sätt, från syd till nord, från de redan fattiga till de rika, från kvinnor till män.

Orättvisa handelsvillkor och ojämlika möjligheter att delta i världsekonomin är en av huvudförklaringarna till att klyftorna fortfarande är stora på vårt jordklot. Därför är det centralt för Vänsterpartiet att handelspolitiken måste spela en central roll i den breda utvecklingspolitiken. Den måste grunda sig i PGU:s perspektiv, rättighetsperspektiv och de fattigas perspektiv.

För oss är målet en solidarisk handelspolitik. Vi vill bygga rättvisa handelssystem som bidrar till att minska fattigdomen, öka jämställdheten mellan män och kvinnor, skapa en hållbar utveckling och öka inflytandet för syd över sina naturtillgångar och resurser. För oss är handel i det arbetet ett viktigt medel, men inte ett mål i sig.

Fru talman! Möjligheterna att delta i det internationella ekonomiska utbytet och handeln ser väldigt olika ut. Det får konsekvenser. Det som i Sverige ibland kallas frihandel innebär alltför ofta en frihet för dem som har makt och resurser att exploatera och utkonkurrera dem som har mindre makt och mindre resurser. En småbonde från Mali som plöjer

sina fält med en åsna och som helt saknar tillgång till moderna utsäden eller subventioner från sin regering konkurrerar såklart inte på lika villkor med ett hårt subventionerat tyskt industrijordbruk. En bondeledare från Latinamerika som jag träffade beskrev det vi kallar för frihandel så här: Det är som att låta en åsna slåss med en tiger, om man först bundit benen på åsnan.

Det ligger någonting i det och de perspektiv som man har i syd på handelsfrågorna. Därför är det självklart för mig som vänsterpartist att stå upp för att om handeln ska kunna ske på rättvisa villkor måste också de fattigaste länderna få fördelar och ett större handlingsutrymme att själva utforma sin handelspolitik och själva avgöra vilka näringar som ska avregleras och öppnas upp för internationell konkurrens och när.

För oss är det självklart att länder i Afrika, Asien och Latinamerika ska ha samma möjligheter som vi haft i Sverige så att de på sina egna villkor och genom demokratiska processer kan besluta om när de vill öppna upp sin ekonomi och hur det ska ske.

Men handel och handelsregler påverkar inte bara människor i syd. Sveriges ekonomi är en liten handelsberoende ekonomi. Det talar vi rätt ofta om här i kammaren. Men ett handelssystem som bygger på konkurrens med lägre löner, urholkad miljöhänsyn och nedrustat socialt ansvarstagande kommer att slå hårt mot vårt land. Det kommer inte Sverige att vinna på. När kapitalet och företagen agerar globalt behöver också arbetet för fackliga rättigheter, för miljöhänsyn och socialt ansvarstagande bedrivas globalt i allt större utsträckning.

Fru talman! Arbetet i Världshandelsorganisationen, WTO, har på många sätt lamslagits de senaste åren. Vi ser i stället hur en rad länder och regionala samarbetsorganisationer väljer att gå vidare med olika former av regionala och bilaterala handelsavtal. Jag beklagar denna utveckling. Jag tycker att det skulle vara betydligt bättre om vi kunde få ett globalt arbete med handelsfrågor där vi gemensamt globalt kunde hitta spelregler som gäller för alla länder.

Det stora problemet med utvecklingen där vi går mot mer och mer av regionala och bilaterala handelsavtal är att det sker en tydlig maktförskjutning i förhandlingsrummen, från de fattiga länderna till de rika länderna, från syd till nord.

Vi kan ta de handelsavtal som vi nu diskuterar som ett konkret exempel. Det är självklart så att man på handelsdepartementet i Mongoliet inte har samma kapacitet som EU-kommissionen att genomföra förhandlingar. Det är självklart tuffare i ett land som Guatemala att sätta sig in i alla detaljer i ett omfattande handelsavtal, i synnerhet när EU bestämmer sig för att språket man ska förhandla på ska vara engelska. Här finns en ojämlikhet redan vid förhandlingsarbetet.

Frihandelsavtalen med bland annat Colombia, Peru och Centralamerika har under processens gång fått hård kritik av enskilda regeringar, men framför allt från sociala rörelser och det civila samhället i både Latinamerika och Europa. Avtalet med Colombia och Peru skulle ursprungligen ha omfattat hela den så kallade andinska gemenskapen. Men förhandlingarna med Ecuador och Bolivia försenades på grund av den kritik som fanns från regeringarna i dessa två länder. Då valde EU att i stället splittra ett fungerande regionalt samarbete och gå vidare med förhandlingar med bara Colombia och Peru.

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Vissa avtal mellan
Europeiska unionen
och Colombia, Peru,
Republiken Irak,
Mongoliet respektive
Centralamerika*

*Vissa avtal mellan
Europeiska unionen
och Colombia, Peru,
Republiken Irak,
Mongoliet respektive
Centralamerika*

Vi pratar ofta här i kammaren om vikten av att understödja regional handel. Hur gör vi det när vi splittrar ett fungerande regionalt samarbete och försvarar för länder i en region att handla med varandra genom att vi tecknar handelsavtal med två länder men väljer att lämna två andra länder utanför?

Vi har med oro sett hur frågor om mänskliga rättigheter inte tillräckligt har beaktats i handelsförhandlingarna. Jag tycker att Bodil Ceballos på ett förtjänstfullt sätt har beskrivit dilemmat och utmaningarna i ett land som Colombia. Jag vill kort beskriva utvecklingen i Honduras, ett land som jag besökte i höstas som valobservatör vid landets presidentval. Honduras är ett land där det har genomförts kupper de senaste åren. Det är det land på jordklotet som toppar statistiken när det gäller mord på civila, mord på MR-försvarare, journalister, fackföreningsaktiva och hbtq-aktivister.

Det skapar ett problem och ett dilemma. Hur kopplar vi ihop handelspolitiken med frågan om mänskliga rättigheter? För mig är det en självklarhet att handelspolitiken aldrig får vara en frizon för frågor om mänskliga rättigheter.

Jag tycker på något sätt att det är orimligt att EU kravlöst ska öppna upp sina marknader för företag som har som affärsidé att förvägra sina anställda fackliga rättigheter. Ibland går de till och med så långt att de avskedar människor, förföljer människor och i värsta fall till och med mördar dem för att de har krävt denna grundläggande mänskliga rättighet. Det är problematiskt att vi kravlöst ingår avtal med länder där regeringarna inte skyddar den grundläggande mänskliga rättigheten att få organisera sig på sin egen arbetsplats.

Fru talman! Förespråkarna för avtalen säger att de innehåller flera ben och att ett av benen är politisk dialog. När de här avtalen nu snart är på plats tycker vi i Vänsterpartiet att det är i högsta grad centralt att diskussionen om möjligheten till politisk dialog inte bara blir retorik utan också verklighet. Det är viktigt att Sverige och EU använder den politiska dialogen och möjligheten till den samt att vi står upp för de viktiga frågorna om fackliga rättigheter, om ursprungsbefolkningens rättigheter och ett hållbart nyttjande av resurser. De här sakerna har Vänsterpartiet uttryckt i sina särskilda yttranden till två av avtalen.

Anf. 134 ULRIK NILSSON (M) replik:

Fru talman! Jag tror att vi ska vara klara över att handel oftast bygger på en frivillig överenskommelse mellan två parter, en som säljer och en som köper. Just att det ska vara frivillighet kommer naturligtvis också att kräva att man har likformiga regler, att man har en likhet i hur handeln går till. Därför är det viktigt att konstatera att den här typen av handelsavtal är tänkta att skapa lika förutsättningar så att det blir en affär till nytta för båda parter.

Jag inser att det kan finnas informationsproblem. Det kan finnas kunskapsproblem, och det kan finnas ett antal andra problem på vägen. Men någonstans måste vi bestämma oss för om vi ska se handelsavtal som en belöning när allt har uppnåtts, eller om vi ska se det som en möjlighet för dig att bygga på de krafter som tar dig från problemen. För oss är det enkelt att säga att handel nästan är ett mål i sig eftersom det öppnar för

kontakterna, öppnar utbytet och öppnar informationen. Det öppnar upp länderna för varandra. Och det leder till att man får de frivilliga avtalen.

Jag har en fråga till Hans Linde. Jag blev nämligen inte riktigt klok på detta. Hans Linde kritiserar att WTO inte har lyckats göra en överenskommelse och säger att det är jobbigt att det i stället blir bilaterala förhandlingar – eller vad man nu kallar EU mot länder med många länder på den ena sidan och några få på den andra. Borde vi avstanna alla bilaterala förhandlingar i väntan på att WTO kommer med den stora lösningen? Är det ändå inte en bra idé att vi försöker undanröja de handelshinder vi har för att länderna ska kunna utvecklas, få informationen, få utbytet och få möjligheten att få kontakter?

Anf. 135 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Utgångspunkten för mig när vi diskuterar handelspolitik är att lyssna på länder i syd och deras önskemål. Det är uppenbarligen så att länderna som berörs av handelsavtalen i de flesta fall har en demokratisk ordning. I den mån man har demokratiskt valda parlament har man beslutat att ställa sig bakom handelsavtalen. Därför väljer också Vänsterpartiet att stödja handelsavtalen, av respekt för det som länderna i syd har sagt. Men det är tveklöst så att om jag skulle få välja hade jag hellre sett globala handelsavtal framför den uppsjö av regionala och bilaterala handelsavtal som vi nu ser. I det valet föredrar jag den multilaterala satsningen.

Dilemmat vi ser är att det finns en maktobalans i avtalen. Men vi ser också alltmer av ett lapptäcke av avtal. Det är såklart inte bara Sverige eller EU som tecknar regionala och bilaterala handelsavtal. Det gör även USA och andra länder. Det innebär att det blir en snårig djungel för företag och regeringar i syd att navigera genom om de vill sälja sina produkter.

Jag vill också understryka en sak. Ulrik Nilsson talade om vikten av frivillighet och att det ska vara lika förutsättningar när man går in i handelsavtal. Det stora problemet här, den största skillnaden i förutsättningar, ligger i att i det ena ekonomiska samarbetet – EU – har vi ett omfattande stöd i synnerhet till vår jordbrukssektor medan man inte har det på den andra sidan. Många av de ekonomier vi nu diskuterar – Latinamerika, Centralamerika, Mongoliet – är starkt beroende av just sitt jordbruk; det är det som ger många människor bröd på bordet och en möjlighet till försörjning. Här finns det ett stort problem.

Jag kan jämföra de gårdar jag har besökt i Nicaragua med hur mina föräldrar har det på sin griskård i Skåne. Det är inga lika förutsättningar där. Det är konkurrens på i högsta grad ojämlika villkor.

Anf. 136 ULRIK NILSSON (M) replik:

Fru talman! I en helt annan debatt skulle jag gärna diskutera EU:s jordbruksstöd, men jag tror att det leder lite för långt bort här.

Jag vill dock tillbaka till frågan som jag inte fick svar på. Du sade att du skulle föredra globala överenskommelser, Hans Linde. Det skulle jag också göra. Men i avsaknaden av dem är det bättre att vi tecknar en mängd bilaterala avtal, att vi har lapptäcket.

EU skulle naturligtvis kunna säga: Låt oss sluta vår ekonomi och ställa oss vid sidan om och inte ha några frihandelsavtal. De andra kom-

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Vissa avtal mellan
Europeiska unionen
och Colombia, Peru,
Republiken Irak,
Mongoliet respektive
Centralamerika*

*Vissa avtal mellan
Europeiska unionen
och Colombia, Peru,
Republiken Irak,
Mongoliet respektive
Centralamerika*

mer fortfarande att finnas. Jag tror dock att även EU har en roll att spela som förmedlare av information och av allt som handel för med sig. Men det förutsätter att vi har avtal.

Du har inte svarat på frågan. Är det ändå inte bättre att EU gör det här än att vi inte har något i avsaknad av WTO:s överenskommelse? Implicit har du sagt att du faktiskt tycker det eftersom du inte reserverar dig mot hela förslaget. Men när du talade här fick man den motsatta uppfattningen.

Anf. 137 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Det är ingen hemlighet att jag har haft flera debatter i kammaren, med bland annat handelsministern, om förhandlingarna med både Colombia och Centralamerika när det har gällt fackliga rättigheter och mänskliga rättigheter. Det gäller också flera andra handelsavtal där vi har sett problem i processerna med både vad man väljer att prioritera och avvägningen av ekonomiska frågor kontra mänskliga rättigheter.

Vi har haft starka invändningar när det gäller hur EU har agerat och lagt upp förhandlingarna. Vi tycker att EU alltför ofta har agerat arrogant och utnyttjat sitt övertag i förhandlingarna till sin egen fördel. Vi har också varit skeptiska till de väldigt tydliga kraven på att syd ska öppna upp sina marknader samtidigt som EU kvarhåller ett omfattande stöd till sin egen jordbrukssektor. På de punkterna har jag många gånger haft debatter med bland annat handelsministern, i de olika talarstolarna.

Det är alldeles uppenbart att i dag står Vänsterpartiet bakom de fyra betänkandena, samtliga fall. Vi har inte valt att motionera. Vi har inte heller valt att reservera oss mot något av betänkandena. Däremot har vi i särskilda yttranden uttryckt den kritik vi har haft under processens gång. Däri ligger också svaret på Ulrik Nilssons fråga. Det är uppenbart för den som läser betänkandena.

Anf. 138 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! I denna debatt avhandlar vi flera olika avtal som Europeiska unionen ingår. Det är

- avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och Irak
- frihandelsavtal mellan EU, Colombia och Peru
- ramavtal om partnerskap och samarbete mellan EU och Mongoliet
- associeringsavtal mellan Europeiska unionen och Centralamerika.

Varje avtal skiljer sig åt i graden av integration med Europeiska unionen.

Associeringsavtalet med Centralamerika är ett blandat avtal, det vill säga att både Europeiska unionen och medlemsstaterna är avtalsparter tillsammans med de berörda länderna. Avtalet mellan Europeiska unionen och Centralamerika är det första avtal EU har ingått med en annan region. Det är också unikt genom att vara det första frihandelsavtalet mellan två regionala organisationer.

Ett associeringsavtal är den mest avancerade typen av avtal som EU sluter med ett land eller en region. En grundtanke med associeringsavta-

let är att de tre pelarna – politisk dialog, samarbete och handel – ska komplettera varandra. För att sådana avtal ska förhandlas förutsätts att det finns en avsikt att skapa en stark och långsiktig relation baserad på ömsesidigt förtroende samt gemensamma värderingar och principer.

Avtalet ger en rättslig ram för alla aspekter av EU:s förbindelser med Centralamerika.

I ramavtalet med Mongoliet inrättas ett ramverk för de bilaterala förbindelserna där grunden ligger i rättsligt bindande åtaganden om respekten för mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen, demokrati och skyldigheter i fråga om icke-spridning av massförstörelsevapen.

Ramavtalet omfattar även migration och ekonomiska frågor inklusive handel och investeringar. Dessutom breddas samarbetet till en rad andra områden, såsom utvecklingssamarbete, miljö och klimatförändringar, utbildning och kultur samt bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet. I samma anda är avtalet med Irak uppbyggt.

Slutligen innebär frihandelsavtalet mellan EU och Peru – Centralamerika – att ett frihandelsområde för varor och tjänster upprättas mellan parterna.

En omfattande avveckling sker av tullar för industri- och jordbruksprodukter. Parterna åtar sig också att gradvis avskaffa olika former av handelshinder, liberalisera marknaderna för tjänster och offentlig upphandling samt ge ett effektivt skydd för immateriella rättigheter. Handel och investeringar ska ske med respekt för standarder inom miljö- och arbetsmarknadsområdet, och parterna har åtagit sig att samarbeta kring skydd för miljön och respekt för grundläggande normer på det arbetsrättsliga området.

Avtalet innehåller också rättsligt bindande åtaganden om respekt för mänskliga rättigheter och skyldigheter i fråga om icke-spridning av massförstörelsevapen.

Fru talman! Vi har alldeles nyligen lämnat bakom oss en intensiv period av Europapolitiska frågor av stor aktualitet i och med det nyligen avslutade Europaparlamentsvalet. Våra kristdemokratiska kandidater har varit ute på gator och torg och framhållit vikten av att EU arbetar med rätt saker och frågor, som EU bör och ska ta ansvar för framöver i enlighet med de fördrag som reglerar dess mandat.

Handelspolitiska frågor är ett område som vi anser gagnas av att Europeiska unionen sköter det gemensamt. Som medlem i Europeiska unionen sker Sveriges handelspolitiska intressebevakning som en del av EU:s gemensamma handelspolitik.

Så gott som alla delar tillhör unionens exklusiva befogenhet. Exklusiv befogenhet gällande handelspolitiken betyder att kommissionen lägger fram gemensamma förslag angående handelspolitiken och förhandlar om avtal med tredje länder. Kommissionens roll syns också i att den för EU:s talan i Världshandelsorganisationen.

Trots att kommissionens ställning inom handelspolitiken är stark och synlig är det Europeiska rådet som fattar de slutgiltiga besluten. Europeiska unionens råd, ministerrådet, som består av företrädare för medlemsstaternas regeringar, fattar beslut om förhandlingsmandat och internationella avtal och olika slag av handelspolitiska åtgärder.

Kommissionen är förpliktad att regelbundet konsultera medlemsstaterna. Därför kan medlemsstater, som Sverige, aktivt påverka innehållet i

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Vissa avtal mellan
Europeiska unionen
och Colombia, Peru,
Republiken Irak,
Mongoliet respektive
Centralamerika*

handelspolitiken under olika skeden i processen, vilket sker genom svenska representationens arbete i Bryssel.

Kristdemokraterna välkomnar och stöder dessa avtal som främjar handel och samarbete i olika former med dessa länder. Genom samarbetsavtal stärker vi den politiska dialogen och fördjupar samarbetet på ett stort antal områden.

Kristdemokraterna slår vakt om frihandelslinjen, som är ett av fundamenten för en fortsatt global välfärdsutveckling. Frihandel skapar förutsättningar för tillväxt och utveckling. För att tillväxten ska bli hållbar krävs samtidigt att hänsyn tas till miljön och till sociala effekter av handeln. Sverige är ett exportberoende land, och vår ekonomi gynnas av ökad handel med omvärlden. Frihandeln är och ska fortsätta att vara en grundstomme i Europapolitiken.

EU:s inre marknad gynnar i sig världshandeln, men handeln med omvärlden behövs som ekonomiskt drivkraft och för produktivitet utvecklingen i Europa. Utrikeshandel skapar dessutom fördjupade relationer länder emellan som ökar förståelse och samhörighet och som därmed bidrar till att förebygga konflikter.

Vi välkomnar därför att EU förhandlar om avtal med de snabbt växande ekonomierna i Sydostasien, med Australien, Japan och Nya Zeeland, liksom med delar av Latinamerika om samarbetsavtal, som även omfattar en politisk dialog.

Ett handels- och investeringsavtal mellan EU och USA skulle bli det största bilaterala avtalet någonsin och ge stora ekonomiska fördelar för båda parter liksom för världsekonomin i stort.

Avtalet är tänkt att inte begränsas till avskaffande av tullavgifter, utan det ska även anpassa industriregler och tekniska produktstandarder. Det skulle kunna skapa en bas för globala regler, vilket är angeläget i konkurrensen med växande ekonomier i andra delar av världen.

Låt mig också nämna att vi välkomnar de fördjupade frihandelsavtal med EU:s grannländer i öst och syd som ska öppna upp för handel och ge stöd till marknadsutveckling, samtidigt som det ställs krav på ekonomiska och demokratiska reformer.

Fru talman! Internationell handel är en förutsättning för ekonomisk utveckling i fattiga länder. Därför måste handeln och biståndspolitikerna gå hand i hand.

Vi vill utveckla Europeiska unionens handelsfrämjande bistånd, Aid for trade, som ökar utvecklingsländernas kapacitet att ta del av globaliseringsfördelar. Handelsrelationer med utvecklingsländer kräver ett annat förhållningssätt av oss i EU än vid handel med ekonomiskt jämlika partner.

EU bör fortsätta med slopande av exporttullar för de minst utvecklade länderna och verka för att fattiga länder kommer längre fram i handelskedjan, så att de inte fastnar i rollen som endast råvaruproducenter. Här finns inget utrymme för protektionism från EU:s sida.

EU bör även lägga mer kraft på att verka för minskade handelshinder mellan utvecklingsländer som ofta kan vara högre än mellan dessa länder och Europeiska unionen.

För Kristdemokraterna är det också viktigt att EU tar vara på möjligheterna att genom handelsavtal med utvecklingsländer påverka samhälls-

utvecklingen i positiv riktning, till exempel genom särskilda klausuler med krav på mänskliga fri- och rättigheter.

Fru talman! Kristdemokraterna anser att främjandet av demokrati och mänskliga fri- och rättigheter ska ha absolut prioritet i EU:s utrikespolitik.

För Kristdemokraterna är det oerhört viktigt att dessa avtal, som nu skrivs under, verkligen utnyttjar de olika ben som finns för att få inflytande och en verklig dialog i frågor som mänskliga fri- och rättigheter. Vi förväntar oss detta. Vi vill se ett EU som aktivt bevakar dessa frågor i den bilaterala dialogen med de berörda länderna som vi i dag har möjligheten att diskutera.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandena.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 4 juni.)

16 § Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Motion

Sveriges försvar i skuggan av Ukraina av Jimmie Åkesson m.fl. (SD)

Motionen väcktes med återopande av 3 kap. 13 § riksdagsordningen med anledning av händelse av större vikt.

Motionen hade följande lydelse:

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återaktivera värnplikten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att beredskapskrediten skall utnyttjas för att täcka omedelbara materielbehov i försvaret.

Motivering

I samband med det förra försvarsbeslutet 2009 ställde sig den dåvarande riksdagen bakom en bedömning av det långsiktiga säkerhetspolitiska läget. I detta försvarsbeslut kodifierades det som den borgerliga regimen sedan har upprepat vid ett stort antal tillfällen, nämligen att det finns inga hot mot Sverige och det är osannolikt att det uppstår ett läge där ett enskilt land drabbas av militära maktmedel. I den dåvarande försvarsberedningen talar man också om ett så kallat lackmustest för Rysslands utveckling: ”I utrikespolitiskt hänseende kommer det ryska agerandet mot länder som tidigare ingick i Sovjetunionen att vara ett lackmustest på vilken väg Ryssland väljer.” De senaste månadernas utveckling i Ukraina visar med all önskvärd tydlighet vilken väg som har valts, nämligen att det verkligen inte är otänkbart för en stormakt att påverka situat-

Prot. 2013/14:116
28 maj

*Vissa avtal mellan
Europeiska unionen
och Colombia, Peru,
Republiken Irak,
Mongoliet respektive
Centralamerika*

ionen i ett enskilt europeiskt land med militära (och andra) maktmedel. Det hotfulla beteendet från de mobiliserade ryska truppernas övningsverksamhet vid den ukrainska gränsen, uppenbart ryska trupper aktiva på Krim samt ett högst troligt ryskt deltagande bland de proryska demonstranterna i östra Ukraina visar att klassiska militära påtryckningar fortfarande ses som en del i stormaktens utrikespolitiska verktygslåda. Det är nu tydligt att en förändring i omvärldsläget har ägt rum och att det förra försvarsbeslutets omvärldsbedömning har varit felaktig.

Sveriges geopolitiska läge är bättre än Ukrainas. Vi har inte stora ryskspråkiga minoriteter innanför våra gränser och ingen landgräns mot Ryssland längre. Trots det befinner sig Sverige i Rysslands omedelbara närhet och det är självklart att en stormakt i vårt närområde som redan vid upprepade tillfällen har demonstrerat att man är beredd att använda sin armé mot mindre grannar när man finner det lämpligt är något som måste tas på allvar. Hittills har den svenska säkerhetspolitiken gentemot Ryssland vilat på antagandet att om vi bara handlar med och samarbetar med Ryssland så kommer landet så småningom att transmogrifieras till ytterligare ett stort europeiskt land med västliga värderingar och ett mörkt förflutet – ett Tyskland i öster. Istället förefaller Ryssland hålla fast vid sin egen väg. En lärdom från det läge som den nya ukrainska regimen i Kiev befinner sig i med en oövad försvarsmakt och föråldrad utrustning i ett läge med ett skarpt militärt hot från en stormakt är att en mer rimlig utgångspunkt för svensk säkerhetspolitik sannolikt är den gamla maximen ”varje land har en armé - sin egen, eller någon annans.”

Redan i det förra försvarsbeslutet höll man öppet för att ett allvarligt försämrat internationellt läge skulle kunna medföra att värnplikten återaktiverades: ”Om försvarsberedskapen så kräver bör personalförsörjningen även kunna baseras på en tillämpning av lagstiftningen om totalförsvarspplikt.” När riksdagen med knapp majoritet beslutade om att lägga värnplikten vilande 2009 så markerades att det var möjligt att återaktivera värnplikten under vissa förutsättningar: ”Totalförsvarsppliktiga ska vara skyldiga att fullgöra värnplikt eller civilplikt enligt 4 kap. lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt endast om regeringen med hänsyn till försvarsberedskapen beslutar det.” Vi menar att det nu har uppstått en situation där det är uppenbart att försvarsberedskapen kräver just detta. Inte ens om man likt regeringen håller fast vid att insatsorganisation 14 är tillräcklig för landets försvar så klarar det personalförsörjningssystem som faktiskt existerar i detta nu av att fylla hela organisationen, trots att regeringen har varit mycket tydlig med att just är tillgänglighet här och nu som är målsättningen med insatsförsvaret. Givet att det internationella läget har försämrats kraftigt så duger det helt enkelt inte att hänvisa till en försvarsreform som kanske är fullt genomförd om tio år. Kraven på det svenska försvaret finns nu, inte någonstans i en dimmig framtid. Med hänvisning till detta är det vår mening att lagen om totalförsvarspplikt bör återaktiveras för att med användning av denna lag kunna se till att rekryteringen till den svenska försvarsmakten kan säkerställas.

Den nu nödvändiga kursändringen för försvarspolitikerna innebär också ett behov av stora initiala satsningar på materiel. Från Sverigedemokraternas sida har budgetförslag med den innebörden lagts i riksdagen i flera års tid, vilket övriga partier har valt att inte ställa sig bakom. När vi nu står inför en situation där behovet av ett förstärkt försvar har gått upp för

övriga partier i riksdagen så är det troligt att de nuvarande anslagen inte räcker. Redan innan regeringen gjorde sitt försvarsutspel så fanns ett omfattande behov av materielinköp som har vuxit sig allt större under flera år, beroende på att regeringen har valt att inte tilldela försvaret tillräckliga medel för erforderliga inköp. Det är därför svårbegripligt att man i och med de senaste uttalandena från regeringen i realiteten lägger till ytterligare materiel till en redan underfinansierad försvarsmaterielbudget. Ekvationen går inte ihop, men det finns dock en möjlig lösning. I den av riksdagen beslutade budgeten finns ett utrymme för den så kallade beredskapskrediten, som bemyndigar regeringen att använda 40 miljarder kronor ur Riksgälden som beredskapskredit i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden. Enligt vår mening är det internationella läget nu så dåligt och det svenska försvarets behov nu så stora att detta sammantaget kan ses som ett sådant utomordentligt förhållande vilket föranleder att denna beredskapskredit måste aktiveras. Det kan ses som en drastisk åtgärd, men att vänta med att använda denna åtgärd tills en konflikt som involverar Sverige hinner bryta ut innebär att man befinner sig i en betydligt sämre strategisk situation än om man istället har gjort det i god tid i förväg och därmed kunnat bygga upp en förmåga – något som för övrigt gäller generellt inom försvarspolitik. Denna aktiverade beredskapskredit kan sedan användas för att finansiera såväl en aktivering av värnpliktslagstiftningen som till inköp av nyckelmateriel. Detta bör riksdagen tillkännage som sin mening.

Stockholm 29 april 2014

Jimmie Åkesson (SD)

Mikael Jansson (SD)

Björn Söder (SD)

Thoralf Alfsson (SD)

Josef Fransson (SD)

Carina Herrstedt (SD)

Julia Kronlid (SD)

David Lång (SD)

Johnny Skalin (SD)

Markus Wiechel (SD)

Jonas Åkerlund (SD)

Stellan Bojerud (SD)

Richard Jomshof (SD)

Kent Ekeröth (SD)

Anna Hagwall (SD)

Mattias Karlsson (SD)

Margareta Larsson (SD)

Per Ramhorn (SD)

Sven-Olof Sällström (SD)

Tony Wiklander (SD)

17 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 27 maj

2013/14:496 Gränshinder i Öresundsregionen

av *Hillevi Larsson (S)*

till statsrådet Ewa Björling (M)

2013/14:497 Skydd för uppfinnare mot patentintrång

av *Hillevi Larsson (S)*

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:498 Minskad användning av kemikalier i textilier

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Lena Ek (C)

2013/14:499 Miljöbelastningen på Arlanda och tullstationen i Kapellskär

av *Pyy Niemi* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:500 Trängselskatt och avgift för utländska fordon

av *Lars Johansson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:501 Missbruk av visstidsanställning

av *Eva-Lena Jansson* (S)

till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:502 Ändring av trängselskattesystemet i östra Hisingen i Göteborg

av *Lars Johansson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2013/14:503 Det svenska modeundret och utbildningspolitiken

av *Tina Ehn* (MP)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 27 maj

2013/14:641 Demokratikrav på medlemsstater

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

2013/14:642 Ekonomisk press på juntan i Thailand

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet Ewa Björling (M)

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 27 maj

2013/14:617 Ratificering av Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Lena Ek (C)

2013/14:618 Ratificering av Nagoya 2010 om biologisk mångfald

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Lena Ek (C)

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 7 §
anf. 31 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 68 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 105,
av andre vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 128 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Ärenden för hänvisning till utskott	2
4 § Säkerheter vid clearing hos central motpart	2
Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU29	2
(Beslut fattades under 13 §.)	2
5 § En databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna	2
Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU31	2
Anf. 1 BO BERNHARDSSON (S)	2
Anf. 2 PER BOLUND (MP)	4
Anf. 3 ULLA ANDERSSON (V)	6
Anf. 4 JÖRGEN ANDERSSON (M)	8
Anf. 5 ULLA ANDERSSON (V) replik	9
Anf. 6 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik	10
Anf. 7 ULLA ANDERSSON (V) replik	10
Anf. 8 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik	11
Anf. 9 BO BERNHARDSSON (S) replik	11
Anf. 10 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik	12
Anf. 11 BO BERNHARDSSON (S) replik	12
Anf. 12 JÖRGEN ANDERSSON (M) replik	12
(Beslut fattades under 13 §.)	13
6 § Direktupphandling	13
Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU18	13
Anf. 13 PER BOLUND (MP)	13
Anf. 14 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	15
Anf. 15 LOTTA OLSSON (M)	15
(Beslut fattades under 13 §.)	16
7 § Ett medborgarskap som grundas på samhörighet	17
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU17	17
Anf. 16 MARIA FERM (MP)	17
Anf. 17 DAVID LÅNG (SD)	19
Anf. 18 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	20
Anf. 19 MARIA FERM (MP) replik	23
Anf. 20 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP) replik	24
Anf. 21 MARIA FERM (MP) replik	24
Anf. 22 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP) replik	25
Anf. 23 GUNNAR AXÉN (M)	26
Anf. 24 SHADIYE HEYDARI (S)	27
Anf. 25 MARIA FERM (MP) replik	29
Anf. 26 SHADIYE HEYDARI (S) replik	29
Anf. 27 MARIA FERM (MP) replik	30
Anf. 28 SHADIYE HEYDARI (S) replik	30
Anf. 29 HANS BACKMAN (FP)	30
Anf. 30 FREDRICK FEDERLEY (C)	31

Anf. 31 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	32	Prot. 2013/14:116
(Beslut fattades under 13 §.)	34	28 maj
8 § Vissa socialförsäkringsfrågor	34	
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU15	34	
Anf. 32 DAVID LÅNG (SD)	34	
Anf. 33 WIWI-ANNE JOHANSSON (V)	35	
Anf. 34 KURT KVARNSTRÖM (S)	35	
Anf. 35 FINN BENGTSSON (M)	36	
Anf. 36 GUNVOR G ERICSON (MP)	37	
Anf. 37 FINN BENGTSSON (M) replik	39	
Anf. 38 GUNVOR G ERICSON (MP) replik	39	
Anf. 39 FINN BENGTSSON (M) replik	40	
Anf. 40 GUNVOR G ERICSON (MP) replik	40	
(Beslut fattades under 13 §.)	40	
9 § Mer fokuserad nedsättning av socialavgifterna för de		
 yngsta	41	
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2013/14:SfU18	41	
Anf. 41 GUNNAR AXÉN (M)	41	
Anf. 42 HANS BACKMAN (FP)	42	
Anf. 43 SOLVEIG ZANDER (C)	44	
Anf. 44 DAVID LÅNG (SD)	45	
Anf. 45 GUNNAR AXÉN (M) replik	47	
Anf. 46 DAVID LÅNG (SD) replik	47	
Anf. 47 GUNNAR AXÉN (M) replik	48	
Anf. 48 DAVID LÅNG (SD) replik	48	
Anf. 49 SOLVEIG ZANDER (C) replik	49	
Anf. 50 DAVID LÅNG (SD) replik	49	
Anf. 51 SOLVEIG ZANDER (C) replik	49	
Anf. 52 DAVID LÅNG (SD) replik	50	
Anf. 53 LARS GUSTAFSSON (KD)	50	
Anf. 54 TOMAS ENEROTH (S)	52	
Anf. 55 GUNNAR AXÉN (M) replik	55	
Anf. 56 TOMAS ENEROTH (S) replik	56	
Anf. 57 GUNNAR AXÉN (M) replik	56	
Anf. 58 TOMAS ENEROTH (S) replik	57	
Anf. 59 LARS GUSTAFSSON (KD) replik	57	
Anf. 60 TOMAS ENEROTH (S) replik	58	
Anf. 61 LARS GUSTAFSSON (KD) replik	59	
Anf. 62 TOMAS ENEROTH (S) replik	59	
Anf. 63 GUNVOR G ERICSON (MP)	60	
Anf. 64 GUNNAR AXÉN (M) replik	61	
Anf. 65 GUNVOR G ERICSON (MP) replik	62	
Anf. 66 GUNNAR AXÉN (M) replik	62	
Anf. 67 GUNVOR G ERICSON (MP) replik	62	
Anf. 68 WIWI-ANNE JOHANSSON (V)	63	
Anf. 69 GUNNAR AXÉN (M) replik	64	
Anf. 70 WIWI-ANNE JOHANSSON (V) replik	65	
Anf. 71 GUNNAR AXÉN (M) replik	65	

Anf. 72	WIWI-ANNE JOHANSSON (V) replik	66
Anf. 73	SOLVEIG ZANDER (C) replik	66
Anf. 74	WIWI-ANNE JOHANSSON (V) replik	66
Anf. 75	SOLVEIG ZANDER (C) replik	67
Anf. 76	WIWI-ANNE JOHANSSON (V) replik	67
Anf. 77	GUNILLA NORDGREN (M)	68
	(Beslut fattades under 13 §.)	70
10 §	Privata utförare av kommunal verksamhet	70
	Konstitutionsutskottets betänkande 2013/14:KU41	70
Anf. 78	JONAS ÅKERLUND (SD)	70
Anf. 79	HANS EKSTRÖM (S)	71
Anf. 80	ANDREAS NORLÉN (M)	71
Anf. 81	PER-INGVAR JOHNSSON (C)	73
	(Beslut fattades under 13 §.)	74
11 §	Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013	74
	Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU9	74
Anf. 82	DÉSIRÉE LILJEVALL (S)	74
Anf. 83	VALTER MUTT (MP)	76
Anf. 84	HANS LINDE (V)	78
Anf. 85	ULRIK NILSSON (M)	80
Anf. 86	DÉSIRÉE LILJEVALL (S) replik	82
Anf. 87	ULRIK NILSSON (M) replik	82
Anf. 88	DÉSIRÉE LILJEVALL (S) replik	82
Anf. 89	ULRIK NILSSON (M) replik	83
Anf. 90	VALTER MUTT (MP) replik	83
Anf. 91	ULRIK NILSSON (M) replik	83
Anf. 92	VALTER MUTT (MP) replik	84
Anf. 93	ULRIK NILSSON (M) replik	84
Anf. 94	HANS LINDE (V) replik	84
Anf. 95	ULRIK NILSSON (M) replik	85
Anf. 96	HANS LINDE (V) replik	85
Anf. 97	ULRIK NILSSON (M) replik	86
Anf. 98	CHRISTER WINBÄCK (FP)	87
Anf. 99	KERSTIN LUNDGREN (C)	88
Anf. 100	VALTER MUTT (MP) replik	90
Anf. 101	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	90
Anf. 102	VALTER MUTT (MP) replik	90
Anf. 103	KERSTIN LUNDGREN (C) replik	90
Anf. 104	ROBERT HALEF (KD)	91
	(Beslut fattades under 13 §.)	93
12 §	Sveriges politik för global utveckling	93
	Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU12	93
Anf. 105	CARINA HÄGG (S)	93
Anf. 106	BODIL CEBALLOS (MP)	94
Anf. 107	JULIA KRONLID (SD)	97
Anf. 108	HANS LINDE (V)	101

Anf. 109 CHRISTIAN HOLM (M).....	103
Anf. 110 JULIA KRONLID (SD) replik.....	105
Anf. 111 CHRISTIAN HOLM (M) replik	106
Anf. 112 JULIA KRONLID (SD) replik.....	106
Anf. 113 CHRISTIAN HOLM (M) replik	107
(forts. 14 §).....	107
Ajournering.....	108
Återupptagna förhandlingar	108
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	108
FiU29 Säkerheter vid clearing hos central motpart	108
FiU31 En databas för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna	108
FiU18 Direktupphandling.....	108
SfU17 Ett medborgarskap som grundas på samhörighet.....	109
SfU15 Vissa socialförsäkringsfrågor	109
SfU18 Mer fokuserad nedsättning av socialavgifterna för de yngsta.....	110
KU41 Privata utförare av kommunal verksamhet	111
UU9 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013	111
14 § (forts. från 12 §) Sveriges politik för global utveckling (forts. UU12).....	112
Anf. 114 CHRISTER WINBÄCK (FP).....	112
Anf. 115 HANS LINDE (V) replik	114
Anf. 116 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	115
Anf. 117 HANS LINDE (V) replik	115
Anf. 118 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	116
Anf. 119 BODIL CEBALLOS (MP) replik	116
Anf. 120 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	117
Anf. 121 BODIL CEBALLOS (MP) replik	117
Anf. 122 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	118
Anf. 123 JULIA KRONLID (SD) replik.....	118
Anf. 124 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	119
Anf. 125 JULIA KRONLID (SD) replik.....	119
Anf. 126 CHRISTER WINBÄCK (FP) replik	120
Anf. 127 KERSTIN LUNDGREN (C).....	120
Anf. 128 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	123
Anf. 129 ULRICA KARLSSON i Uppsala (M).....	126
(Beslut skulle fattas den 4 juni.)	127
15 § Vissa avtal mellan Europeiska unionen och Colombia, Peru, Republiken Irak, Mongoliet respektive Centralamerika	127
Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU21	127
Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU22	127
Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU23	127
Utrikesutskottets betänkande 2013/14:UU24	127

Anf. 130	ULRIK NILSSON (M)	127
Anf. 131	BODIL CEBALLOS (MP)	129
Anf. 132	CHRISTER WINBÄCK (FP)	130
Anf. 133	HANS LINDE (V)	132
Anf. 134	ULRIK NILSSON (M) replik	134
Anf. 135	HANS LINDE (V) replik	135
Anf. 136	ULRIK NILSSON (M) replik	135
Anf. 137	HANS LINDE (V) replik	136
Anf. 138	ROBERT HALEF (KD)	136
	(Beslut skulle fattas den 4 juni.)	139
16 §	Bordläggning	139
17 §	Anmälan om interpellationer	141
18 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	142
19 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	142
20 §	Kammaren åtskildes kl. 17.57.	143

Tryck: Elanders, Vällingby 2014